

385/84

POLSKIE MALARSTWO PORTRETOWE
1944 - 1984

385/84

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH W RADOMIU

POLSKIE MALARSTWO PORTRETOWE 1944-1984
POLISH PORTRAIT PAINTING 1944-1984
LA PEINTURE DE PORTRAIT POLONAISE 1944-1984
POLNISCHE PORTRÄTMALEREI 1944-1984

Wystawa w salach ekspozycyjnych
CBWA – "Zachęta" w Warszawie
lipiec – sierpień 1984 r.

PP Sztuka Polska O/Łódź z. 744 n. 2500 K-8

Realizacja wystawy:
Biuro Wystaw Artystycznych w Radomiu

Komisarz wystawy:
dr Ewelina Pierzyńska-Jelska

Scenariusz wystawy:
mgr Andrzej Jelski

Projekt ekspozycji:
art. plastyk Witold Janowski

Projekt plakatu:
art. plastyk Waldemar Świerzy

Projekt i opracowanie graficzne katalogu:
art. plastyk Andrzej Gieraga

Redakcja katalogu:
dr Ewelina Pierzyńska-Jelska

Tłumaczenie na język francuski:
mgr Andrzej Jelski

Tłumaczenie na język niemiecki:
mgr Zofia Ludwikowska

Tłumaczenie na język angielski:
mgr Janusz Oriencki
mgr Marlena Stanik

Opracowanie indeksu nazwisk art. plastyków biorących udział w wystawie „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984” oraz spisu prezentowanych dzieł:
zespół BWA-Radom:
mgr Barbara Jaworska-Wójcik
Dorota Kowalik
Jadwiga Snopczyńska

Korekta mgr Teresa Dąbrowska
Redakcja techniczna katalogu
red. Maria Chmielecka

Ekipa techniczna BWA-Radom:
Bolesław Dziwisz
Marianna Sępiół
Stanisława Wójcik

Montaż wystawy: Zespół pracowników technicznych CBWA

Fotografie barwne oraz czarno-białe do katalogu „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984” wykonali:
fotografie barwne:

art. fotografik Tadeusz Jakubik – 4, 5, 8, 17, 25, 41, 45, 52
art. fotografik Wiesław Maciejewski – 1, 2, 9, 12, 15, 18, 19, 21, 22, 26, 34, 35, 38
art. fotografik Jan Madejski – 42, 44, 46, 49
art. fotografik Jerzy Mąkowski – fragmenty ekspozycji 1-8; oraz ilustracje barwne – 20, 43, 48, 50, 51, 53
art. fotografik Paweł Pierściński – 3, 7, 10, 11, 13, 14, 16, 23, 24, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 39, 40, 47
art. fotografik Krzysztof Rosiński – 6, 29

fotografie czarno-białe:

art. fotografik Małgorzata Apathy – 4
art. fotografik Wiesław Maciejewski – 2, 5, 10, 16, 20, 22, 23, 25, 28, 34, 36, 37, 46
art. fotografik Jan Madejski – 47, 50, 51, 56, 57, 58, 60, 62, 63, 64, 69, 77, 84, 86, 88, 92, 94, 96, 104, 105,
111, 116
art. fotografik Jerzy Mąkowski – 7, 21, 41, 43, 93, 112
art. fotografik Paweł Pierściński – 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 24, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 35,
38, 40, 42, 44, 45, 48, 49, 52, 53, 54, 55, 59, 61, 67, 66, 68, 70, 71, 72, 73,
74, 75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 88, 90, 91, 95, 97, 98, 99, 100, 101,
102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 113, 114, 115

Janusz Szewiński – 78
Gabriela Wrońska – 26, 65

Na wystawę „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984” złożyły się portrety stanowiące własność:

Muzeum Narodowego w Krakowie
Muzeum Narodowego w Poznaniu
Muzeum Narodowego w Warszawie
Muzeum Narodowego we Wrocławiu
Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie
Muzeum Sztuki w Łodzi
Muzeum Historycznego m. Krakowa
Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego w Łodzi
Muzeum-Pałacu w Kozłowie (Centralna Składnica Muzealna)
Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy
Muzeum Okręgowego w Radomiu
Muzeum Okręgowego w Rzeszowie
Centralnego Biura Wystaw Artystycznych w Warszawie
Biura Wystaw Artystycznych w Katowicach
Biura Wystaw Artystycznych w Kielcach
Biura Wystaw Artystycznych w Radomiu
Biura Wystaw Artystycznych w Rzeszowie
Biura Wystaw Artystycznych w Sandomierzu
Biura Wystaw Artystycznych w Tarnowie
Towarzystwa Strzeleckiego – Bractwa Kurkowego w Krakowie oraz ze zbiorów prywatnych

WYDAWCA KATALOGU:
Biuro Wystaw Artystycznych w Radomiu

Galeria Biura Wystaw Artystycznych w Radomiu, specjalizująca się od wielu lat w inspirowaniu twórców oraz w upowszechnianiu portretu współczesnego zaproponowała zorganizowanie wystawy retrospektywnej „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984”, w ramach 40-lecia PRL. Podczas posiedzenia zorganizowanego w Warszawie przez Centralne Biuro Wystaw Artystycznych wspólnie z Departamentem Plastyki Ministerstwa Kultury i Sztuki na temat programu obchodów 40-lecia PRL, propozycja ta spotkała się z dużym zainteresowaniem: ekspozycja portretów umieszczona została w Centralnym planie wystaw Ministerstwa Kultury i Sztuki na 1984 r., lokalizację wystawy przewidziano w lipcu i sierpniu 1984 r. w salach Centralnego Biura Wystaw Artystycznych w Warszawie. Zorganizowanie wystawy „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984” nie ma precedensu w dziejach współczesnego wystawiennictwa polskiego. Stanowi ono logiczną i historyczną konsekwencję specjalistycznej i celowej, metodycznie prowadzonej działalności Galerii BWA w Radomiu, która w swym dorobku inspirowującym i ekspozycyjnym - poczynając od 1976 r. - posiada tak znaczące realizacje jak: I Prezentacje Portretu Współczesnego (Radom 1978), przekształcone później w ogólnopolską wystawę Triennale oraz II i III Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” (Radom 1981, 1984). Ponadto w 1979 r. została zorganizowana wystawa ogólnopolska „Ludzie pracy, nauki, kultury i sztuki w XXXV-leciu PRL”. Wybór portretów z Triennale prezentowaliśmy w Pradze podczas Światowego Kongresu Kobiet oraz w Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej w Berlinie. Portret stanowi jedną z najtrudniejszych dziedzin sztuki, dlatego też nie powstaje zbyt często. Portretowanie jest sztuką skomplikowaną i nie każdemu profesjonalnemu artyście dostępną, gdyż utrwalenie modelu w całej jego naturalności nie jest równoznaczne z namalowaniem portretu. Jest to tylko pozornie łatwe zadanie twórcy. W swojej wypowiedzi na temat portretu Hegel zauważył: „(...) Inną sprawą jest przedstawienie prawdy zewnętrznej oblicza spokojnie siedzącego przed portrecistą człowieka, która jawi się artyście w danym momencie – a zupełnie inną sprawą jest umiejętność zobrazowania jestestwa człowieka”. Sięgając w przeszłość malarstwa portretowego, od momentu gdy w XV w. wyodrębniło się ono jako samodzielna gałąź twórczości, aż po czasy niedawne, człowiek współczesny stanowił główny temat jego zainteresowań. Indywidualizacja jednostki ludzkiej była wykwitem renesansowego humanizmu. Odrodzenie traktować więc należy jako okres szczególnego rozwoju twórczości portretowej. U podstaw tworzenia portretów leży zamiar uwiecznienia jednostki ludzkiej, chęć przewyższenia nieuchronnej zagłady człowieka, utrwalenie jego obrazu dla współczesnych i potomnych. Alberti twierdził, że znaczenie portretu polega przede wszystkim na tym, iż dzięki wizerunkom, „umarli po stuleciach jeszcze pozostają żywi”. Albrecht Dürer wypowiadał się, że dzięki istnieniu sztuki portretowej obraz „zachowuje postać człowieka po jego śmierci”. Jeśli był on portretowany wielokrotnie, to portrety pozwalają także na odnotowanie poszczególnych etapów życia człowieka, wówczas artysta utrwala, dokumentuje kolejne okresy ludzkiego przemijania. Podobnie bywa z autoportretami niektórych twórców, takich jak Rembrandt van Rijn, Aleksander Orłowski czy Jacek Malczewski. Portret powstaje wówczas, gdy zaistnieje nań potrzeba społeczna w powiązaniu z odpowiednim klimatem sprzyjającym twórczości tego rodzaju. Zdaniem A. Ryszkiewicza „Obraz wówczas staje się portretem, gdy zamierzeniem zlecniodawcy i artysty była chęć utrwalenia postaci konkretnego człowieka, odtworzenia jego zewnętrznego wyglądu, określenia jego psychiki. Z reguły portret przedstawia człowieka współczesnego artysty, jego modela. Malowany na podstawie innych wizerunków ma charakter namiastkowy, odtwórczo-kompilacyjny”. Dziewiętnastowieczni polscy artyści chętnie uprawiali portret, tworząc, w oparciu o swoją wiedzę o otaczającym ich świecie. Portrety wówczas powstałe pozwalają wnikać głęboko w najistotniejsze procesy społeczne tamtych czasów. J. Zanoziński stwierdza: „Ileż (...) światła na proces formowania się i wzrostu mieszczaństwa polskiego w pierwszej połowie XIX w. rzucają portrety Antoniego Brodowskiego, Pęczarskiego, Bonawentury Dąbrowskiego, a następnie Simmlera

i Rodakowskiego, ile pewności siebie i zadowolenia ze zdobytych pozycji ekonomicznych, społecznych i politycznych przebija z portretów „Stańczyków” krakowskich pędzla Matejki, ile powagi i wiary w lepszą przyszłość z wizerunków uciemiężonych chłopów Kotsisa czy Aleksandra Gierymskiego” Okres pierwszej wojny światowej przyniósł dalsze przemiany w polskiej sztuce. Artyści poszukujący więzi ze swoim czasem, usilnie zmiierzali do odświeżenia problematyki twórczej, sztuka polska, podobnie jak w innych krajach, odchodziła od wiernego przedstawienia natury za pomocą kształtów opisowych. Po powstaniu znanego portretu Gertrudy Stein oraz „Pani z Avignonu” P. Picasso, twierdzi się, że „(...) artysta kreuje przedmioty i czyni to jak człowiek wolny, zdaje sobie sprawę z rzeczywistości, ale ją unicestwia, zastępuje rzeczywistością subiektywną, absolutną. Obraz staje się rzeczą samą w sobie”. Powstające wówczas portrety szerzej informowały o autorskim pojmowaniu sztuki i skali kreującej ją wyobraźni, niż w wyglądzie fizycznym, właściwościach psychicznych, sytuacji społecznej, poglądach społecznych czy filozoficznych modela. W okresie międzywojennym w Polsce malarstwo portretowe uprawiali głównie kontynuatorzy różnych tradycji artystycznych, kapiści, pokrewne im ugrupowania „Bractwo św. Łukasza” oraz Stanisław Ignacy Witkiewicz. Podejmowano zamówienia prywatne składane przez sfery inteligentkie i przemysłowe – angażując w ich realizację poważne umiejętności.

Rozwój sztuki portretowania w Polsce Ludowej w latach 1944-1984 jest tematem wystawy zorganizowanej przez radomskie BWA. Zadanie to nie należało do łatwych. Wystawa miała odpowiedzieć na pytanie, jak przebiegała linia rozwojowa polskiego portretu od końca II wojny światowej do dziś oraz jakie istniały postawy i orientacje twórcze?

O braku popularności portretu w latach powojennych świadczą dane liczbowe dotyczące II Ogólnopolskiej Wystawy Plastyki 1951/1952: na 324 prace w ogóle – pokazano zaledwie 7 portretów. Portrety występowały sporadycznie na wystawach, nie było ekspozycji poświęconych włącznie portretowi. Tak się więc stało, że I „Prezentacje Portretu Współczesnego” - Radom 1978 (inicjatywa organizacji tej imprezy zrodziła się w 1976 r.): stały się pierwszą ogólnopolską wystawą gromadzącą wyłącznie twórców portretów, dały możliwość konfrontacji w tej dziedzinie sztuki. Wspomnieć należy, że organizator imponującej wystawy „Polaków portret własny” – Muzeum Narodowe w Krakowie – przy bogactwie prezentowanych portretów pochodzących z wieków minionych, portret współczesny, powstały po II wojnie światowej, potraktował marginesowo, niemal symbolicznie. Powodzenie wystawy ogólnopolskiej I „Prezentacje Portretu Współczesnego”, przekształconej w latach późniejszych w Triennale, upewniło nas w tym, że portret współczesny istnieje, rozwija się, że szczególnie wiele wysiłku twórczego poświęcają mu artyści Krakowa, Warszawy i Poznania.

Oddziaływanie wystawy dało się zauważyć poprzez wzrost zamówień składanych przez prywatne osoby, pragnące uwiecznić swoje wizerunki. Nawiązany został kontakt między człowiekiem-modelem a twórcą. Triennale inspirowane twórców otrzymuje prace malarskie i graficzne z dziedziny portretu, specjalnie na tę wystawę tworzone, powstałe w ostatnich trzech latach, nigdy dotąd nie eksponowane. Mieliliśmy zatem dwa podstawowe źródła, umożliwiające dokonanie wyboru prac na wystawę „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984”, a mianowicie: zbiory portretów znajdujące się w polskich muzeach oraz portrety eksponowane na wystawach ogólnopolskich I „Prezentacje Portretu Współczesnego” – Radom 1978 oraz II i III Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” – Radom 1981 - 1984. Komisarze wystawy przeprowadzili kwerendę w Muzeach i Galeriach BWA, korespondencję oraz rozmowy z artystami plastykami reprezentującymi wszystkie regiony kraju. Na wystawę złożyło się około 450 portretów malowanych przez artystów różnych generacji, różnych orientacji twórczych. Posiadała ona trzy zasadnicze części:

1. Portrety odnoszące się do okresu lat okupacji i odzyskania niepodległości oraz pracy nad odbudową kraju.
2. Panorama różnych postaw i tendencji występujących w portrecie 1955-1984.

3. Autoportrety

Ze względu na szczupłość sal ekspozycyjnych CBWA – „Zachęty”, komisarze wystawy zaproponowali odbiorcom wybór portretów powstałych w wymienionym okresie.

Celem upowszechnienia współczesnego portretu oraz dania satysfakcji artystom plastynom, uczestnikom kolejnych Triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” – ich prace liczebnie zdominowały wystawę, dając obraz rangi, którą ponownie uzyskał portret zarówno wśród twórców, jak i odbiorców. Czy można już dziś podać definicję portretu współczesnego?

Wydaje się, że pojęcie „portret współczesny” nie jest obecnie jeszcze w pełni skryształizowane, brakuje mu jednorodnych cech dystyngtywnych. Przymiotnik „współczesny” jest przez twórców traktowany liberalnie, rozumiany jest on raczej jako rama chronologiczna, a nie sugestia stylowa.

Po wtóre: historia często sumuje się w dziele. Dzień dzisiejszy więc, daje o sobie znać we współczesnym portrecie przede wszystkim za pośrednictwem tła, dodatkowych treści, towarzyszących naszej współczesnej egzystencji, one to obok modelu – człowieka żyjącego dziś, stanowią wspólny mianownik łączący bogatą panoramę portretów zaprezentowanych na wystawie.

Z punktu widzenia występujących we współczesnym portrecie konwencji, można aktualnie zaobserwować różnorodne tendencje począwszy od różnie interpretowanego realizmu, poprzez stylizację, metaforę a skończywszy na tych twórcach, którzy aby oddać psychikę portretowanego, przekształcają go zgodnie z własną wizją twórczą aby skupić się wyłącznie na wyrażeniu prawdy o osobowości modelu. Jest to kolejna obserwacja jaką portret utrwalił. Kolejne doświadczenie artysty i widza, nowa inspiracja dla historyka sztuki i dla socjologa. Organizatorzy mają nadzieję, że wystawa ta zainicjuje dyskusję nad problematyką współczesnego portretu w naszym kraju. Pragniemy wyrazić wdzięczność tym wszystkim, których życzliwość i praca przyczyniły się do zrealizowania niniejszej wystawy, a przede wszystkim Ministerstwu Kultury i Sztuki, Muzeum Narodowym, Centralnemu Biuru Wystaw Artystycznych oraz prywatnym właścicielom obrazów, którzy zgodzili się na długie rozstanie ze swymi cennymi dziełami.

Ewelina Pierzyńska-Jelska
Andrzej Jelski.

The Gallery of the Office for Artistic Exhibitions (BWA) in Radom which specializes in inspiring artists and popularization of contemporary portrait, has proposed the organization of a retrospective exhibition „Polish Portrait Painting 1944-1984” in order to commemorate the 40th anniversary of the Polish People's Republic. During a meeting arranged in Warsaw by the Central Office for Artistic Exhibitions (CBWA) together with the Art Department of the Ministry of Culture devoted to the planning of the celebration of the 40th Polish People's Republic anniversary the proposition met with great interest; the exposition of portraits was put in the central exhibition plan of CBWA and the Ministry of Culture accepted the localization in the halls of CBWA in July and August 1984.

The organization of „Polish Portrait Painting” exhibition has had no precedence in the history of contemporary Polish exhibition activities. It is the logical and historical consequence of specialized, and systematic activity of the Gallery of BWA in Radom, which in its inspirational and expository achievements starting from 1976 has had such significant accomplishments as the first „Presentations of Contemporary Portrait” (Radom 1978), later transformed into all-Poland exhibition Triennale- „Presentations of Contemporary Portrait” (Radom 1981, 1984). Besides in 1979 it showed another all-Poland exhibition „Men of Work, Science, Culture and Art in 35 years” Polish People's Republic. The selection of portraits from Triennale was presented in Prague during the World Congress of Women and in the Centre of Information and Polish Culture in Berlin.

Portrait is one of the most difficult genres of art and that's why it is not made very often. Portraying is a complicated task open to few professional artists because perpetuating a model in his entire naturalness does not equal painting a portrait. It is only seemingly easy.

In his statement on portraits, Hegel said: „(...) one thing is presenting the outside truth of the appearance of a quietly sitting, model, the truth perceived by the artist in a given moment, and quite a different thing is the ability to reflect the inner self of the man”.

Thinking about the past of portrait painting, since the 16th century when it appeared as the individual branch of art, up to recent years we see that contemporary man has always been the focus of its interest. Individualization of a human being was the outcome of the renaissance humanism. Thus the renaissance should be treated as the era of specially significant development of portraying. Portrait painting is based on the intention to immortalize men, to conquer the inevitable death, to perpetuate his image for his contemporaries and posterity. Alberti said that the importance of portraits lies in the fact that thanks to portraits „after centuries the dead are still alive”. Albrecht Dürer noticed that thanks to the art of portraying, the picture „preserves the likeness of a man after his death”. If a model were painted several times, the portraits let us see particular parts of his life; the artist perpetuates, documents successive years of human passing-away. Similar things happen to self-portraits of some artists, like Rembrandt van Rijn, Aleksander Orłowski or Jacek Malczewski. Portraits are made together with the appearance of the social need connected with a suitable climate favorable to such work.

According to A. Ryszkiewicz „A picture becomes a portrait when the artist and the orderer intended to perpetuate the figure of a certain man, to reconstruct his physical appearance, to show his psyche. It is a rule that portrait presents a man contemporary to the artist, his model. When it is painted from different effigies, it then becomes substitutional, reproductive and compilatory. The 19th century Polish artists made portraits very eagerly, using there the knowledge of the surrounding world. Portraits made then allow insight in the deepest social processes of those years. J. Zanoziński states: „How much more do we know about the process of forming and growth of Polish bourgeoisie in the 19th-century from the portraits of Antoni Brodowski, Pęczarski, Bonawentura Dąbrowski, then Simmler and Rodakowski, how much self-confidence and satisfaction with the achieved economic, social and political position is seen in the portraits of Cracow „Stańczyk” by Matejko, how much seriousness and hope in the future we see in the portraits of down-trodden peasants by Kotsis or Aleksander Gierymski”.

The period of the first world war brought more changes in Polish art. Artists seeking ties with their times, tried hard to refresh the problem-range of Polish art, which as in other countries was moving away from detailed presentation of nature to descriptive shapes. After Pablo Picasso painted his famous portrait of Gertruda Stein and „Demoiselles D'Avignon”, it was said that “... artist creates objects and does it like a free man, he knows the reality, but he annihilates it, substitutes it by his subjective and absolute reality. A picture becomes a thing of its own”. Pictures made at that time informed us more substantially about the author's understanding of art and the scale of his imagination than of the physical appearance, psyche, social status or political and philosophical views of the model. Between the wars portrait painting in Poland was mainly done by the continuators of various artistic traditions, group of artistsmembers of the Paris Committee, similar teams, the „Brotherhood of Saint Lucas” and the firm of Stanisław Ignacy Witkiewicz. Different private orders made by intelligentsia and industrial spheres, were taken up and carried out with considerable skill.

The development of portrait art in 1944-1984 in Poland is the theme of present exhibition organized by Radom BWA. This task is not easy. The exhibiton should answer the question how the developing line of Polish portrait since the end of world war II up to now led what trends and artistic tendencies existed. The lack of popularity of portrait after the war is shown in the data pertaining the 2nd All Poland Art Exhibition 1951/52: out of the 324 works only 7 were portraits.

Portraits were presented here and there during various exhibitions, but there were no expositions devoted exclusively to portraits. So the 1st „Presentations of Contemporary Portrait” – Radom 1978

(the idea of this event arose in 1976) – was the first presentation showing only portraits, and arose in 1976) – was the first presentation showing only portraits, and it gave the artists the possibility of confrontation in this genre of art. It should be mentioned that the organizers of the impressive exhibition „Portraits of Poles by Themselves” – The National Museum in Cracow – chose a rich collection of portraits from the old centuries but treated the contemporary portrait, made after world war II, rather marginally, almost symbolically.

The success of the first All Poland „Presentations of Contemporary Portrait” – later Triennale, ensured, us that contemporary portrait exists, develops and attracts special attention of artists from Cracow, Warsaw, and Poznań. The influence of the exhibition has been seen in the increase of orders made by people who wanted their countenances. The contacts between models and artists have been established. Triennale inspires artists and receives paintings or graphics specially for the Triennale created, made in the last three years and never shown before. Thus we have two basic sources for selection of works for the exhibition „Polish Portrait Painting 1944-1984”: the collections of portraits owned by Polish museums and the portraits presented at the 1st „Presentations of Contemporary Portrait” 1978 and the 2nd and 3rd Triennale – „Presentations of Contemporary Portrait”, Radom 1981, 1984. People in charge of the exhibition have made inquiries in museums and galleries of BWA, they have corresponded and talked to artists from all regions of the country. The exhibition will consist of about five hundred portraits painted by artists from various generations and artistic orientations. It will be divided into three basic parts:

1. Portraits centered on the years of German occupation and regaining independence together with the work on rebuilding the country.
2. Panorama of different attitudes and trends appearing in portrait 1955-84.
3. Self-portraits.

Due to the little exposition room in CBWA- „Zachęta”, the organizers of the exhibition will propose the viewers a selection of portraits made since 1944. In order to popularize contemporary portrait and to give satisfaction to artists who participated in the three Triennales, their works will dominate the exhibition, thus reflecting the rank which portrait gained with artists and viewers.

Can we try to define contemporary portrait now? I think we need time distance. This phenomenon has not crystalized yet and there are no fixed distinctive features of this genre of art. The name „contemporary portrait” is actually a conventional phrase. Just like in other genres – we can see a multitude of approaches and attitudes referring to different earlier tendencies in painting, ranging from variously interpreted realism, through metaphors to artists who, aiming at reflecting the psyche of the model, paint not only facial features, but blur the lines to focus exclusively on expressing the true psychological image of the man. The common denominator of all the wide selection of portraits is contemporary man, living „here and now” with the problems brought by modern civilization. What should be highlighted here, is the effect of artistic work of the painters whose pictures reveal something more about us, about our times; thanks to them this exhibition is not only a collection of different countenances of various people, but becomes also the portrait of all contemporary Poles. This is yet another observation that portrait has stimulated. Successive experiences of artists and viewers, new inspiration for historians of art and sociologists.

Ewelina Pierzyńska-Jelska
Andrzej Jelski

„Trudno nie przyznać, że dawne formy portretu i autoportretu przeżyły się. Potrzeba utrwalenia rysów ludzi wybitnych lub choćby dla kogoś drogiej jest jednak tak przemożna, popęd artystów-plastyków do przedstawiania samych siebie – tak żywiołowy, że z czasem wykształca się z pewnością nowe formy portretu i autoportretu. Wtedy nastąpi też nowy rozkwit autoportretu, także w Polsce” – oznajmiał w 1966 roku Mieczysław Wallis, bodaj najwybitniejszy u nas po drugiej wojnie światowej znawca tej specyficznej dziedziny twórczości, jaką było i jest wykonywanie wizerunków człowieka. Wallis należał do zanikającej już formacji humanistów o szerokich zainteresowaniach: profesjonalnie zajmując się badaniem sztuki, sporo czasu poświęcał lekturze poetów i filozofów. Pisał o Bellotcie Canaletcie, o Noakowskim, o dziejach zwierciadła, wydał świetne książki o autoportrecie i secesji. Uprawiał krytykę plastyczną na łamach prasy (głównie w latach międzywojennych) i okazał się pionierem w zakresie estetyki, gdzie jako jeden z pierwszych spostrzegł w dziele sztuki strukturę znakową. Nie zaskakuje więc, że właśnie taki człowiek, swobodnie przemierzający swą myślą wielkie obszary historii humanistyki i poszukujący w nich sensu, pozwolił sobie na ogłoszenie cytowanej przepowiedni wówczas, kiedy bieg wydarzeń w sztuce polskiej zdawał się raz na zawsze dyskredytować portret jako współczesny gatunek twórczości artystycznej.

W 1966 roku środowiska opiniotwórcze koncentrowały uwagę publiczności wokół neokonstrukttywizmu, op-artu, happeningu i pierwszych manifestacji sztuki pojęciowej. W tym kręgu tolerowano co prawda wizerunki wykonywane np. przez Jerzego Krawczyka („Faust, autoportret alegoryczny” z 1962 r.), Benona Liberskiego czy Jerzego Nowosielskiego, znajdując dla nich legitymację w ramach ogólniejszych struktur wyrazowych czy doktryn ideowych wymienionych malarzy, ale zagadnienie portretu autonomicznego uznano za domenę epigonów realizmu i koloryzmu. Awangardę bardziej interesowała fizyka niż etyka, w procesie poznawania człowieka więcej obiecywała sobie ona po „behawioryzmie artystycznym”, niż po psychologii opartej na introspekcji i interpretacji ludzkich przeżyć. Nade wszystko awangardę przejmowało samo robienie sztuki weryfikowanej koniecznie w światowym kontekście artystycznym. Kto lekceważył ideę permanentnej eksploracji i nowatorstwa ten skazywany był na infamię. Ile zgorzienia w tym środowisku wywołała krakowska grupa „Wprost (Zbylut Grzywacz, Leszek Sobocki, Jacek Waltoś i inni), która imając się metod publicystycznych i z różnych źródeł czerpiąc techniki notacji plastycznej, ogłosiła w 1966 roku, że zamierza oto skierować swoją uwagę na realia polskiego życia zbiorowego, że zamierza tę rzeczywistość portretować. Dziś wiemy, że intuicja Mieczysława Wallisa okazała się trafna i zaczęła spełniać się około roku 1970, szczególnie wyrazistą artykulacją otrzymując w drugiej połowie minionej dekady oraz w roku 1980. Utrzymane w stylistyce nowej figuracji, publicystycznego realizmu czy hiperrealizmu, jednoznaczne w swym przesłaniu lub metaforycznie skomplikowane – wizerunki człowieka zdominowały np. trzy kolejne wystawy „Sztuki Faktu” w Bydgoszczy i stały się jedyną materią triennale „Prezentacje Portretu Współczesnego” w Radomiu, które po raz pierwszy otwarto w 1978 roku, eksponując w ramach imprezy – zyskującej coraz większe uznanie w krajowych środowiskach artystycznych – prace malarskie i rysunkowe. Stosunkowo niewielką grupę dzieł współczesnych pokazano także na głośnej wystawie krakowskiej „Polaków portret własny” (1980). Naturalnie, w kilkunastu minionych latach urządzono w Polsce szereg innych pokazów plastycznych, które w tytułach miały np. słowa „portret człowieka”, ale nie okazały się one chyba tak ważne w skutkach, artystycznych i społecznych, jak wyżej wymienione.

Portrety czy dzieła oparte na konwencji tego gatunku znajdziemy w twórczości wielu wybitnych malarzy, grafików, i rzeźbiarzy, działających w Polsce Ludowej i uznanych już za klasyków naszej sztuki. Spotkamy je więc w dorobku Zbigniewa Pronaszki, Eugeniusza Eibischa, Zenona Kononowicza, Wojciecha Weissza, Andrzeja Wróblewskiego, Mieczysława Wejmana, Jerzego Panka, Xawerego Dunikowskiego, Franciszka Strynkiewicza czy Alfonsa Karnego. W różnicowany sposób problematykę portretu podejmują malarze, którzy w polskim ruchu artystycznym pojawili się w drugiej połowie lat

sześciodziesiątych lub na początku następnej dekady: Jerzy Duda-Grac, Leszek Sobocki, Edward Dwurnik, Antoni Fałat, Bogdan Kraśniewski, Andrzej Sadowski, Andrzej Szumigaj, Bogdan i Witold Chmielewscy, Andrzej Skoczylas i Andrzej Okińczyc. Wizerunek człowieka jest ważnym momentem montażu Władysława Hasiora i environment Józefa Szajny oraz sytuacji przestrzennych Grzegorza Kowalskiego (odlewy twarzy zanurzone w piasku), wykorzystywany bywa także w manifestacjach demistyfikujących konwencjonalność sztuki (np. w „Pokazie synkretycznym” Włodzimierza Borowskiego z 1972 r.), a nawet w realizacjach o charakterze metodologicznym, nastawionych na analizę języka sztuki. Osobne miejsce w tej sferze zajmuje późna twórczość Aliny Szapocznikow, przede wszystkim – cykl „Zielniki”, zrealizowany rok przed śmiercią rzeźbiarki (1973), a obejmujący spłaszczony postrzępiony, jakby zaschnięte odlewy twarzy, torsu i innych fragmentów ciała, wykonane w przejrzystych tworzywach żywicznych. W nieco wcześniejszym cyklu Szapocznikow („Tumeurs”) znajdujemy fotograficzne wizerunki człowieka, zanurzone w bryłach z podobnego tworzywa. Techniczna i strukturalna różnorodność „wypowiedzi portretowych” wymienionych artystów podrywa niecierpliwe pytanie o definicję tego gatunku twórczości, rozwijanego w Polsce po drugiej wojnie światowej w rytmie zmiennym: zanikającym, to znów mocnym i przyspieszonym, jak to obserwujemy w ostatnich czasach. Czy istnieje koniunkcja między „Gogolem” (1952) Juliusza Studnickiego i „Portretem Xawerego Dunikowskiego” (1954) Hanny Rudzkiej-Cybisowej, a wizerunkami anonimowych robotników, określonych tylko atrybutami przynależności społecznej, z wielkich płócien Edwarda Dwurnika, namalowanych kilka lat temu? Czy „Zielniki” Aliny Szapocznikow w ogóle można uznać za portrety, skoro wyrażają one przede wszystkim tragedię człowieka skazanego na śmierć z wyroków biologii? Czy wizerunki z zapisem poglądów artysty na rzeczywistość społeczną i polityczną, przeznaczone na wystawy lub do muzeum, posiadają jakieś iunctim z portretami wykonywanymi na prywatne zlecenie, w celu utrwalenia twarzy zamawiającego takie obrazy? Czy autoportretem będzie, tak właśnie zatytułowana, praca Waldemara Cwenarskiego z 1952 roku, która jest raczej subiektywnym znakiem losu artysty, niż malarską transpozycją jego oblicza?

Poszukiwanie odpowiedzi na podobne pytania można uznać za czynność akademicką, zgoła jałową, albowiem w praktyce, na przykład wystawienniczej, rozwiązujemy takie dylematy niejako w marszu, drogą intuicyjnych wyborów, kierując się na ogół kryteriami obowiązującymi aktualnie w środowisku artystów i krytyków, a więc miarami o zatartych konturach, za którymi kryje się czasami po prostu iure caduco. Jakby jednak spojrzeć na sprawę, problematyka portretu współczesnego wymaga uporządkowania z pozycji teoretyka i historyka sztuki. Tymczasem jest to obszar ciągle czekający na zagospodarowanie.

Zagadnienie twórczości portretowej z lat Polski Ludowej muskano dotąd tylko okazjnie: w tekstach do katalogów stosownych wystaw, w recenzjach i innych publikacjach prasowych – z natury rzeczy impresyjnych i szkicowych.

Nie doczekaliśmy się jeszcze rzetelnej monografii czy syntezy zjawiska, dzieła o takiej na przykład randze, jak dwie książki Mieczysława Wallisa o autoportrecie w plastyce do drugiej wojny światowej. Pocięmy się przecież: owa absencja nie stanowi jakiejś specialite polonaise.

Powszechne bowiem i zasadne jest mniemanie, że począwszy od czasów impresjonizmu plastyka portretowa traci w Europie swoją tożsamość i względną autonomię, rozpluwając się niejako we wzburzonym nurcie sztuki w ogóle: ocenianej i klasyfikowanej wedle kryteriów czułych na jej wartości autoteliczne, a więc ponadgatunkowe. Istotne staje się np. malarskie rozstrzygnięcie powierzchni obrazu, a nie fakt podjęcia takiego czy innego tematu. Futuryści chcą nawet „Wygnać ze sztuki wszystkie motywy, wszystkie tematy już „wyczerpane”. Równocześnie artyści windują sztukę na postument z napisem „Absolut”, widząc w niej narzędzie poznania metafizycznego, a sami zaś uznają się za kapłanów nowej religii i żwawo, co rozumiały, wykonują wizerunki własne, z biegiem czasu lekceważąc czynność portretowania innych osób. Teoretycy modernizmu głoszą wszak, że

artysta to nadczłowiek stojący „ponad życiem, ponad światem”, to – zdaniem Stanisława Przybyszewskiego – „Pan Panów, nie okiełznany żadnym prawem, nie ograniczony żadną ludzką siłą”. Takie przeświadczenie kierować będzie m.in. Jackiem Malczewskim (notabene urodzonym w Radomiu) w trakcie malowania licznych autoportretów, w których przedstawi się jako Artysta wyniesiony ponad rzeczy doczesne, pełen dumy i afektacji – właściwie niezmienny mimo pozowania w ciągle nowych kostiumach. Rok po jego śmierci (1929), Władysław Strzemiński, malarz należący przecież do zupełnie innego kręgu wrażliwości i inspiracji, zrealizuje konterfekt, który zachowując elementarne cechy podobieństwa do autora „Unizmu w malarstwie”, będzie właściwie portretem jego koncepcji sztuki.

Do zatarcia tożsamości gatunkowej portretu przyczynią się także: długotrwały kryzys tendencji realistycznych (mówiąc konwencjonalnie) w sztuce oraz likwidacja podziałów technicznych i technologicznych między różnymi formami wypowiedzi plastycznych, postulowana już w czasach romantyzmu, a spełniona w XX wieku.

Rzeczywistość sztuki definiowana jest i klasyfikowana wedle stopni innowacji ideowo-strukturalnych wpisanych w fakty artystyczne, ostatnio zaś – głównie według postaw twórczych, manifestowanych poprzez obiekty czy działania artystyczne.

Badanie czegoś, co utraciło stylistyczną i przedmiotową wyrazistość, nie pociąga więc zbytnio historyków sztuki – polskich i obcych.

Z drugiej strony nikt nie ośmieli się dziś stwierdzić, że portret skończył się, zniknął z pola sztuki.

Przeciwnie: panuje powszechna opinia, że jesteśmy oto świadkami renesansu twórczości portretowej, takiej nawet, jaka respektuje zasady rzetelnego warsztatu plastycznego!

Niewykluczone więc, że prędzej czy później otrzymamy do rąk książkę pod tytułem „Dzieje portretu w Polsce Ludowej”, której autor sformułuje nowoczesną definicję zjawiska. Wierzę, że będzie to publikacja pasjonująca od pierwszych stron, albowiem:

„Łagodna rewolucja” zlikwidowała w Polsce po drugiej wojnie światowej wielką własność prywatną i uspołecniła środki produkcji. Tym samym przestał istnieć prywatny mecenat sztuki, dotknięty zresztą ciężką anemią już w czasach sanacji, która owszem, próbowała zastąpić go patronatem państwa, ale efekty tych starań okazały się połowiczne. Instytucjonalna opieka nad kulturą artystyczną, zainicjowana u zarania Polski Ludowej, chwaliła się niepomnie większym rozmachem i konsekwencją. Mecenat tego rodzaju został wpisany do rejestru obowiązków państwa, otrzymując zarazem poważne uzasadnienie ideologiczne w duchu demokracji. Nie trzeba chyba dowodzić, że środowiska plastyczne kraju z aplauzem i nadzieją przyjęły nowy system organizacji i promocji działalności twórczej.

Temperatura owych uczuć obniżyła się nieco, ale nie wygasła nawet wówczas, kiedy na horyzoncie polityki kulturalnej pojawiła się idea sztuki czytelnej, opartej na formule starego realizmu, dydaktycznej, idealizującej człowieka pracy – kreatora nowych czasów. Mimo wszelkie wątpliwości, polemiki i pojedyncze akty jawnego sprzeciwu ze strony rzeczników twórczości autonomicznej, odnotowane w kronikach końca lat czterdziestych, nie będzie fałszywym stwierdzenie, że realizm socjalistyczny, bo o nim mowa, został zaakceptowany przez ogół artystów. Wielowątkowy dotąd ruch artystyczny w Polsce, podzielony z grubsza na awangardę, kolorystów i zdecydowanych tradycjonalistów spod znaku realizmu, ujednociono na modłę jednej doktryny, na domiar wszystkiego – ogólnikowej w założeniach generalnych i anachronicznej w sugestiach dotyczących formy dzieła sztuki. Dlaczego więc wielu, bardzo wielu malarzy, rzeźbiarzy i grafików „wstąpiło do szeregu”? Czy skłoniła ich do tego wyłącznie presja administracji państwowej, jak z przekonaniem twierdzono przez całe dziesięciolecie od 1956 roku poczynając?

Nie miejsce, by rozwijać ten wątek. Wspomnę tylko, że niewiele zrozumiemy z tego, co działo się w sztuce naszej na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych, jeśli tendencyjnie dla „oczyszczenia sobie pola” zapomnimy o międzywojennych i nadal trwałych związkach licznych środowisk

artystycznych – awangardowych i spokojnie rozwijających tradycję – z lewicą społeczną, jeśli nie uzmysłowimy sobie ogromnej, przyciągającej mocy tej wizji nowej Polski, którą ponad zrujnowanym krajem zakreślały idee równości, sprawiedliwości i powszechnego dostatku, formułowane przez państwo ludowe. Kiedy jednak przyjmujemy do wiadomości owe fakty trudno nam będzie zgodzić się z taką opinią, zanotowaną w 1980 roku: „Ponieważ mecenasem była władza ludowa, wielu artystów starało się identyfikować z jej myśleniem, w wyniku czego powstał, jak dawniej, portret własny zleceńodawców, wykonany rękami artysty – obraz ich koncepcji społeczeństwa”. Ktoś tu, jak widać przymyka oczy i zapomina, że ta „ich koncepcja” stanowiła w istocie wspólne dzieło polityków, działaczy społecznych, pisarzy i publicystów (patrz: „czerwoni wściekli encyklopedyści” z m.in. inteligenckim i akowskim rodowodem) oraz przedstawicieli innych środowisk twórczych, w tym plastycznych. To właśnie artyści występowali wtedy w roli egzegetów nowej ideologii oraz tworzyli i upowszechniali stereotypy wizualne bohaterów tamtych czasów: robotników, działaczy rewolucyjnych żołnierzy spod Lenina i bojowników znad Ebro, przodowników pracy i wybitnych uczonych – nieodmiennie przedstawianych z sympatią i idealizowanych wedle reguł czytelnej poetyki. „Przodująca brygada murarska” Jana Tarasina, „Sołdek ze stoczniovcami” Stanisława Teisseyre’a, „Portret Gronostajskiego, przodownika pracy” Janusza Strzałeckiego – te obrazy z IV Ogólnopolskiej Wystawy Plastyki w Warszawie (1954) nie stawiały poważniejszych problemów artystycznych, odnosiły się do jednej tylko strony ówczesnej rzeczywistości, ale nie sposób odmówić im waloru dokumentów. Otóż bez względu na wszelkie swoje słabości sztuka realizmu socjalistycznego poświadczała historyczny awans, jaki po roku 1944 stał się udziałem klasy robotniczej, ludzi zwykłych i zwyczajnie pracujących. Kto nie wierzy, niech spojrzy na portrety z tamtych lat, tak liczne w sztuce jak nigdy potem. Oczywiście, na sztukę tamtego okresu można spojrzeć pod innym jeszcze kątem i właśnie ta możliwość – różnorodnych interpretacji – stawia przed potencjalnym autorem „Dziejów portretu w Polsce Ludowej” zadanie pasjonujące, choć na pewno wyjątkowo trudne”.

Ireneusz J. Kamiński

Summary

The eminent Polish historian of art, Mieczysław Wallis noticing the crisis of the traditional portrait, announced in 1966 that he was sure this kind of art would revive some time later in a new form because there is in man irresistible desire of fixing his own image.

In those years Wallis's optimism was not justified by art of those years. The Polish leading artists concentrated attention of the public on neoconstructivism, op-art, happening and first manifestations of the conceptual art. So that the appearance of the group of artists from Cracow called „Wprost” („Straight on”) met with clear reluctance in this society. They made the reality of Polish social life the subject of their interest and revealing indifference to novelty in art.

But about 1970 it proved that the prognosis of the author of excellent books on self-portrait and Art Nouveau (international fame!) was accurate. The portraits in painting or in graphic arts appeared in greater number in expositions and prevailed in three following events called „Sztuka Faktu” („Art of Fact”) in Bydgoszcz and became the only expositional material of the triennale called „Presentations of the Contemporary Portrait” held in Radom, which was opened first in 1978. This latter, more and more appreciated in artistic centers, has had three editions. A small part of the artistic creation after the second world war was shown in the well-known expositions „Polaków portret własny” („The Poles' self-portrait”) in 1980, demonstrating this phenomenon in its broad historical profile.

In the Polish People's Republic portraits, pictures and sculptures referring to that convention were often or incidentally made by eminent artists, already recognized as classics of our art, among others Zbigniew Pronaszko, Eugeniusz Eibisch, Wojciech Weiss, Mieczysław Wejman, Władysław Hasiór, Józef Szajna, Jerzy Krawczyk, Xawery Dunikowski, Franciszek Strynkiewicz, Alfons Karny or Alina Szapocznikow – i.e. artists cultivating a broad range of various poetics. The man's image attracted also the younger artists, who appeared in the world of art in the middle of the sixties and in the following decade, e.g. Jerzy Duda-Grac, Leszek Sobocki, Andrzej Skoczylas, Bogdan Kraśniewski, Edward Dwurnik, Antoni Fałat, Andrzej Szumigaj, Bogdan and Witold Chmielewscy, Andrzej Okińczyc or Andrzej Sadowski.

It is not easy to define the contemporary portrait. Since the appearance of impressionism the reality of art is estimated, qualified and differentiated according to the level of the ideologically-structured innovations, included in artistic facts and lately-mostly according to the creative attitudes. The historians of art, Polish and foreign, are not eager to separate portrait from other genres. But the need of fixing the man's image still exists intensifies and realizes in new form. Sooner or later we shall see, I daresay, the book on the history of portrait in the art of the Polish People's Republic, on the works presented in this exposition organized by Office of Art Exhibitions in Radom. We may assume it will be an intriguing study, from the first pages demonstrating the little phenomenon in the context of great socio-political and cultural changes (initiation of a broad state patronage) that have started in the country since 1944. This „mild revolution” found its specific expression in the art of the socialist realism, abundant in portraits idealizing the workers and peasants-creators of the new epoch, in the art differentiated qualitatively, not free from schematism but having the value of the document of human hope.

Ireneusz J. Kamiński

Résumé

Mieczysław Wallis – célèbre historien d'art polonais, considérant une crise dans le domaine du portrait traditionnel, a déclaré en 1966 que ce genre de la création artistique renaitrait dans l'avenir sous une nouvelle forme, car il existe chez les gens un désir profond d'éterniser leur image.

A cette époque l'optimisme de Wallis n'avait aucune justification dans la réalité de l'art. Les artistes polonais les plus célèbres concentraient l'attention du public sur le neo-constructivisme, l'op-art, l'happening et les premières manifestations du conceptualisme. L'apparition du groupe de Cracovie „Wprost” a été accueilli dans le milieu artistique avec méfiance. Le sujet autour duquel se concentrait son activité c'étaient les réalités de la vie sociale en Pologne, en même temps elle essayait de manifester son indifférence à l'égard des innovations dans l'art.

Aux environs de 1970, les pronostics de Wallis, auteur d'excellents travaux concernant l'autoportrait et le modern style se sont avérés justes. Les portraits peints ou dessinés sont devenue très fréquents aux expositions et ils ont prédominé aux trois événements artistiques consécutifs à Bydgoszcz et intitulés „Sztuka Faktu” („L'art du réel”). Cette sorte d'arts plastiques est devenu l'élément unique d'une exposition qui a lieu tous les trois ans, à partir de 1978 à Radom – ce sont les „Présentations du portrait contemporain”. Cette dernière exposition, très appréciée dans les milieux artistiques, a eu ses trois éditions. Une partie des travaux d'après la guerre a été présentée lors de l'exposition „Le Portrait des Polonais, par eux-mêmes”, à Cracovie (1980) qui présentait ce phénomène dans un aspect historique.

Après la guerre les tableaux ou les sculptures ont été créés par des artistes éminents – des classiques comme Zbigniew Pronaszko, Eugeniusz Eibisch, Wojciech Weiss, Mieczysław Wejman, Władysław Hasiór, Józef Szajna, Jerzy Krawczyk, Xawery Dunikowski, Franciszek Strynkiewicz, Alfons Karny ou Alina Szapocznikow – qui pratiquent une gamme très variée de domaines de l'art. L'image de l'homme attire aussi les artistes plus jeunes qui ont commencé à s'imposer dans les années 60-70, c'étaient des artistes tels que Jerzy Duda-Gracz, Leszek Sobocki, Andrzej Skoczylas, Bogdan Kraśniewski, Edward Dwurnik, Antoni Fałat, Andrzej Szumigaj, Bogdan et Witold Chmielewscy, Andrzej Okińczyc ou bien Andrzej Sadowski.

Il n'est pas facile de définir le portrait contemporain. Depuis l'impressionisme la réalité de l'art est évaluée, définie et différenciée selon le degré d'innovations structurales et idéologiques contenues dans les oeuvres d'art, ces derniers temps – selon les attitudes créatrices.

Les historiens d'art, polonais et étrangers ne se hâtent pas de distinguer le portrait comme une qualité à part. Mais la nécessité d'éterniser l'image existe toujours, même plus, aujourd'hui elle s'accroît et se réalise dans de nouvelles formes. Tôt ou tard, il apparaîtra un ouvrage concernant l'histoire du portrait dans la Pologne populaire, basé sur des travaux présentés pendant cette exposition qui a été organisée grâce au Bureau d'Expositions Artistiques à Radom.

On peut supposer que ce sera un livre fascinant dès la première page, qui démontrera le portrait polonais dans le contexte des grands changements socio-politiques et culturels qui ont commencé en Pologne en 1944. La „douce révolution” a trouvé son expression dans l'art du réalisme socialiste qui abonde en portraits idéalisants les travailleurs-créateurs des nouveaux temps. C'est un art très différencié du point de vue de sa valeur qui n'est pas privée de schématisme mais qui représente une valeur en tant que document des espoirs humains.

Ireneusz J. Kamiński

Inhaltsangabe

Der hervorragende polnische Kunsthistoriker Mieczysław Wallis, der eine Krise des traditionellen Porträts wahrgenommen hatte, erklärte 1966, dass diese Gattung mit der Zeit bestimmt in einer neuen Form wiederbelebt wird, denn jedermann hat starkes Verlangen, eigenes Ebenbild festzuhalten.

In jener Zeit hatte dieser Optimismus von Wallis keine ernste Begründung in der Kunst gefunden. Die führenden polnischen Künstler lenkten die Aufmerksamkeit des Publikums auf Neukonstruktivismus, Op-art, Happening und die Erstlinge der Begriffskunst. Mit ausgeprägter Zurückhaltung nahm dieses Milieu das Auftreten der Krakauer Gruppe („Geradewegs”) „Wprost” entgegen, die die Realien des polnischen gesellschaftlichen Lebens zum Gegenstand ihrer Kunst machte und der Idee der Neuererbewegung in der Plastik gegenüber Gleichgültigkeit kundmachte.

Um 1970 jedoch stellte sich heraus, dass die Voraussage des Verfassers von ausgezeichneten Werken (von internationalem Ruf!) über Selbstbildnisse und Sezession zutreffend war.

Menschenporträts in Öl oder Graphik kommen in Ausstellungen immer zahlreicher zum Vorschein; in den drei nacheinanderfolgenden Kunstveranstaltungen unter dem Titel „Die Kunst der Tatsache” in Bydgoszcz herrschten sie geradezu vor und waren das einzige Thema der Ausstellung des Triennale „Vorführung des gegenwärtigen Porträts” in Radom, die zum erstenmal 1978 stattgefunden hatte. Diese Ausstellung, welche immer höher in den künstlerischen Milieus geschätzt wurde, war schon dreimal organisiert worden.

Einen Bruchteil der Porträtmalerei der Nachkriegszeit hatte man 1980 auch in der bekannten Ausstellung „Selbstbildnis der Polen” in Kraków vorgeführt, die diese Erscheinung in einem weiten historischen Querschnitt zeigte.

In der Volksrepublik Polen schufen hervorragende Künstler oft oder gelegentlich Porträts oder Bilder und Skulpturen, die in einem Zusammenhang mit dieser Konvention stehen. Diese Künstler sind schon als Klassiker unserer Kunst anerkannt worden, es gehören zu ihnen u.a. Zbigniew Pronaszko, Wojciech Weiss, Mieczysław Wejman, Władysław Hasiór, Józef Szajna, Jerzy Krawczyk, Xawery Dunikowski, Franciszek Strynkiewicz, Alfons Karny oder Alina Szapocznikow – also Künstler, die verschiedene Kunstrichtungen vertreten.

Auch jüngere Künstler zieht die Porträtkunst an, die in der II-en Hälfte der 60-er Jahre und in der nachfolgenden Dekade auf dem Gebiet der Plastik tätig waren. Zu diesen gehören u.a. Jerzy Duda-Gracz, Leszek Sobocki, Andrzej Skoczylas, Bogdan Kraśniewski, Edward Dwurnik, Antoni Fałat, Andrzej Szumigaj, Bogdan und Witold Chmielewscy, Andrzej Okińczyc, Andrzej Sadowski. Es fällt nicht leicht, das gegenwärtige Porträt zu definieren. Seit der Epoche des Impressionismus wird die Kunst nach dem Grad der ideologisch-strukturellen Innovationen geschätzt, bestimmt und differenziert, die als künstlerische Realität auftreten, jüngst dagegen hauptsächlich nach der schöpferischen Einstellung. Daher beeilen sich die polnischen und auch ausländischen Kunsthistoriker keineswegs, das Porträt als Kunstgattung abzusondern. Trotzdem existiert das andauernde Bedürfnis nach dem Festhalten des Bildnisses des Menschen – viel mehr – es steigert sich und realisiert in neuen Formen. So werden wir wohl – eher oder später – ein Werk über, z.B. die Geschichte des Porträts in Volkspolen erleben, über das Schaffen, das in der gegenwärtigen Ausstellung vorgeführt wird, die durch das Büro der Kunstausstellungen in Radom organisiert worden ist. Man darf voraussetzen, dass es eine von Anfang an faszinierende Erscheinung sein wird, die das Hauptthema im Zusammenhang mit der gewaltigen sozial-politischen und kulturellen Umwandlung (Staatsmäzenat) seit 1944 behandelt. Diese sanfte Umwälzung fand die Schöpfer der neuen Zeit u.a. auch in der Kunst des sozialistischen Realismus, besonders in den die Werkätige idealisierenden Porträts. Diese – zweifellos sehr qualitativ verschiedenartige, nicht vom Schematismus freie Kunst besitzt jedoch den Wert eines Dokuments menschlicher Hoffnung.

Ireneusz J. Kamiński.

AUTORZY I DZIEŁA

Anto Maria

1. Autoportret podwójny, 1973 r., płótno, olej, 90×110, BWA-Radom
2. Autoportret w Białowieży, 1980 r., płótno, olej, 97×130, wł. prywatna
3. Niebo II, 1983 r., płótno, olej, 72×90, wł. prywatna

Baj Stanisław

4. Ojciec, 1981 r., płótno, olej, 58×95, CBWA-Warszawa
5. Stasiek W. 1981 r., płótno, olej, 60×90, BWA-Radom

Bartoszewicz Władysław

6. Gitarzysta, 1977 r., płótno, olej, 100×90, wł. prywatna

Beksiński Zdzisław

7. Dwie głowy, 1959 r., kredka, 67×50, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz
8. Głowa, 1960 r., karton, tempera, kredka woskowa, 70×50, Muzeum Okręgowe-Rzeszów
9. Kompozycja, 1968 r., płótno, olej, 104×74, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Bereźnicki Kiejstut

10. Bawiące się dzieci, 1965 r., płótno, olej, 110×135, Muzeum Narodowe-Warszawa
11. Kobieta i dziecko, płótno, olej, 90×71, Muzeum Narodowe-Poznań
12. Rodzina I, 1962 r., płótno, olej, 104,5×94,5, Muzeum Narodowe-Warszawa
13. Rodzina II, 1962 r., płótno, olej, 100×89, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Juszkiewicz-Berkecz Romana

14. Podwójny portret, 1983, r., techn. własna, 70×98, wł. prywatna
15. Twój (nasz) portret, 1983 r., techn. własna, 72×98, wł. prywatna

Białecki Jerzy

16. Stasiek, 1955 r., płótno, olej, 81,5×65, Muzeum Narodowe-Warszawa

Bieniasz Maciej

17. Ostatni argument-Martin King, 1969, r., płótno, olej, 92×73,5, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Bierwaczonka Olgierd

18. Autoportret w berecie, 1966 r., płótno, olej, 45×34, CBWA-Warszawa
19. Bożenka, 1969 r., płyta pilśni., olej, 65×40, BWA-Katowice
20. Dziewczynka z białym kwiatkiem, 1965 r., płótno, olej, 65×47, Muzeum Narodowe-Warszawa
21. Jurek, płótno, olej, 73×46, CBWA-Warszawa
22. Młody architekt, 1977 r., płótno, olej, 60×80, CBWA-Warszawa
23. Portret artysty R. Hercki, 1978 r., płótno, olej, 61×40, BWA-Katowice
24. Sąsiad, 1972 r., płótno, olej, 81×60, BWA-Katowice

Blaim Andrzej

25. Michele, 1983 r., płótno, olej, 92×73, wł. prywatna

Marcinkowska-Brykner Eugenia

26. Portret artysty, płótno, olej, 61×50, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Brykner Stanisław

27. Gen. Bronisław Kieniewicz, płótno, olej, 96,5 ×70 Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa

Brzechwa Krystyna

28. Andrzej, 1977 r., płótno, olej, 116×81, Muzeum Okręgowe-Radom
29. Staszek, 1979 r., płótno, olej, 100×65, CBWA-Warszawa

Brzeziński Stanisław

30. Narada nad projektem racjonalizatorskim, (przed 1953 r.), tektura, olej, 40×50, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Bucki Krzysztof

31. Autoportret, 1967 r., płyta pilśni. olej, 60×50, wł. prywatna
32. Autoportret, 1978 r., płótno, olej, 100×80, wł. prywatna
33. Dziewczyna z lodami, 1974 r., płótno, olej, 100×73, wł. prywatna
34. Fidenzatta, płyta pilśni. olej, 120×68, wł. prywatna
35. Tadeusz, płótno, olej, 100×80, wł. prywatna

Burasiewicz Tomasz

36. Autoportret, 1981 r., techn. własna, olej, 60×84, BWA-Radom
37. Profesor, 1979 r., płótno, olej, 81×60, BWA-Radom
38. Samotni, 1981 r., płótno, olej, 55×55, wł. prywatna
39. Siedząca, 1981 r., płótno, olej, 81×60, wł. prywatna
40. Wycieczka do Paryża, 1981 r., techn. własna, olej, 60×84, BWA-Radom

Chachaj Elżbieta

41. Portret Felicyty z Gilem, 1973/74 r., collage, 186×140, Muzeum Narodowe-Wrocław

Chojnacki Zbigniew

42. Autoportret, płótno, olej, 46×38, CBWA-Warszawa

Chomicz Witold

43. Portret Jana Wiktora, płyta pilśni. olej, 61×80, Muzeum Narodowe-Kraków

Chudzik Sławomir

44. Pani Z., 1970 r., płótno, olej, 87×109, Muzeum Narodowe-Warszawa

Cwenarski Waldemar

45. Portret matki, 1953 r., płótno, olej, 60×50, Muzeum Narodowe-Wrocław

Cybulski Tadeusz

46. Portret starej damy, 1960 r., tektura, olej, 62×50, Muzeum Sztuki-Łódź

Czech Zygmunt

47. Portret artysty O. Bierwaczonka, 1980 r., płótno, olej, 73×60, BWA-Katowice

Czerwenka Erwin

48. Murarz-przodownik, 1950 r., płótno, olej, 94×75, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Dawidowicz Włodzimierz

49. Biały portret, 1979 r., płótno, olej, 65×55, CBWA-Warszawa

Dawska Maria

50. Autoportret, płótno, olej, 97×76, Muzeum Okręgowe-Radom

51. Portret K. J., 1977 r., płótno, olej, 116×81, wł. prywatna

Detyna Joanna

52. Autoportret na tle pejzażu, 1983 r., płótno, olej, 56×40, wł. prywatna

Długosz Wojciech

53. Na apel Huty im. Lenina, płótno, olej, 90×133, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Pstrągowska-Dubiel Hanna

54. Autoportret'82, 1982 r., płótno, olej, 81×92, BWA-Radom

55. Autoportret'84, 1984 r., olej, płótno, 82,5×73,5, wł. prywatna

56. Portret Janiny A., 1984 r., płótno, olej, 92×65,5, wł. prywatna

57. Portret Zuzanny J., 1984 r., płótno, olej, 60×50, wł. prywatna

Dudzik Zygfryd

58. Gołębiarz, 1975 r., płótno, olej, 150×120, BWA-Katowice

Dudkiewicz Adam

59. Bez tytułu, 1983 r., płótno, olej, 81×60, wł. prywatna

Dwurnik Edward

60. Agnieszka, 1978 r., płótno, olej, 92×73, wł. prywatna
61. Dwurnik, 1983 r., płótno, olej, 94×73, BWA-Radom
62. Dwurnikowie, 1979 r., płótno, olej, 73×100, CBWA-Warszawa
63. Tomasz Stańko, 1978 r., płótno, olej, 92×73, BWA-Radom
Dziechciarczyk Edward
64. Z kosą, 1980 r., płótno, techn. mieszana, 102×72, BWA-Katowice
Dziurawiec Janusz
65. Pajesia, 1982/83, płótno, olej, 89×130, wł. prywatna
66. Pajesia i deszcz, 1983, płótno, olej, 89×116, BWA-Radom
67. Portret jesienny, 1981, płótno, olej, 81×81, wł. prywatna
68. Portret zbiorowy, 1981 r., płótno, olej, 81×81, wł. prywatna
Eibisch Eugeniusz
69. Czytający, płótno, olej, 84×74,5, Muzeum Narodowe-Poznań
70. Dwie kobiety przy obrazach, płótno, olej, 66,5×66, Muzeum Narodowe-Poznań
71. Dziewczyna za stołem, płótno, olej, 73×60, Muzeum Narodowe-Warszawa
72. Portret kobiety (modelka), 1960 r., płótno, olej, 85×66, Muzeum Narodowe-Poznań
73. Portret własny z żoną, 1963 r., płótno, olej, 65×54, Muzeum Narodowe-Poznań
Eysymont Halina
74. Portret, 1977 r., płótno, olej, 73×92, CBWA-Warszawa
Fałat Antoni
75. Autoportret, 1983 r., płótno, akryl, 100×70, BWA-Radom
76. Cyklista, 1976 r., płótno, akryl, 110×90, Muzeum Narodowe-Warszawa
77. Europa, 1974 r., płótno, akryl, 93×65, CBWA-Warszawa
78. Ucieczka szaleńca lub lot nad kukułczym gniazdem, 1982 r., płótno, akryl, 62×62, CBWA-Warszawa
Fangor Wojciech
79. Jadzia, płótno, olej, 77×63, Muzeum Sztuki-Łódź
80. Portret, olej, 80×65, Muzeum Sztuki-Łódź
Fedkowicz Jerzy
81. Studium portretu kobiety w złotej sukni, przed 1956 r., płótno, olej, 60×50, Muzeum Narodowe Poznań
Fijałkowski Stanisław
82. Poeta liryczny, 1956 r., płyta pilśn., żywica termoplastyczna, 50×61, Muzeum Sztuki-Łódź
Filipczuk Stanisław
83. Portret w świetle, 1983 r., płótno, akryl, 82×62, wł. prywatna
Brzozowska-Flieger Irena
84. Błękitna plaża, 1976 r., płótno, olej, 116×89, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz
Gancarz Ryszard
85. Emigranci, 1982 r., płótno, akryl, 94×100, BWA-Sandomierz
86. Kasia, 1983 r., płótno, olej, 94×100, wł. prywatna
87. Teraz ja, 1983 r., płótno, akryl, 68×90, BWA-Radom
Myszkiewicz-Gapińska Anna
88. Obraz IV z cyklu: Mikroświat, płótno, olej, 120×130, CBWA-Warszawa
Garboliński Wiesław
89. Człowiek, 1963 r., płótno, olej, 97×130, Muzeum Narodowe-Warszawa
90. Portret bohatera, 1968 r., płótno, olej, 146×114, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa
91. Szyjąca, 1964 r., płótno, olej, 114×116, Muzeum Narodowe-Warszawa

- Geppert Eugeniusz
92. Portret aktorki, 1960 r., płótno, olej, 114×80, wł. prywatna
93. Portret żony, 1975 r., płótno, olej, 120×97, wł. prywatna
Geza Rozmus
94. Partyzanci, 1967 r., płyta pilśn. olej, 60×80, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź
Gilman Andrzej
95. Matka – Polka, 1983 r., płótno, olej, 101×82, wł. prywatna
Górnik Antoni
96. Chleb, moja rodzina, 1981 r., płótno, olej, 72×65, wł. prywatna
97. Portret matki, 1982 r., płótno, olej, 85×61, wł. prywatna
Górski Mirosław
98. Kobieta z lalką, 1981 r., płótno, olej, 61×61, wł. prywatna
99. Motocyklista, 1983 r., płótno, olej, 80×60, wł. prywatna
Grabowski Ludwik
100. Portret malarza, 1952 r., płótno, olej, 60×46, Muzeum-Pałac w Kozłówce
Duda-Gracz Jerzy
101. Autoportret, (ora et collabora) 1983 r., płótno, olej, 80,2×60,7, BWA-Radom
102. Autoportret podług Caravaggia, 1974, r., płyta pilśn., tkanina, olej, 40×40, Muzeum Sztuki-Łódź
103. Portret Kazimierza Rudzkiego, 1978 r., sklejką, olej, 71,5×55, BWA-Radom
104. Portret Sabiny EL, 1983 r., sklejką, olej, 80×80, wł. prywatna
Gulczyński Jacek
105. Bez tytułu, 1981 r., płótno, akryl, 60×60, BWA-Radom
106. Bez tytułu, 1981 r., płótno, akryl, 60×60, CBWA-Warszawa
Güntner Anna
107. Cryptogrammes – lot doświadczalny, 1966 r., płótno, olej, 100×100, Muzeum Narodowe-Kraków
108. Koncert, 1962 r., płótno, olej, 70×100, Muzeum Narodowe-Poznań
Hajnrych Tadeusz
109. Autoportret'82, 1982 r., płótno, olej, 70×88, wł. prywatna
110. Autoportret I/83, 1983 r., płótno, olej, 70×88, wł. prywatna
111. Portret I/80, 1980 r., płótno, olej, 70×88, CBWA-Warszawa
112. Portret III/80, 1980 r., płótno, olej, 85×95, BWA-Radom
Hayder Fryderyk
113. Przodownik pracy Franciszek Kubica, 1949 r., płótno, olej, 67×50, Muzeum-Pałac w Kozłówce
Hermanowicz Halina
114. Przemijanie, 1977 r., płótno, olej, 70×100, Muzeum Okręgowe-Radom
Hoffman Adam
115. Autoportret, płyta pilśn., olej, 60×48, Muzeum Okręgowe-Radom
116. Potwór i piękna, 1958 r., sklejką, olej, 68,5×57, Muzeum Narodowe-Poznań
117. Świt, 1965 r., płótno, olej, 73×60, Muzeum Narodowe-Poznań
Holecki Henryk
118. Muzykanci, 1978 r., płótno, olej, 85×48, BWA-Katowice
Hryńkowski Jan
119. Dziewczyna w różowej sukience, 1958 r., płótno, olej, 81×65, Muzeum Sztuki-Łódź
Inglot Edward
120. Autoportret symboliczny, płótno, olej, 120×75, BWA-Katowice
121. Autoportret z czerwoną chorągiewką, płótno, olej, 122×53, BWA-Katowice
122. Niedokończona pieśń, płótno, olej, 117×90, BWA-Katowice

Jackowski Krzysztof

- 123. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 50×70, BWA-Radom
- 124. Bezpieczne kości, płótno, olej, 60×81, BWA-Kielce
- 125. Portret Mariana R., 1982 r., płótno, olej, 55×45, wł. prywatna

Jacyszyn Stefania

- 126. Portret przodownika, 1953 r., płótno, olej, 94×70, Muzeum-Pałac, w Kozłowie

Jaksztas Ludwik

- 127. Autoportret na tle widoku z okna, 1981 r., płótno, olej, 60×92, BWA-Radom
- 128. Dzień dobry, 1983 r., płótno, olej, 60×92, wł. prywatna
- 129. Portret Marka K., 1981 r., płótno, olej, 60×92, CBWA-Warszawa
- 130. Znajoma, 1983 r., płótno, olej, 60×92, wł. prywatna

Janowski Janusz

- 131. Portret Prezydenta Bolesława Bieruta, 1953 r., płótno, olej, 100×81, Muzeum-Pałac w Kozłowie

Jarema Maria

- 132. Głowy, tempera, monotypia, 64×51, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Jonscher Barbara

- 133. Autoportret z rybą, 1978 r., płótno, olej, 80×65, Muzeum Okręgowe-Radom

Kaczmarowska Barbara Bożena

- 134. Autoportret, 1979 r., sklejką, olej, 50×40, wł. prywatna
- 135. Współczesna kobieta, 1980 r., sklejką, olej, 65×50, wł. prywatna

Kalwaryjski Erazm

- 136. Autoportret perspektywiczny, 1983 r., płótno, olej, 90×90, BWA-Radom
- 137. Po prostu starość, 1983 r., płótno, olej, 95×95, wł. prywatna
- 138. Samotność III, 1981 r., płótno, olej, 73,5×73, wł. prywatna
- 139. Udręka życia, 1983 r., płótno, olej, 81×60, wł. prywatna
- 140. Zaduma, 1983 r., płótno, olej, 100×73, wł. prywatna

Kaniewski Zygmunt

- 141. Przędownica pracy, 1951 r., płótno, olej, 93×70, Muzeum-Pałac w Kozłowie

Kapłański Jerzy

- 142. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 80×63, wł. prywatna
- 143. Autoportret '84, 1984 r., płótno, olej, 90×80, BWA-Radom
- 144. Emeryt, 1984 r., płótno, olej, 98×78, wł. prywatna
- 145. Lidia, 1984 r., płótno, olej, 90×80, wł. prywatna
- 146. Skrzypek, 1983 r., płótno, olej, 150×98, wł. prywatna
- 147. Wojtek, 1983 r., płótno, olej, 79×62, wł. prywatna
- 148. Zła rodzina, 1983 r., płótno, olej, 108×143, wł. prywatna

Karkoszka Józef

- 149. Autoportret VIII, 1983 r., płótno, olej, 61×45, wł. prywatna
- 150. Bez tytułu, 1983 r., płótno, olej, 92×74, wł. prywatna

Karwowski Przemysław

- 151. Światło, 1983 r., płótno, akryl, 41×41, wł. prywatna

Kasprowicz Maksymilian

- 152. Brygada sztaperska przy przeładunku drewna, 1952 r., płótno, olej, 131×220, Muzeum-Pałac w Kozłowie

Pszczółkowska-Kasten Barbara

- 153. Dziewczyna w niebieskich pończochach, 1981 r., płótno, olej, 92×65, BWA-Radom

Każmierczak Aleksander

- 154. Ekspres, 1980 r., płótno, olej, 86×74, wł. prywatna

Kędzia Kazimierz

- 155. Fornalska Marcjanna-matka rewolucjonistów, 1974 r., płótno, olej, 95×72, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź

Kiełtyka Edward

- 156. Autoportret, 1976 r., płótno, olej, 75×55, BWA-Radom

Kiełtyka Ryszard

- 157. Portret Barbary z cyklu: Spojrzenia, płótno 1980 r., olej, 80×80, wł. prywatna

Klimiuk Renata

- 158. Autoportret, 1978 r., płótno, olej, 49×35, wł. prywatna
- 159. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 33×27, wł. prywatna
- 160. Matka, 1983 r., płótno, olej, 33×27, wł. prywatna

Klimowski Stanisław

- 161. W schronie, 1945 r., płyta, olej, 5C×69, BWA-Katowice

Knut Mieczysław

- 162. Dalin, 1982 r., płótno, akryl, 46×39, wł. prywatna
- 163. Urszula, 1982 r., płótno, akryl, 61×51, wł. prywatna

Kobzdej Aleksander

- 164. Portret matki, 1953 r., płótno, olej, 110×90, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Konarska Barbara

- 165. Autoportret, 1977 r., płótno, olej, 65×55, Muzeum Okręgowe-Radom
- 166. Przemijanie, 1980 r., płótno, olej, akryl, 55×92, BWA-Radom
- 167. Przemijanie, 1980 r., płótno, olej, akryl, 55×32, BWA-Radom

Kondratowicz Elżbieta

- 168. Bogna, 1981 r., płótno, olej, 33×27, wł. prywatna
- 169. Zuzia, 1981 r., płótno, olej, 33×27, wł. prywatna

Kononowicz Zenon

- 170. Pracznia, 1960 r., płótno, olej, 28×46, Muzeum Narodowe-Warszawa

Konwerski Andrzej

- 171. Świat marionetek, płótno, akryl, 100×82, CBWA-Warszawa

Sikora-Korecka Irena

- 172. Generał Władysław Sikorski, płótno, olej, 100×73, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa

Korolkiewicz Łukasz

- 173. Zbawienna nicość, 1981 r., płótno, olej, 136×190, Muzeum Okręgowe-Radom

Kowalski Witold

- 174. Dama w czerni, 1971 r., techn. mieszana, 136×85, BWA-Radom
- 175. Maja, 1983 r., płótno, olej, 92×65, Muzeum Okręgowe-Radom

Kozłowski Tadeusz

- 176. Portret czerwony, 1978 r., płótno, olej, 73×55, wł. prywatna
- 177. Krysia, płótno, olej, 69×57, wł. prywatna

Krajewski Juliusz

- 178. Kobieta, 1964 r., płótno, olej, 81×60, Muzeum Narodowe-Warszawa
- 179. Portret prof. Borucińskiego, płótno, olej, 100×81, Muzeum Narodowe-Warszawa

Krawczyk Jerzy

- 180. Nadanie ziemi, 1962 r., płótno, olej, 58×114, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź

Królikowska Henryka

- 181. Portret pracownicy Muzeum Kujawskiego Ob. Heleny Bordon, wyróżnionej nagrodą 1 Maja

- 1951 r., 1951 r., płótno, olej, 73×60, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Kruszewski Zbigniew
182. Autoportret, 1981 r., płótno, olej, 54×54, BWA-Radom
183. Łaskawca, 1982 r., płótno, olej, 55×55, wł. prywatna
184. Mirusia, 1981, płótno, olej, 55×55, wł. prywatna
- Krygier Waldemar
185. Józef Onyszkiewicz, 1983 r., płótno, olej, 93×63, wł. prywatna
186. Mateusz i Joachim, 1983 r., płótno, olej, 74×65, wł. prywatna
187. Stefan Zarębski, 1983 r., płótno, olej, 74×65, wł. prywatna
- Krysińska Halina
188. Autoportret, płótno, olej, 69×77, Muzeum Okręgowe-Radom
189. Nauka w świetlicy, przed 1951 r., płótno, olej, 90×75, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Krysiński Jędrzej
190. Autoportret, pastel, 50×71,5, wł. prywatna
- Krzyształowski Stanisław
191. Portret przodownika Bryszkowskiego, 1949 r., płótno, olej, 80×60, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Krzysztofik Andrzej
192. Dwie staruszki, płótno, olej, 61×78, wł. prywatna
- Kucia Zbigniew
193. Portret Krzysztofa Pendereckiego, 1983 r., płótno, olej, 33×41, wł. prywatna
- Kunka Lech
194. Celestyna, 1956 r., płótno, olej, 136×104, Muzeum Sztuki-Łódź
195. Fernand Leger, 1955 r., sklejka, olej, 120×90, Muzeum Sztuki-Łódź
- Kuraś Bogusław
196. Rozmowa, 1980, r., płótno, olej, 98×130, wł. prywatna
197. Utrwalenie, 1981, r., płótno, olej, 98×98, wł. prywatna
- Kuryluk Ewa
198. Sen Guliwera, 1975 r., płótno, akryl, 120×150, Muzeum Narodowe-Kraków
- Lenica Alfred
199. Autoportret, 1945/68/71, płótno, olej, 95×68, Muzeum Narodowe-Poznań
200. Przyjęcie do partii, 1952 r., płótno, olej, 139×200, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Liberski Benon
201. Autoportret, płótno, olej, 140×160, wł. prywatna
202. Portret Ireny Szewińskiej, 1977 r., płótno, olej, 72×59, wł. prywatna
203. Portret Władysława Kozakiewicza, 1977 r., płótno, olej, 75×70, Muzeum Okręgowe-Radom
204. Portret, płótno, olej, 75×60, wł. prywatna
205. Zachód słońca, 1977 r., płótno, olej, 122×144, wł. prywatna
- Lonty Sabina
206. Ostatnie lato, 1978 r., płótno, olej, 81×100, BWA-Radom
- Lwów Henryka
207. Farmaceutka, 1953 r., płótno, olej, 100×80, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Łonicki Janusz
208. Studium portretowe, płótno, olej, 75×60, BWA-Katowice
- Łubowski Andrzej Maciej
209. Siedząca, 1983 r., płótno, olej, 130X160, wł. prywatna
- Ostrowska-Łysak Elżbieta
210. Paulinka, 1979 r., pastel, 65×50, wł. prywatna

211. Żona filozofa, 1983 r., pastel, 65×50, wł. prywatna
- Maciejewski Zbysław Marek
212. Autoportret, 1980 r., płótno, olej, 200×137, Muzeum Okręgowe-Radom
213. Autoportret z puttem, 1978 r., płótno, tempera, akryl, 137×200, Muzeum Narodowe-Warszawa
- Jańska-Maciuch Anna
214. Dwa diochy, 1983 r., płótno, akryl, 76,5×100,5 wł. prywatna
215. Bronisław, 1980 r., płótno, olej, 90×70, wł. prywatna
- Maciuch Jan Maciej
216. Jędrus, 1980 r., płótno, techn. mieszana, 155×90, wł. prywatna
217. Okulary mistrza, 1981 r., płótno, techn. mieszana, 90×70, BWA-Radom
- Majda Tadeusz
218. Autoportret, 1981 r., płótno, olej, 89×73, CBWA-Warszawa
- Maliszewska Krzesława
219. Bez tytułu, 1981 r., płótno, olej, 100×120, Muzeum Narodowe-Wrocław
220. Kazikowie i koty, 1979 r., płótno, olej, 120×100, Muzeum Narodowe-Wrocław
221. Odchodzący Moniek, 1978 r., płótno, olej, 100×100, Muzeum Narodowe-Wrocław
222. On i ona, 1976 r., płótno, olej, 122×182, Muzeum Narodowe-Wrocław
- Małkowski Eugeniusz Geno
223. Portret, 1976/77, karton, tempera, 51×70, CBWA-Warszawa
224. Studium głowy, 1981 r., płótno, akryl, 46×33, wł. prywatna
225. Układanka, 1981 r., płótno, akryl, 46×33, wł. prywatna
- Marczyński Adam
226. Kobieta z klatką, 1947 r., płótno, olej, 67×76, Muzeum Sztuki-Łódź
- Markowska Maria
227. Graficzka przy pracy, płótno, olej, 93×118, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Markowski Eugeniusz
228. Na rowerze, płótno, olej, 100×81, Muzeum Narodowe-Poznań
- Mateńko Barbara
229. Długie życie w biedzie czyli ciotka Maryna, 1982 r., pastel, 64×48, wł. prywatna
220. Oczekiwanie, pastel, 64×48, wł. prywatna
231. Portret małżeństwa P., 1983 r., pastel, 47×47, wł. prywatna
- Janeczek-Matuszewska Cecylia
232. Panna do wzięcia, 1979 r., płótno, olej, 60×55, wł. prywatna
- Mazuś Stanisław
233. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 69×55, BWA-Radom
234. Autoportret, płótno, olej, 81×73, BWA-Katowice
235. Portret artysty plastyka Juliusza Glatiego, 1982 r., płótno, olej, 58×48, BWA-Katowice
- Michalak Paweł Michał
236. Portret modelki, 1982 r., płótno, olej, 61×81, wł. prywatna
- Mierzejewski Jerzy
237. Grajek, płótno, olej, 72×60, Muzeum Sztuki-Łódź
- Mikos Władysław
238. Czerwone jabłuszko, 1948 r., pastel, 67,7×78,5, Muzeum Okręgowe-Radom
- Mikulicz Ludwika
239. Przodownik pracy, 1950 r., płótno, olej, 86×65, Muzeum-Pałac w Kozłówece
- Mikulski Kazimierz
240. Podwórze, 1971 r., płótno, olej, 85×64, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Milewska Hanna

241. Portret przodownicy, 1950 r., płótno, olej, 61×61, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Mleczo Piotr

242. Artysta i modele, 1963 r., płótno, olej, 91,5×121, Muzeum Narodowe-Warszawa

Arlitewicz-Młodożeniec Wanda

243. Apel Pokoju w PGR, 1951 r., płótno, olej, 119×149, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Modrzejewska Ewa

244. Ludwik Spruch, 1979 r., sklejką, olej, 73×60, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź

245. Józef Kepler, 1979 r., sklejką, olej, 73×60, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź

Moryciński Grzegorz

246. Portret z rekwizytami, 1981 r., płótno, olej, 73×100, CBWA-Warszawa

Mrozowski Ryszard

247. Portret pisarza, płyta, pilśn. olej, 40,5×35, wł. prywatna

248. Studium starego człowieka, pastel, 46×36, wł. prywatna

Murawa Piotr

249. Brzemienna, 1983 r., płótno, olej, 65×50, wł. prywatna

Niesiołowski Tymon

250. Autoportret, płótno, olej, 71×59, Muzeum Narodowe-Warszawa

251. Arlekin, 1955 r., płótno, olej, 62×50, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

252. Cyrkowiec z fletem, 1945 r., płótno, olej, 75×66, Muzeum Narodowe-Wrocław

253. Pierrot grający na harmonii, płótno, olej, 92×75, Muzeum Narodowe-Warszawa

254. Portret dziewczynki, 1953/54 r., płótno, olej, 68×52, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

255. Portret mężczyzny, płótno, olej, 65×33, Muzeum Narodowe-Warszawa

256. Przdownik pracy, 1950 r., tektura, olej, 85×57, Muzeum – Pałac w Kozłówce

Nowacki Andrzej

257. Obraz 49, 1979 r., płótno, akryl, 100×70, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

258. Obraz 55, 1979 r., płótno, akryl, 100×70, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

259. Obraz 62, 1979 r., płótno, olej, 70×100, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Nowosielski Jerzy

260. Czarny portret, 1975 r., płótno, olej, 70×50, BWA-Rzeszów

261. Portret kobiety w kapeluszu, sklejką, olej, 50×32,5, Muzeum Narodowe-Poznań

262. Portret pływaczki, 1956 r., płótno, olej, 78,5×30,5, Muzeum Narodowe-Kraków

263. Portret podwójny, 1956 r., płótno, olej, 150×140, Muzeum Narodowe-Warszawa

264. Portret podwójny, 1966 r., płótno, olej, 60×80, Muzeum Sztuki-Łódź

265. Portret ślubny, 1963 r., płótno, olej, 70×100, Muzeum Sztuki-Łódź

Oberländer Marek

266. Portret cyrkowca, 1965 r., płótno, olej, 133×95, Muzeum Narodowe-Wrocław

267. Portret garbatej, 1957 r., płótno, olej, 80×65, Muzeum Narodowe-Wrocław

268. Portret garbatej, 1958 r., płótno, olej, 100×80, Muzeum Narodowe-Wrocław

269. Portret Kici, 1965 r., płótno, olej, 90×73, Muzeum Narodowe-Wrocław

270. Portret z paletą, 1957 r., płótno, olej, 79×60, Muzeum Narodowe-Wrocław

271. Portret, 1957 r., płótno, olej, 79×60, Muzeum Narodowe-Wrocław

272. Postacie, 1955 r., sklejką, olej, 150×116, Muzeum Narodowe-Wrocław

Okińczyc Andrzej

273. Autoportret za szybą dymną, 1983 r., płótno, akryl, szyba dymna, 122×53, BWA-Radom

274. Za szybą zbrojoną (Autoportret), 1981 r., płótno, akryl, szyba zbrojona 150×54, BWA-Radom

Oleksiak Jerzy

275. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 70×100, BWA-Radom

276. Portret zbiorowy pensjonariuszy pewnego szpitala, 1983 r., płótno, olej, 70×70, wł. prywatna

277. Chrzest, 1983 r., płótno, olej, 70×70, BWA-Radom

278. Bez tytułu, 1981 r., płótno, olej, 70×50, CBWA-Warszawa

Brandt-Omiecińska Irena

279. Portret przodownika, 1952 r., płótno, olej, 90×75, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Ostrogórski Jerzy

280. Obraz nr 4, 1979 r., płótno, akryl, 81×65, CBWA-Warszawa

Panas Włodzimierz

281. Autoportret, 1959 r., płótno, olej, 117×69, Muzeum Narodowe-Kraków

282. Kobieta przy stole, płótno, olej, 95×91, Muzeum Narodowe-Warszawa

283. Portret uczonego przyjaciela, płótno, olej, 69×40, Muzeum Narodowe Warszawa

Perendyk Waław

284. Portret Pstrowskiego, 1952 r., płótno, olej, 60×45, Muzeum -Pałac w Kozłówce

Petruzenko Jolanta

285. Portret trzydziestoletniej, płótno, olej, 122×82, wł. prywatna

Piasecki Marek

286. Portret, 1962/64, papier, drewno, szkło, collage, 46×30, Muzeum Narodowe-Wrocław

Kosicka-Piech Bożena

287. Rodzina, 1980/81 r., płyta, pilśn., olej, 70×50, wł. prywatna

Pilitsides Telemach

288. Autoportret, 1982 r., 45×32, płótno, olej, wł. prywatna

289. Dorotka, 1983 r., płótno, olej, 55×46, wł. prywatna

Plotan Józef

290. Wszystko na sprzedaż, 1983 r., płótno, olej, akryl, 100×100, BWA-Radom

291. XXX, 1981 r., płótno, akryl, 65×90, wł. prywatna

Poczmański Kazimierz

292. Portret Ireny Szewińskiej, 1969 r., płótno, olej, 100×75, wł. prywatna

Pohl Jerzy

293. Bez tytułu, 1981 r., płótno, akryl, 40X80, CBWA-Warszawa

Pomorski Rafał

294. Racjonalizatorzy, 1950 r., płótno, olej, 140×170, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Poskier Zdzisław

295. Clown, 1983 r., płótno, olej, 74×62, wł. prywatna

296. Imbecyl, 1983 r., płótno, olej, 100×71, wł. prywatna

Potrzebowski Jerzy

297. Przyjęcie do partii w Nowej Hucie, 1945 r., płótno, olej, 155×200, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Pronaszko Zbigniew

298. Portret Xawerego Dunikowskiego, 1952 r., płótno, olej, 120×100, Muzeum Narodowe-Kraków

299. Portret malarki (przed 1959 r.), płótno, olej, 144×100, Muzeum Sztuki-Łódź

300. Portret malarza (przed 1959 r.), płótno, olej, 103×80, Muzeum Sztuki-Łódź

Przybyłski Janusz

301. Błazen, 1980 r., płótno, olej, 61×50, CBWA-Warszawa

302. Moja Gioconda, 1972 r., płótno techn. mieszana, 130×110, SBWA-Warszawa

303. Portret, 1969 r., płótno, olej, 65×82, Muzeum Sztuki-Łódź

Przybył Jerzy

304. Oczekująca, 1974 r., płótno, akryl, 82×72, BWA-Katowice

Pytkowska Tatiana

305. Autoportret, 1980 r., płótno, olej, 82×61, wł. prywatna

Krasnodębska-Reicherowa Wanda

306. Pokój gwarantuje rozwój nauki, 1950 r., płótno, olej, 103×84, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Rewkiewicz Danuta

307. Brygadzysta fabryki papieru, 1952 r., płótno, olej, 100×65, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Rogiński Bolesław

308. Przodownik pracy Banasiak Józef, płótno, olej, 165×80, Muzeum - Pałac w Kozłówce

Rosenstein Erna

309. Kąpiel, 1946 r., płótno, olej, 66×72, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Rostkowska Maria,

310. Portret traktorzysty, płótno, olej, 116×89, Muzeum-Pałac w Kozłówce

311. Portret przodownika Aleksandra Gronostajskiego, 1950 r., płótno, olej, 103×84, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Różański Hieronim

312. Autoportret, płótno, olej, 59×50, wł. prywatna

Rylke Jan

313. Śmierć I, płótno, akryl, 130×100, CBWA-Warszawa

Rzepiński Czesław

314. Czerwony sweter, 1969 r., płótno, olej, 100×65, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

315. Portret Hanny Rudzkiej-Cybisowej, 1944 r., płótno, olej, 92×65, Muzeum Narodowe-Poznań

316. Studium kobiece, 1960 r., płótno, olej, 54×45, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz

Rzepka Allan

317. Symbol XV, 1982 r., płótno, olej, 70×70, BWA-Radom

Sadowski Andrzej Adam

318. Portret Andrzeja Tryzno, 1976 r., płótno, akryl, 100×81, Muzeum Narodowe-Warszawa

Salamon Jan

319. Autoportret, 1976 r., pastel, 55×40, BWA-Radom

320. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 84×67, wł. prywatna

321. Cyklamenowa dama, 1982 r., pastel, 65×45, wł. prywatna

322. Olgierd Jędrzejczak, 1975 r., pastel, 108×67, wł. prywatna

323. Portret artysty dramatycznego Jana Adamskiego, 1977 r., pastel, 94×64,5, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

324. Portret króla kurkowego Stanisława Bolechały, płótno, olej, 150×136, Bractwo Kurkowe-Kraków

325. Portret prof. J. Trąbki, 1983 r., pastel, 64×46, wł. prywatna

326. Portret Władysława Kucharskiego, 1977 r., pastel, 195×65, wł. prywatna

327. Portret Władysława Machejka, 1984 r., pastel, 80×80, wł. prywatna

Nacht-Samborski Artur

328. Dziewczyna, 1958 r., płyta pilśni., olej, 48,5×69, Muzeum Narodowe-Warszawa

329. Głowa mężczyzny, płótno, olej, 60×49, Muzeum Narodowe-Poznań

Serwin-Oracki Mieczysław

330. Polonez As-dur Chopina w hucie, 1952 r., płótno, olej, 120×197, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Siara Mirosław

331. SHE, 1983 r., płótno, olej, 66×46, Muzeum Okręgowe-Radom

Siennicka Bożena

332. Wawrzyniec, 1978 r., płótno, akryl, 61×80, CBWA-Warszawa

Skrobiński Józef

333. Majster z żoną przed Famułą, 1978 r., płótno, olej, 130×114, Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego-Łódź

Sobocki Leszek

334. Autoportret, 1972 r., płótno, olej, 74×52, Muzeum Narodowe-Kraków

335. ANNO DOMINI 1977, 1978 r., płótno, olej, 90×90, Muzeum Okręgowe-Radom

336. ECCE HOMO, 1978 r., płyta pilśni., olej, 90×90, BWA-Rzeszów

337. Osłonka białkowa, 1978 r., płyta pilśni., olej, 90×90, BWA-Radom

338. TABULA RASA, 1979 r., płyta pilśni., olej, 90×90, BWA-Rzeszów

Sobol Anna

339. Portret Marii Waliszewskiej, płótno, olej, 61×46, wł. prywatna

Socharski Stefan

340. Autoportret, 1951 r., płótno, olej, 116×89, Muzeum-Pałac w Kozłówce

Sołowiej Marek

341. Praworządni I, 1983 r., płótno, olej, 69×54, wł. prywatna

342. Praworządni II, 1983 r., płótno, olej, 75×55, wł. prywatna

343. Praworządni III, 1983 r., płótno, olej, 69×54, wł. prywatna

Szednicki Konrad

344. Kompozytor, 1947 r., płótno, olej, 60×75, BWA-Radom

Stachura Zygmunt

345. Portret Heleny Z., 1980 r., płótno, olej, 100×81, wł. prywatna

Stachurski Krzysztof

346. Portret Anny, 1981 r., płótno, olej, 72×90, BWA-Radom

347. Portret Reginy, 1981 r., płótno, olej, 81×60, CBWA-Warszawa

Get-Stankiewicz Eugeniusz

348. Superman, 1976 r., blacha, emulsja, 95×62, Muzeum Narodowe-Wrocław

Starikiewicz Henryk

349. Adekwatny, 1983 r., płótno, olej, akryl, 120×100, wł. prywatna

350. Bez tytułu, 1983 r., płótno, akryl, olej, 50×50, wł. prywatna

351. Popielec, 1983 r., płótno, akryl, 120×100, wł. prywatna

Stępień Jan

352. Gen. Stanisław Popławski, płótno, olej, 98×68, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa

Stratanowski Maksymilian

353. Autoportret, płótno, olej, 65×45, wł. prywatna

354. Portret córki, płótno, olej, 55×45, wł. prywatna

355. Portret przyjaciela, płótno, olej, 45×35, wł. prywatna

Strzałecki Janusz

356. Portret przodownika PGR, 1957 r., płótno, olej, 81×66, Muzeum -Pałac w Kozłówce

357. Przodownik Gronostajski, płótno, olej, 79×64, Muzeum-Pałac, w Kozłówce

Szamborski Wiesław

358. Autoportret, 1983 r., płótno, olej, 100×80, BWA-Radom

359. Portret M., 1979 r., płótno, akryl, 130×97, BWA-Radom

Szczypkowska Krystyna

360. Portret matki, 1980 r., płótno, olej, 54×41, wł. prywatna

361. Portret p. Hanki, 1980 r., płótno, olej, 46×38,5, wł. prywatna

362. Portret prof. B. Halicza, 1980 r., płótno, olej, 64×53, wł. prywatna

Szmitke Piotr

363. Autoportret czyli przekleństwo bliźniąt, 1980 r., płótno, olej, (trójkąt - p-85, h-105), BWA-Radom

364. Portret najlepszego przyjaciela, 1981 r., płótno, olej, 70×80, wł. prywatna
Szuszkiewicz Józef
365. Autoportret, 1957 r., płyta pilśni., olej, 46×38, wł. prywatna
366. Autoportret à la muzyk, 1976 r., tektura, olej, 59×59, BWA-Tarnów
- Szwacz Bogusław
367. Przysięga Prezydenta Bolesława Bieruta, 1951 r., płótno, olej, 195×130, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Ślendrański Ludomir
368. Kongres Nauki Polskiej, 1951 r., płótno, olej, 138×189, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Świdrowska Emilia
369. Portret, 1981 r., płótno, olej, 65×49, wł. prywatna
370. Portret lwony, 1981 r., płótno, olej, 59×43, wł. prywatna
- Jurczak-Świtka Dobrochna
371. Jacek, 1978 r., płótno, akryl, 97×93, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz
- Tacakiewicz Jolanta
372. Portret własny, 1980 r., płótno, olej, 80×100, wł. prywatna
- Taranczewski Wacław
373. Pani przy stole II, płótno, olej, 160×93, Muzeum Narodowe-Poznań
- Teisseyre Stanisław
374. Akt w bieli, 1956 r., płótno, olej, 65×53,5, Muzeum Narodowe-Poznań
375. Smuga światła, z cyklu: Ziemia, 1977 r., płótno, techn. miesz., 97×146, wł. prywatna
376. Spotkanie, 1966/67, płótno, olej, 100×81, Muzeum Narodowe-Poznań
- Tomkiewicz Mieczysław
377. Kościuszkowiec, płótno, olej, 120×100, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa
- Tryzno Maria
378. Portret Andrzeja Tryzno, 1979 r., płótno, olej, 62×51, CBWA-Warszawa
- Tryzno Andrzej
379. Autoportret, w koszu, 1982 r., płótno, olej, 65×113, CBWA-Warszawa
380. Autoportret z głową w chmurach i nagim torsem, 1981 r., płótno, olej, 65×100, BWA-Radom
- Trzciska Izabella
381. Echa lat 50-tych, 1982 r., płótno, olej, 60×81, wł. prywatna
382. Małżonkowie M., 1983 r., płótno, olej, 73×100, wł. prywatna
383. Próba dźwięku, 1978 r., płótno, olej, 100×70, BWA-Radom
- Bielska-Tworkowska Leokadia
384. Portret Antoniego Kenara, 1961 r., płótno, olej, 123×94, Muzeum Narodowe-Warszawa
- Uklejowa Wanda
385. Autoportret, 1981 r., płótno, olej, 80×60, BWA-Katowice
- Waberska Danuta
386. Autoportret z oknem, 1983 r., płótno, olej, 78×100, BWA-Radom
- Wachowiak Krzysztof
387. Pocałunek, płótno, olej, 100×80, CBWA-Warszawa
- Bransch-Walczak Józefina
388. Metamorfoza, 1981 r., płótno, olej, 65×49, BWA-Radom
389. Przeobrażenie, 1981 r., płótno, olej, 65×49, BWA-Radom
- Wąsik Stanisław
390. Poprawki do Konstytucji, płótno, olej, 80×110, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Wdowiszewski Czesław
391. Portret stolarza, 1952 r., sklejką, olej, 60×48, Muzeum-Pałac w Kozłówe

- Wereszczyńska Wanda
392. Po pracy, 1950 r., tektura, olej, 62×46, Muzeum - Pałac w Kozłówe
- Więckowska Maria
393. Portret przodownika pracy z Nowej Huty, 1954 r., płótno, olej, 97×67, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Winiszewska Jolanta
394. Bez tytułu, 1983 r., płótno, olej, 75×60, wł. prywatna
- Witz Ignacy
395. Akt z podłużnym lustrem, 1966 r., płótno, olej, 122×62, Muzeum Okręgowe-Bydgoszcz
- Wnukowa Józefa
396. Przyczółek Czerniakowski, 1944 r., płótno, olej, 90×117, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Wojciechowski Stefan
397. W pracowni, 1952 r., płótno, olej, 100×74, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Wójcik Stanisław
398. W przychodni przeciwalkoholowej, 1952 r., płótno, olej, 130×156, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Wójtowicz Stanisław
399. Portret syna Mariana z Pepusiem, 1980 r., płótno, olej, 92×73, BWA-Radom
- Wyrożemski Marian
400. Autoportret, 1974 r., płótno, olej, 100×81, BWA-Katowice
401. Autoportret, 1980 r., płótno, olej, 100×78, CBWA-Warszawa
402. Portret artysty Witolda Pałki, płótno, olej, 100×81, BWA-Katowice
403. Generał Zygmunt Berling, 1983 r., płótno, olej, 100×81, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa
- Wysocka Helena
404. Portret Grzeli, płótno, olej, 48×37, wł. prywatna
- Zacharska Alojza
405. Autoportret, 1955 r., płótno, olej, 60×50, Muzeum-Pałac w Kozłówe
- Zadrejko Helena
406. Autoportret, 1978 r., płótno, olej, 100×90, BWA-Radom
407. Igraszki czasu, 1982 r., płótno, olej, 65×84, wł. prywatna
408. Sierpień, 1979 r., płótno, olej, 92×73, BWA-Radom
409. Spotkanie, 1980/81, płótno, olej, 180×180, wł. prywatna
410. Temida (Tumięlewiczowa), 1982 r., płótno, olej, 73×60, wł. prywatna
411. W jesiennym promieniu (Autoportret), 1983 r., płótno, olej, 72×54, wł. prywatna
- Macedońska-Zalewska Wanda
412. DOCTUS, 1979 r., płótno, olej, 50×40, wł. prywatna
413. FUGIT HORA, 1983 r., płótno, olej, 55×55, wł. prywatna
414. IN STATU PRAESENTI, 1977 r., płótno, olej, 80×60, wł. prywatna
415. Kto ty jesteś? 1979/81, płótno, olej, 38×41, wł. prywatna
416. NOTTURNO, 1982 r., płótno, olej, 73×73, BWA-Radom
417. SIT MIHI QUOD NUNC EST, 1974 r., płótno, olej, 55×38, wł. prywatna
418. SIT SEMPER, 1976 r., płótno, olej, 75×60, wł. prywatna
- Zamoyski Jan
419. Marszałek Polski Marian Sychalski, 1963 r., płótno, olej, 70×60, Muzeum Wojska Polskiego-Warszawa
- Jakima-Zerek Jolanta
420. Autoportret, 1982 r., płótno, olej, 100×70, BWA-Radom
421. Autoportret z malarzem, 1978 r., płótno, olej, 92×92, BWA-Radom
422. Człowiek z Linhofem, 1983 r., płótno, olej, 120×95, wł. prywatna
423. Sam Szamborski, 1983 r., płótno, olej, 120×35, wł. prywatna

424. Wieczór dyrygenta, 1983 r., płótno, olej, 120×100, wł. prywatna

Znamierowski Jerzy

425. Portret, 1976 r., płótno, olej, 54×65, CBWA-Warszawa

Żelechower Mira

426. Wschód-Zachód, 1975 r., płótno, olej, 110×121, Muzeum Narodowe-Wrocław

427. Autoportret I, 1983 r., płótno, akryl, 100×80, wł. prywatna

428. Autoportret II, 1983 r., płótno, akryl, 100×80, wł. prywatna

ILUSTRACJE BARWNE

1. Anto Maria
Niebo II, płótno, olej, 72×90
2. Baj Stanisław
Ojciec, płótno, olej, 58×95
3. Bereźnicki Kiejstut
Rodzina II, płótno, olej, 100×89
4. Brzechwa Krystyna
Andrzej, płótno, olej, 116×81
5. Burasiewicz Tomasz
laureat gł. nagrody na wystawie ogólnopolskiej
„Ludzie pracy, nauki, kultury, i sztuki w XXXV-leciu PRL”
Profesor, płótno, olej, 81×60
6. Pstrągowska-Dubiel Hanna
Portret Zuzanny J., płótno, olej, 60×50
7. Dudzik Zygfryd
Gołębiarz, płótno, olej, 150×120
8. Dwurnik Edward
Tomasz Stańko, płótno, olej, 92×73
9. Dziurawiec Janusz
Pajesia i deszcz, płótno, olej, 89×116
10. Eibisch Eugeniusz
Portret własny z żoną, płótno, olej, 65×54
11. Fedkowicz Jerzy
Studium portretu kobiety w żółtej sukni, płótno, olej, 60×50
12. Gancarz Ryszard
Teraz ja, płótno, akryl, 68×90
13. Myszkiewicz-Gapińska Anna
Obraz IV z cyklu: Mikroświat, płótno, olej, 120×130
14. Geppert Eugeniusz
Portret aktorki, płótno, olej, 114×80
15. Gilman Andrzej
Matka-Polka, płótno, olej, 101×82
16. Duda-Gracz Jerzy
Portret Sabiny EL, sklejką, olej, 80×80
17. Güntner Anna
Koncert, sklejką, olej, 70×100
18. Hajnrych Tadeusz
Portret III /80, płótno, olej, 85×95
19. Jackowski Krzysztof
Autoportret, płótno, olej, 50×70
20. Jaksztas Ludwik
Autoportret na tle widoku z okna, płótno, olej, 60×92
21. Kalwaryjski Erazm
Udręka życia, płótno, olej, 81×60
22. Karkoszka Józef
Autoportret VIII, płótno, olej, 61×45

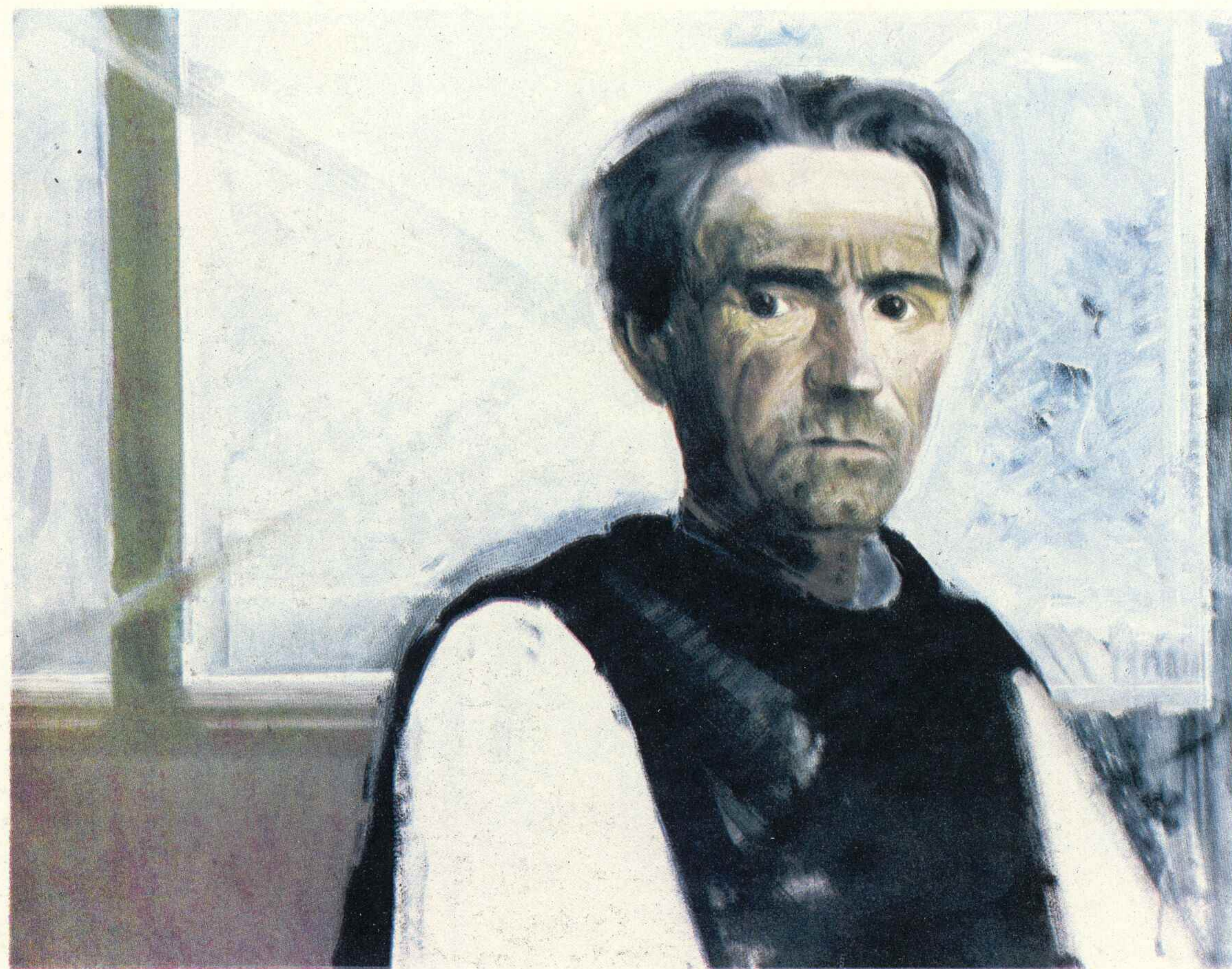
23. Kiełtyka Edward
Autoportret, płótno, olej, 75×55
24. Kiełtyka Ryszard
Portret Barbary, z cyklu: Spojrzenia, płótno, olej, 80×80
25. Konarska Barbara
Autoportret, płótno, olej, 65×55
26. Kowalski Witold
Maja, płótno, olej, 92×65
27. Kunka Lech
Celestyna, płótno, olej, 136×104
28. Kuryluk Ewa
Sen Guliwera, płótno, akryl, 120×150
29. Liberski Benon
Zachód słońca, płótno, olej, 122×144
30. Maciejewski Zbysław Marek
Autoportret, płótno, olej, 200×137
31. Marczyński Adam
Kobieta z klatką, płótno, olej, 67×76
32. Mikulski Kazimierz
Podwórze, płótno, olej, 85×64
33. Nowacki Andrzej
Obraz 55, płótno, olej, 100×70
34. Okińczyc Andrzej
Autoportret za szybą dymną, płótno, akryl, szyba dymna, 122×53
35. Oleksiak Jerzy
Autoportret, płótno, olej, 70×100
36. Brandt-Omiecińska Irena
Portret przodownika, płótno, olej, 90×75
37. Perendyk Wacław
Portret Pstrowskiego, płótno, olej, 60×45
38. Plotan Józef
XXX, płótno, akryl, 65×90
39. Pomorski Rafał
Racjonalizatorzy, płótno, olej, 140×170
40. Potrzebowski Jerzy
Przyjęcie do partii w Nowej Hucie, płótno, olej, 155×200
41. Rzepiński Czesław
Portret Hanny Rudzkiej-Cybisowej, płótno, olej, 92×65
42. Rzepka Allan
Symbol XV, płótno, olej, 70×70
43. Sadowski Andrzej Adam
Portret Andrzeja Tryzno, płótno, akryl, 100×81
44. Salamon Jan
Cyklamenowa dama, pastel, 65×45
45. Sobocki Leszek
Osłonka białkowa, płyta pilśn., olej, 90×90
46. Stachurski Krzysztof
Portret Anny, płótno, olej, 72×90

47. Strzalecki Janusz
Przodownik Gronostajski, płótno, olej, 79×64
48. Szamborski Wiesław
Portret M., płótno, akryl, 130×97
49. Tryzno Andrzej
Autoportret z głową w chmurach i nagim torsem, płótno, olej, 65×100
50. Waberska Danuta
Autoportret z oknem, płótno, olej, 78×100
51. Zadrejko Helena
Autoportret, płótno, olej, 100×90
52. Macedońska-Zalewska Wanda
SIT SEMPER, płótno, olej, 75×60
53. Jakima-Zerek Jolanta
Autoportret, płótno, olej, 100×70

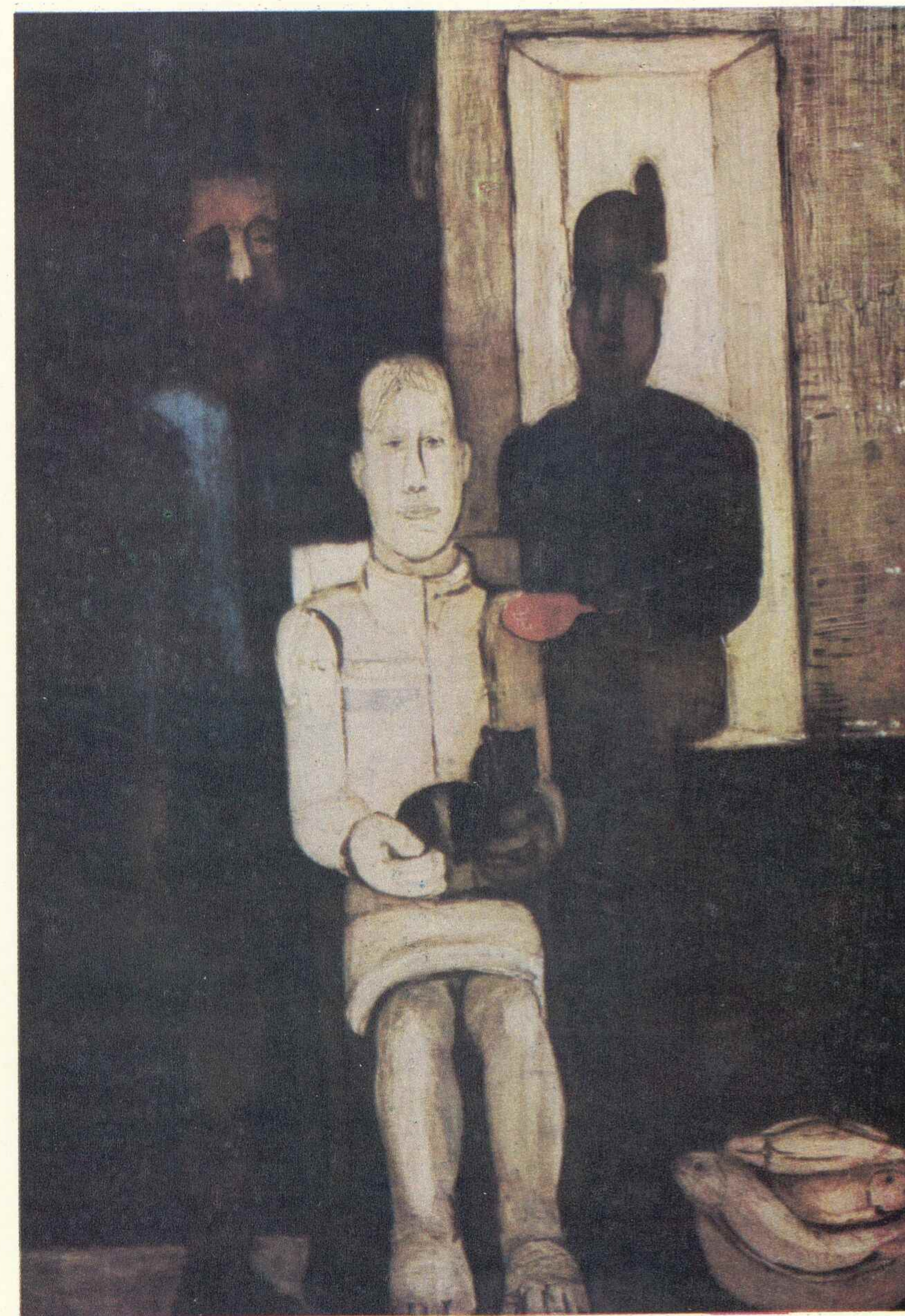
Anto Maria
Niebo II, płótno, olej, 72×90

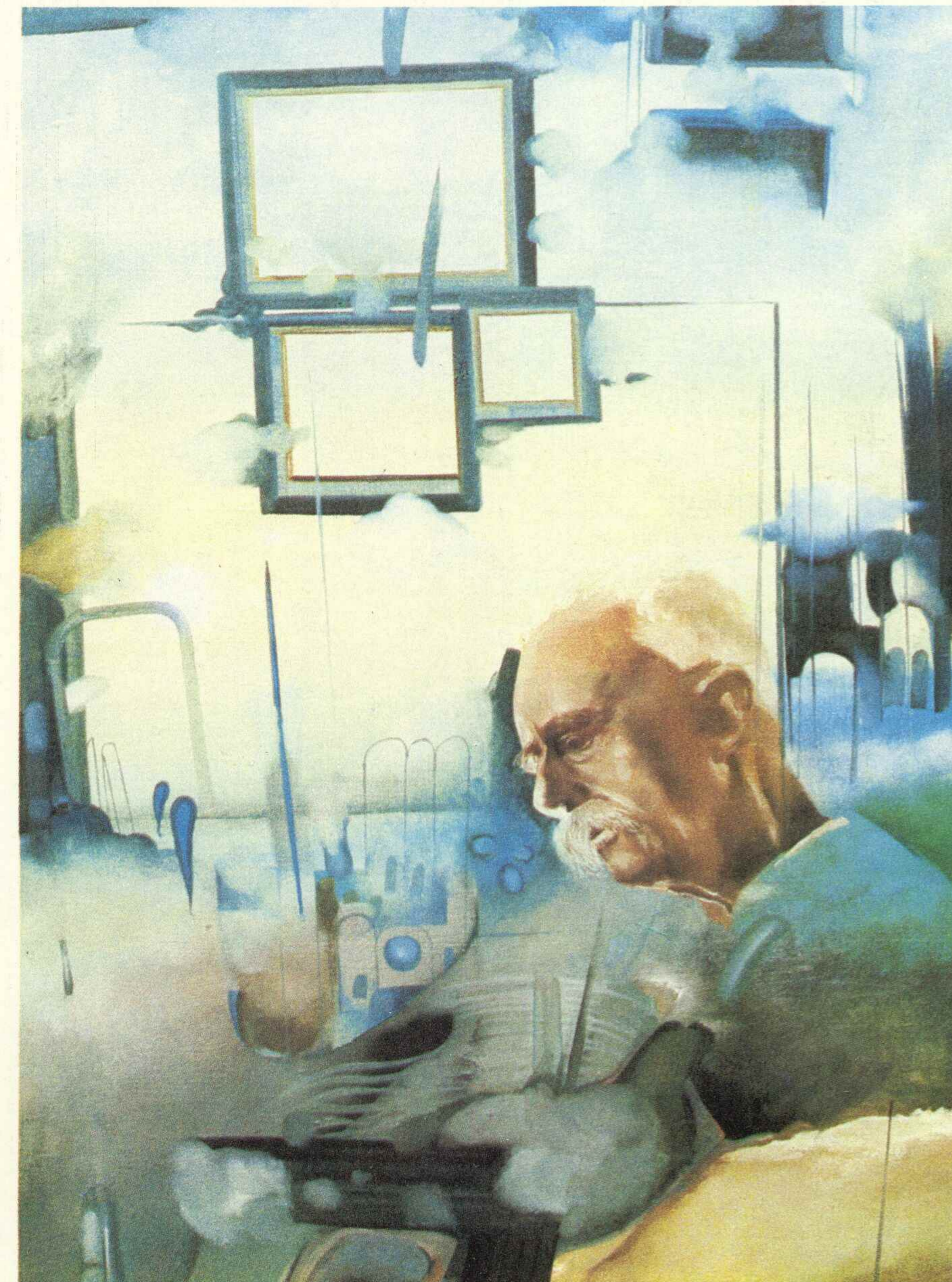
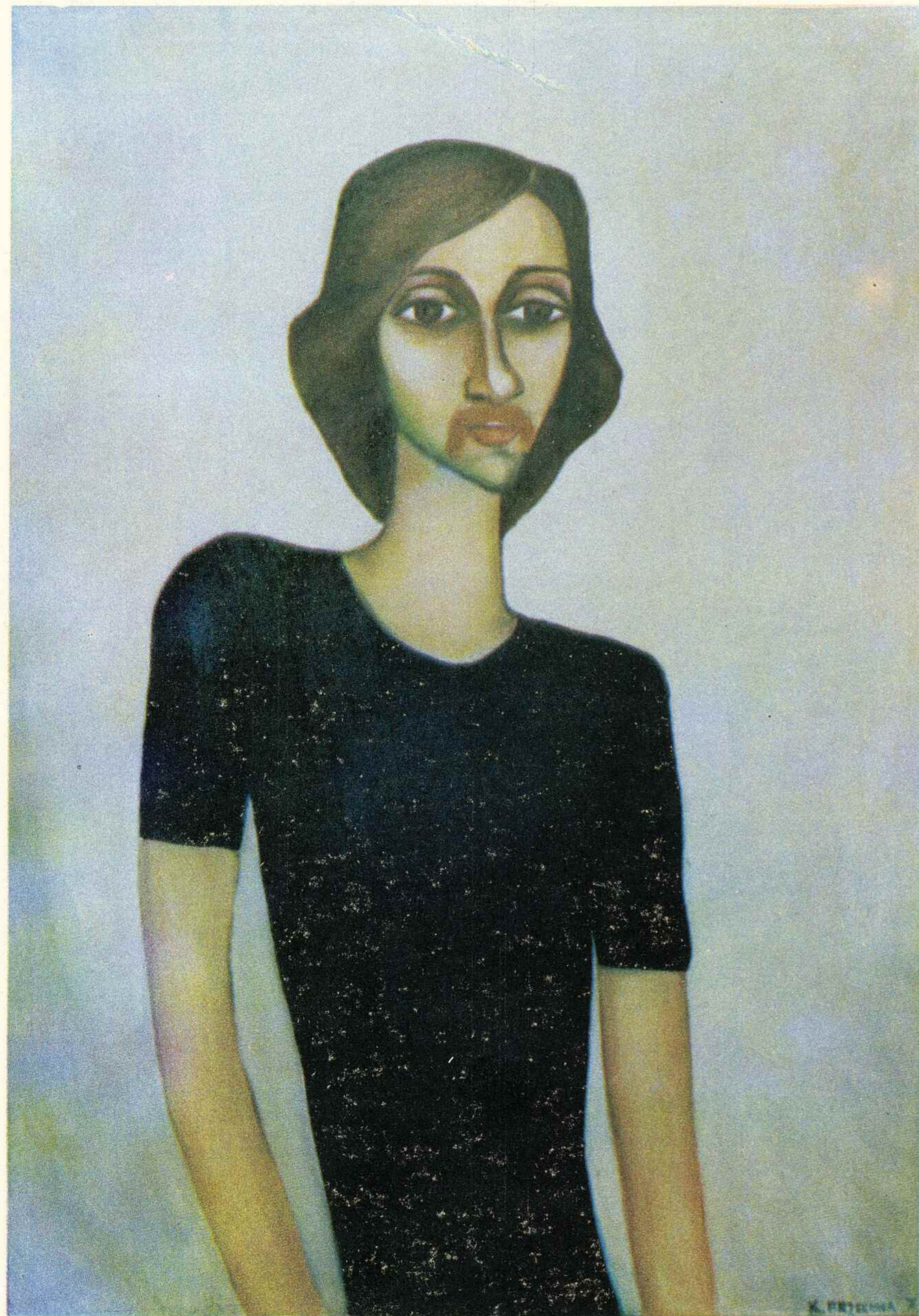
Baj Stanisław
Ojciec, płótno, olej, 58×95

Bereźnicki Kiejstut
Rodzina II, płótno, olej, 100×89

Brzechwa Krystyna
Andrzej, płótno, olej, 116×81

Burasiewicz Tomasz
laureat gł. nagrody na wystawie ogólnopolskiej
„Ludzie pracy, nauki, kultury, i sztuki w XXXV-leciu PRL”
Profesor, płótno, olej, 81×60

Pstrągowska-Dubiel Hanna
Portret Zuzanny J., płótno, olej, 60×50

Dudzik Zygfryd
Gołębiarz, płótno, olej, 150×120

Dwurnik Edward
Tomasz Stańko, płótno, olej, 92×73

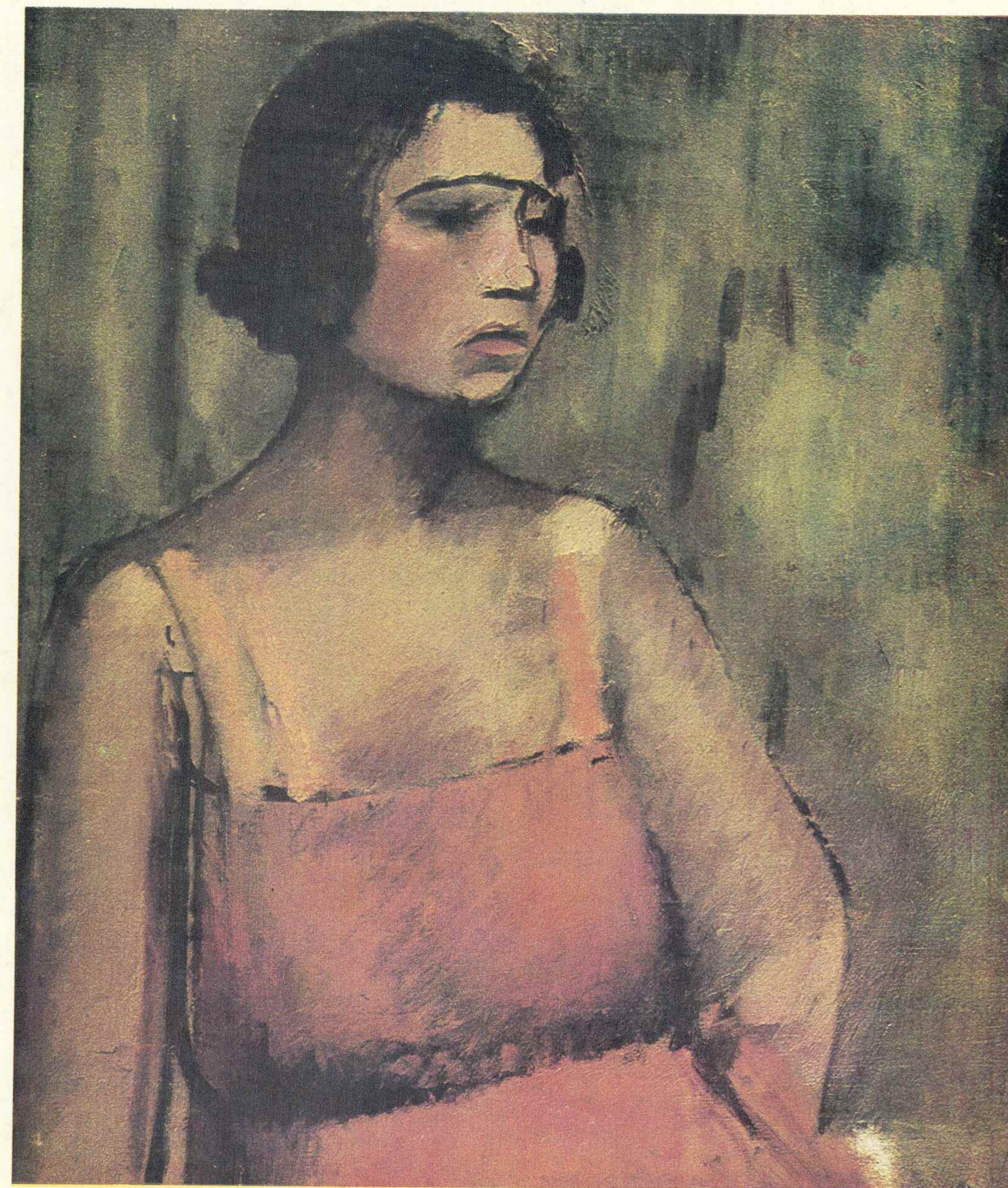
Dziurawiec Janusz
Pajesia i deszcz, płótno, olej, 89×116

Eibisch Eugeniusz
Portret własny z żoną, płótno, olej, 65×54

Fedkowicz Jerzy
Studium portretu kobiety w żółtej sukni, płótno, olej, 60×50

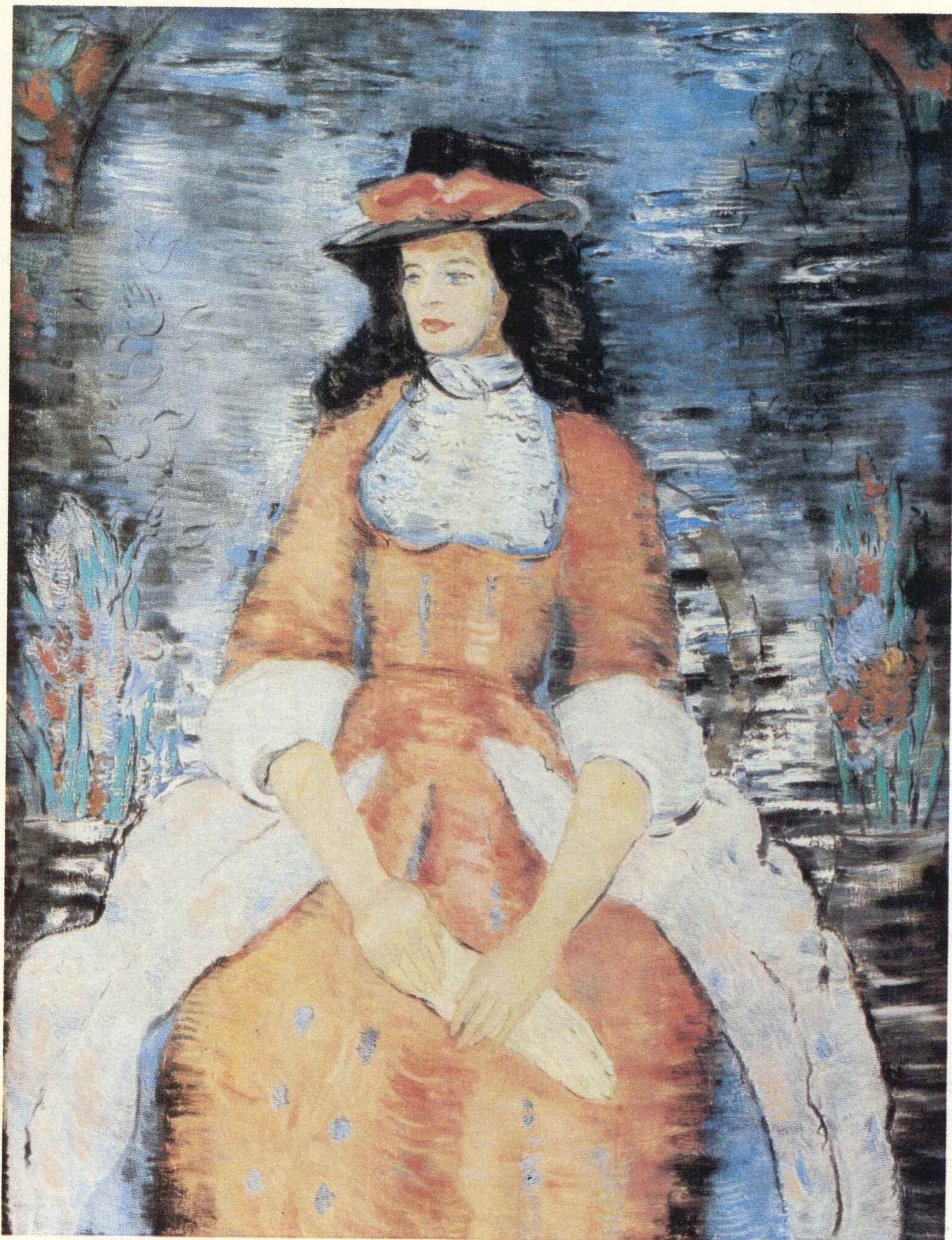

Gancarz Ryszard
Teraz ja, płótno, akryl, 68×90

Myszkiewicz-Gapińska Anna
Obraz IV z cyklu: Mikroświat, płótno, olej, 120×130

Geppert Eugeniusz
Portret aktorki, płótno, olej, 114×80

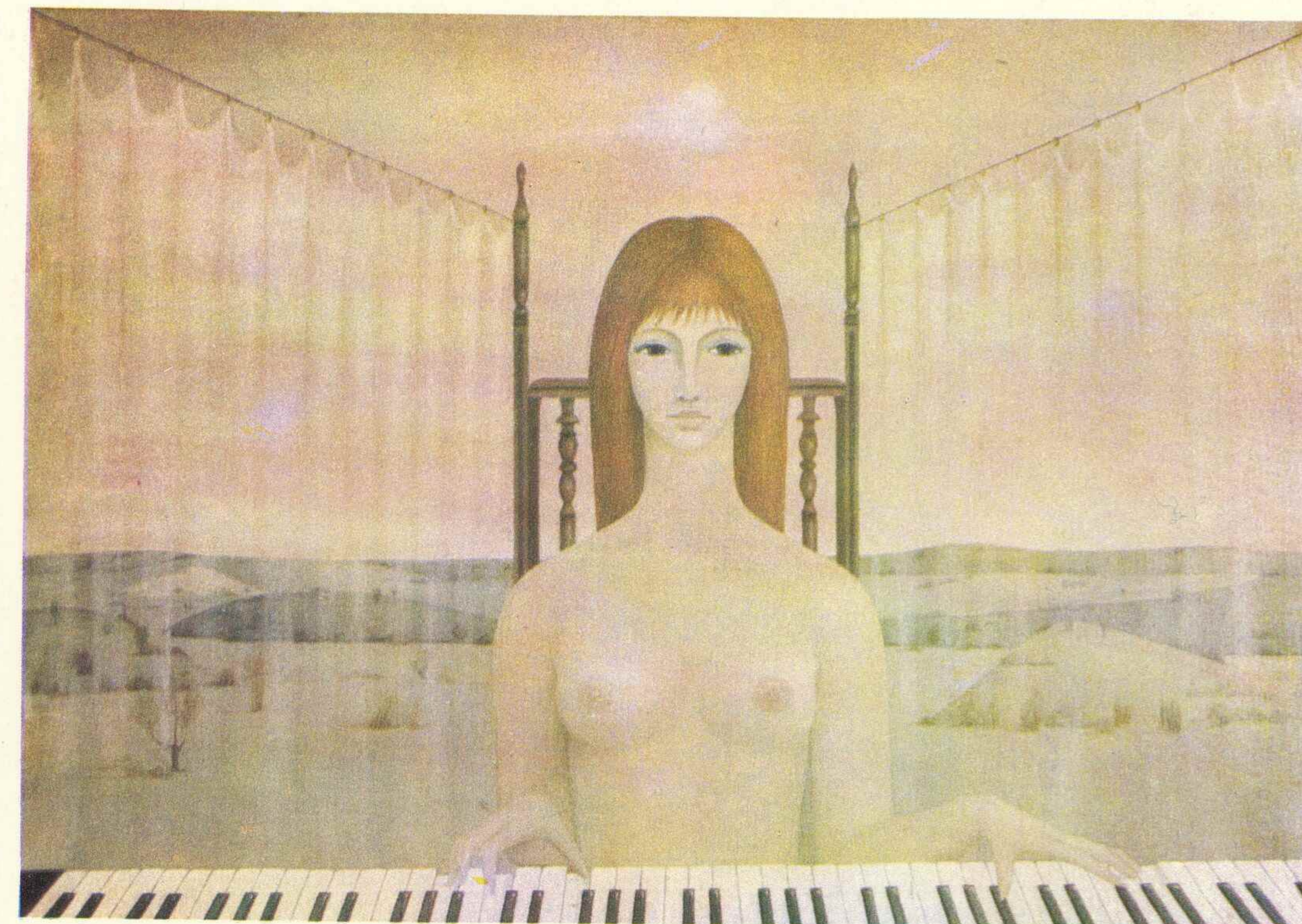
Gilman Andrzej
Matka-Polka, płótno, olej, 101×82

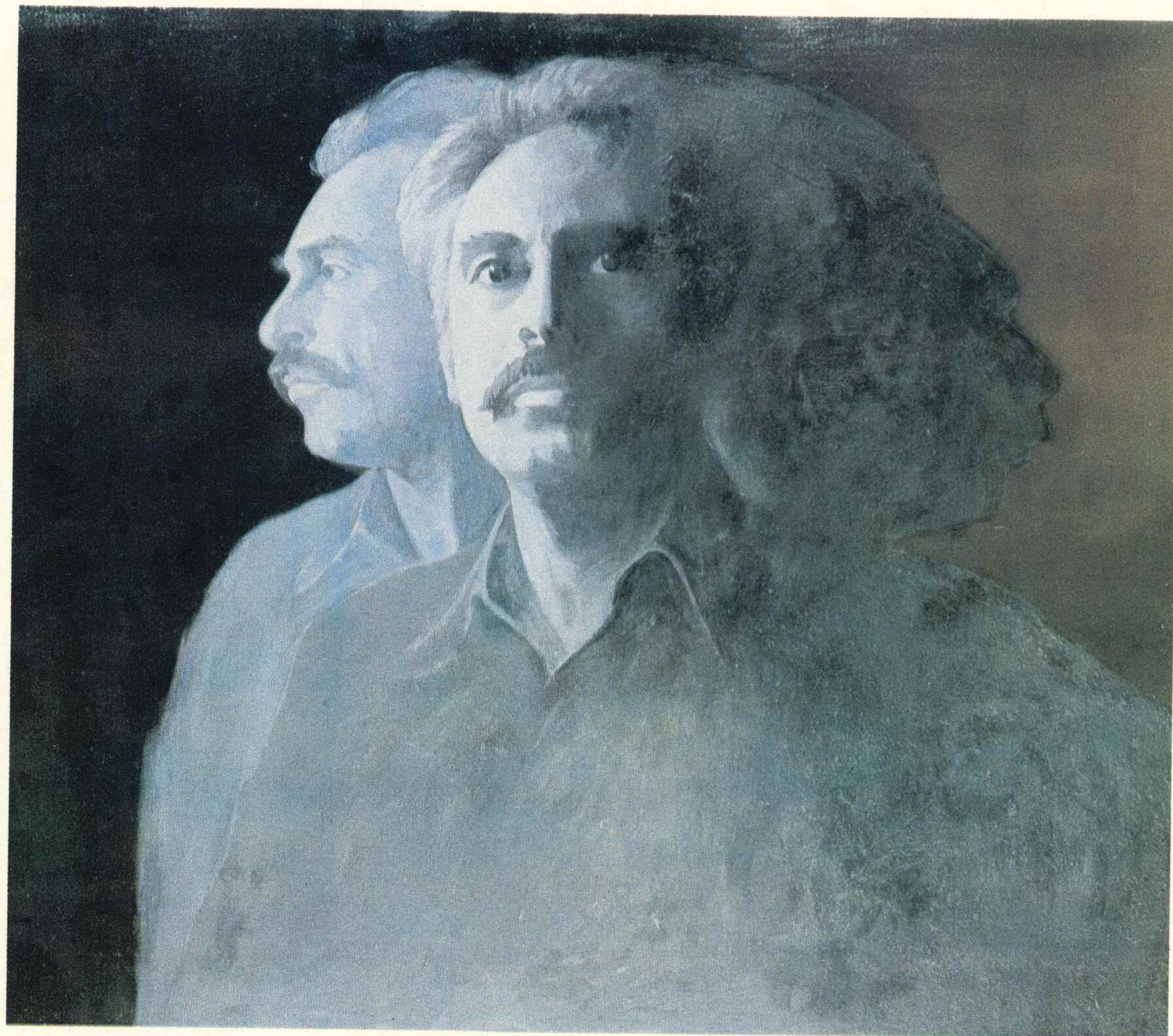
Duda-Gracz Jerzy
Portret Sabiny EL, sklejk, olej, 80×80

Güntner Anna
Koncert, sklejk, olej, 70×100

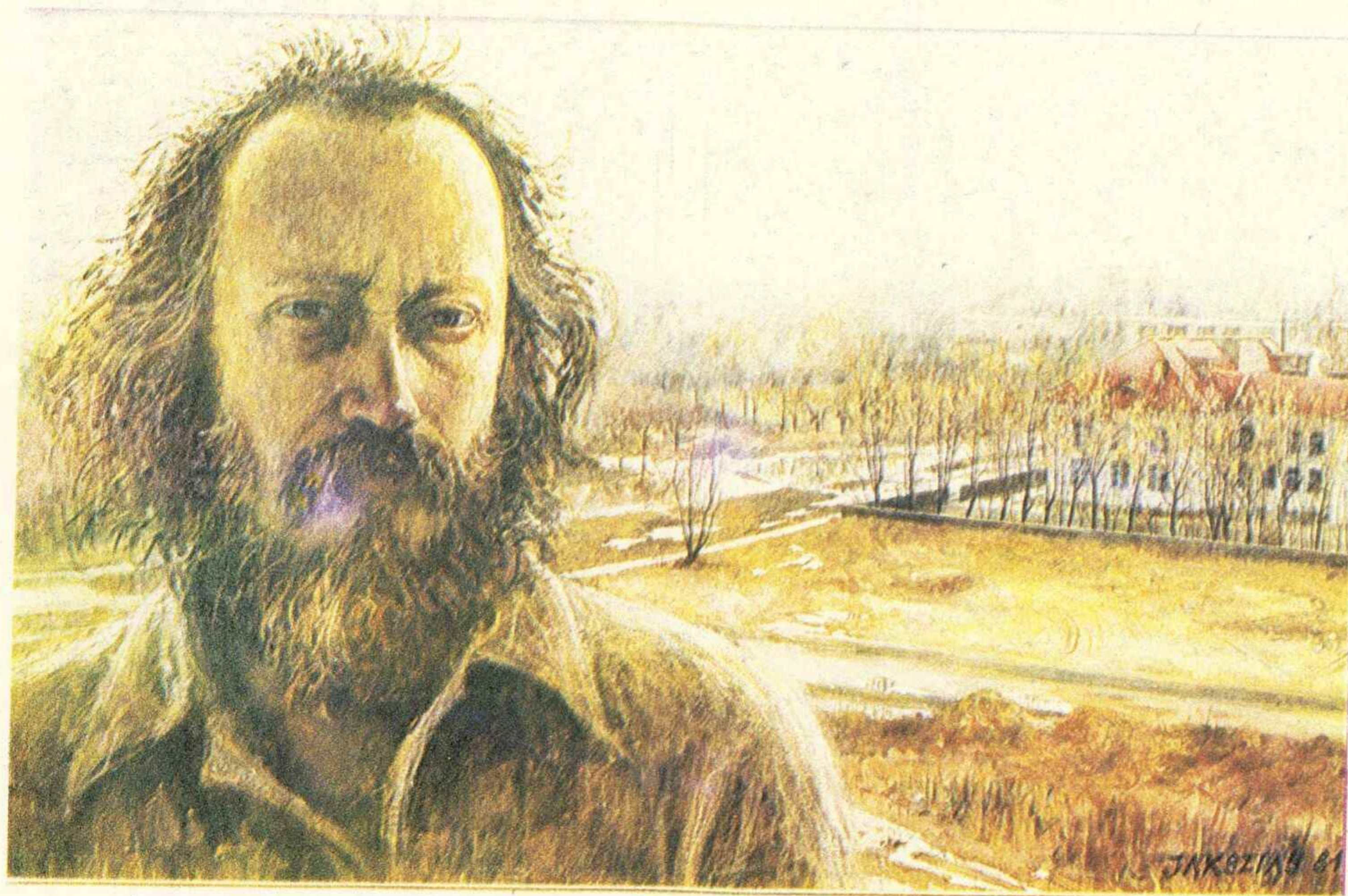
Hajnrych Tadeusz
Portret III /80, płótno, olej, 85×95

Jackowski Krzysztof
Autoportret, płótno, olej, 50×70

Jaksztas Ludwik
Autoportret na tle widoku z okna, płótno, olej, 60×92

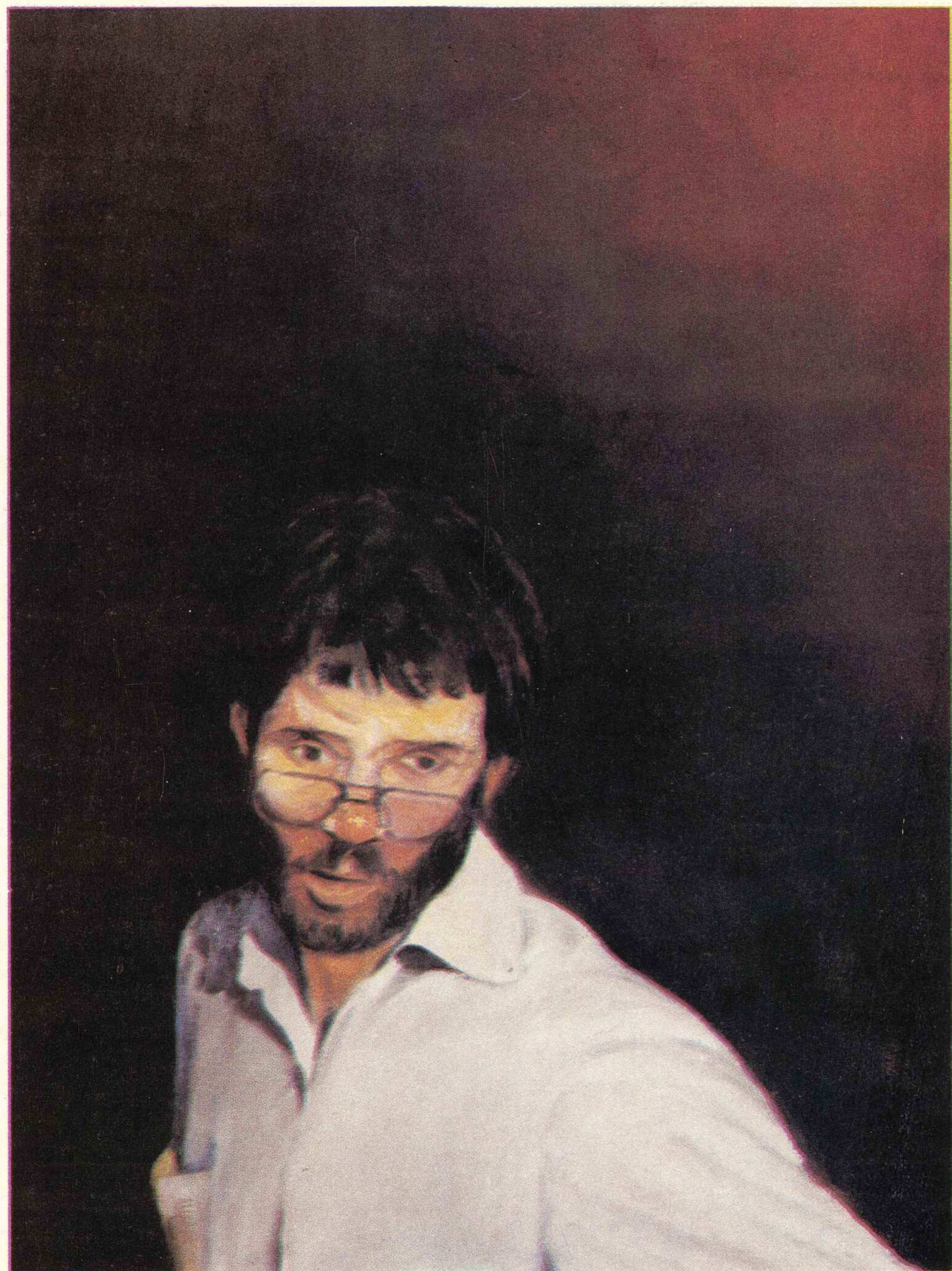

54

Kalwaryjski Erazm
Udręka życia, płótno, olej, 81×60

55

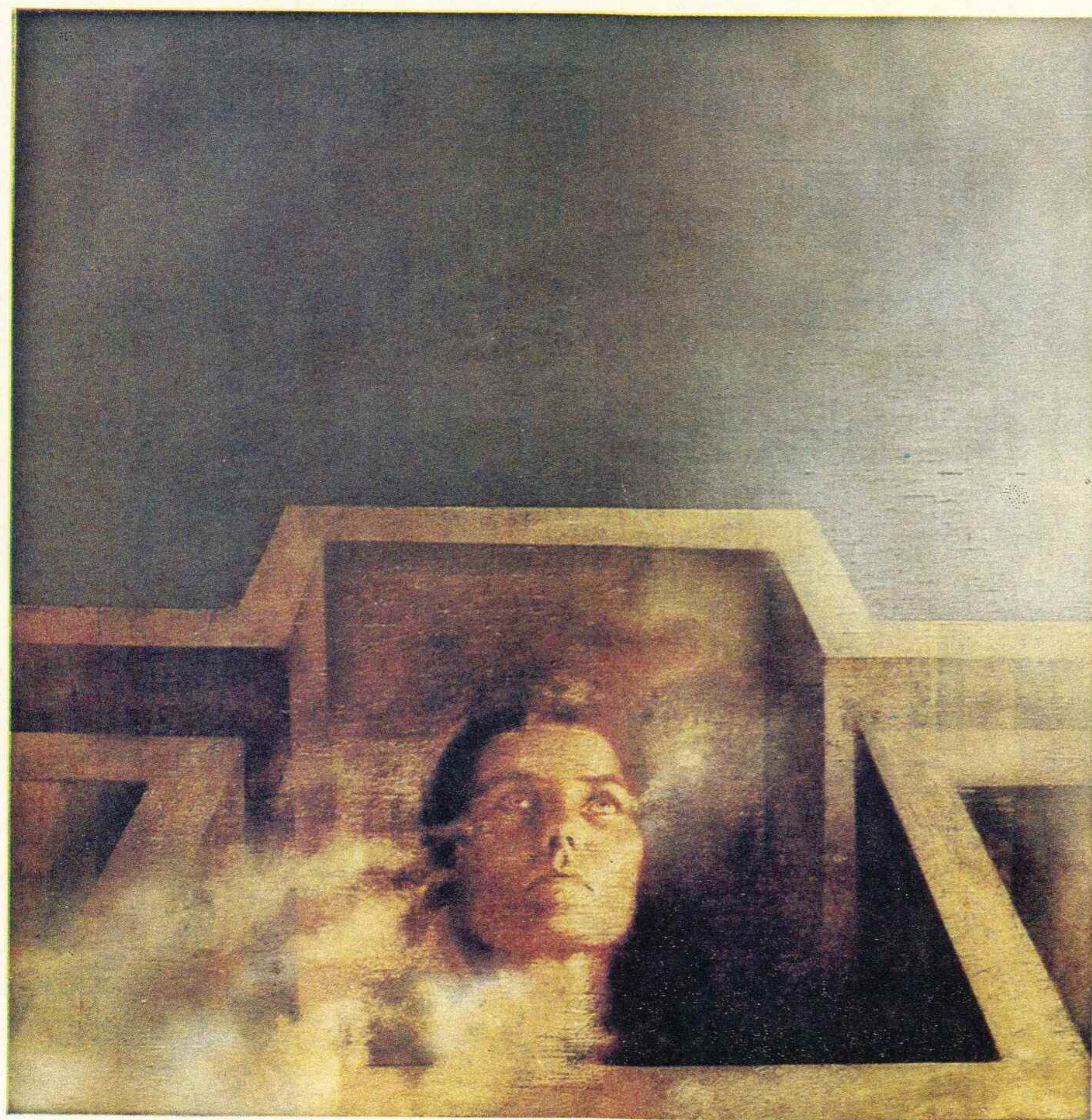

Karkoszka Józef
Autoportret VIII, płótno, olej, 61 × 45

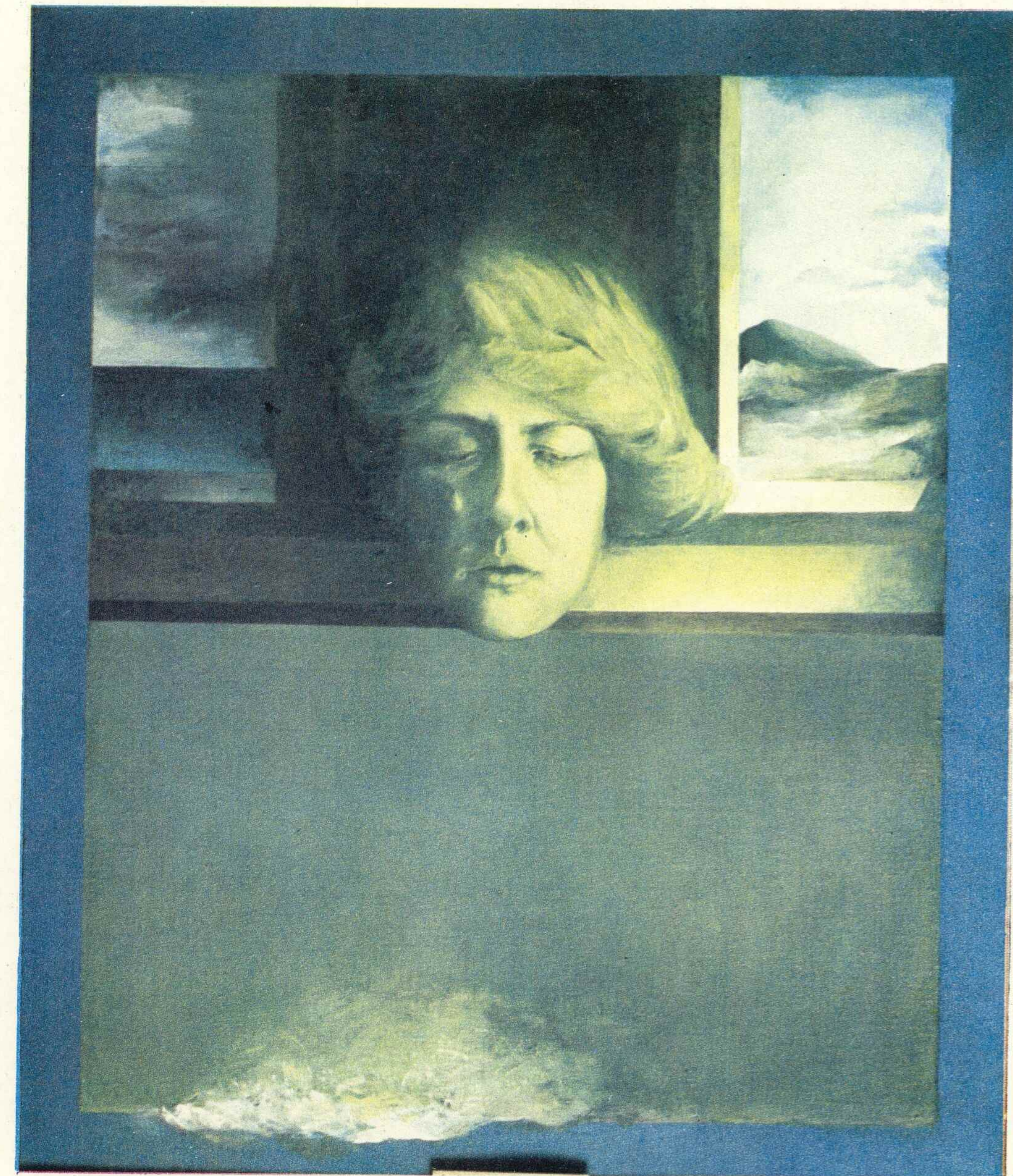
Kieltyka Edward
Autoportret, płótno, olej, 75 × 55

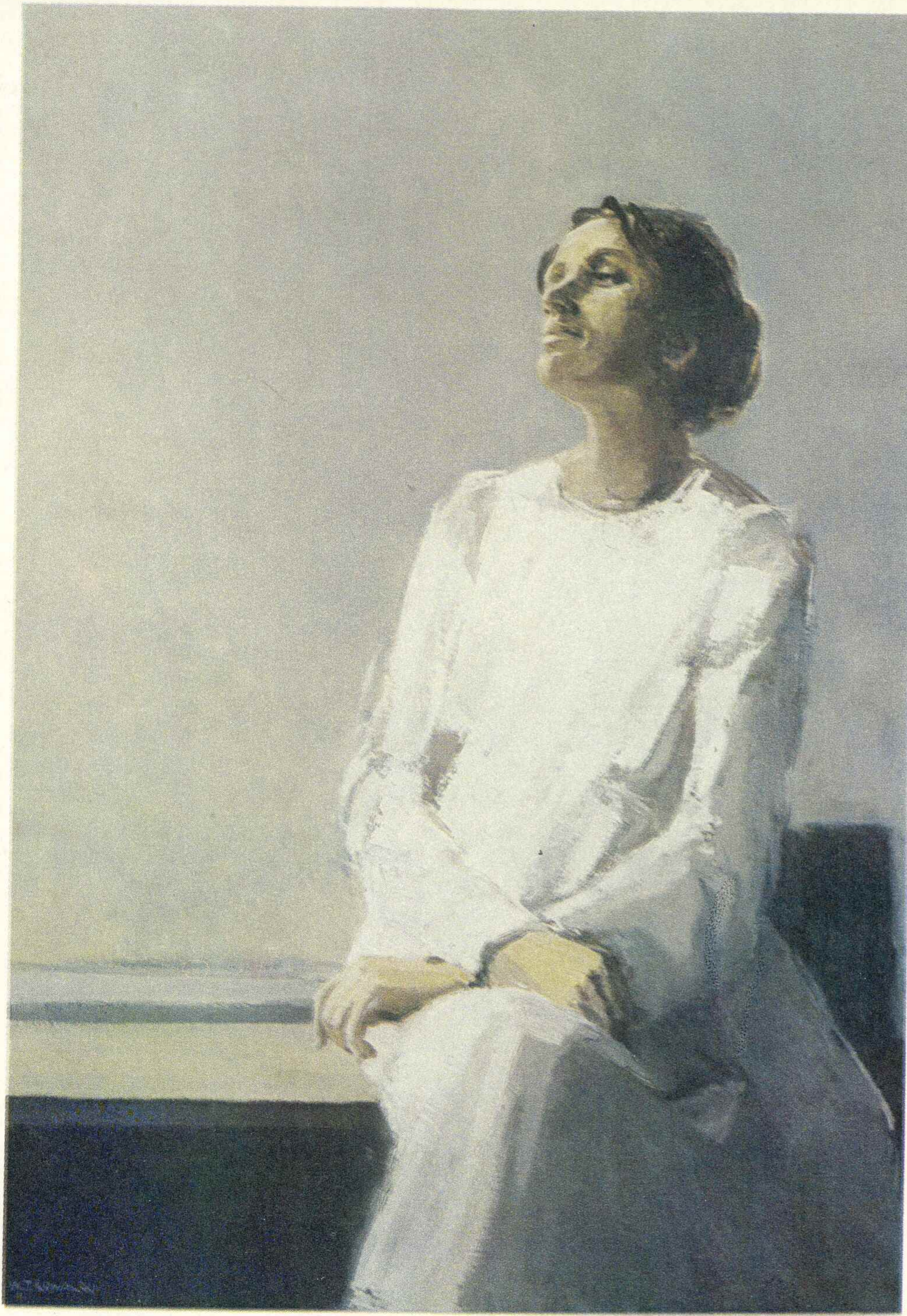

Kieltyka Ryszard
Portret Barbary, z cyklu: Spojrzenia, płótno, olej, 80×80

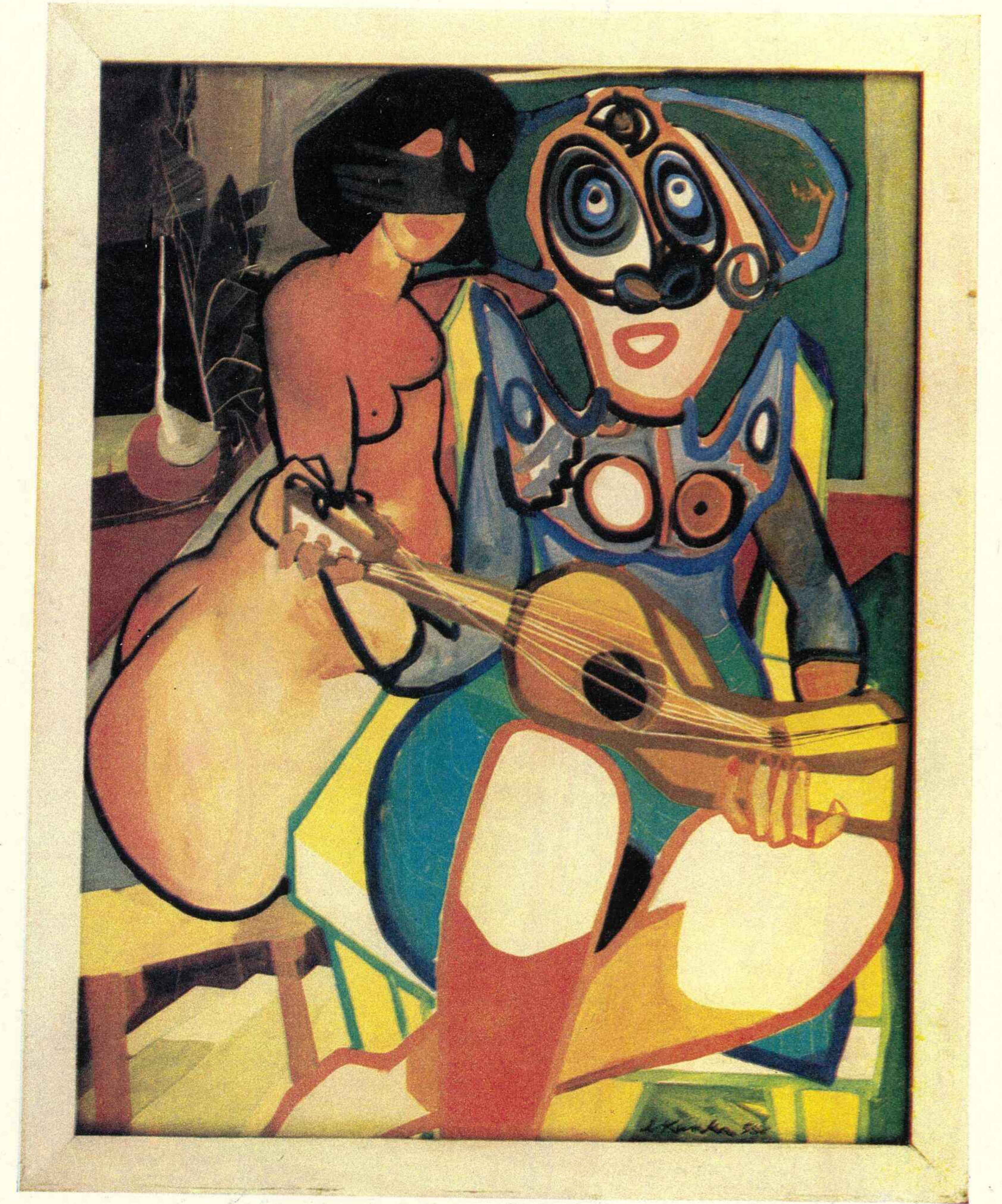

Konarska Barbara
Autoportret, płótno, olej, 65×55

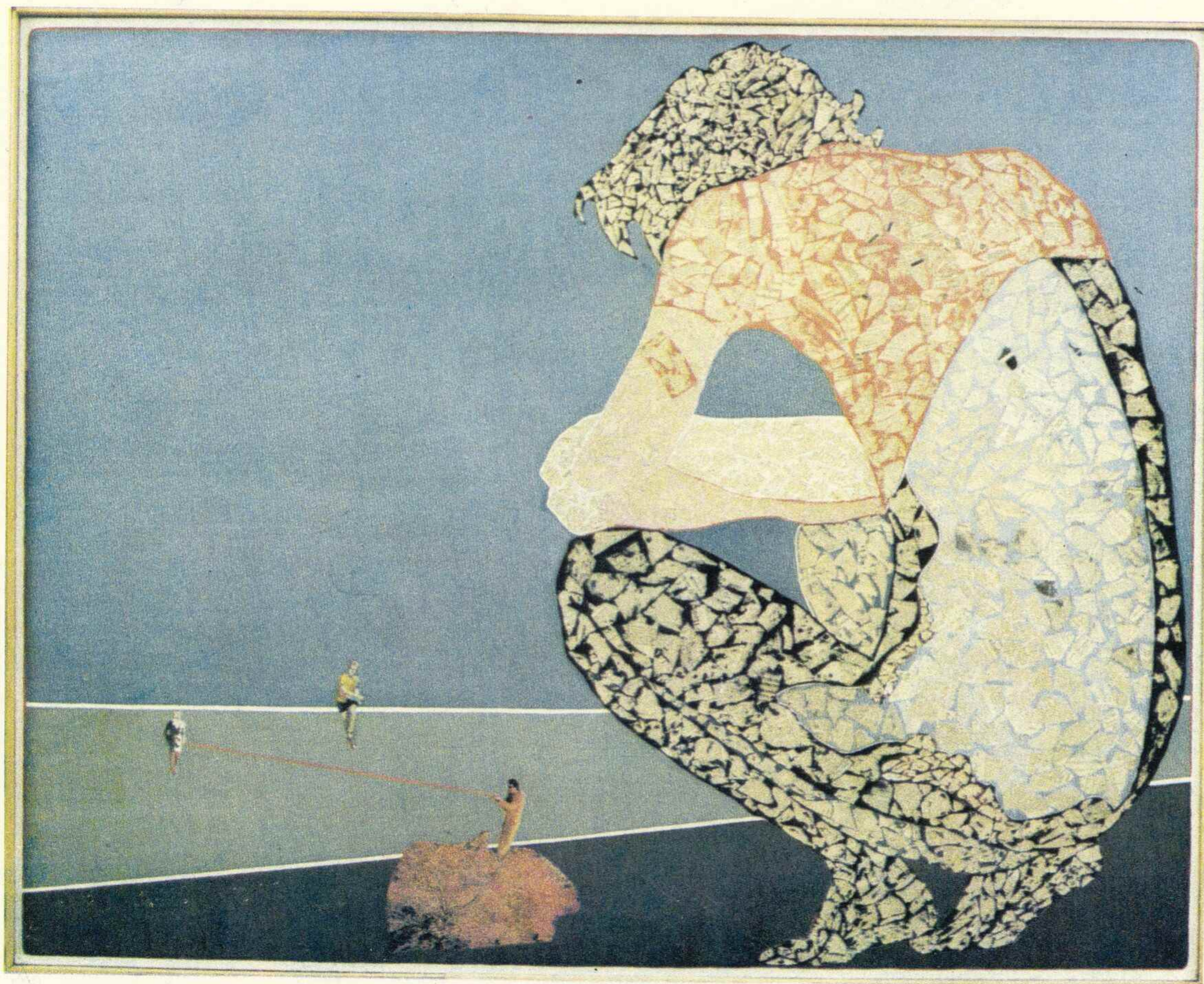
Kowalski Witold
Maja, płótno, olej, 92×65

Kunka Lech
Celestyna, płótno, olej, 136×104

Kuryluk Ewa
Sen Guliwera, płótno, akryl, 120×150

Liberski Benon
Zachód słońca, płótno, olej, 122×144

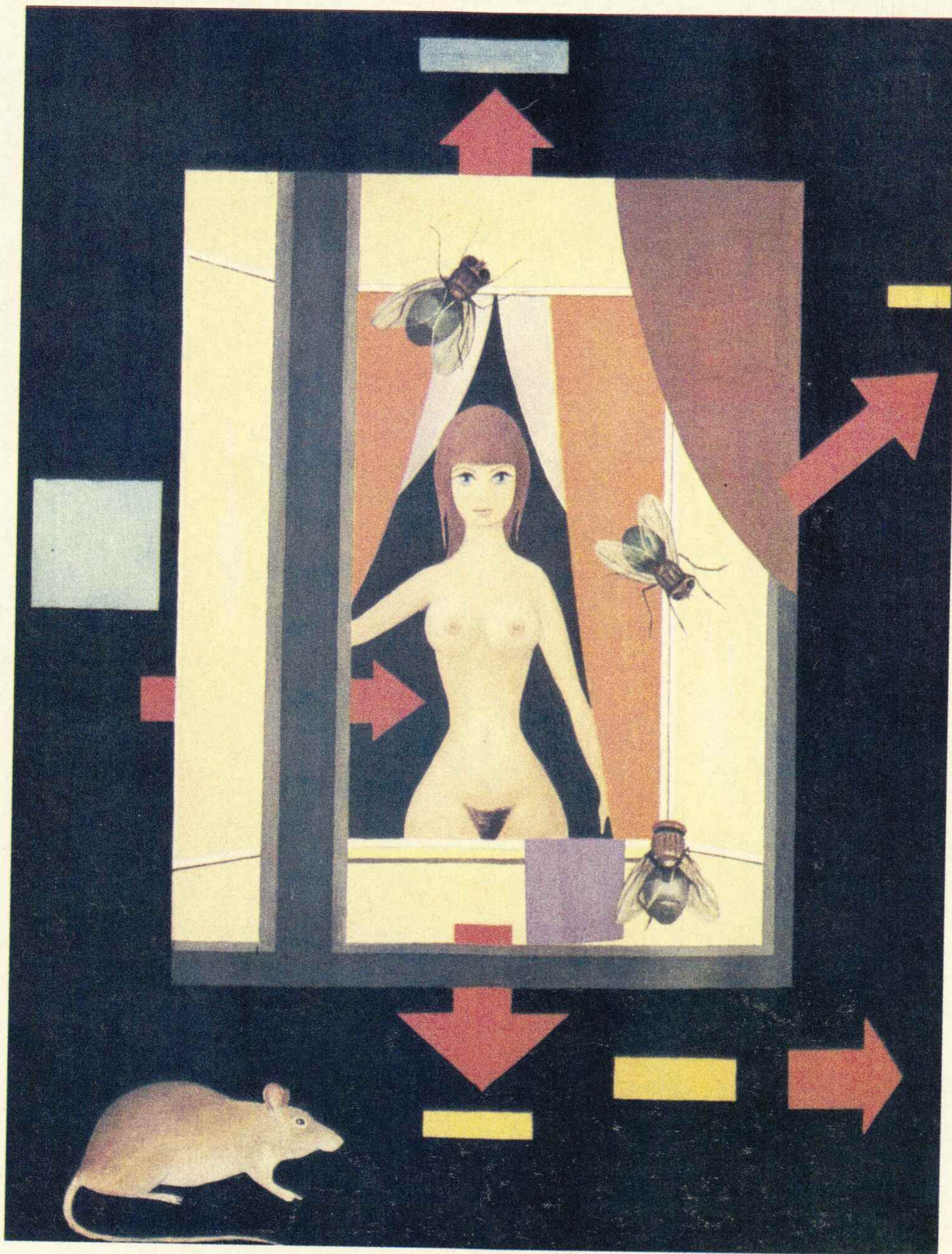

Maciejewski Zbysław Marek
Autoportret, płótno, olej, 200×137

Marczyński Adam
Kobieta z klatką, płótno, olej, 67×76

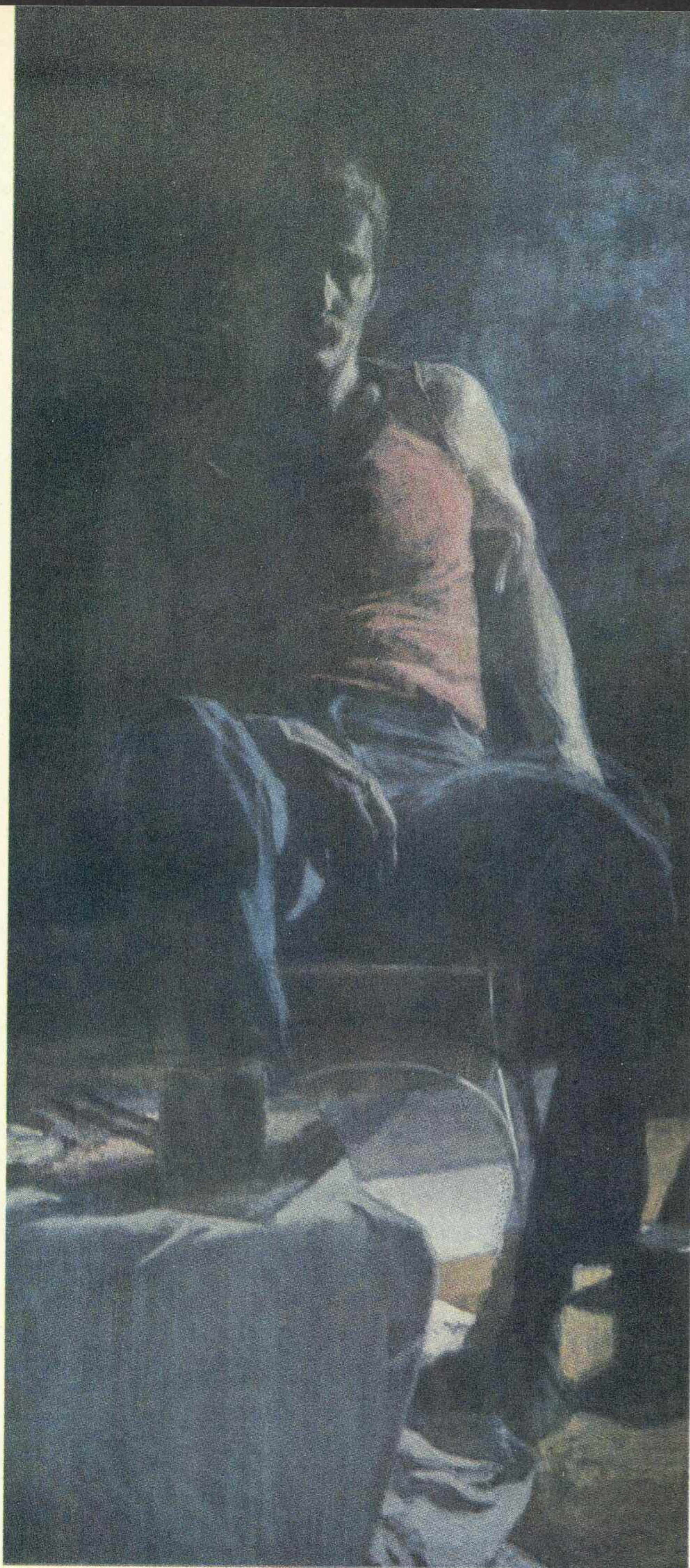

Mikulski Kazimierz
Podwórze, płótno, olej, 85×64

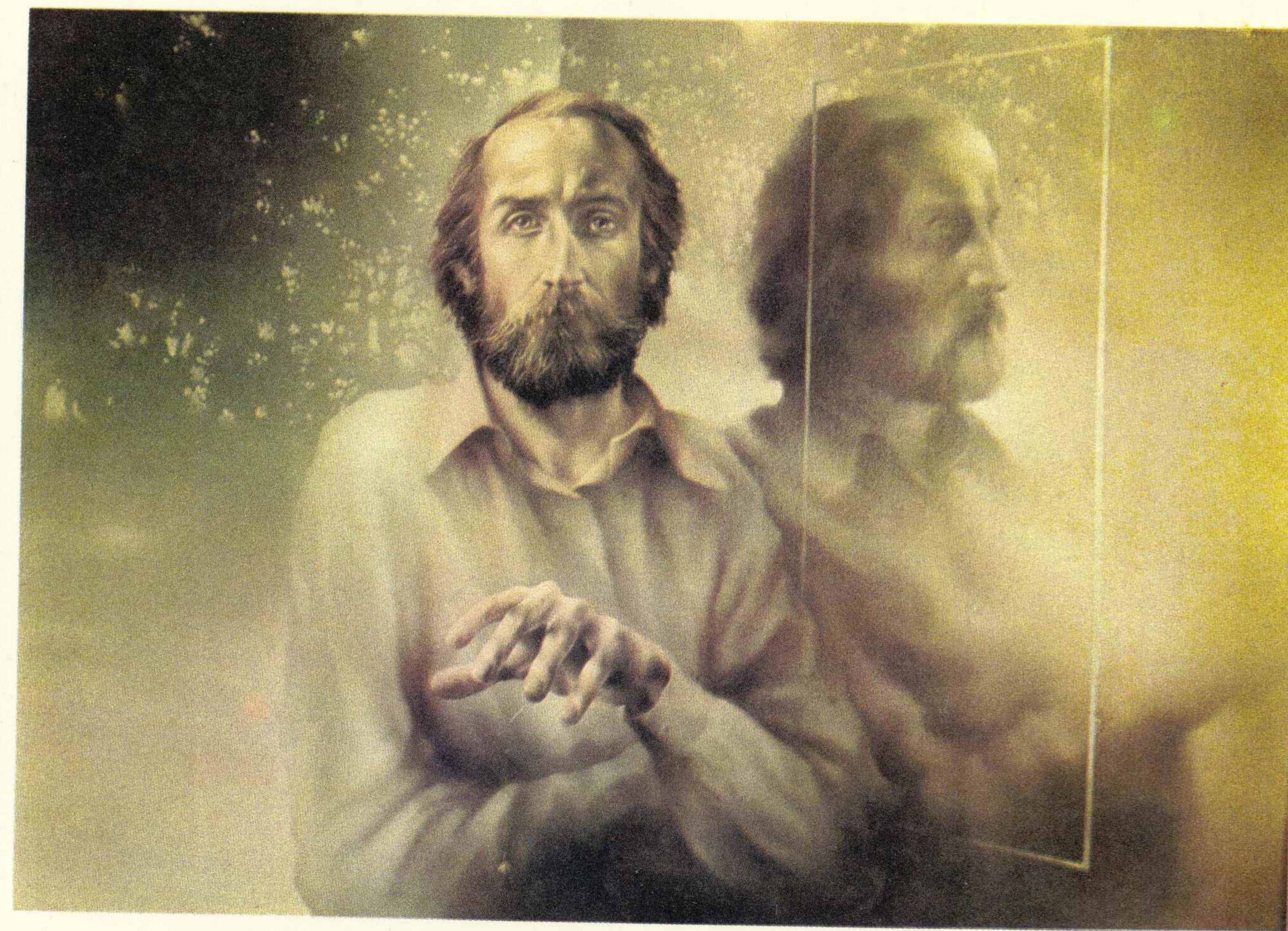

Nowacki Andrzej
Obraz 55, płótno, olej, 100×70

Okińczyc Andrzej
Autoportret za szybą dymną, płótno, akryl, szyba dymna, 122×53

Oleksiak Jerzy
Autoportret, płótno, olej, 70×100

Brandt-Omiecińska Irena
Portret przodownika, płótno, olej, 90×75

Perendyk Wacław
Portret Pstrowskiego, płótno, olej, 60×45

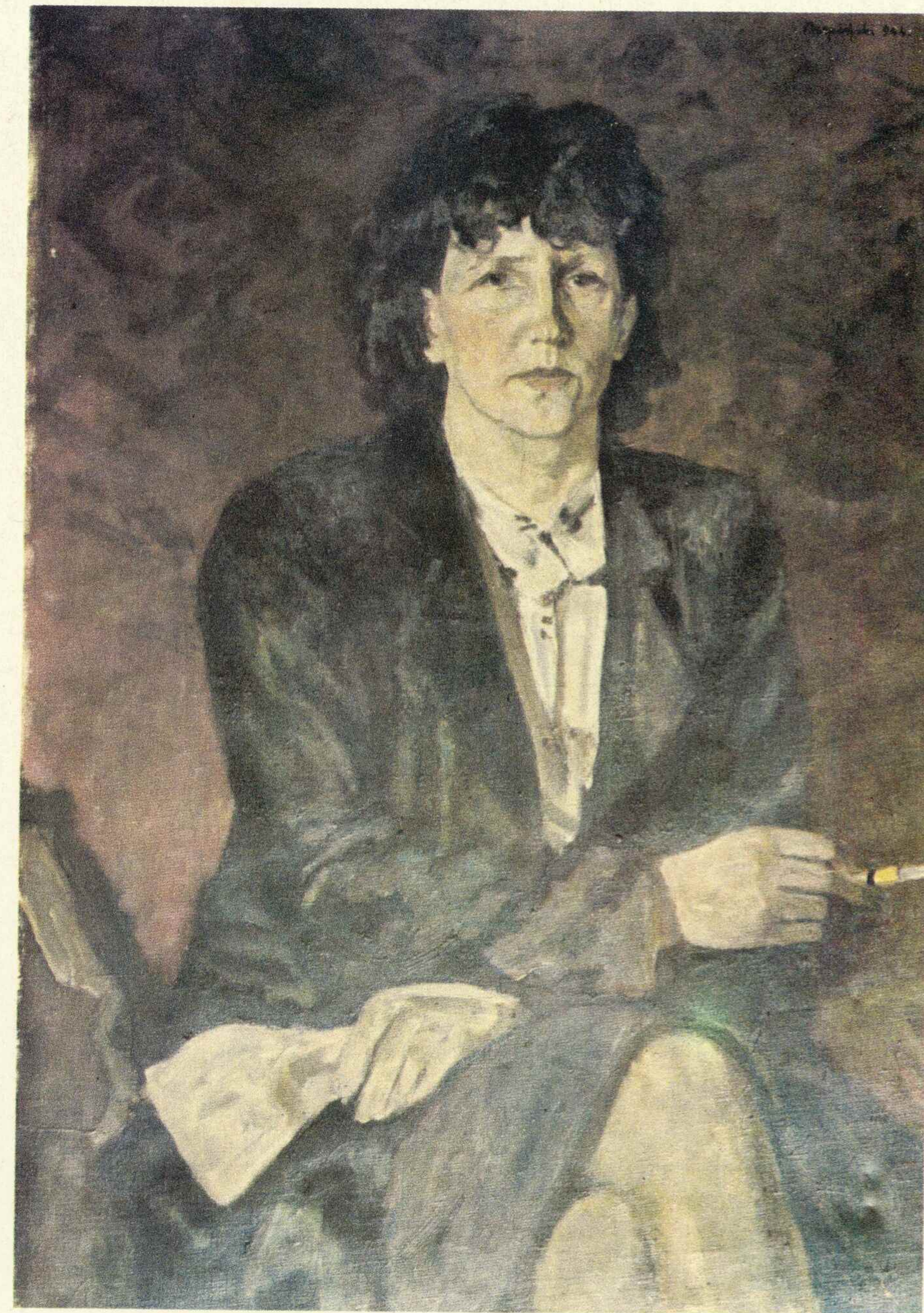
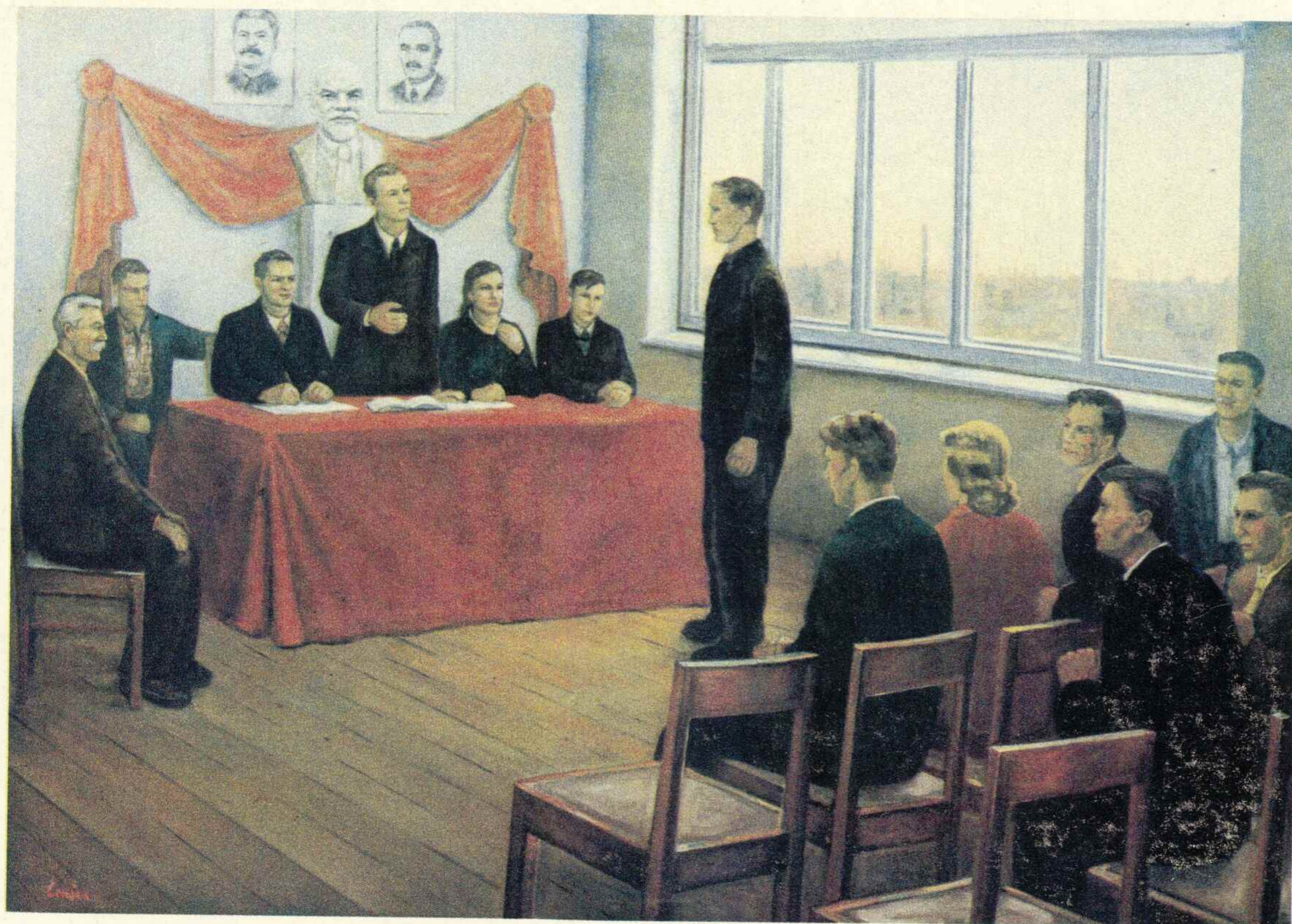
Plotan Józef
XXX, płótno, akryl, 65×90

Pomorski Rafał
Racjonalizatorzy, płótno, olej, 140×170

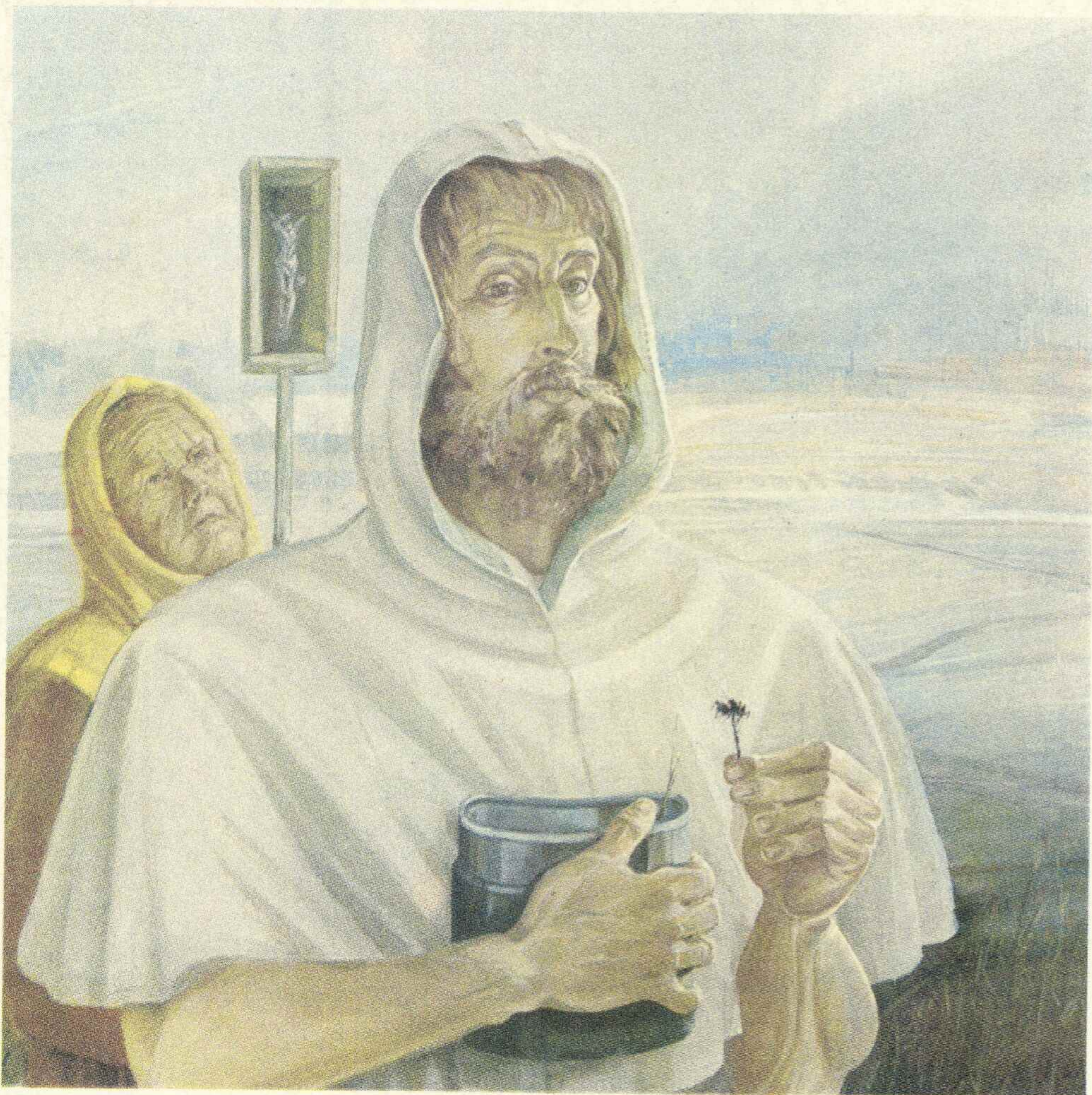

Potrzebowski Jerzy
Przyjęcie do partii w Nowej Hucie. płótno, olej, 155 × 200

Rzepiński Czesław
Portret Hanny Rudzkiej-Cybisowej, płótno, olej, 92 × 65

Rzepka Allan
Symbol XV. płótno, olej, 70×70

Sadowski Andrzej Adam
Portret Andrzeja Tryzno. płótno, akryl, 100×81

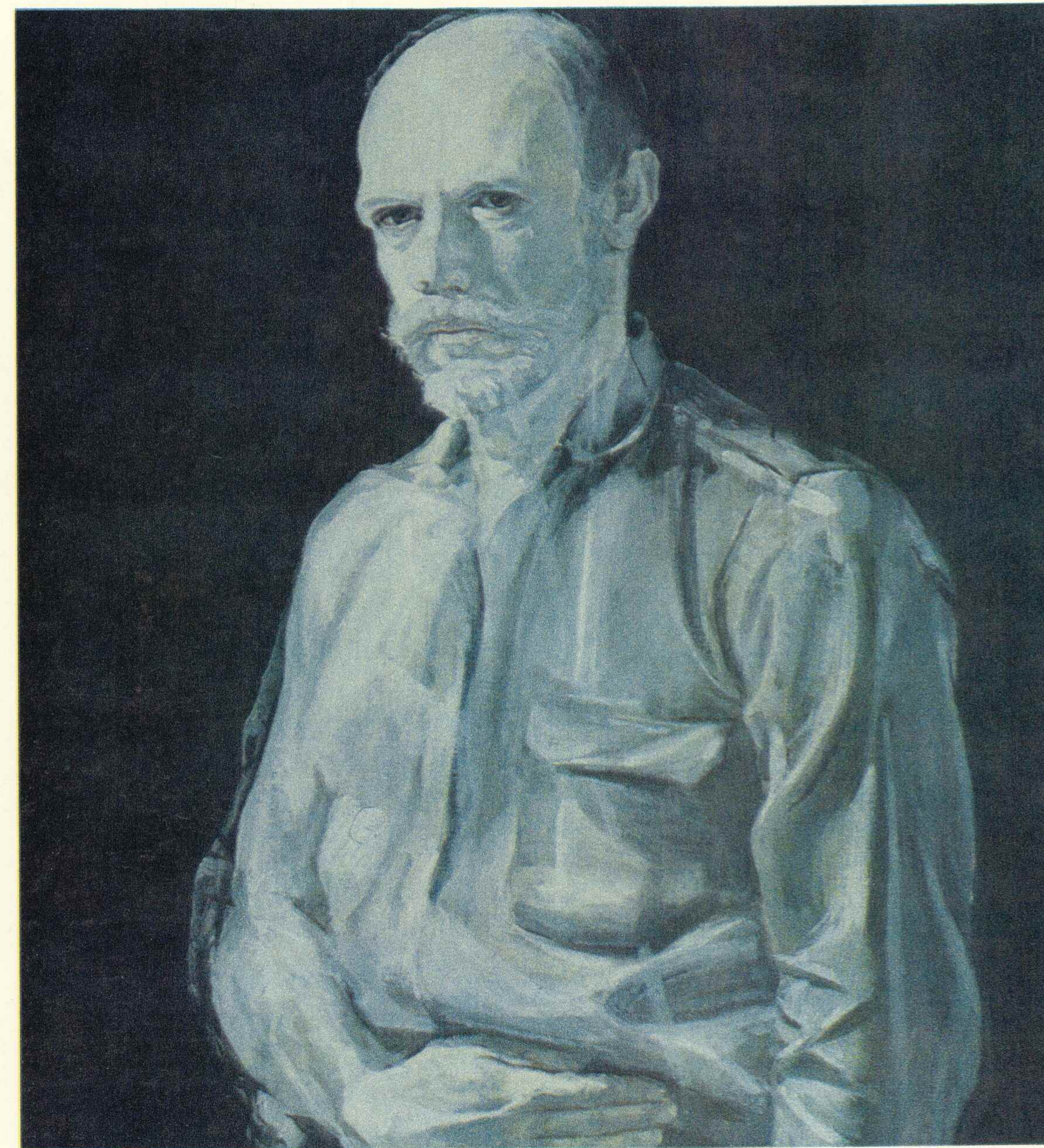

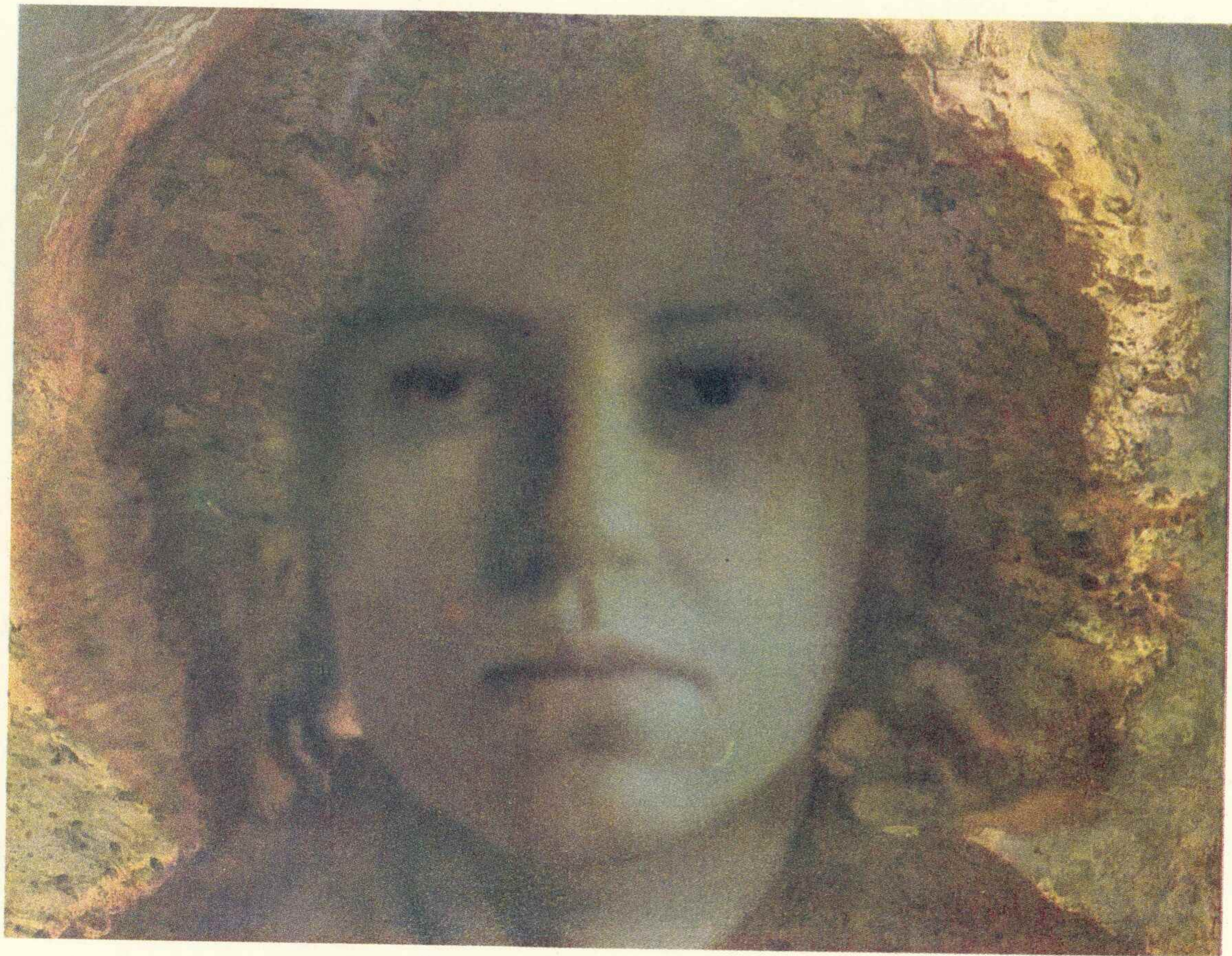

Salamon Jan
Cyklamenowa dama, pastel, 65×45

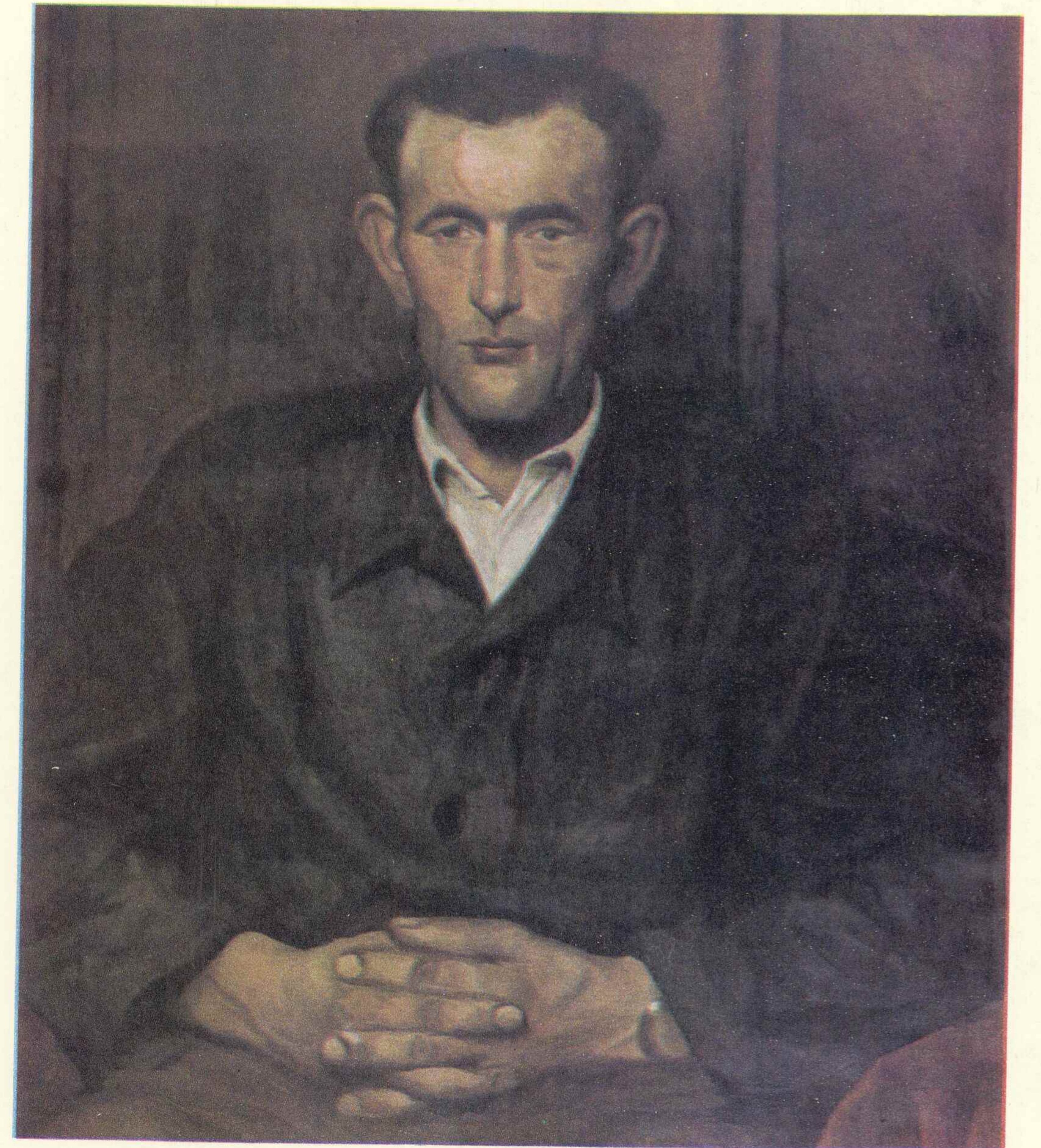
Sobocki Leszek
Osłonka białkowa, płyta pilśni., olej, 90×90

Stachurski Krzysztof
Portret Anny, płótno, olej, 72×90

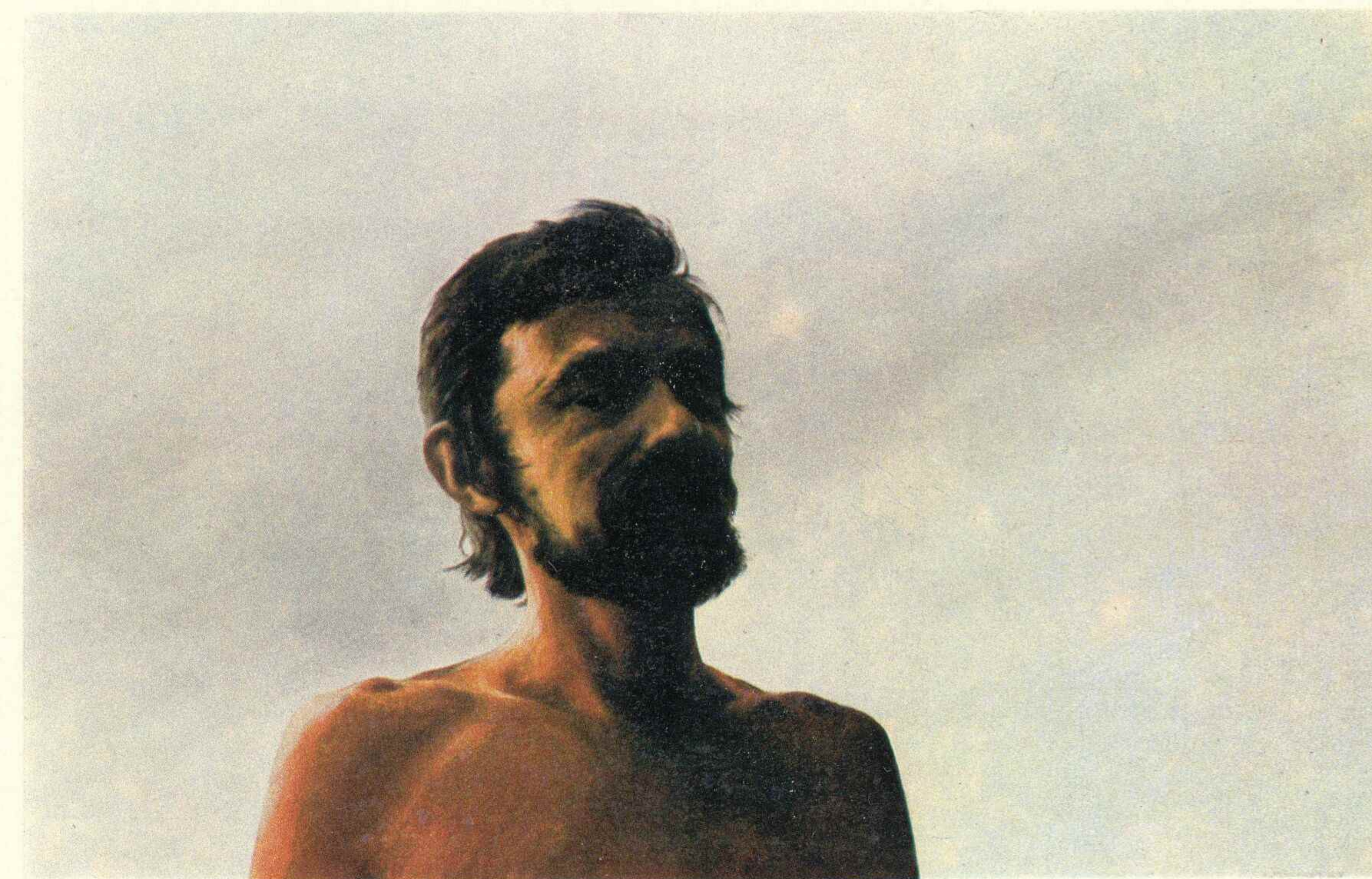
Strzałecki Janusz
Przodownik Gronostajski, płótno, olej, 79×64

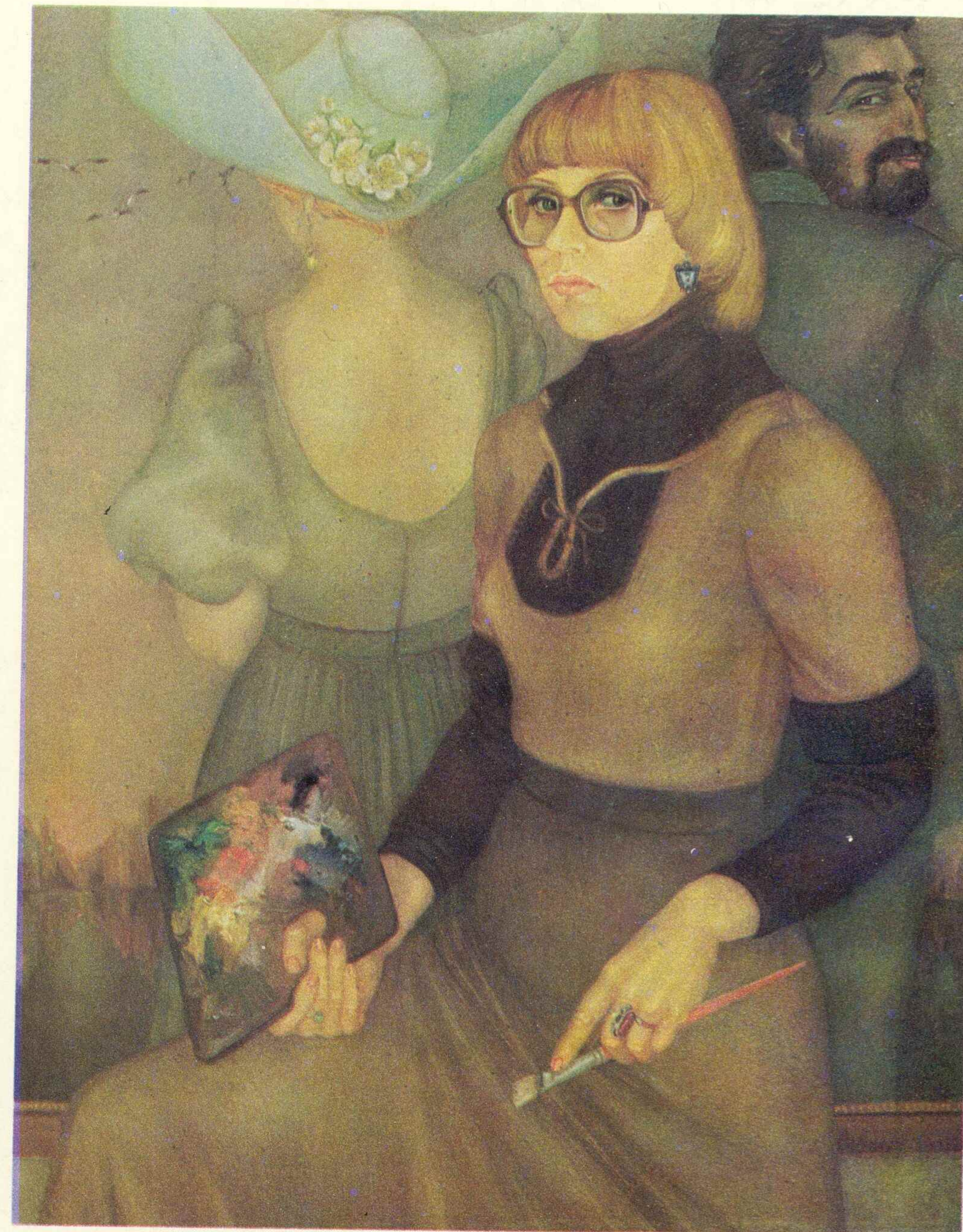

Szamborski Wiesław
Portret M., płótno, akryl, 130×97

Tryzno Andrzej
Autoportret z głową w chmuraci i nagim torsem, płótno, olej, 65×100

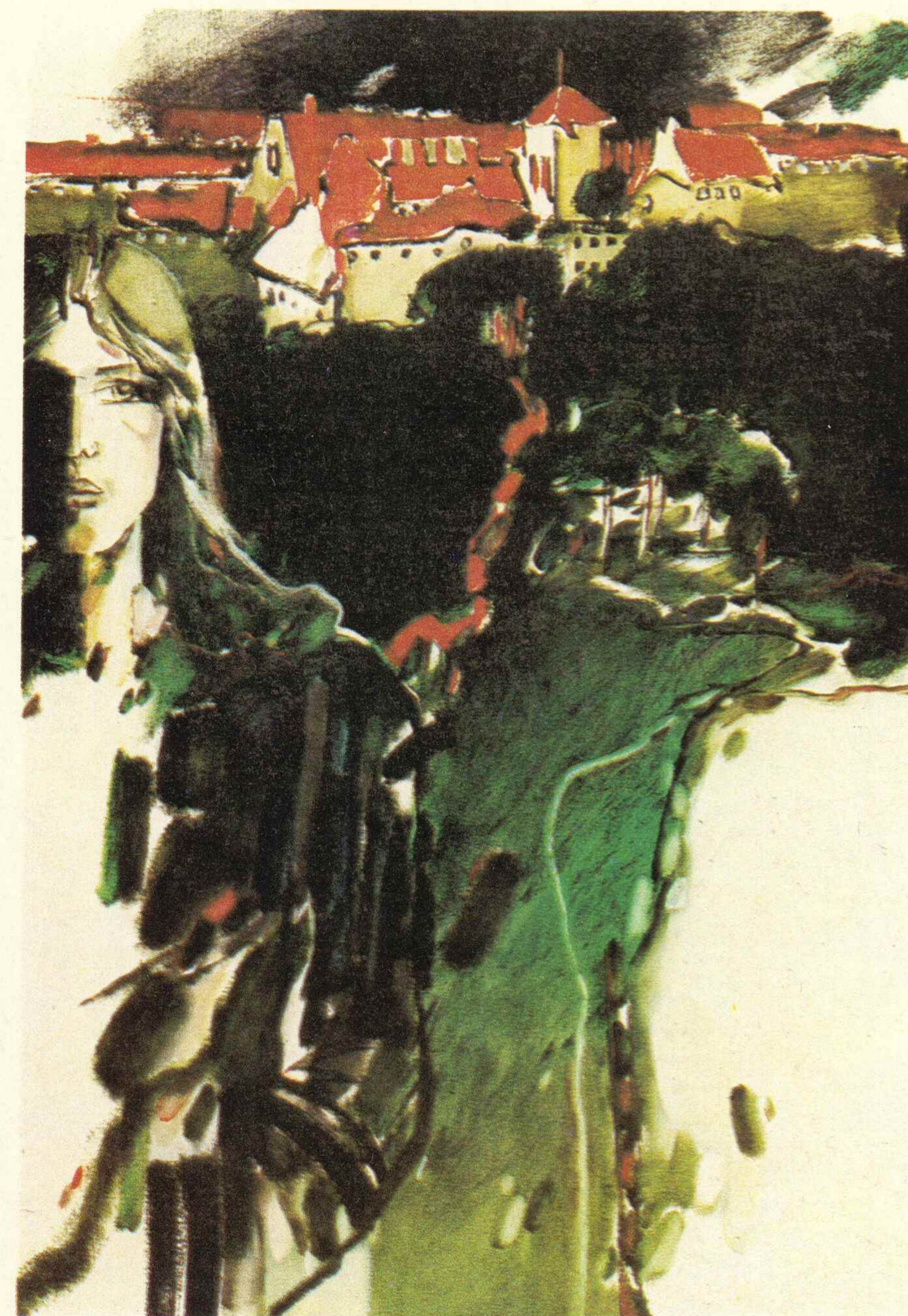
Waberska Danuta
Autoportret z oknem, płótno, olej, 78×100

Zadrejko Helena
Autoportret, płótno, olej, 100×90

Macedońska-Zalewska Wanda
SIT SEMPER, płótno, olej, 75 × 60

Jakima-Zerek Jolanta
Autoportret, płótno, olej, 100 × 70

ILUSTRACJE CZARNO-BIAŁE

1. Beksiński Zdzisław
Głowa, karton, tempera, kredka woskowa, 70×50
2. Juskiewicz-Berkecz Romana
Twój (nasz) portret, płótno, techn. własna, 72×98
3. Bieniasz Maciej
Ostatni argument-Martin King, płótno, olej, 92×73,5
4. Bierwiaczonek Olgierd
Młody architekt, płótno, olej, 60×80
5. Blaim Andrzej
Michele, płótno, olej, 92×73
6. Marcinkowska-Brykner Eugenia
Portret artysty, płótno, olej, 61×50
7. Brykner Bronisław
Generał Bronisław Kieniewicz, płótno, olej, 96,5×70
8. Brzeziński Stanisław
Narada nad projektem racjonalizatorskim, tektura, olej, 40×50
9. Bucki Krzysztof
Autoportret, płótno, olej, 100×80
10. Burasiewicz Tomasz
Samotni, płótno, olej, 55×55
11. Chojnacki Zbigniew
Autoportret, płótno, olej, 46×38
12. Chomicz Witold
Portret Jana Wiktora, płyta pilśn., olej, 61×80
13. Cwenarski Waldemar
Portret matki, płótno., olej, 60×50
14. Czerwenka Erwin
Murarz przodownik, płótno, olej, 94×75
15. Dawska Maria
Autoportret, płótno, olej, 97×76
16. Detyna Joanna
Autoportret na tle pejzażu, płótno, olej, 56×40
17. Fałat Antoni
Ucieczka szaleńca, płótno, akryl, 62×62
18. Fangor Wojciech
Portret, płótno, olej, 80×65
19. Fijałkowski Stanisław
Poeta liryczny, płyta pilśn., żywica, termoplast., 50×61
20. Filipczuk Stanisław
Portret w świetle, płótno, akryl, 82×62
21. Garboliński Wiesław
Portret bohatera, płótno, olej, 146×114
22. Górnik Antoni
Portret matki, płótno, olej, 85×61
23. Górski Mirosław
Kobieta z lalką, płótno, olej, 61×61

24. Grabowski Ludwik
Portret malarza, płótno, olej, 60×46
25. Gulczyński Jacek
Bez tytułu, płótno, akryl, 60×60
26. Hermanowicz Halina
Przemijanie, olej, 70×100
27. Holecki Henryk
Muzykanci, płótno, olej, 85×48
28. Hoffman Adam
Autoportret, płyta pilśni, olej, 60×48
29. Janowski Janusz
Portret Prezydenta Bolesława Bieruta, płótno, olej, 100×81
30. Jonscher Barbara
Autoportret z rybą, płótno, olej, 80×65
31. Kaczmarowska Barbara Bożena
Współczesna kobieta, sklejka, olej, 65×50
32. Kaniewski Zygmunt
Przodownica pracy, płótno, olej, 93×70
33. Kapłański Jerzy
Autoportret-84, płótno, olej, 90×80
34. Karwowski Przemysław
Światło, płótno, akryl, 41×41
35. Kasprowicz Maksymilian
Brygada sztauerska przy przeładunku, płótno, olej, 131×220
36. Pszczółkowska-Kasten Barbara
Dziewczyna w niebieskich pończochach, płótno, olej, 92×65
37. Kaźmierczak Aleksander
Ekspres, płótno, olej, 86×74
38. Kędzia Kazimierz
Marcjanna Fornalska – matka rewolucjonistów, płótno, olej, 95×72
39. Klimiuk Renata
Autoportret, płótno, olej, 49×35
40. Kobzdej Aleksander
Portret matki, płótno, olej, 110×90
41. Sikora-Korecka Irena
Gen. Władysław Sikorski, płótno, olej, 100×73
42. Korolkiewicz Łukasz
Zbawienna nicość, płótno, olej, 136×190
43. Krajewski Juliusz
Portret prof. Borucińskiego, płótno, olej, 100×81
44. Krawczyk Jerzy
Nadanie ziemi, płótno, olej, 58×114
45. Królikowska Henryka
Portret pracownicy Muzeum Kujawskiego, płótno, olej, 73×60
46. Kruszewski Zbigniew
Autoportret, płótno, olej, 54×54
47. Krygier Waldemar
Stefan Zarębski, płótno, olej, 74×65

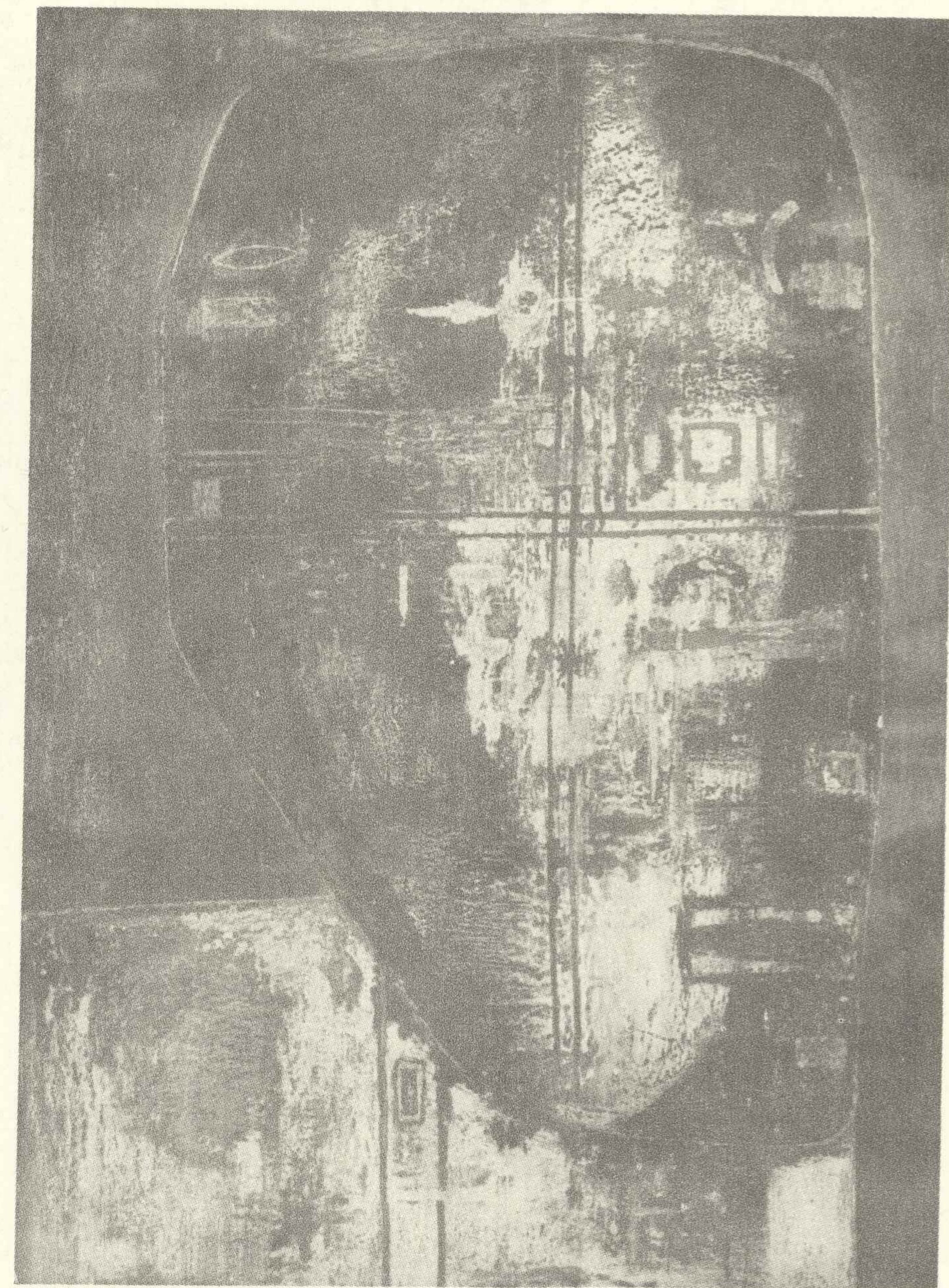
48. Krysińska Halina
Autoportret, płótno, olej, 69×77
49. Krysiński Jędrzej
Autoportret, pastel, 50×71,5
50. Kucia Zbigniew
Portret Krzysztofa Pendereckiego, płótno, olej, 33×41
51. Kuraś Bogusław
Utrwalenie, płótno, olej, 98×98
52. Lenica Alfred
Autoportret, płótno, olej, 95×68
53. Lonty Sabina
Ostatnie lato, płótno, olej, 81×100
54. Lwów Henryka
Farmaceutka, płótno, olej, 100×80
55. Łonicki Janusz
Studium portretowe, płótno, olej, 75×60
56. Łubowski Andrzej Maciej
Siedząca, płótno, olej, 130×160
57. Ostrowska-Łysak Elżbieta
Żona filozofa, pastel, 65×50
58. Maciuch Jan Maciej
Okulary mistrza, płótno, techn. mieszana, 90×70
59. Majda Tadeusz
Autoportret, płótno, olej, 89×73
60. Małkowski Eugeniusz Geno
Układanka z cyklu: Nasi współcześni, Studium głowy, płótno, akryl 46×33
61. Markowski Eugeniusz
Na rowerze, płótno, olej, 100×81
62. Mateńko Barbara
Długie życie w biedzie czyli ciotka Maryna, pastel, 64×48
63. Janeczek-Matuszewska Cecylia
Panna do wzięcia, płótno, olej, 60×55
64. Mazuś Stanisław
Autoportret, płótno, olej, 69×55
65. Mikos Władysław
Czerwone jabłuszko, pastel, 67,7×78,5
66. Mikulicz Ludwika
Przodownik pracy, płótno, olej, 86×65
67. Modrzejewska Ewa
Józef Kepler – działacz rewolucyjny, sklejka, olej, 73×60
68. Moryciński Grzegorz
Portret z rekwizytami, płótno, olej, 73×100
69. Mrozowski Ryszard
Studium starego człowieka, pastel, 46×36
70. Niesiołowski Tymon
Arlekin, płótno, olej, 62×50

71. Nowosielski Jerzy
Portret pływaczki, płótno, olej, 78,5×30,5
72. Oberländer Marek
Portret garbatej, płótno, olej, 100×80
73. Serwin-Oracki Mieczysław
Polonez As-dur Chopina w Hucie im. Lenina, płótno, olej, 120×197
74. Ostrogórski Jerzy
Obraz nr 4, płótno, akryl, 81×65
75. Panas Włodzimierz
Autoportret, płótno, olej, 117×69
76. Kosicka-Piech Bożena
Rodzina, płyta, pilśn., olej, 70×50
77. Pilitsides Telemach
Autoportret, płótno, olej, 45×32
78. Poczmański Kazimierz
Portret Ireny Szewińskiej, płótno, olej, 100×75
79. Pohl Jerzy
Bez tytułu, płótno, akryl, 40×80
80. Potrzebowski Jerzy
Przyjęcie do partii w Nowej Hucie, płótno, olej, 155×200
81. Pronaszko Zbigniew
Portret Xawerego Dunikowskiego, płótno, olej, 120×100
82. Przybylski Janusz
Moja Gioconda, płótno, techn. mieszana, 130×110
83. Przybył Jerzy
Oczekująca, płótno, akryl, 82×72
84. Pytkowska Tatiana
Autoportret, płótno, olej, 82×61
85. Rostkowska Maria
Portret przodownika Aleksandra Gronostajskiego, płótno, olej, 103×84
86. Różański Hieronim
Autoportret, płótno, olej, 59×50
87. Nacht-Samborski Artur
Głowa mężczyzny, płótno, olej, 60×49
88. Siara Mirosław
She, płótno, olej, 66×46
89. Skrobiński Józef
Majster z żoną przed Famulą, płótno, olej, 130×114
90. Socharski Stefan
Autoportret, płótno, olej, 116×89
91. Szrednicki Konrad
Kompozytor, płótno, olej, 60×75
92. Stachura Zygmunt
Portret Heleny Z., płótno, olej, 100×81
93. Starikiewicz Henryk
Adekwatny, płótno, akryl+olej, 120×100
94. Stratanowski Maksymilian
Portret przyjaciela, płótno, olej, 45×35

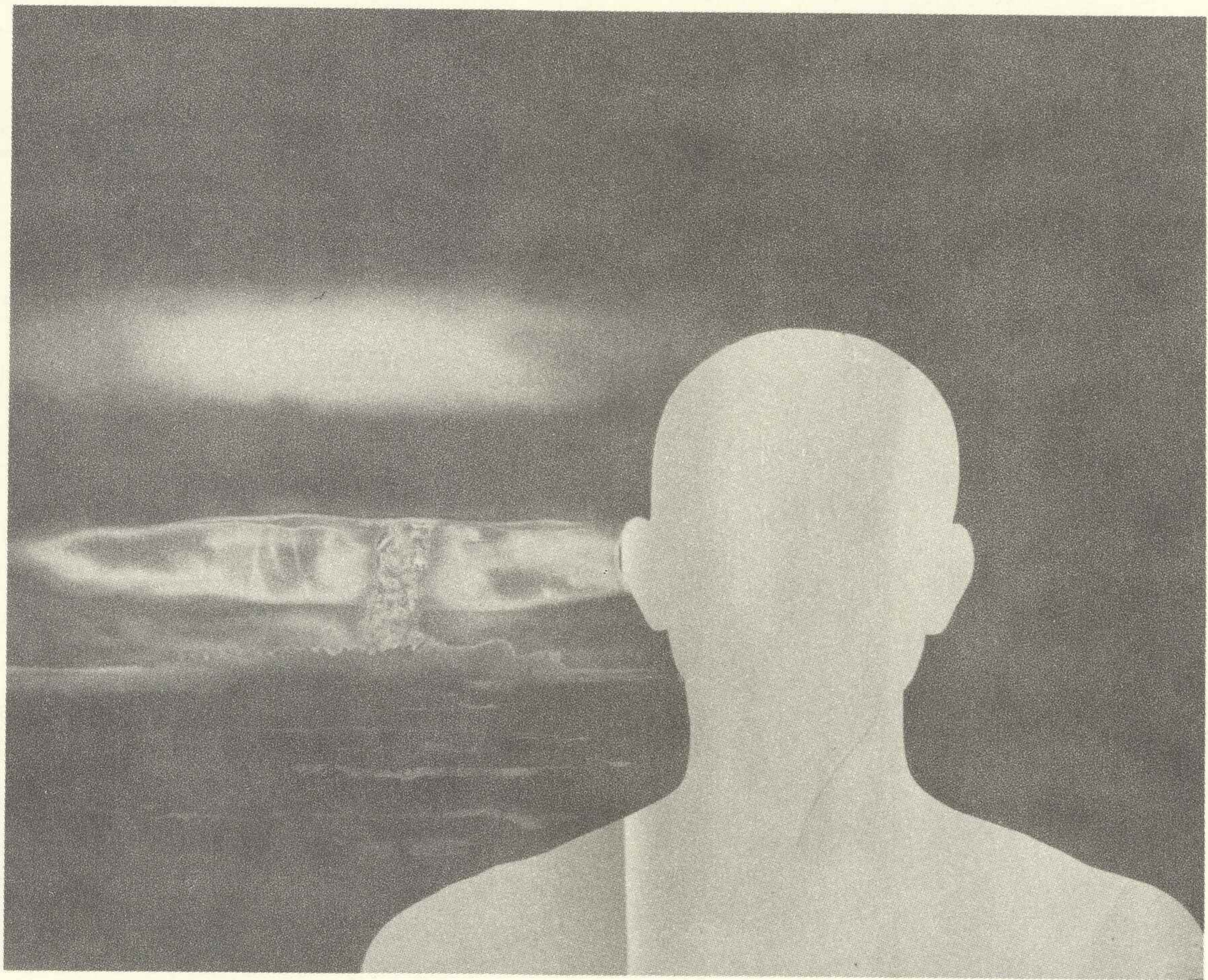
95. Szczypkowska Krystyna
Portret prof. B. Halicza, płótno, olej, 64×53
96. Szmitke Piotr
Autoportret czyli przekleństwo bliźniąt, płótno, olej, trójkąt: p-85, h-105
97. Szuszkiewicz Józef
Autoportret à la muzyk, tektura, olej, 59×59
98. Szwacz Bogusław
Przysięga Prezydenta Bolesława Bieruta, płótno, olej, 155×200
99. Ślodziński Ludomir
Kongres Nauki Polskiej, płótno, olej, 138×189
100. Jurczak-Świtka Dobrochna
Jacek, płótno, akryl, 97×93
101. Tacakiewicz Jolanta
Portret własny, płótno, olej, 80×100
102. Teisseyre Stanisław
Spotkanie, płótno, olej, 100×81
103. Tryzno Maria
Portret Andrzeja Tryzno, płótno, olej, 61×50
104. Trzcińska Izabella
Echa lat 50-tych, płótno, olej, 60×81
105. Bransch-Walczak Józefina
Przeobrażenie, płótno, olej, 65×49
106. Wąsik Stanisław
Poprawki do Konstytucji, płótno, olej, 80×110
107. Wdowiszewski Czesław
Portret stolarza, sklejką, olej, 60×48
108. Wereszczyńska Wanda
Po pracy, tektura, olej, 62×46
109. Witz Ignacy
Akt z podłużnym lustrem, płótno, olej, 122×62
110. Wojciechowski Stefan
W pracowni, płótno, olej, 100×74
111. Wójtowicz Stanisław
Portret syna Mariana z Pepusiem, płótno, olej, 92×73
112. Wyrożemski Marian
Generał Zygmunt Berling, płótno, olej, 100×81
113. Wysocka Helena
Portret Grzeli, płótno, olej, 48×37
114. Zacharska Alojza
Autoportret, płótno, olej, 60×50
115. Żelechower Mira
Wschód-Zachód, płótno, olej, 110×121
116. Żukowski Stanisław
Autoportret II, płótno, akryl, 100×80

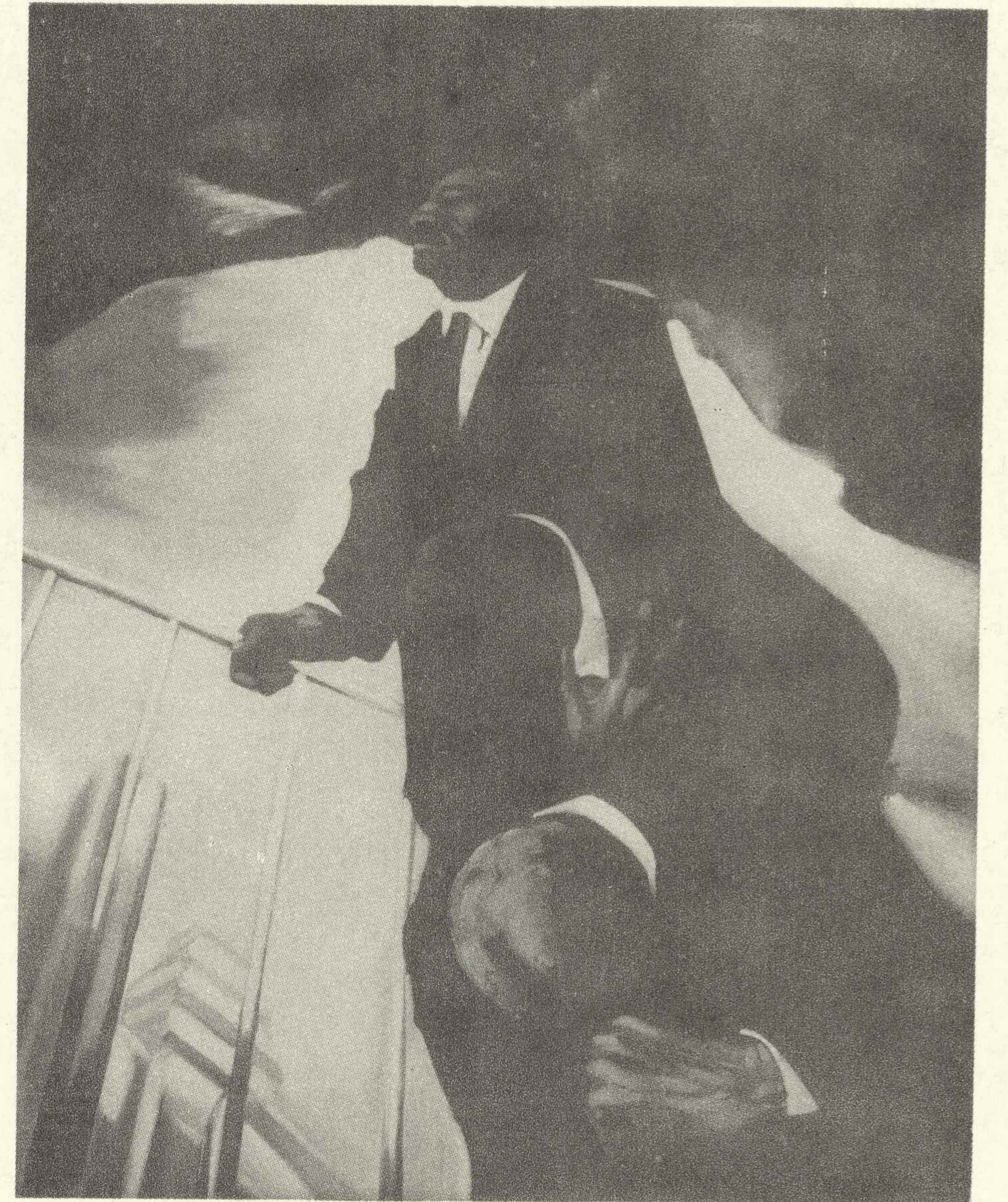
Beksiński Zdzisław
Głowa, karton, tempera, kredka woskowa, 70×50

Juskiewicz-Berkecz Romana
Twój (nasz) portret, płótno, techn. własna, 72×98

Bieniasz Maciej
Ostatni argument-Martin King, płótno, olej, 92×73,5

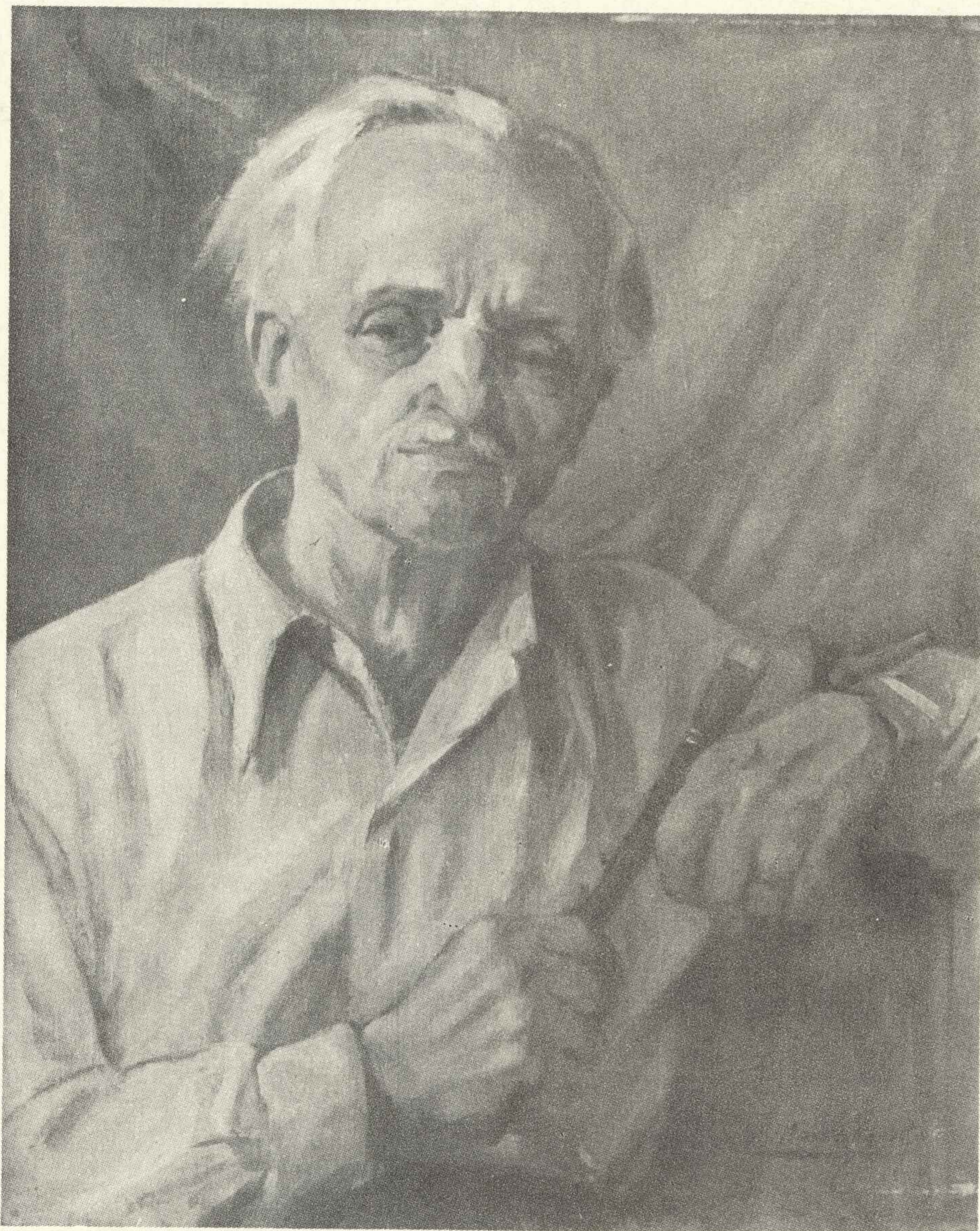
Bierwiazonek Olgierd
Młody architekt, płótno, olej, 60×80

Blaim Andrzej
Michele, płótno, olej, 92×73

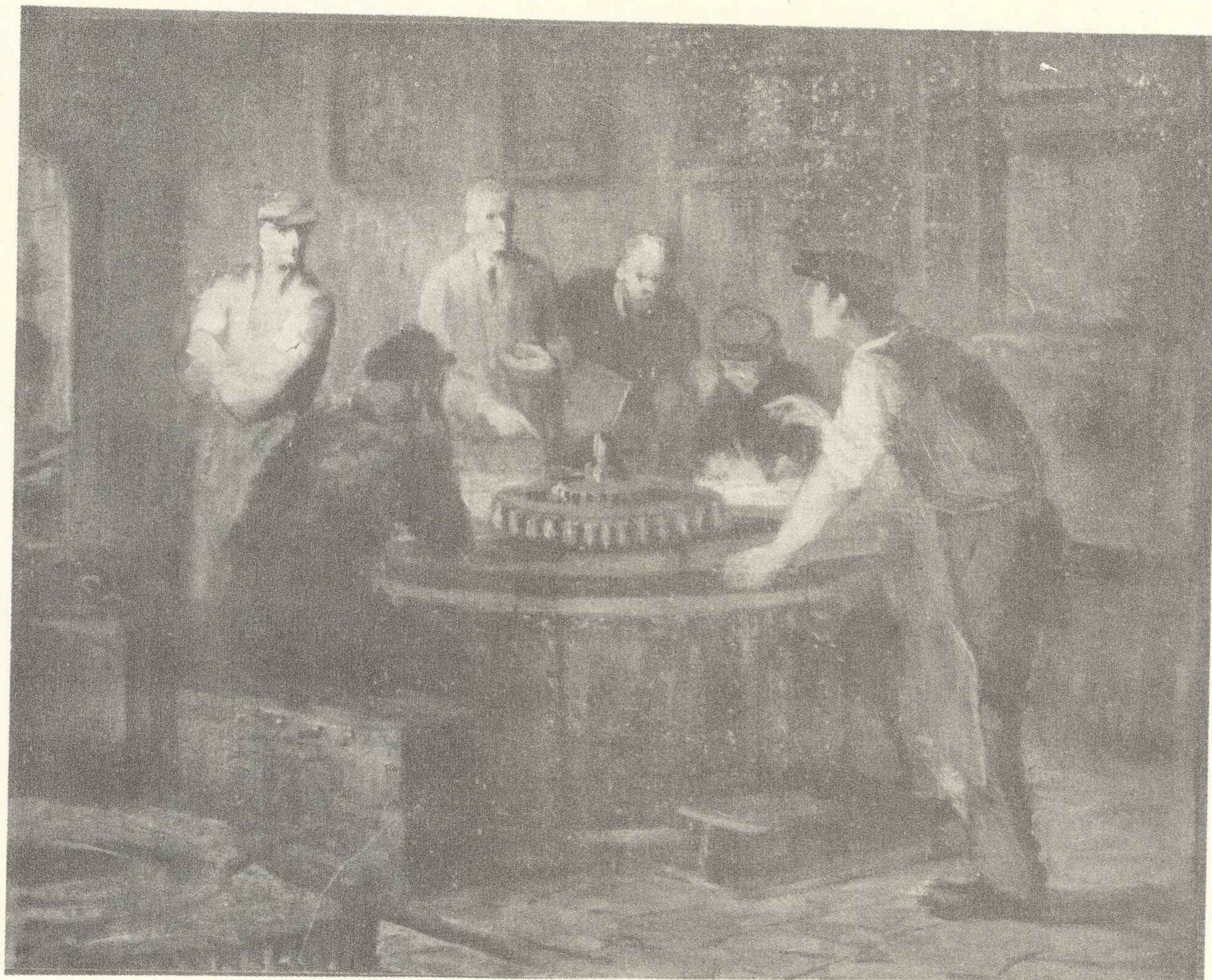
Marcinkowska-Brykner Eugenia
Portret artysty, płótno, olej, 61 × 50

Brykner Bronisław
Generał Bronisław Kieniewicz, płótno, olej, 96,5 × 70

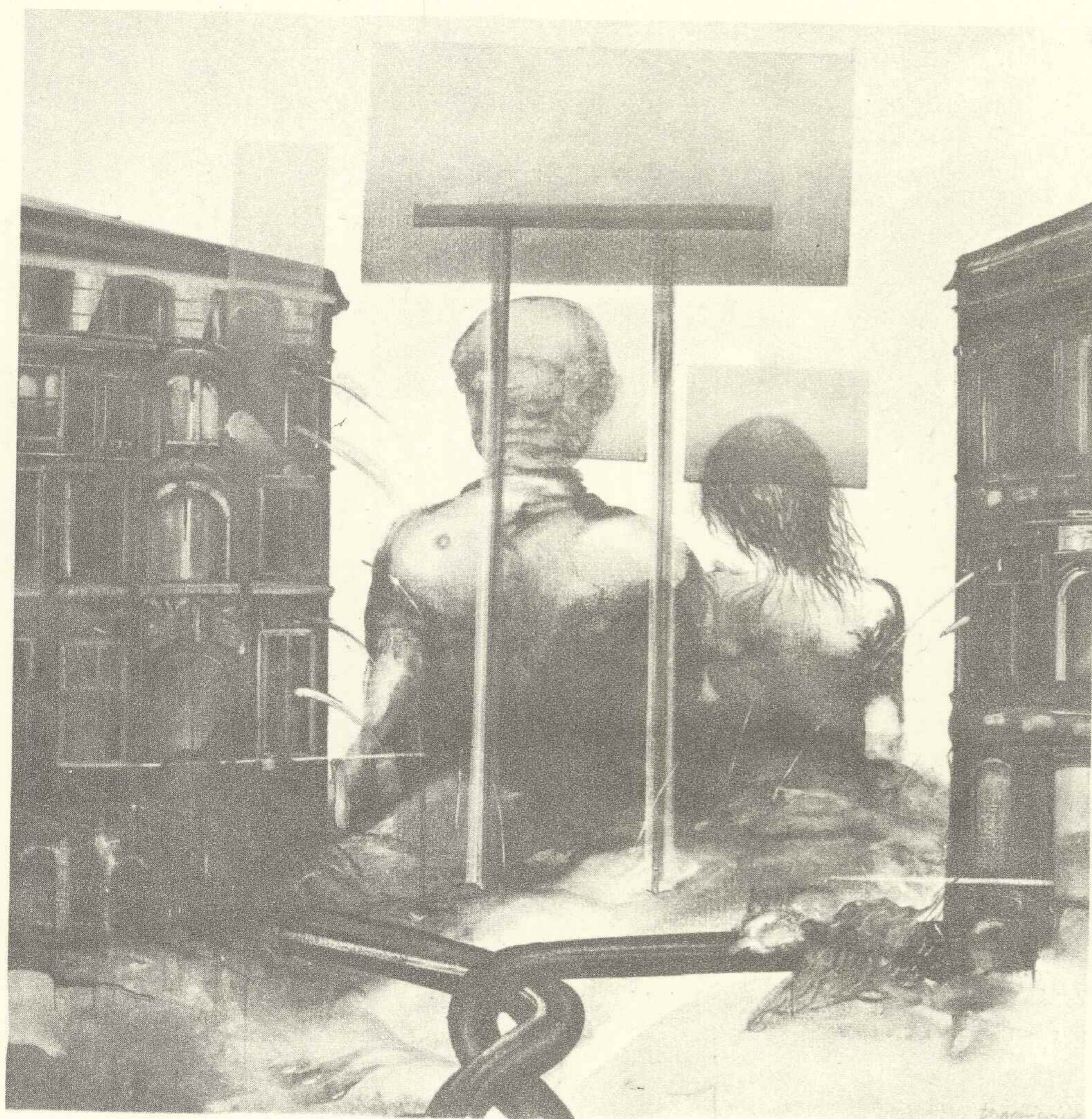
Brzeziński Stanisław
Narada nad projektem racjonalizatorskim, tektura, olej, 40×50

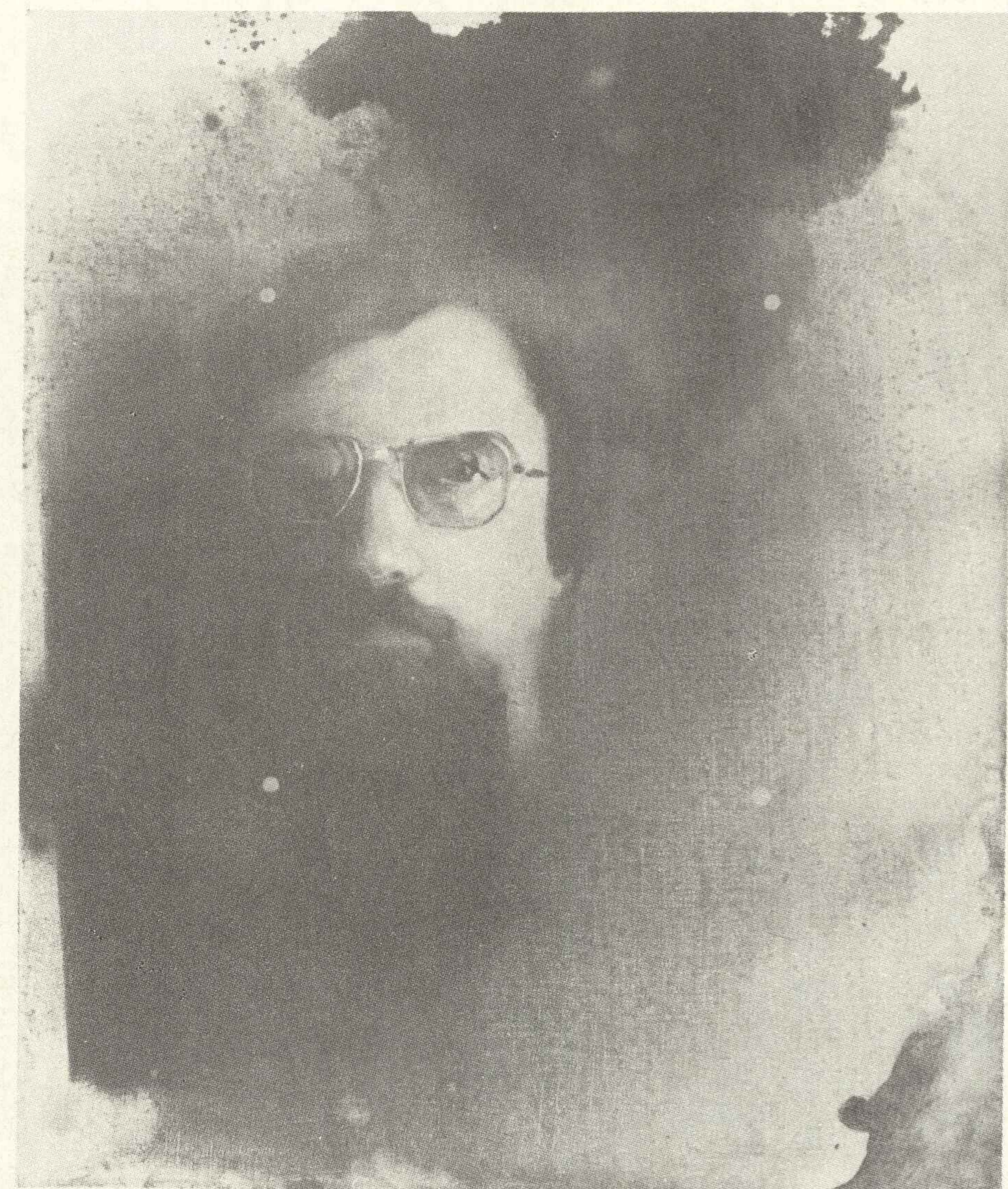
Bucki Krzysztof
Autoportret, płótno, olej, 100×80

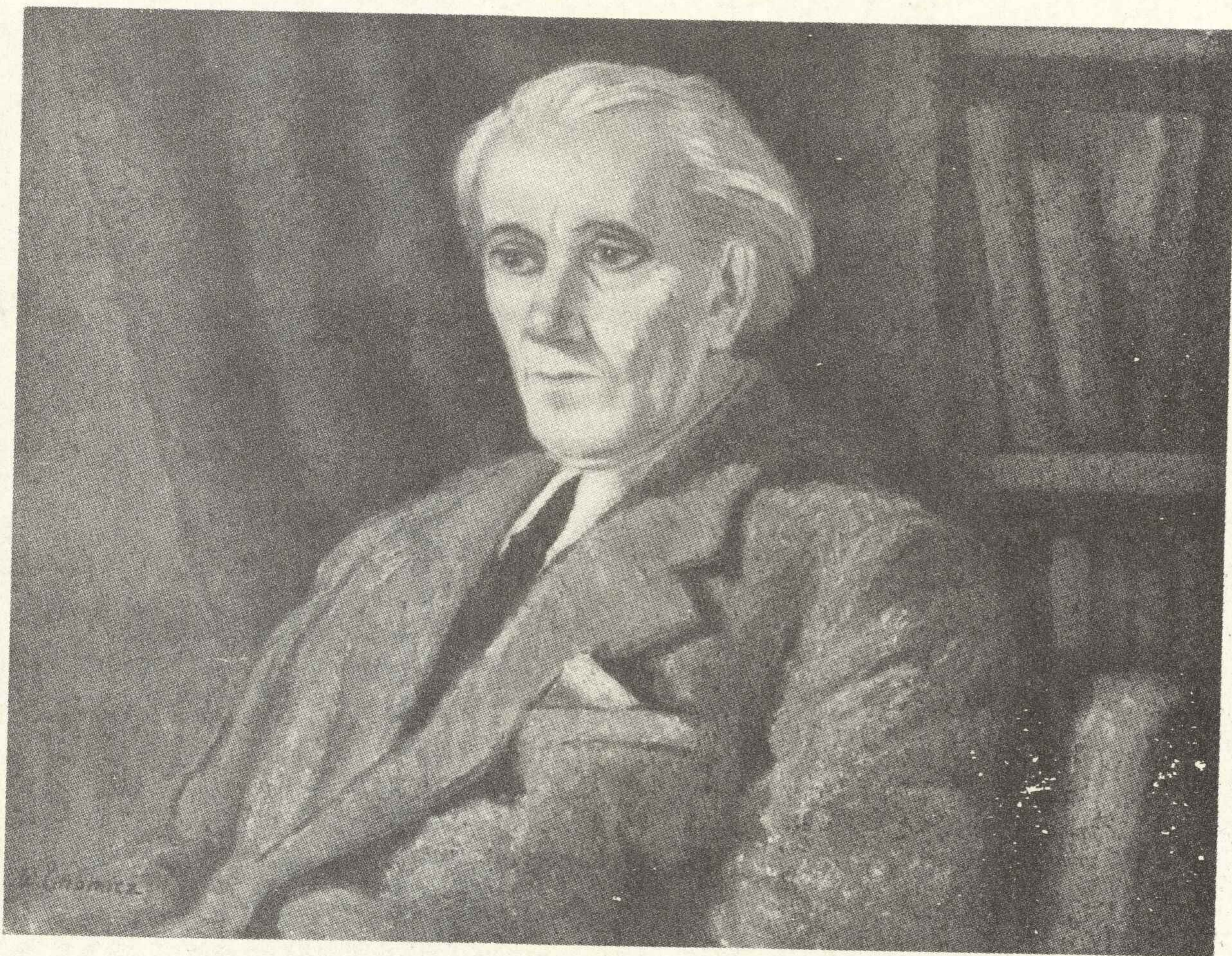
Burasiewicz Tomasz
Samotni, płótno, olej, 55×55

Chojnacki Zbigniew
Autoportret, płótno, olej, 46×38

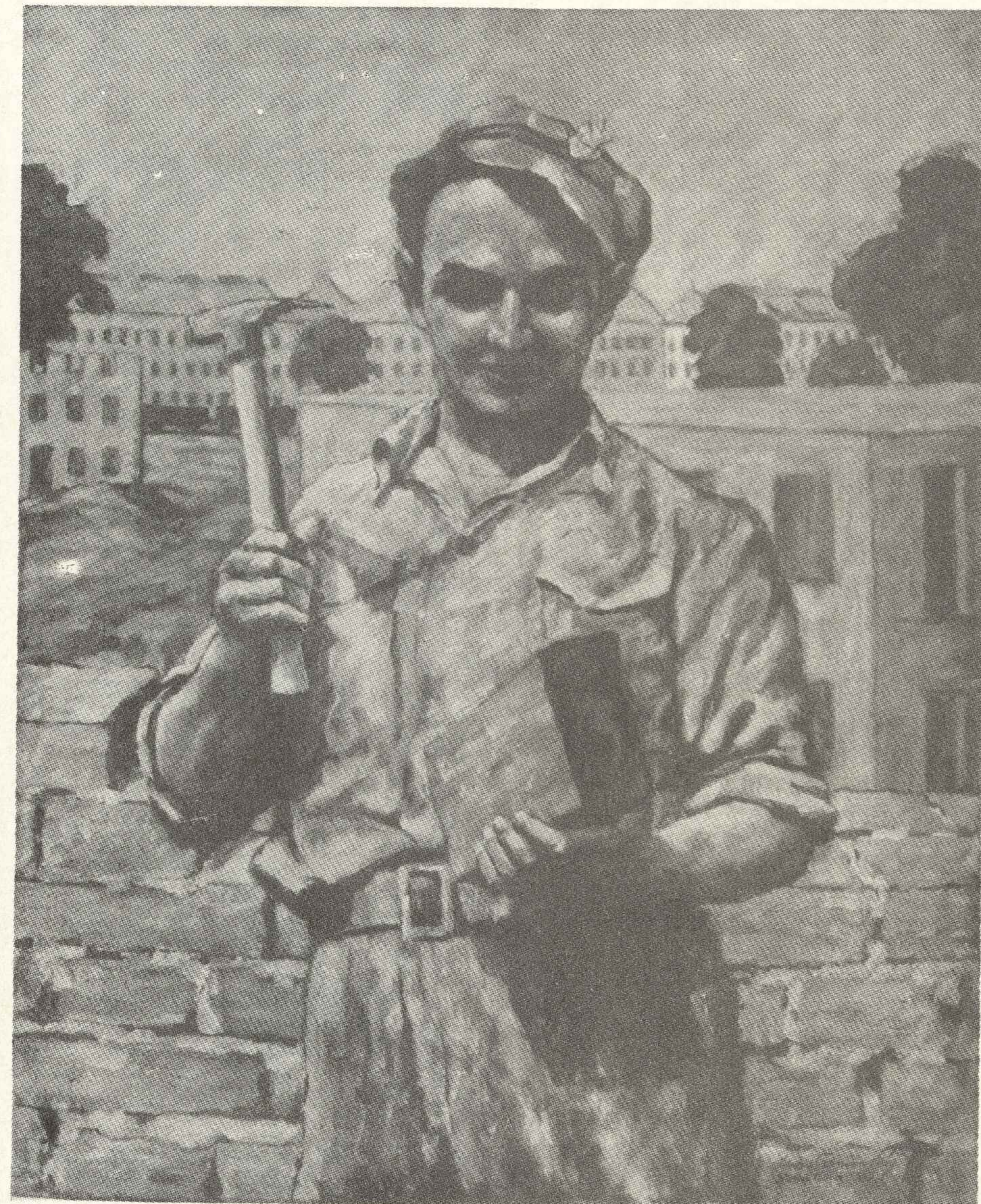
Chomicz Witold
Portret Jana Wiktora, płyta pilśni., olej, 61 × 80

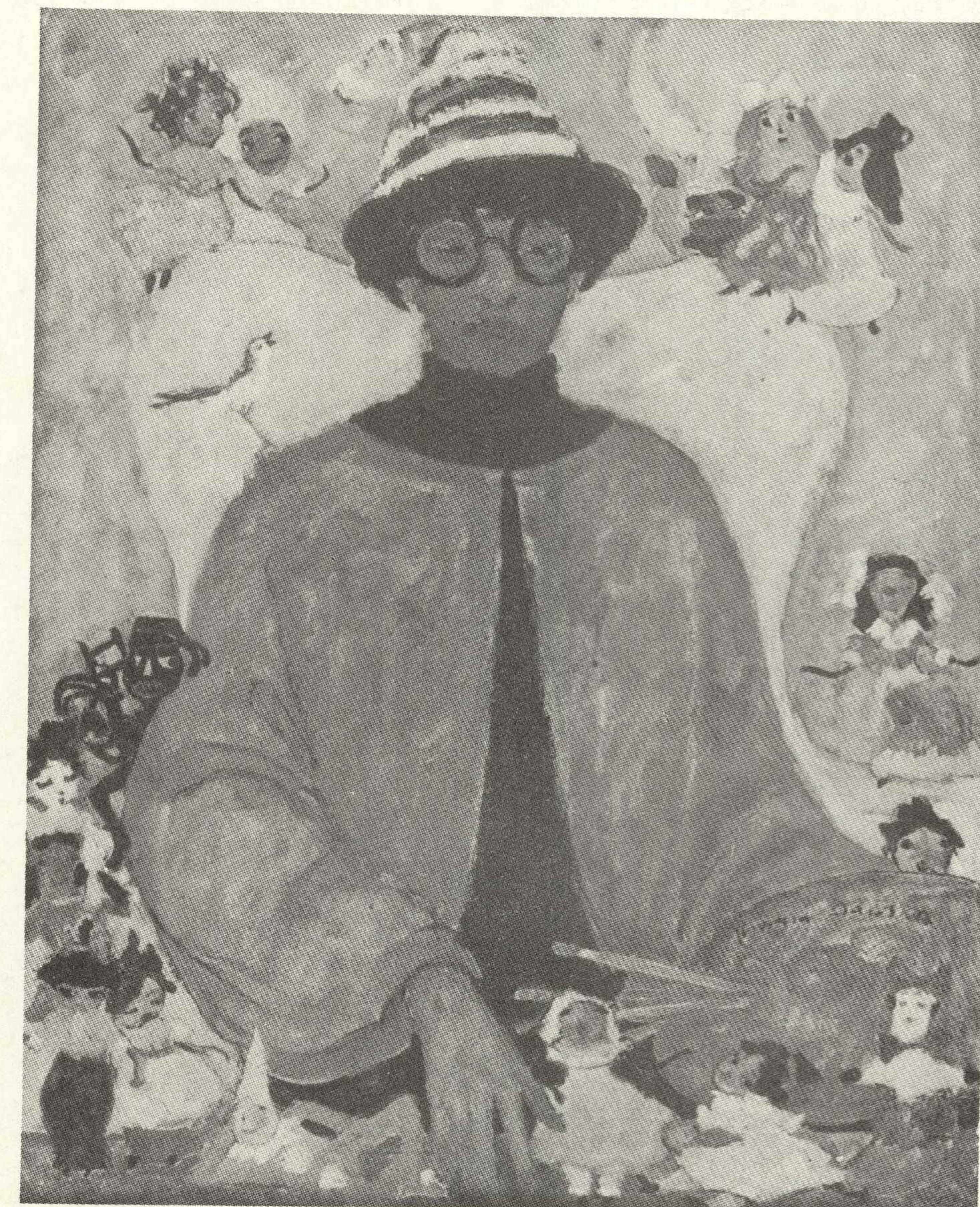
Cwenarski Waldemar
Portret matki, płótno., olej, 60 × 50

Czerwenka Erwin
Murarz przodownik, płótno, olej, 94×75

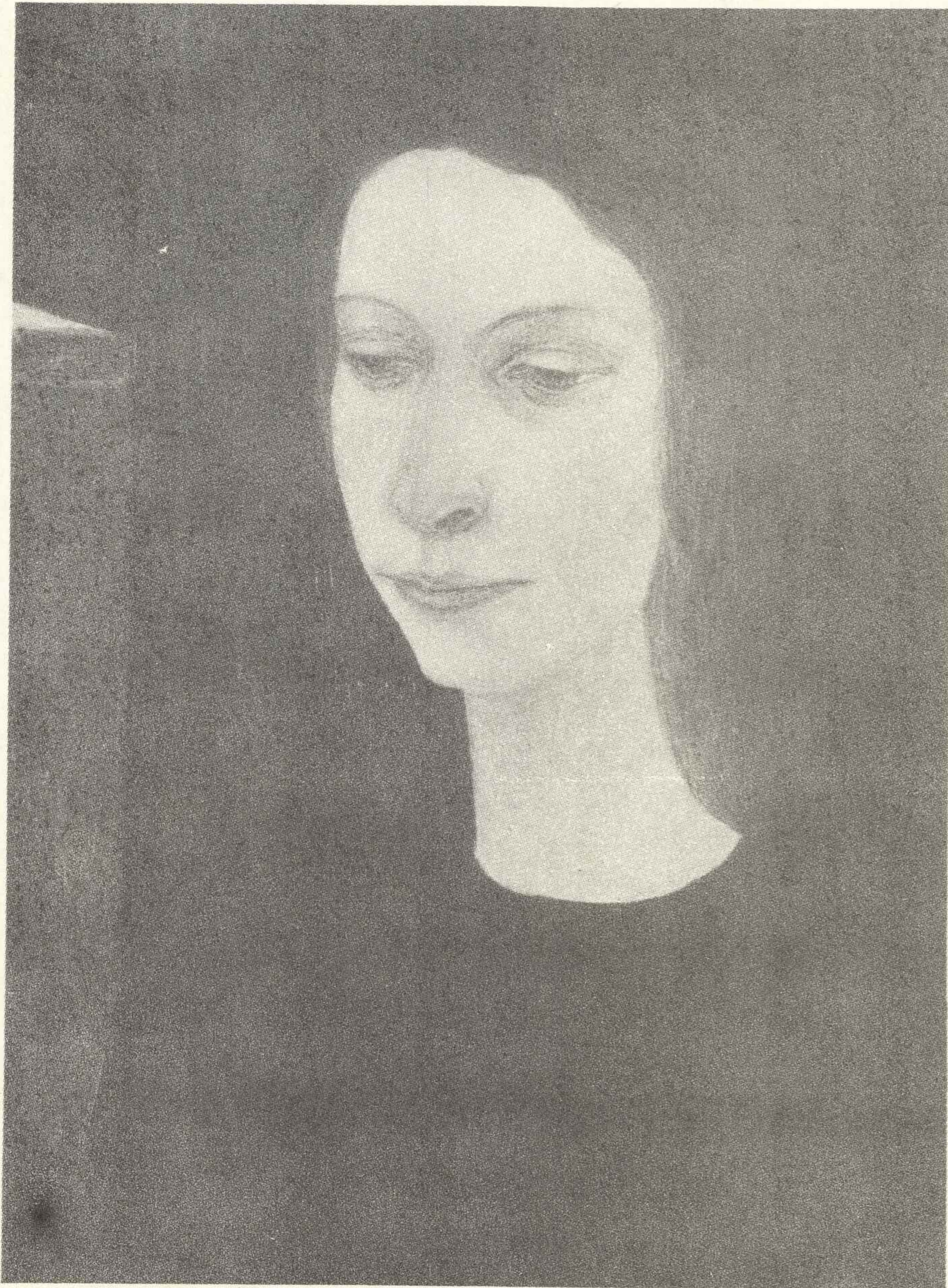

Dawska Maria
Autoportret, płótno, olej, 97×76

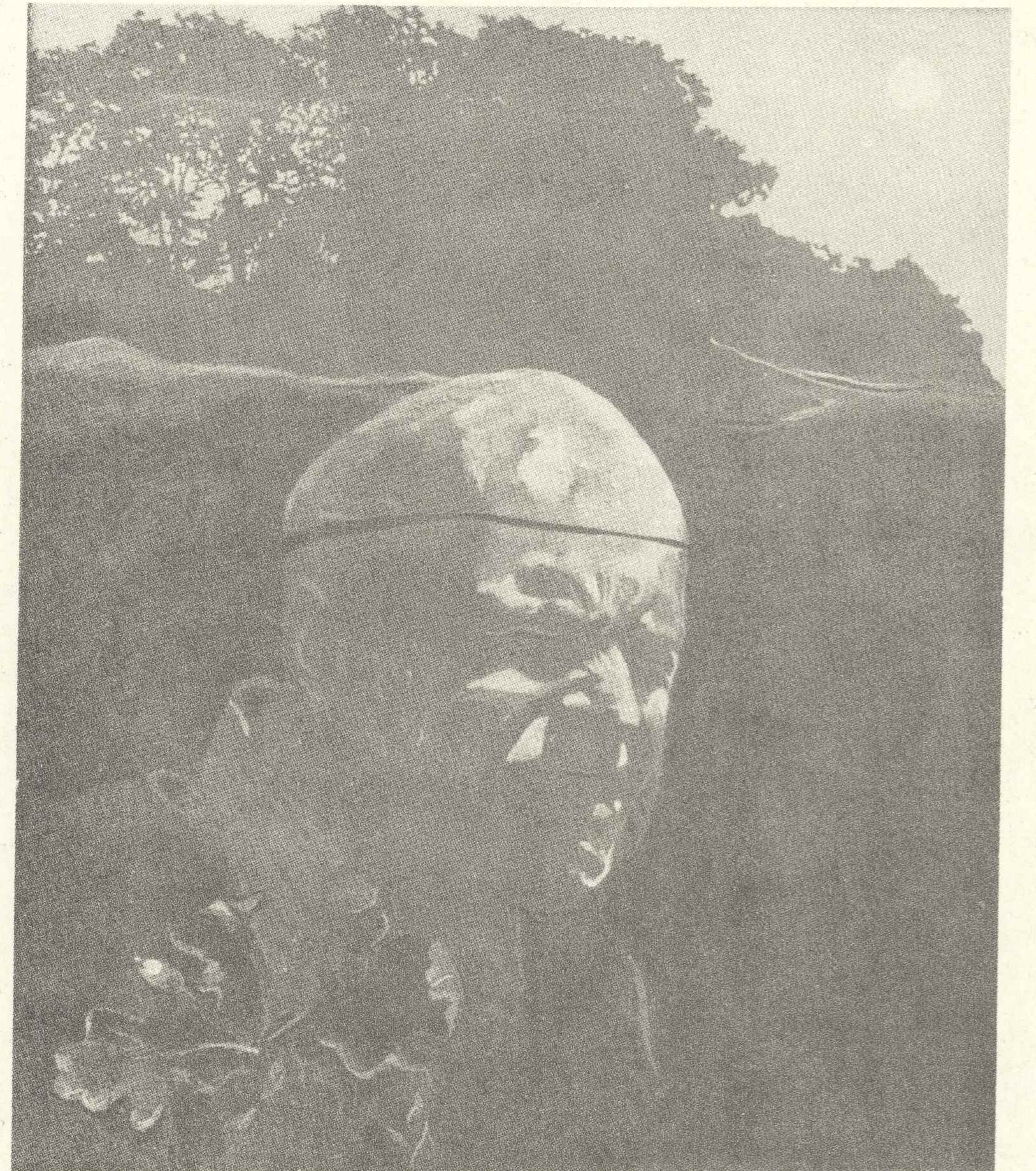

Detyna Joanna
Autoportret na tle pejzażu, płótno, olej, 56×40

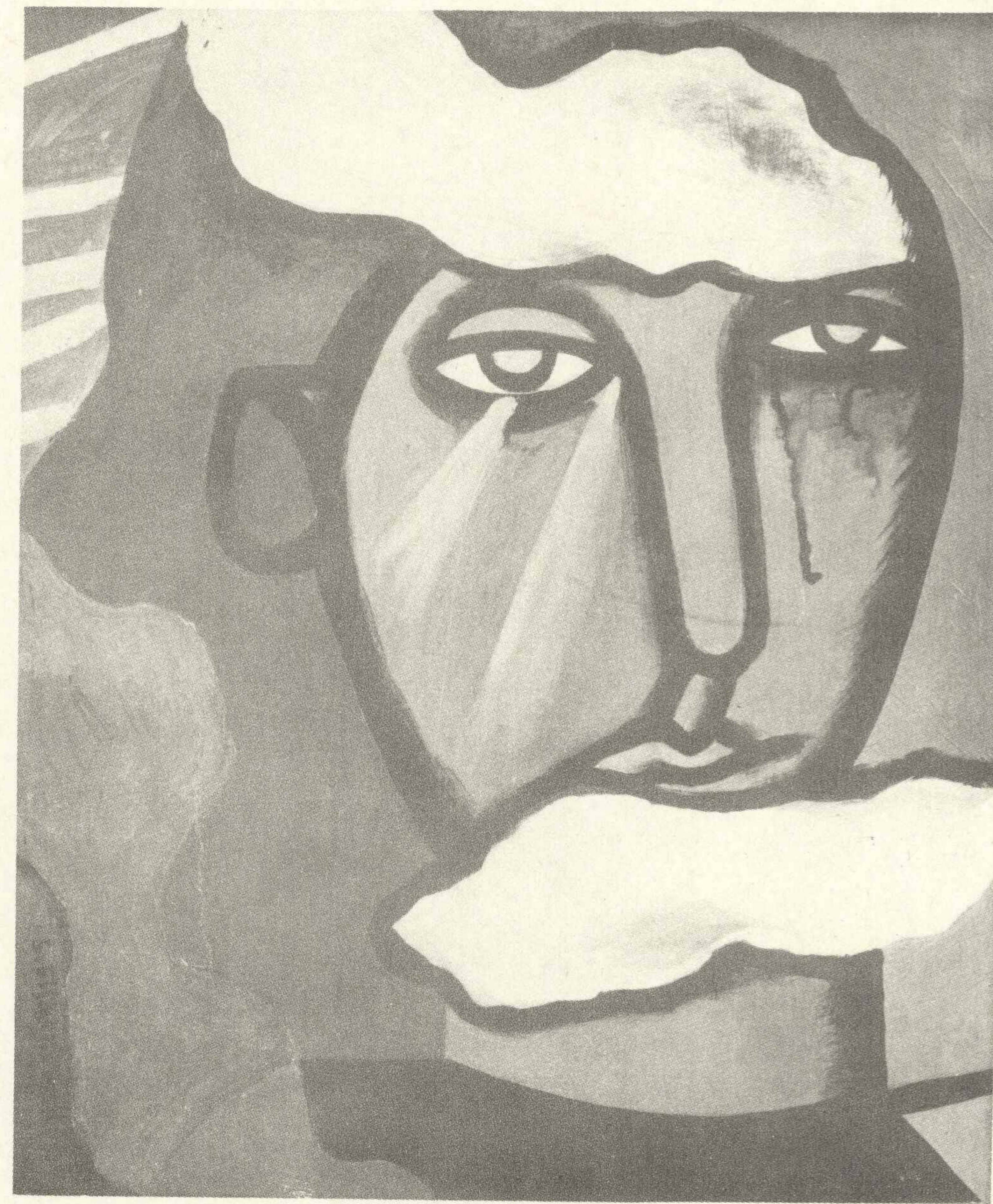
Fałat Antoni
Ucieczka szaleńca, płótno, akryl, 62×62

Fangor Wojciech
Portret, płótno, olej, 80×65

Fijałkowski Stanisław
Poeta liryczny, płyta pilśni., żywica, termoplast., 50×61

Filipczuk Stanisław
Portret w świetle, płótno, akryl, 82×62

Garboliński Wiesław
Portret bohatera, płótno, olej, 146×114

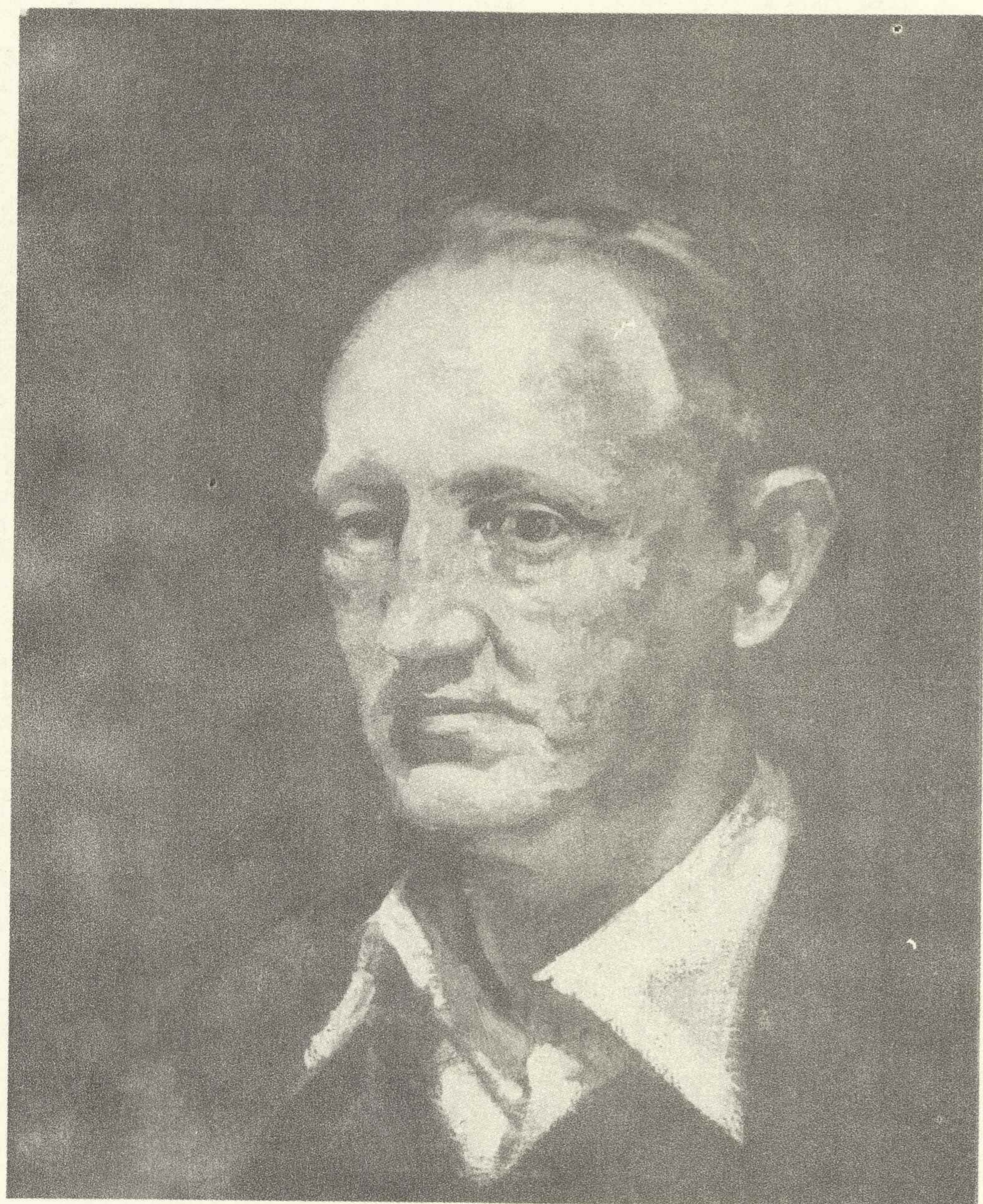
Górnik Antoni
Portret matki, płótno, olej, 85×61

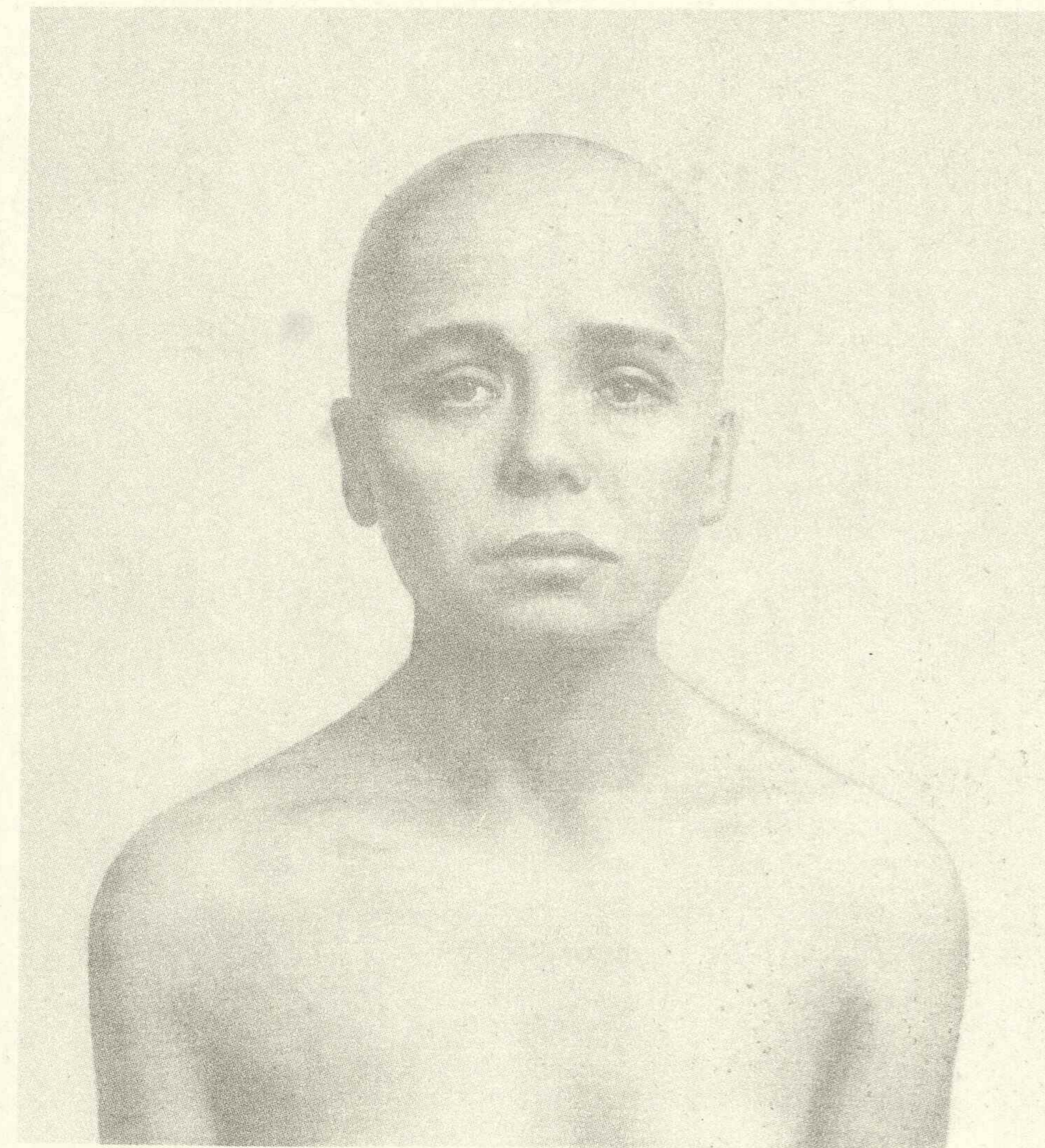
Górski Mirosław
Kobieta z lalką, płótno, olej, 61×61

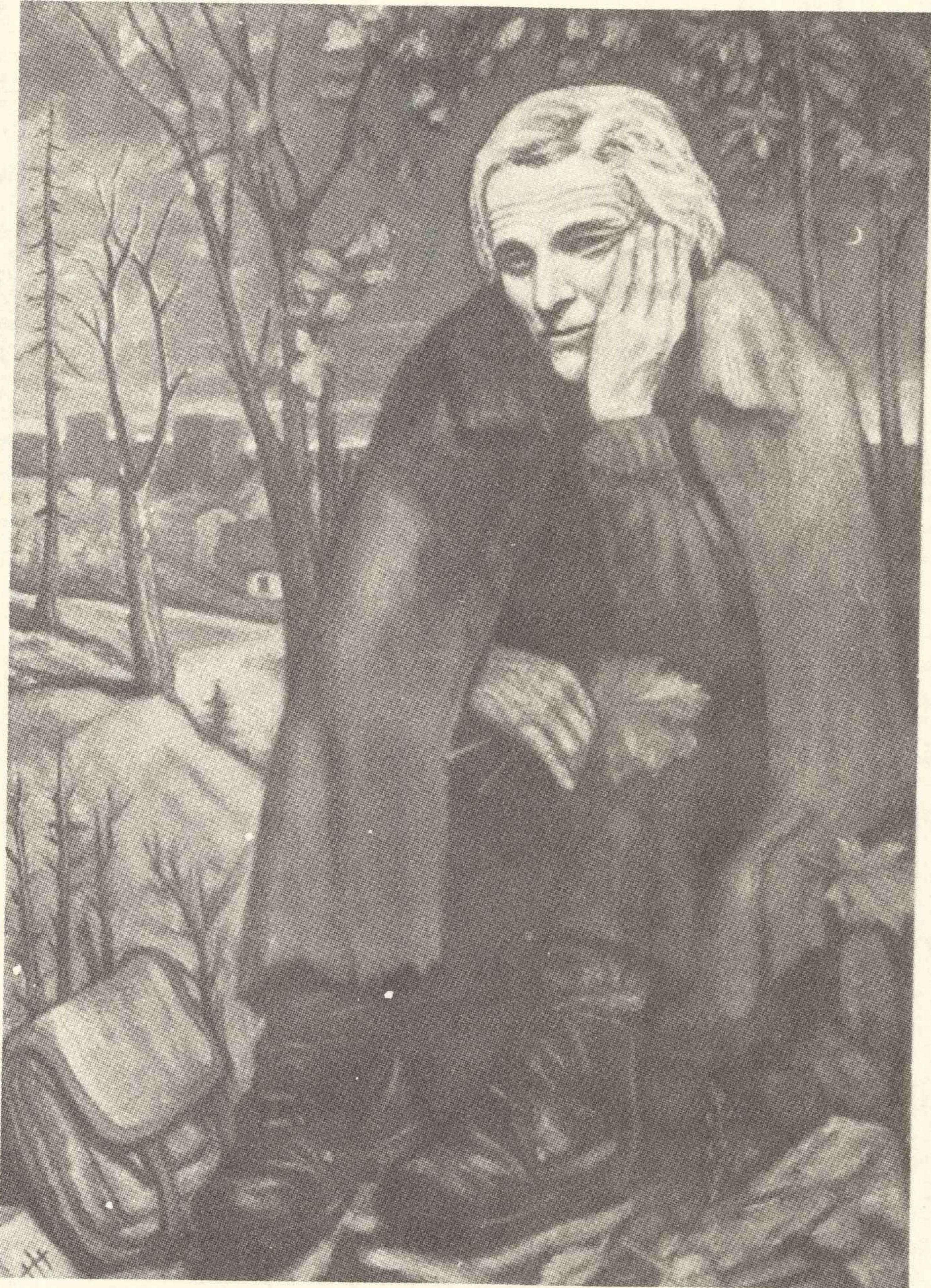
Grabowski Ludwik
Portret malarza, płótno., olej, 60×46

Gulczyński Jacek
Bez tytułu, płótno, akryl, 60×60

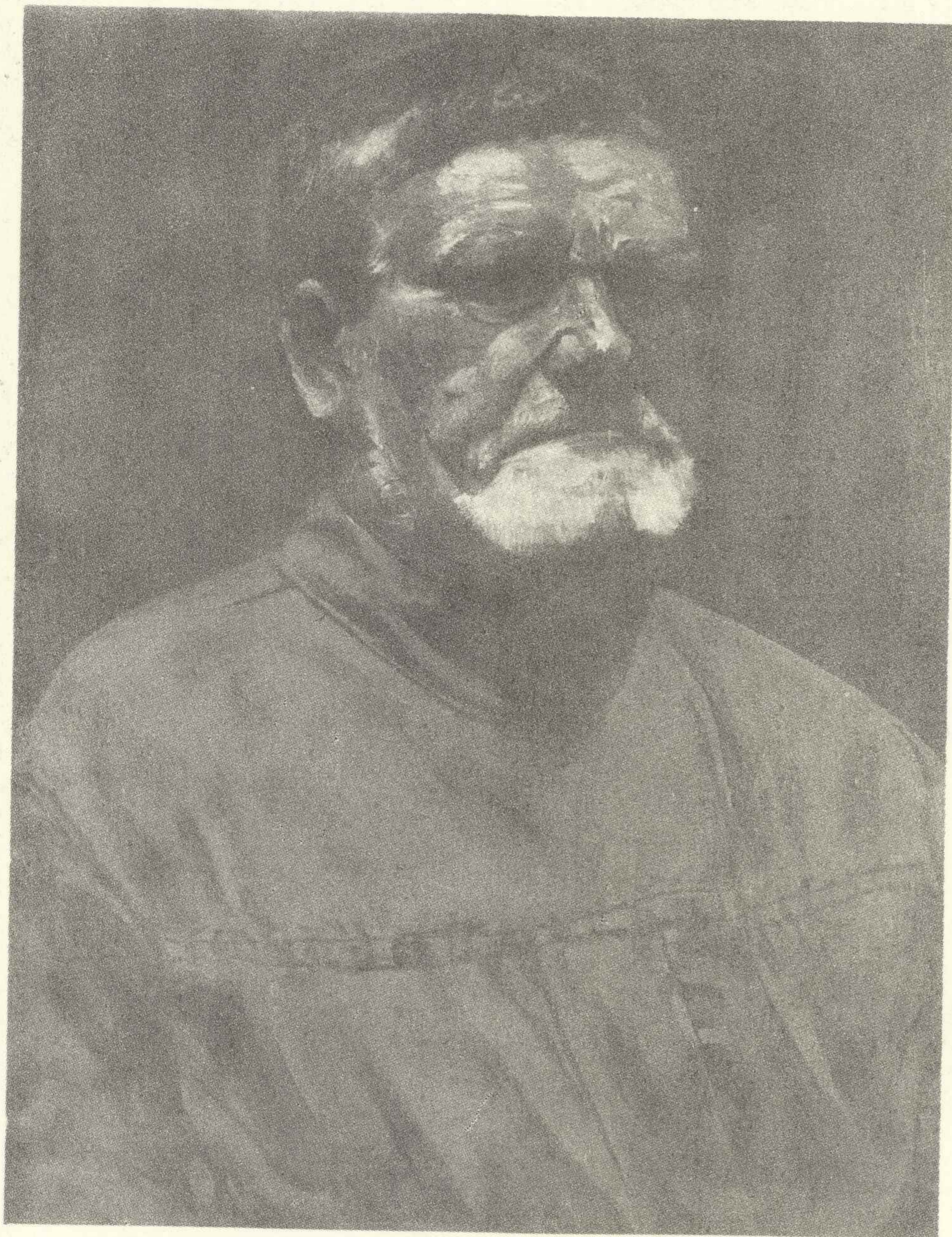
Hermanowicz Halina
Przemijanie, olej, 70×100

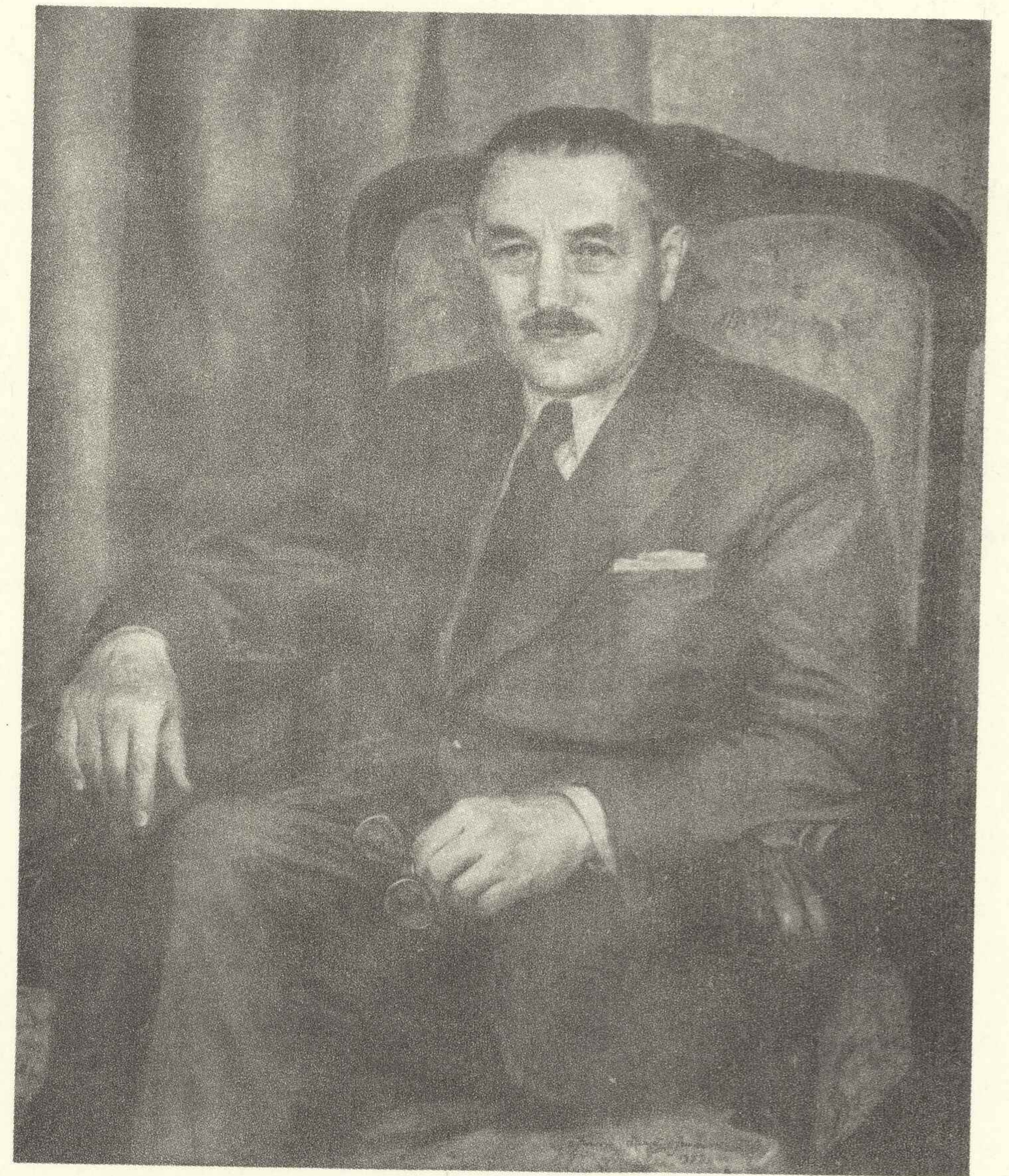
Holecki Henryk
Muzykanci, płótno, olej, 85×48

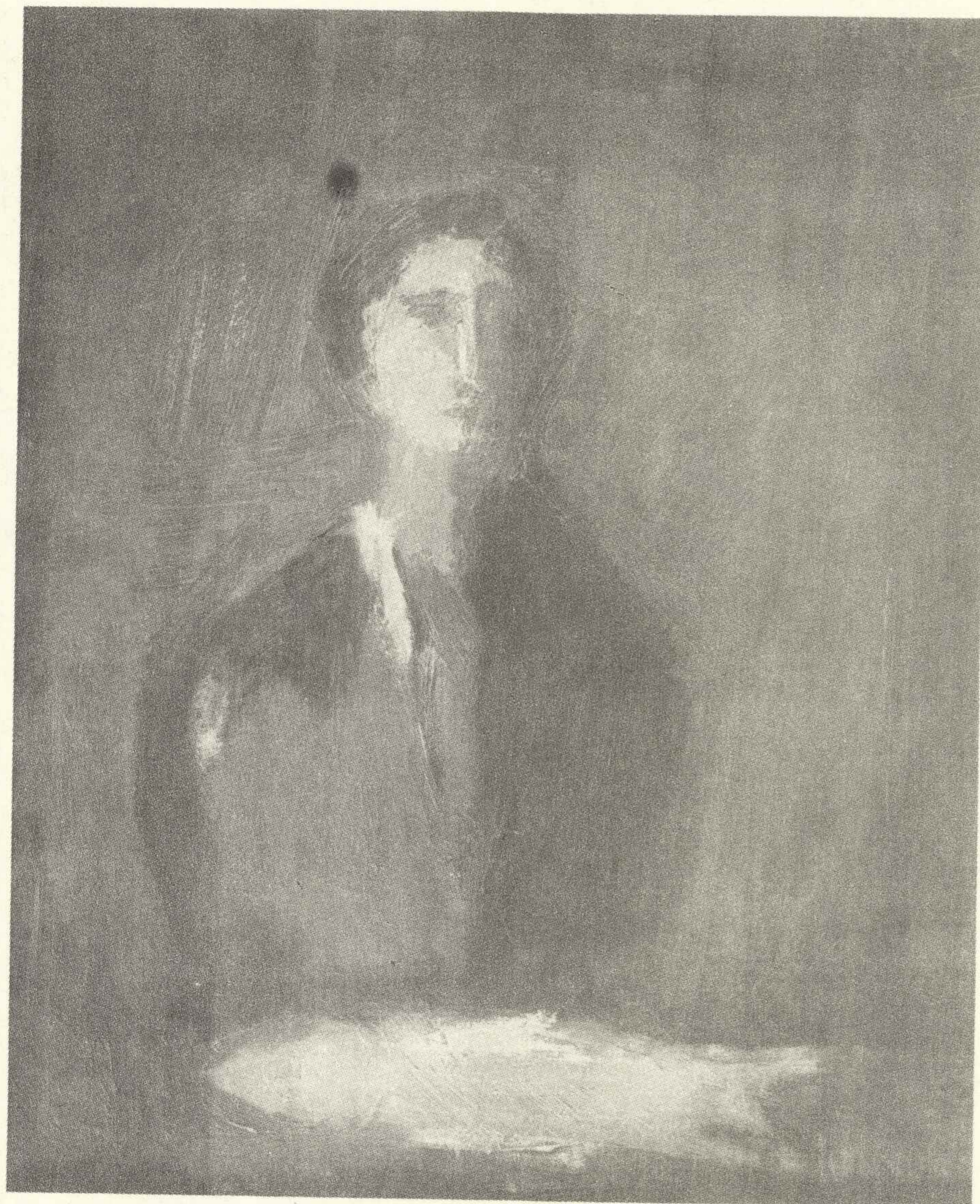
Hoffman Adam
Autoportret, płyta pilśn. olej, 60×48

Janowski Janusz
Portret Prezydenta Bolesława Bieruta, płótno, olej, 100×81

Jonscher Barbara
Autoportret z rybą, płótno, olej, 80×65

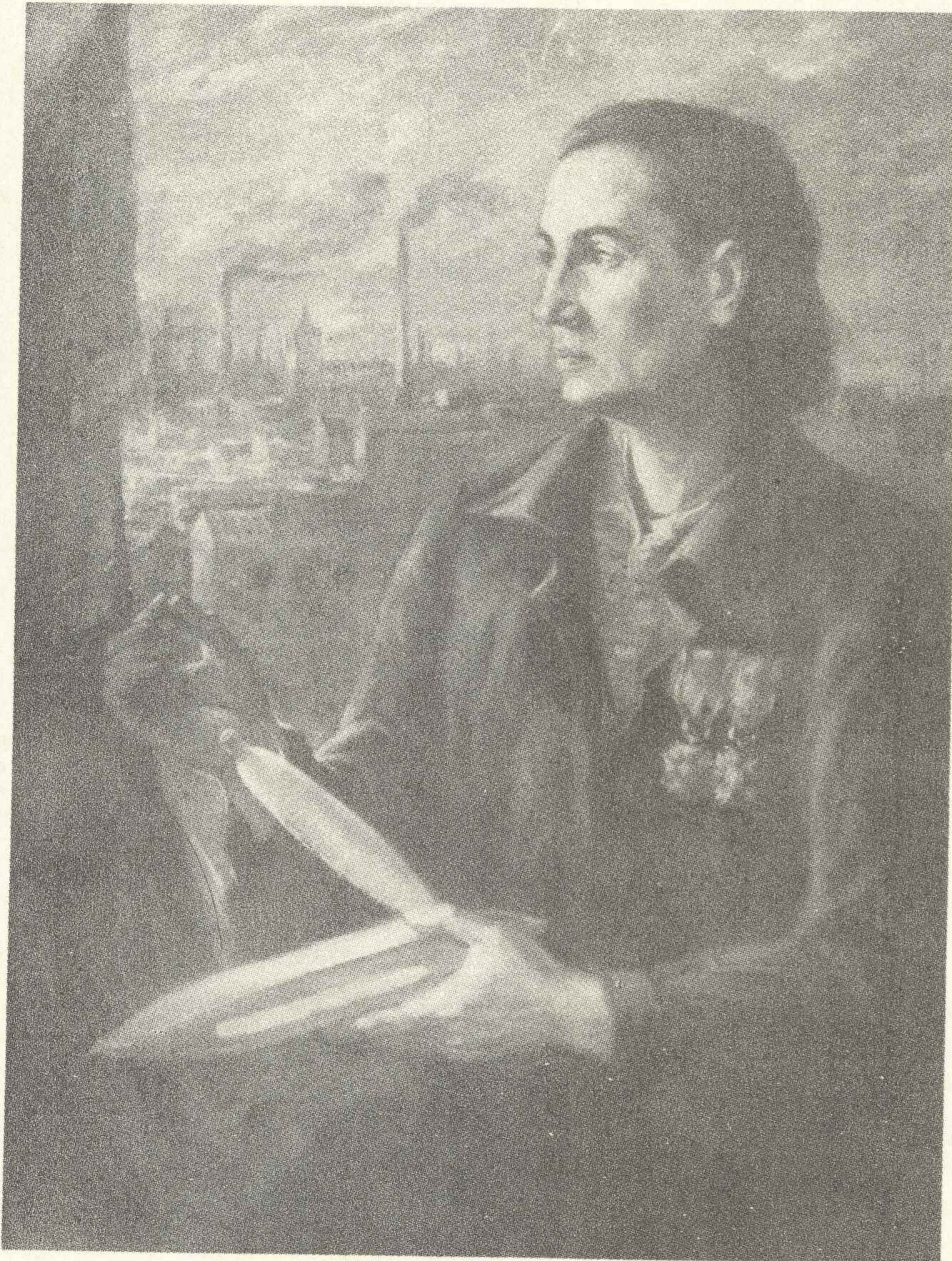

Kaczmarowska Barbara Bożena
Współczesna kobieta, sklejka, olej, 65×50

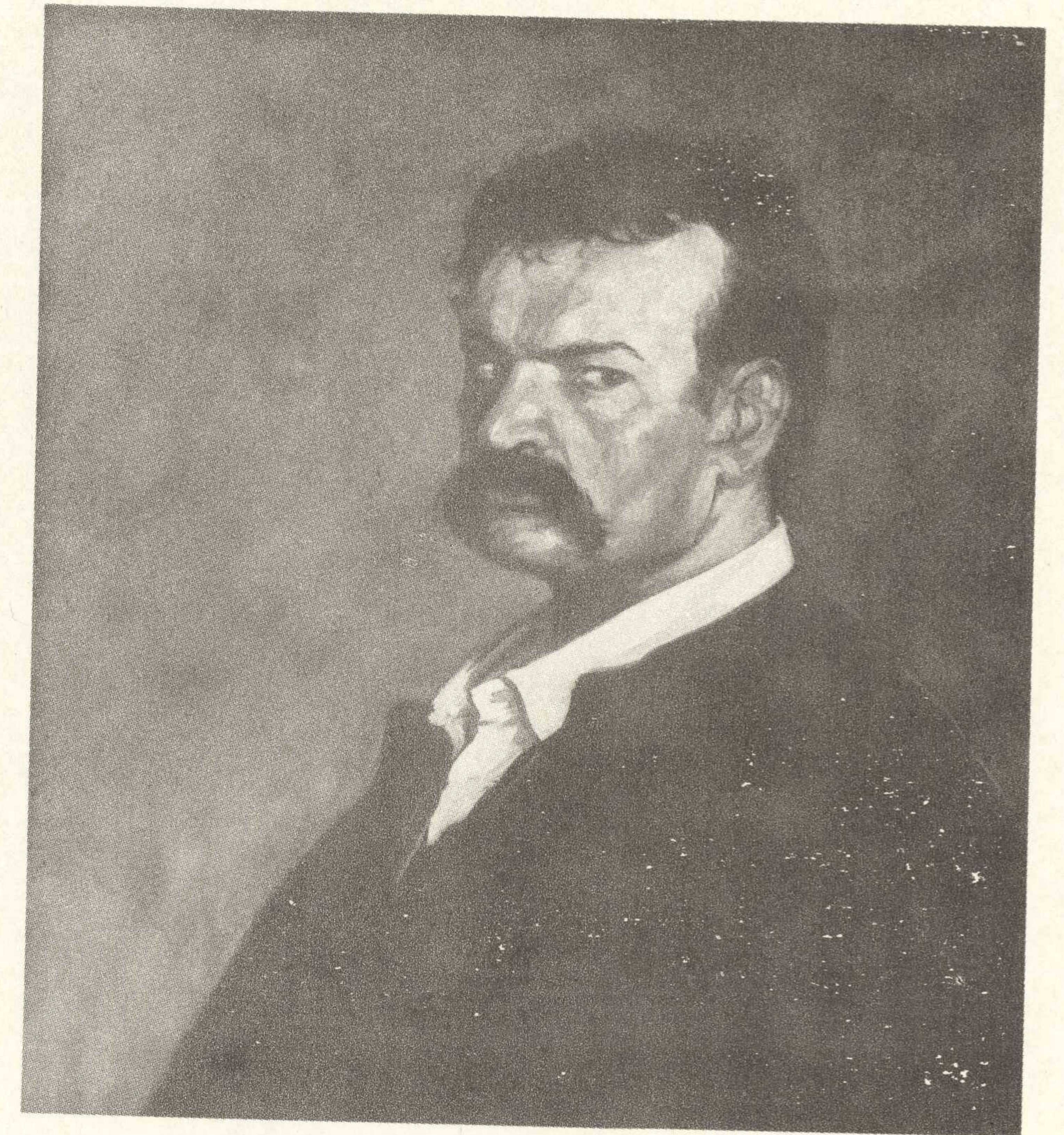

Kaniewski Zygmunt
Przodownica pracy, płótno, olej, 93×70

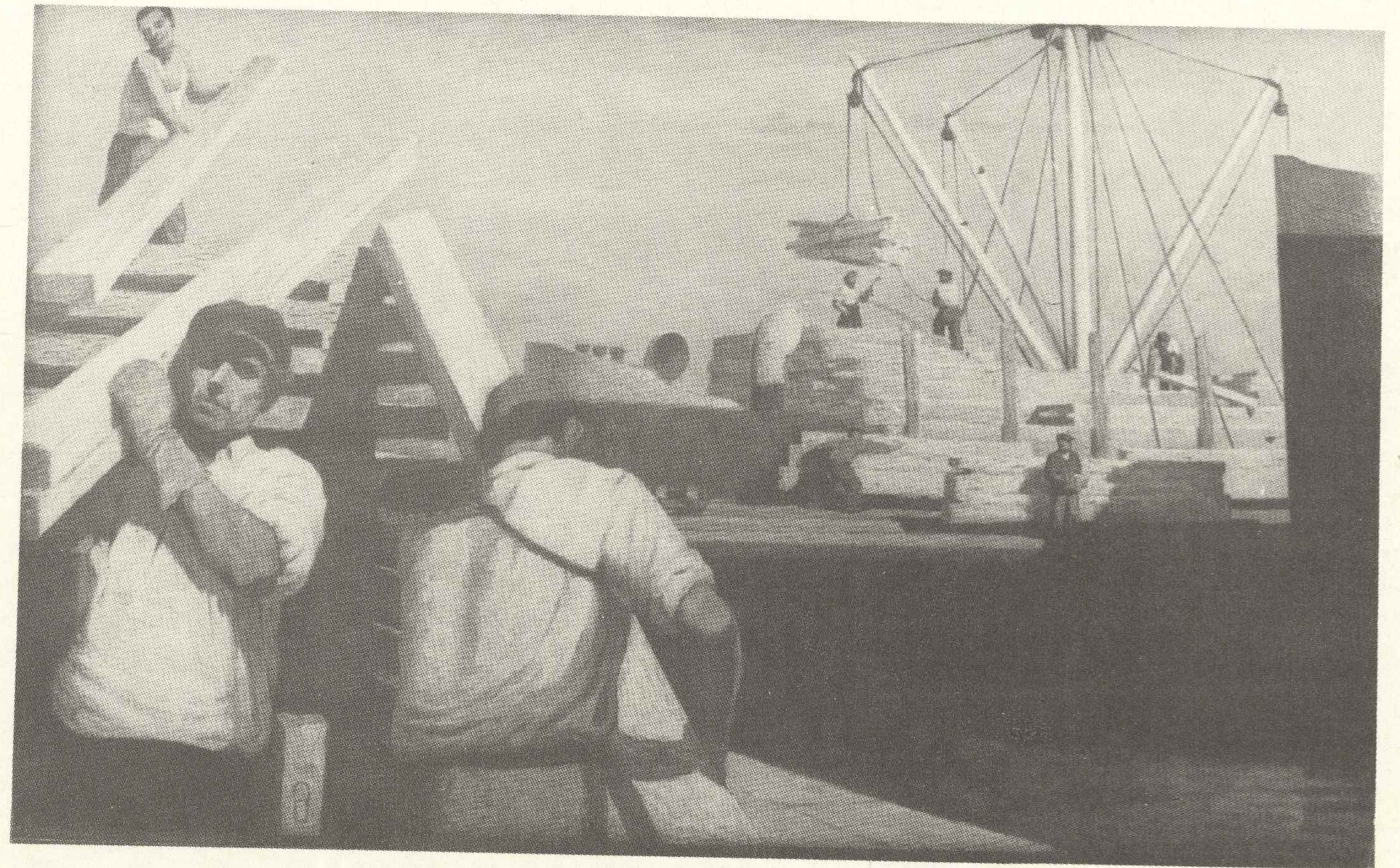
Kapłański Jerzy
Autoportret-84, płótno, olej, 90×80

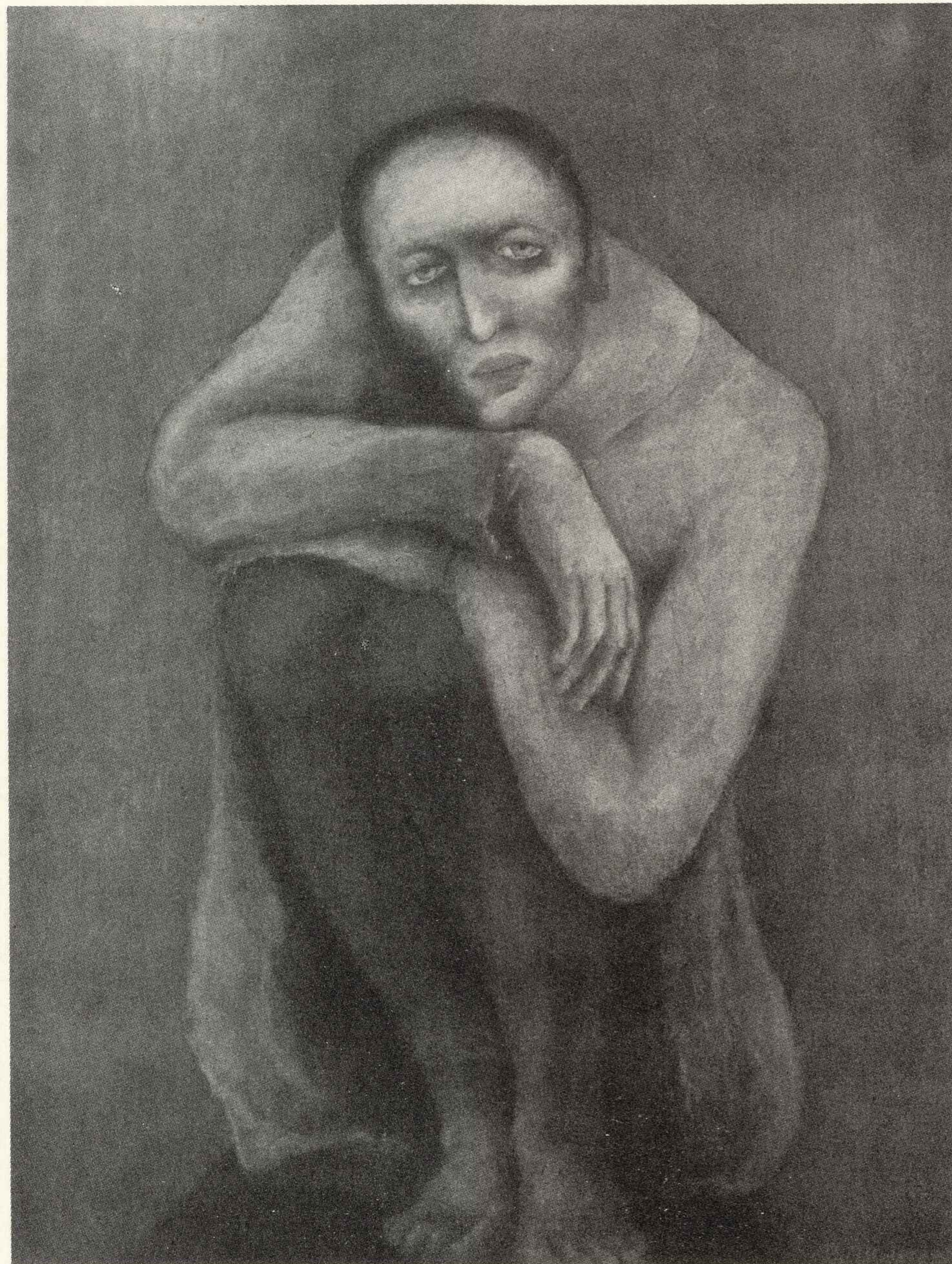
Karwowski Przemysław
Światło, płótno, akryl, 41 × 41

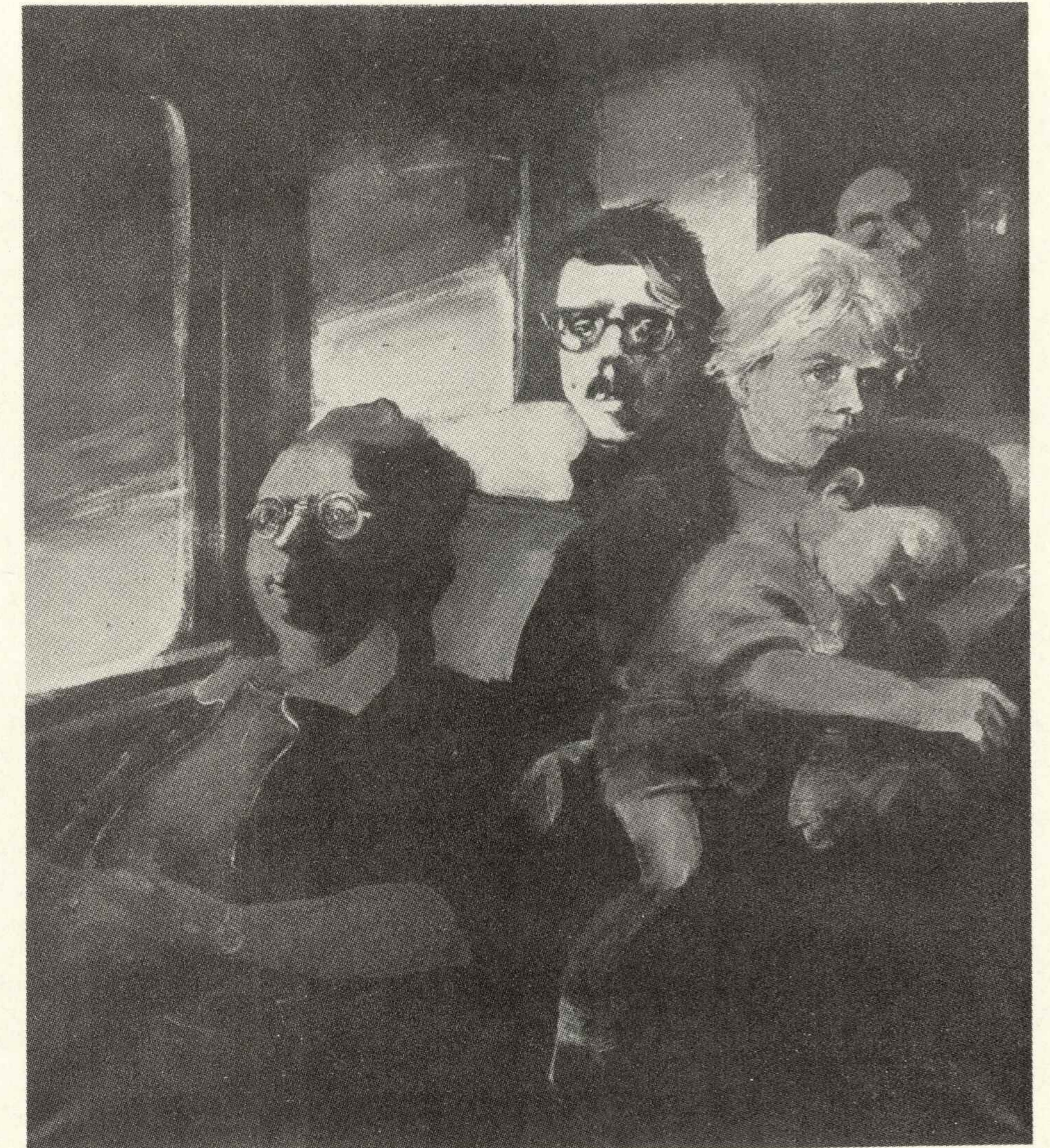
Kasprowicz Maksymilian
Brygada sztauerska przy przeładunku, płótno, olej, 131 × 220

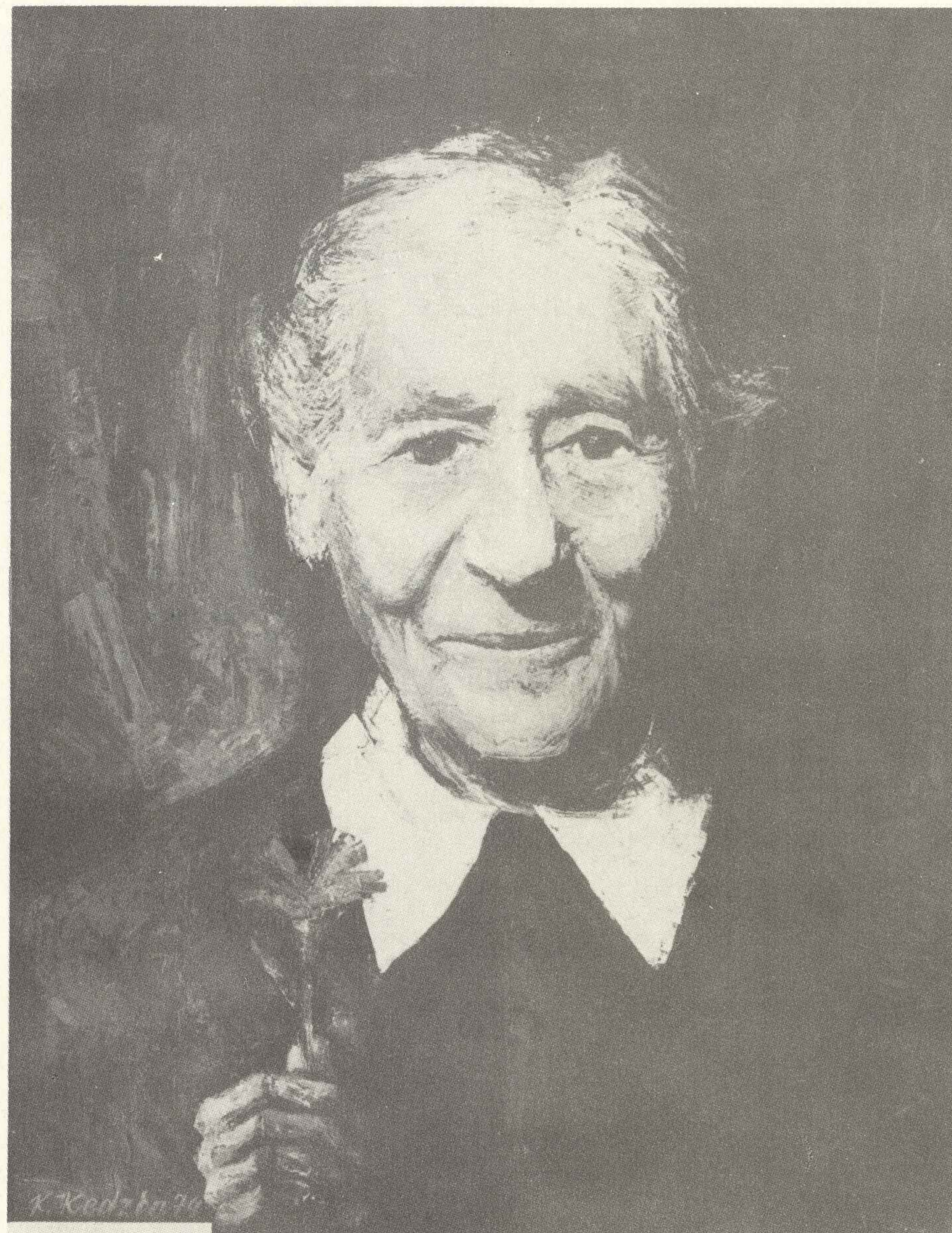
Pszczółkowska-Kasten Barbara
Dziewczyna w niebieskich pończochach, płótno, olej, 92×65

Każmierczak Aleksander
Ekspres, płótno, olej, 86×74

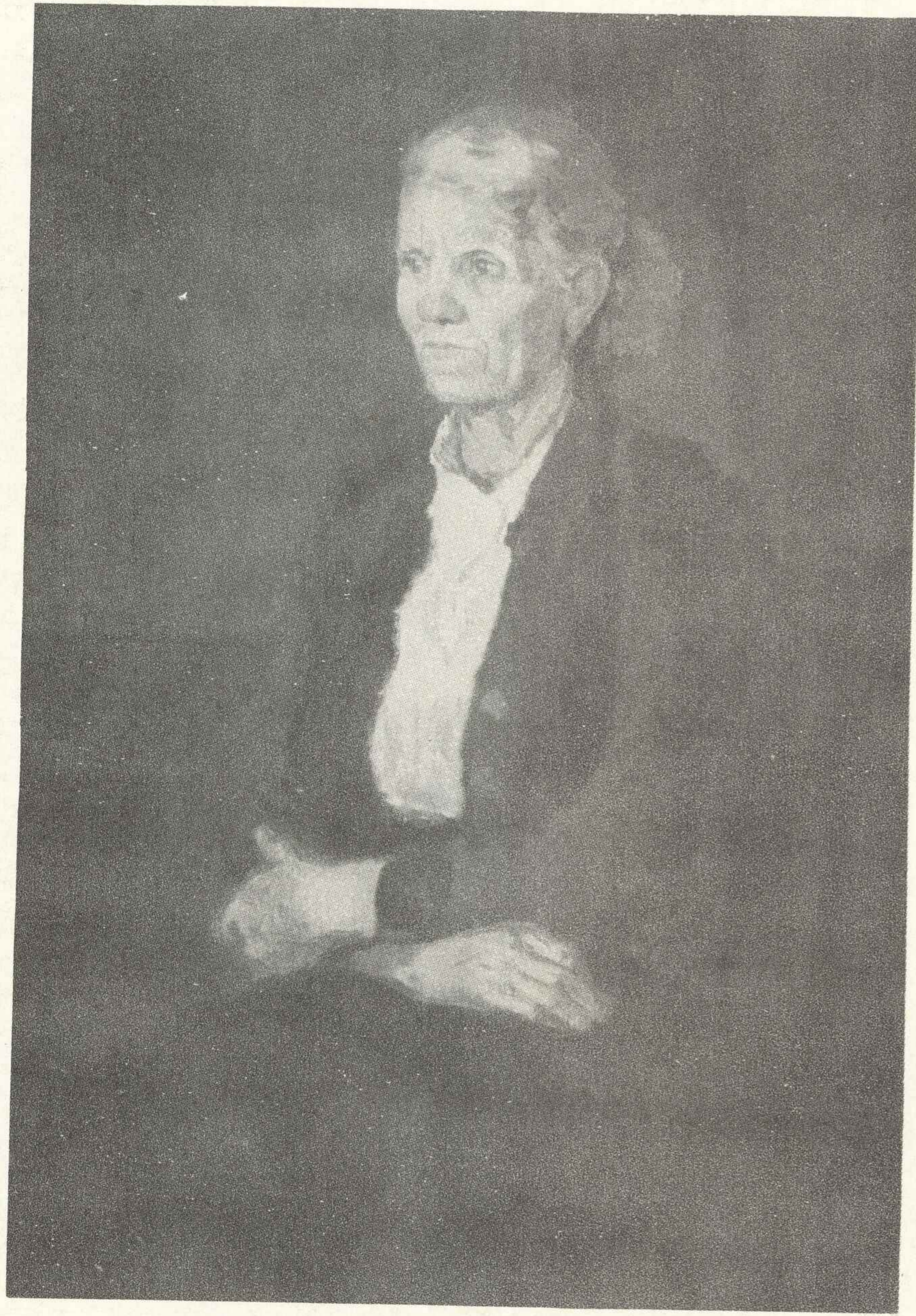
Kędzia Kazimierz
Marcjanna Fornalska – matka rewolucjonistów, płótno, olej, 95×72

Klimiuk Renata
Autoportret, płótno, olej, 49×35

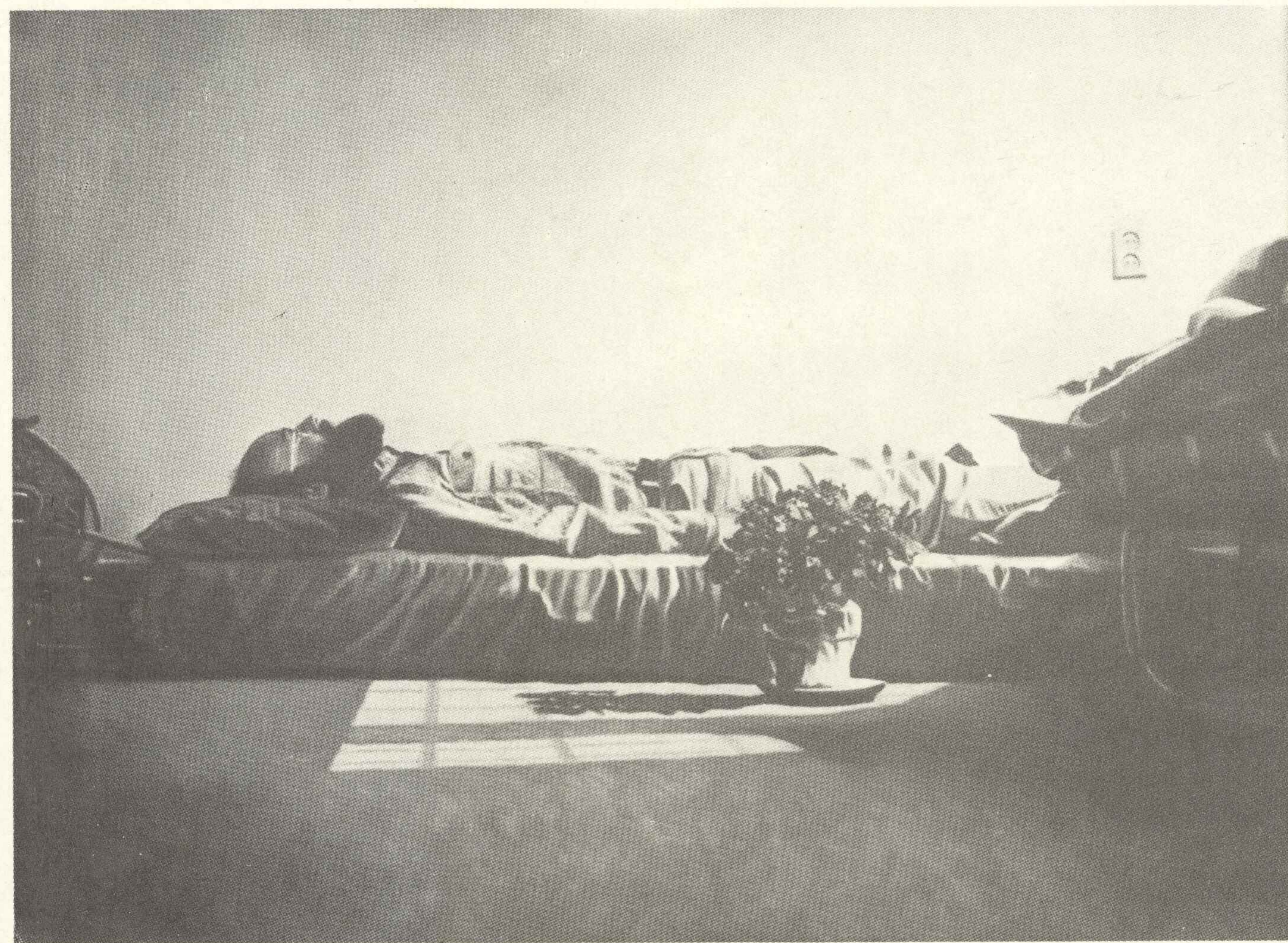
Kobzdej Aleksander
Portret matki, płótno, olej, 110×90

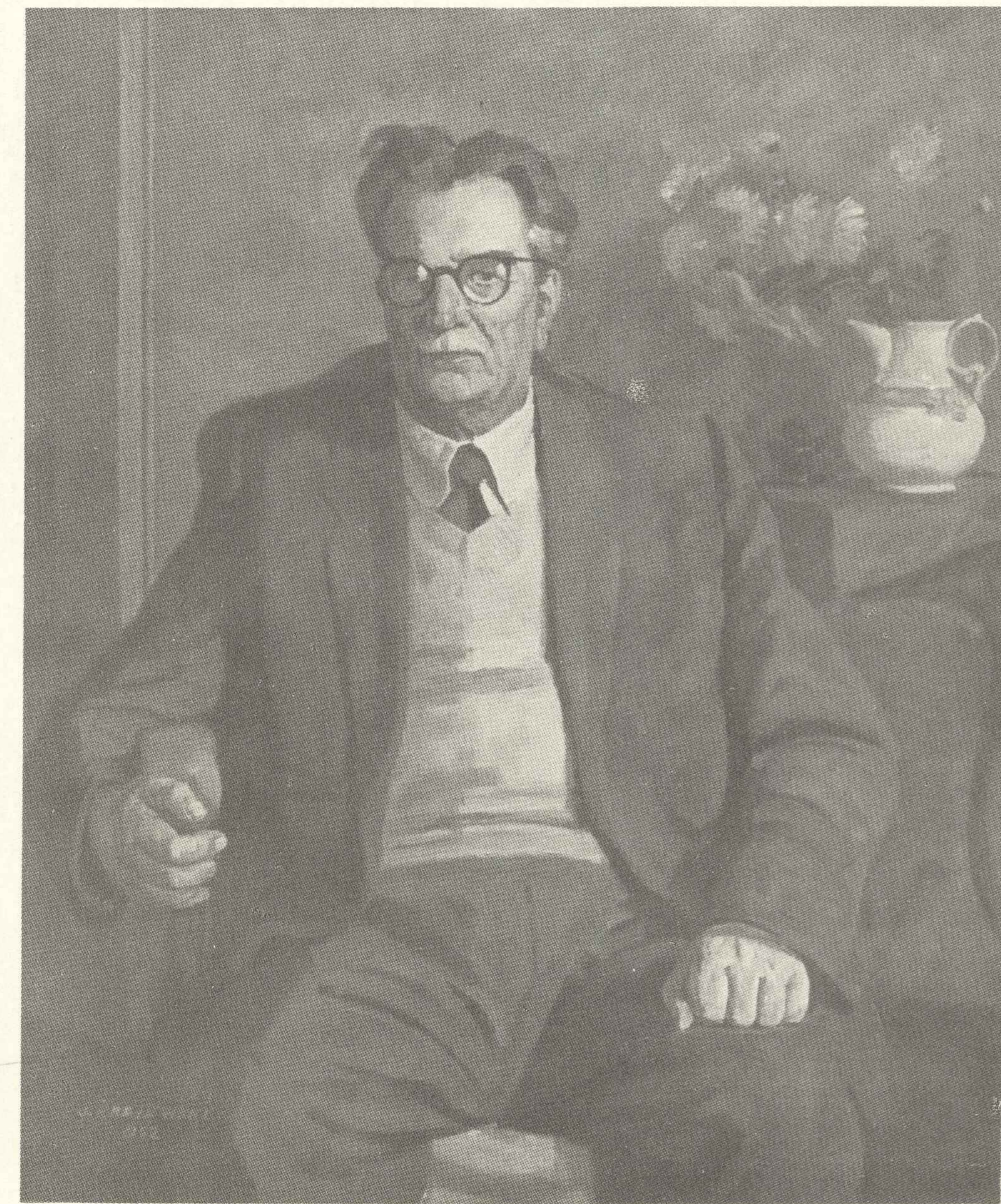
Sikora-Korecka Irena
Gen. Władysław Sikorski, płótno, olej, 100×73

Korolkiewicz Łukasz
Zbawienna nicość, płótno, olej, 136×190

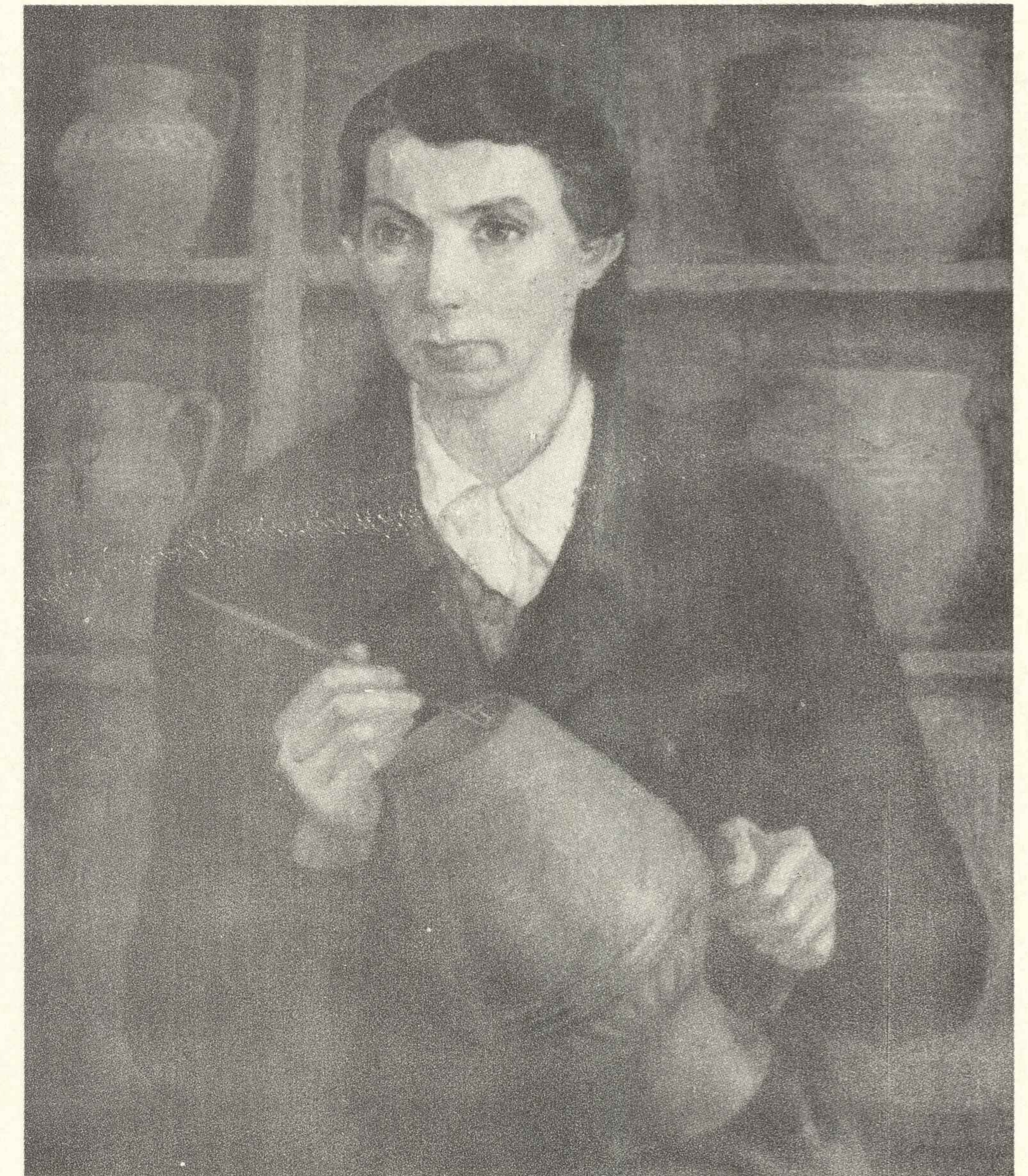
Krajewski Juliusz
Portret prof. Borucińskiego, płótno, olej, 100×81

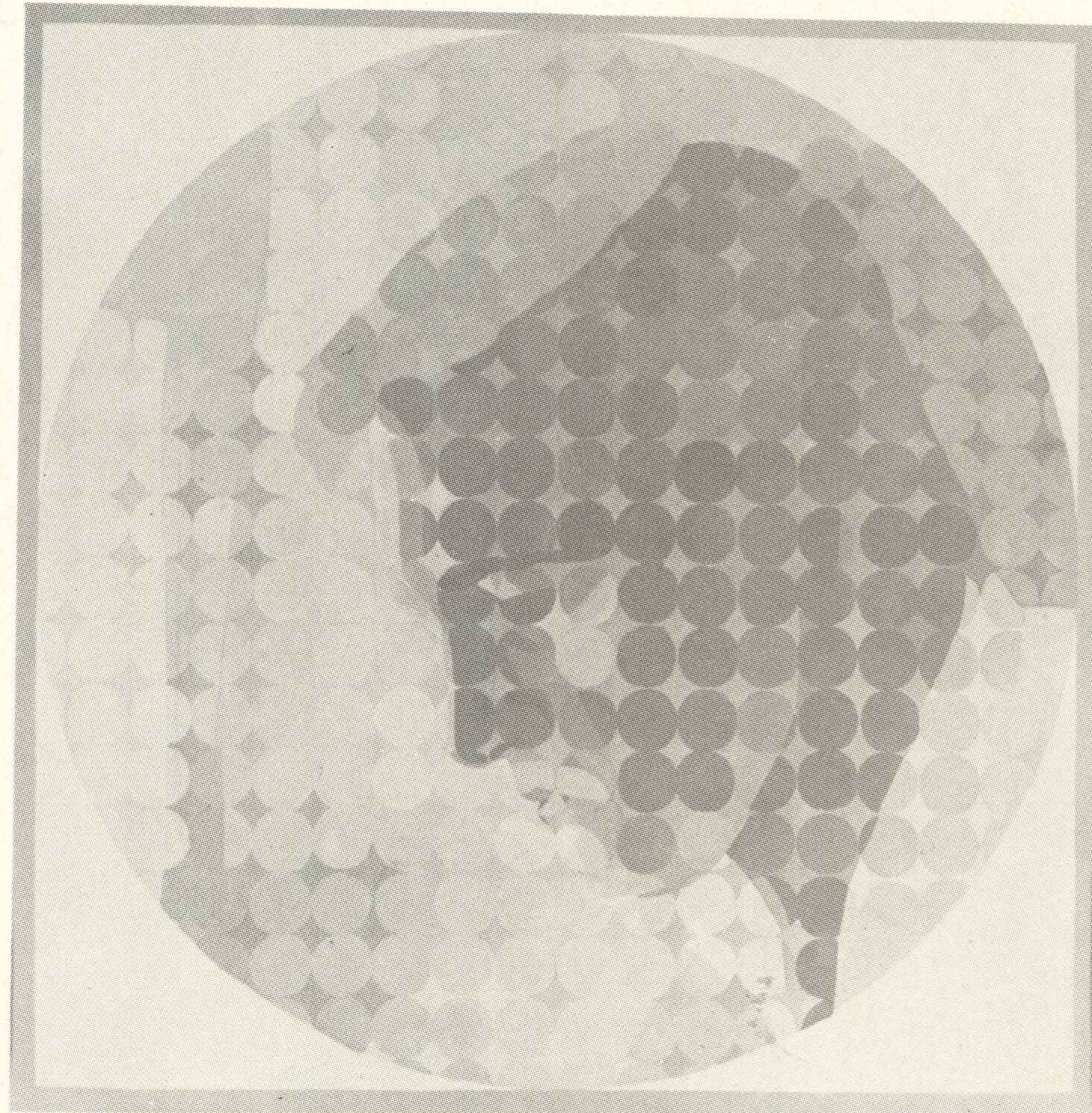
Krawczyk Jerzy
Nadanie ziemi, płótno, olej, 58×114

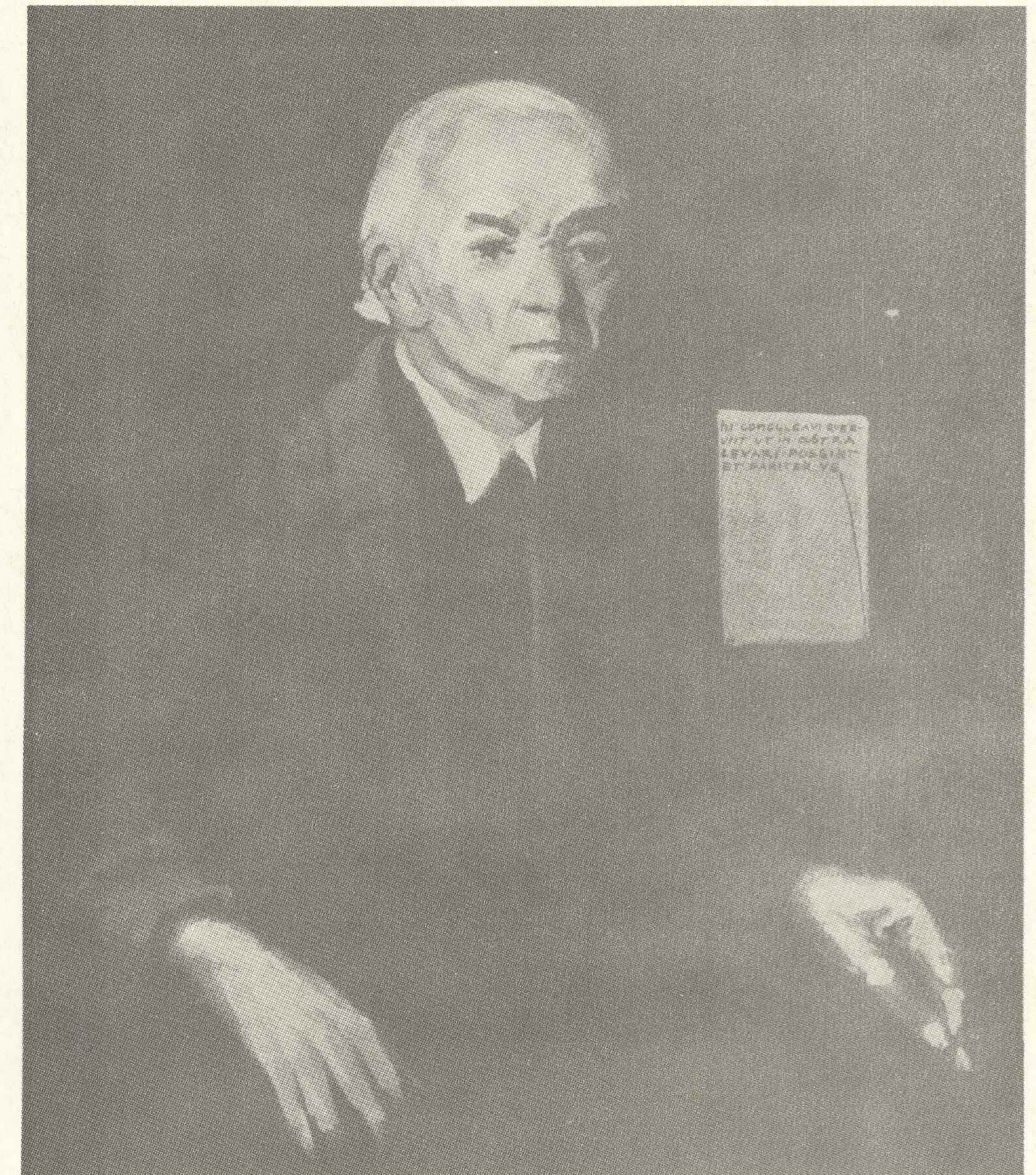
Królikowska Henryka
Portret pracownicy Muzeum Kujawskiego, płótno, olej, 73×60

Kruszewski Zbigniew
Autoportret, płótno, olej, 54×54

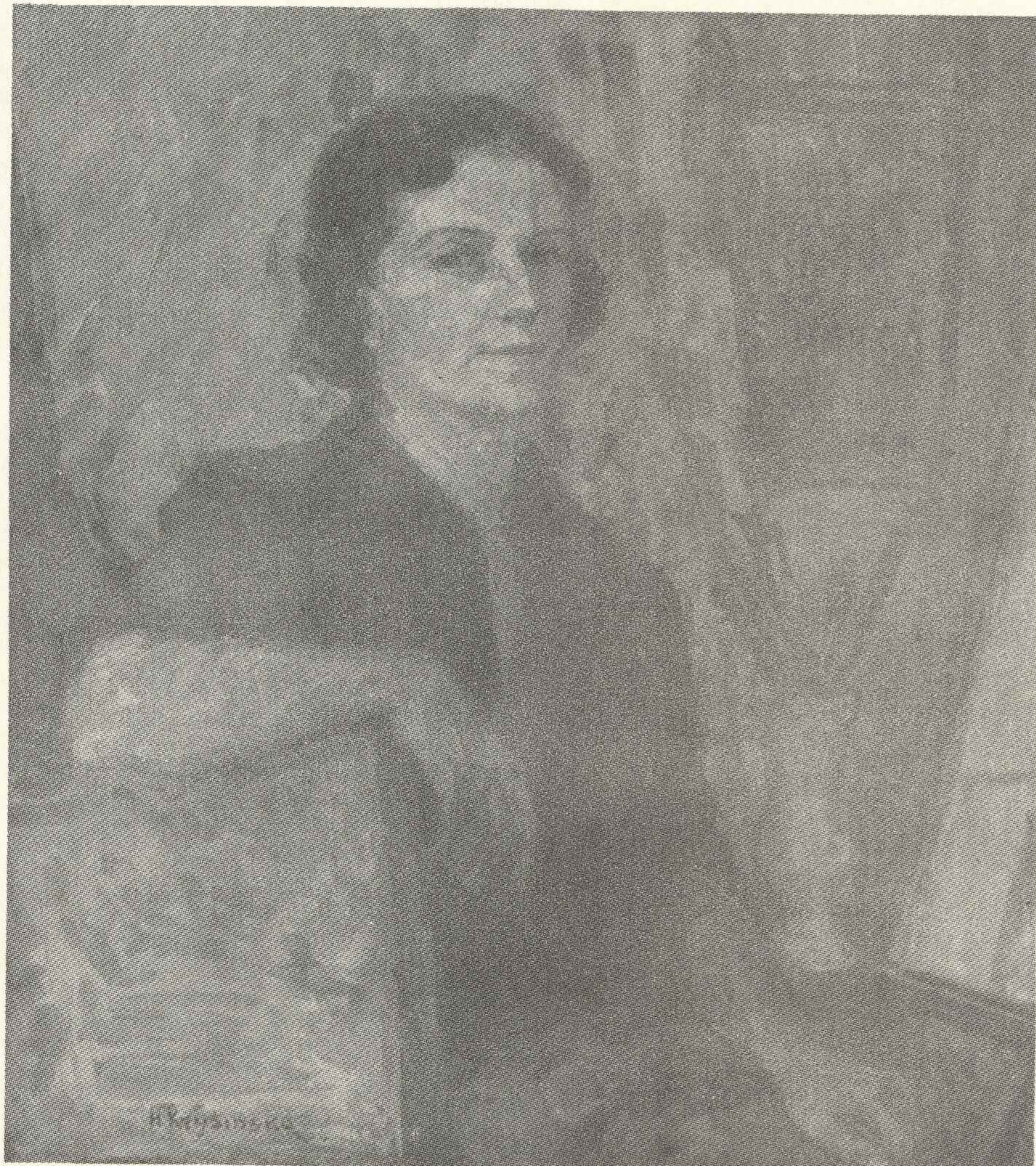

Krygier Waldemar
Stefan Żarębski, płótno, olej, 74×65

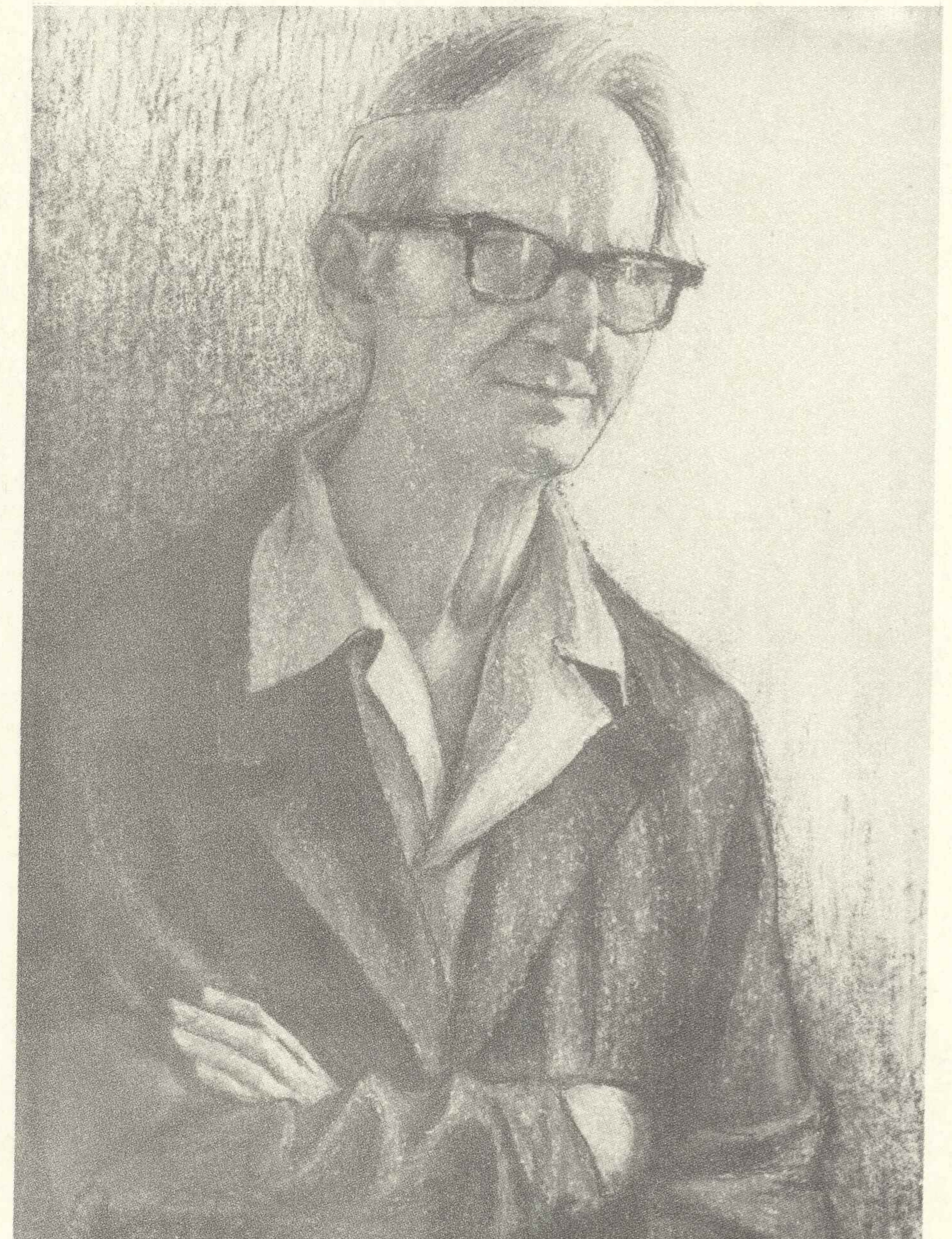

Krysińska Halina
Autoportret, płótno, olej, 69×77

142

Krysiński Jędrzej
Autoportret, pastel, 50×71,5

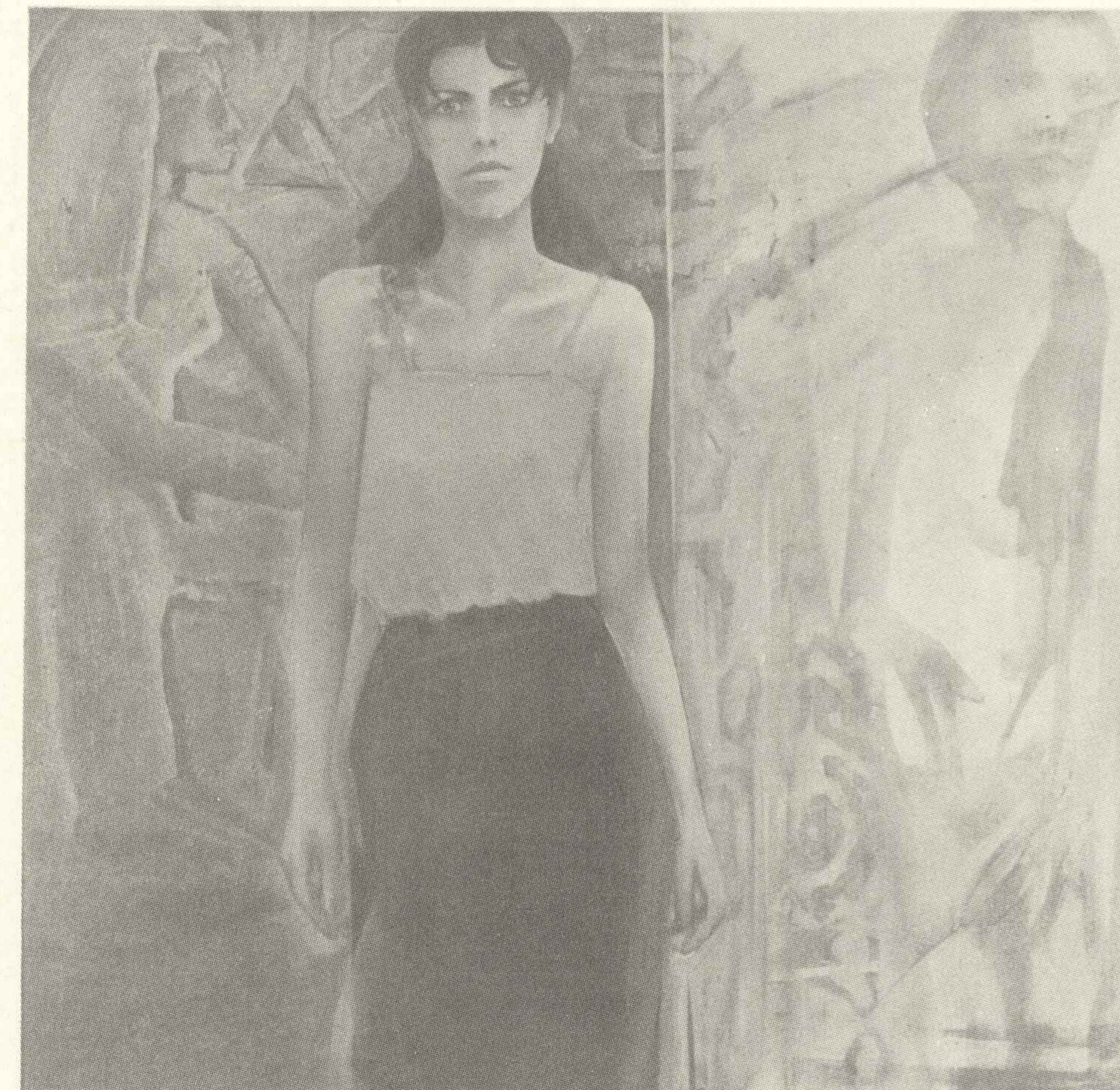

143

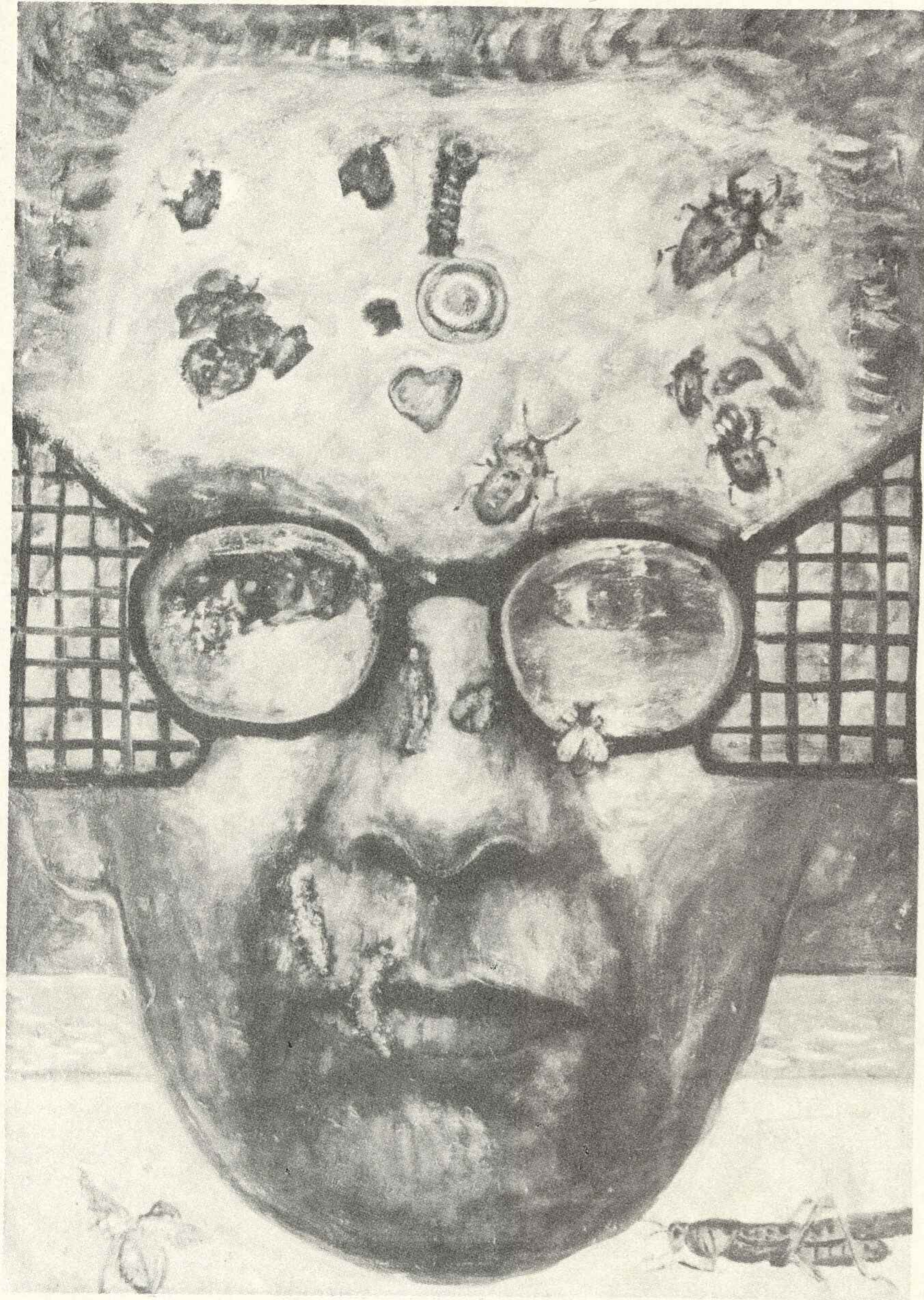
Kucia Zbigniew
Portret Krzysztofa Pendereckiego, płótno, olej, 33×41

Kuraś Bogusław
Utrwalenie, płótno, olej, 98×98

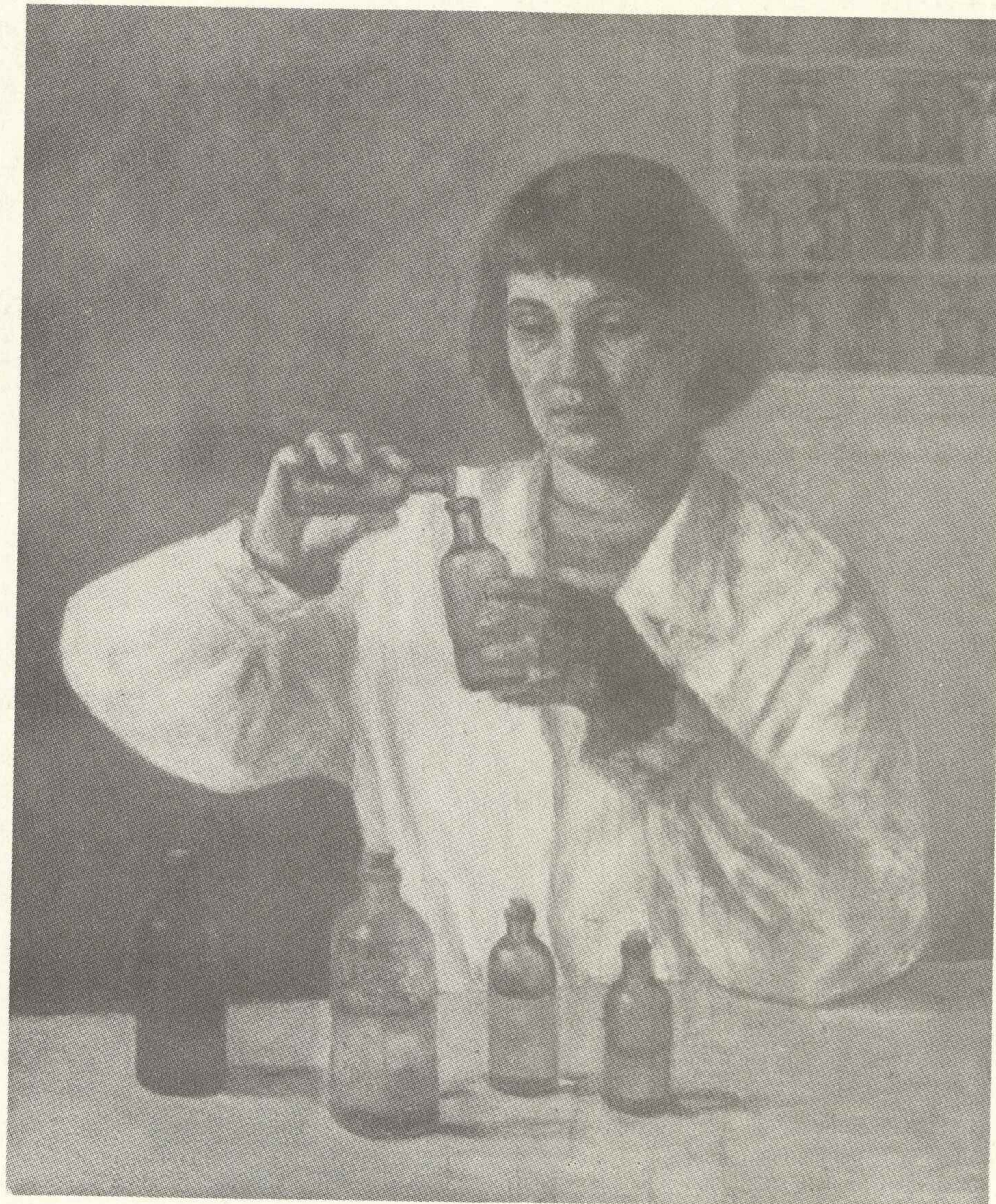
Lenica Alfred
Autoportret, płótno, olej, 95×68

Lonty Sabina
Ostatnie lato, płótno, olej, 81×100

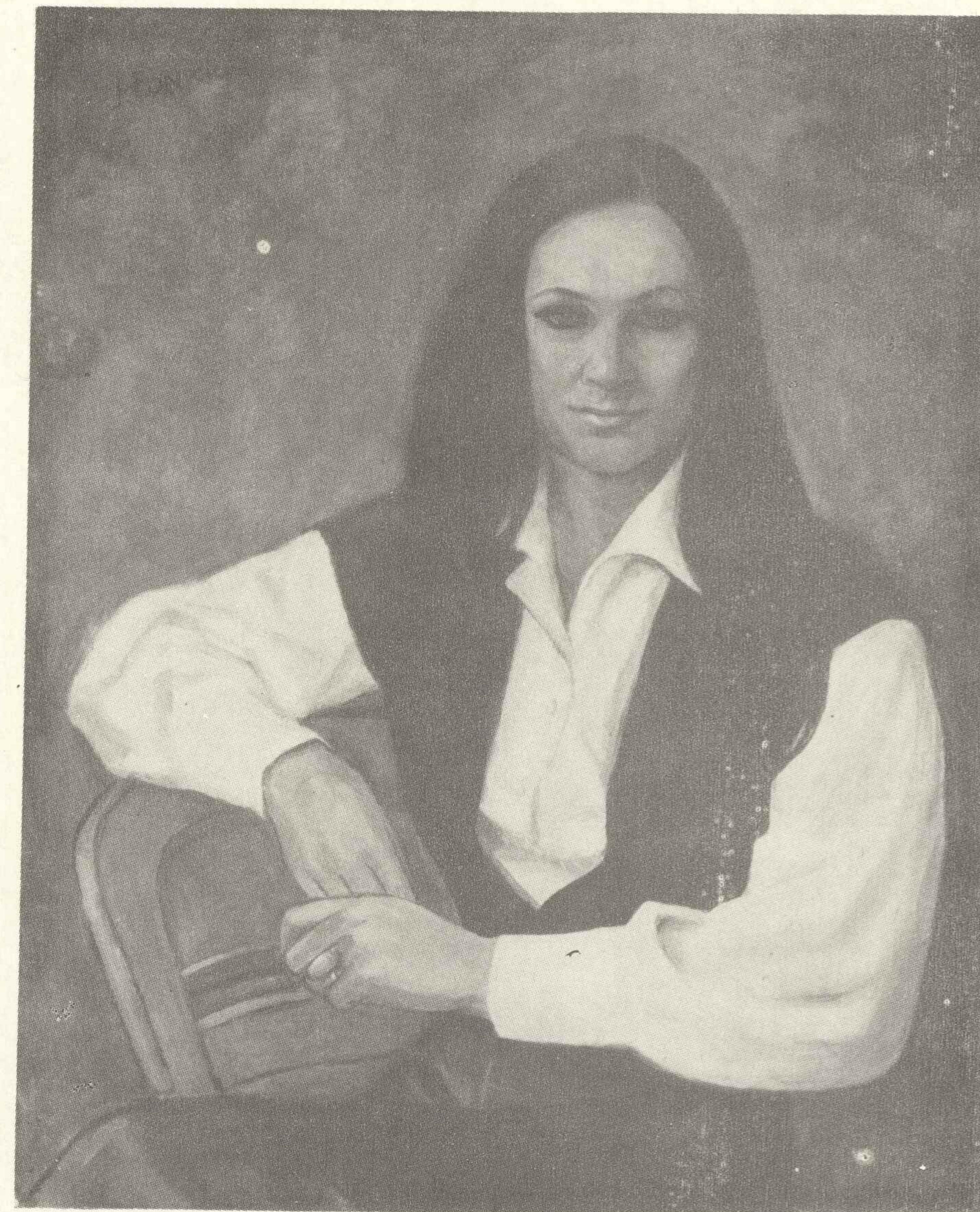

Lwów Henryka
Farmaceutka, płótno, olej, 100×80

148

Łonicki Janusz
Studium portretowe, płótno, olej, 75×60

149

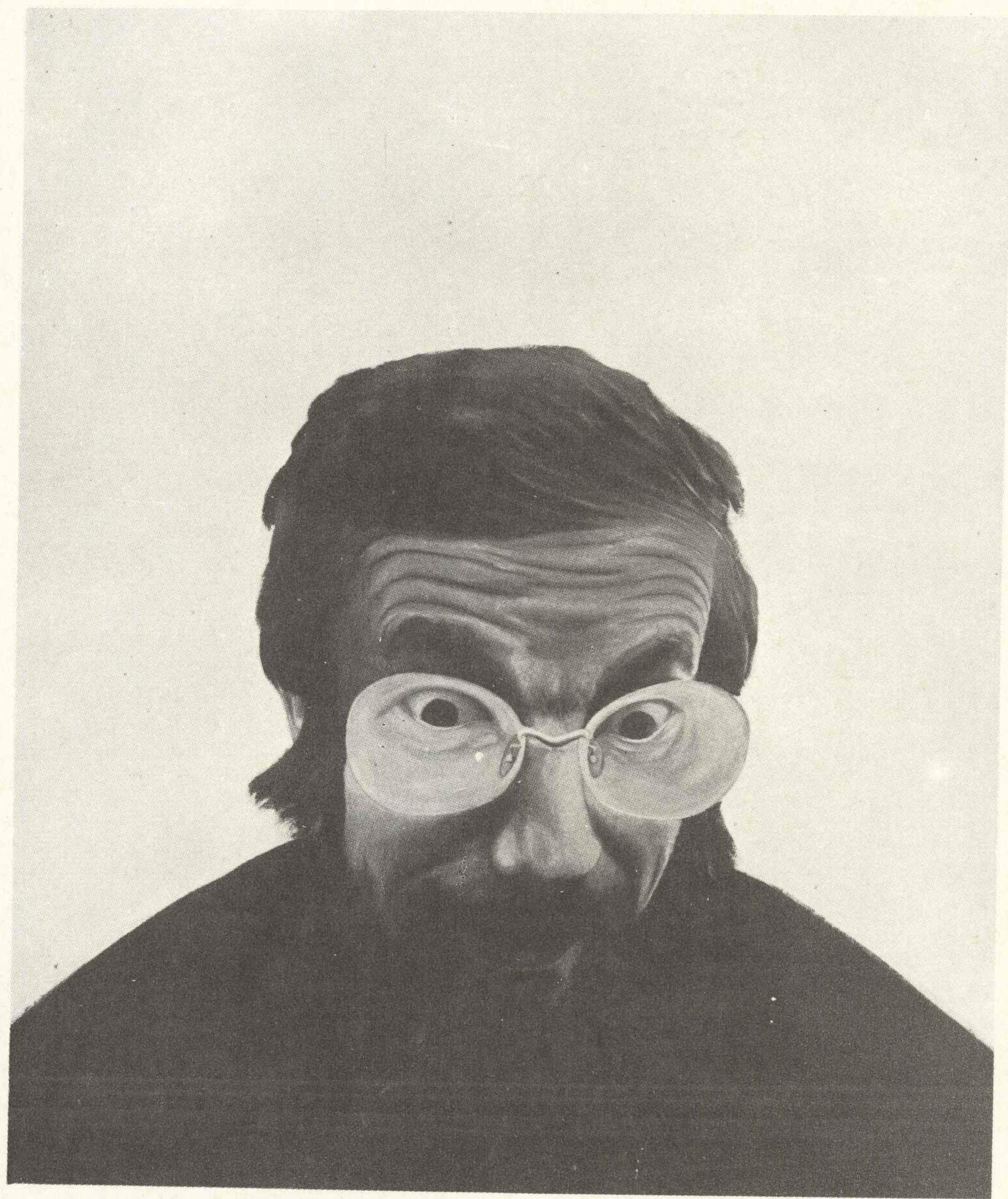
Łubowski Andrzej Maciej
Siedząca, płótno, olej, 130×160

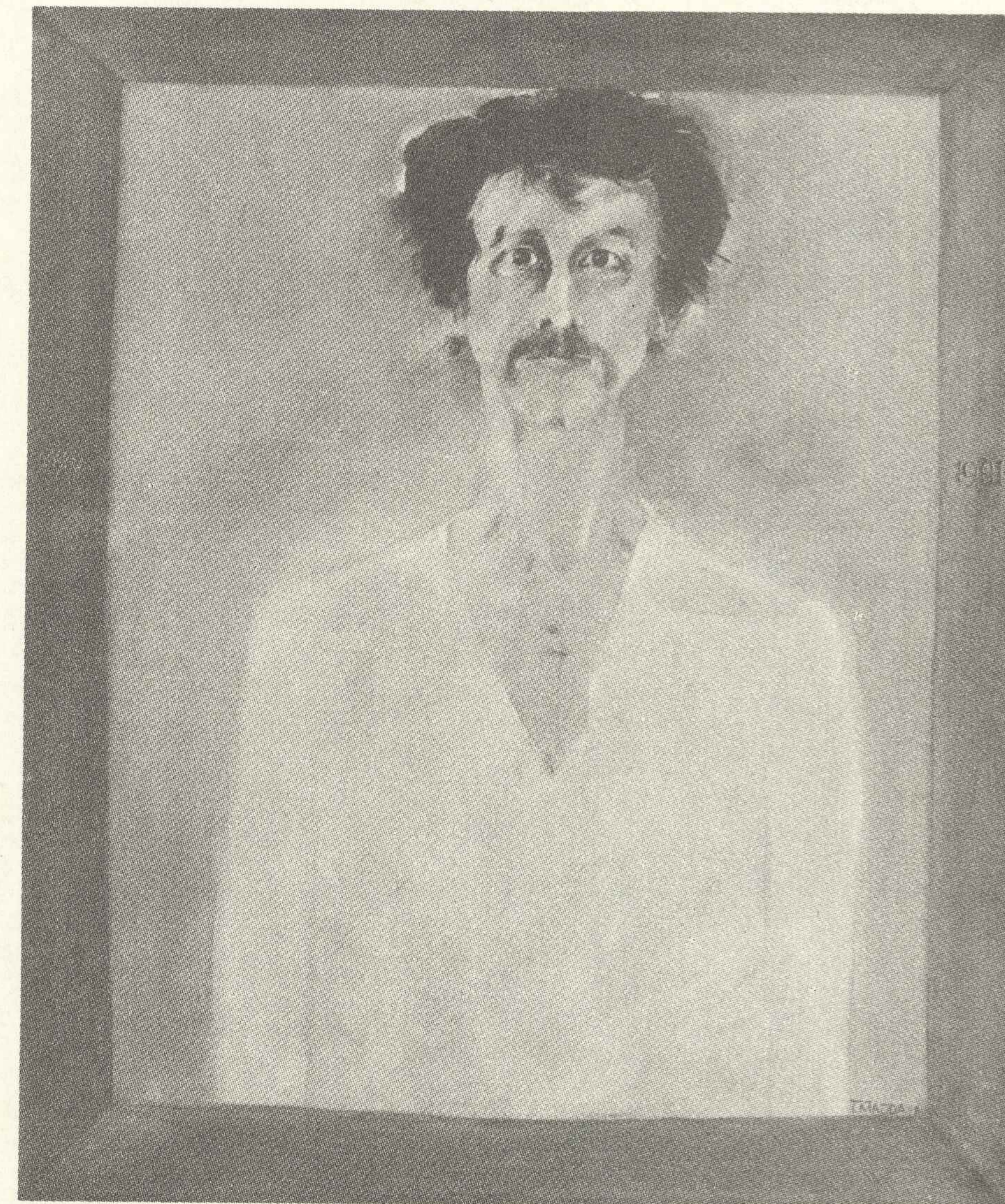
Ostrowska-Lysak Elżbieta
Żona filozofa, pastel, 65×50

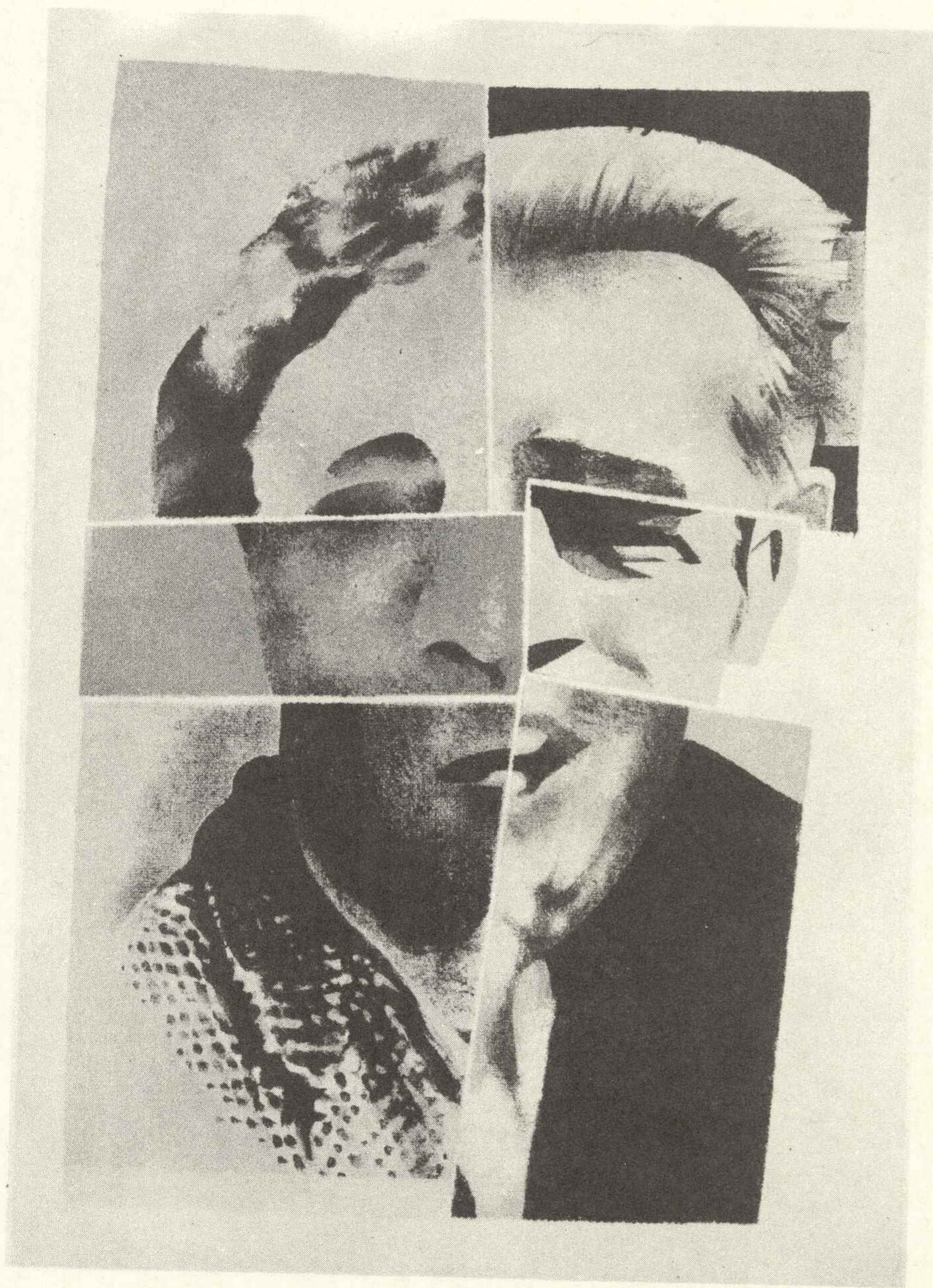
Maciuch Jan Maciej
Okulary mistrza, płótno, techn. mieszana, 90×70

Majda Tadeusz
Autoportret, płótno, olej, 89×73

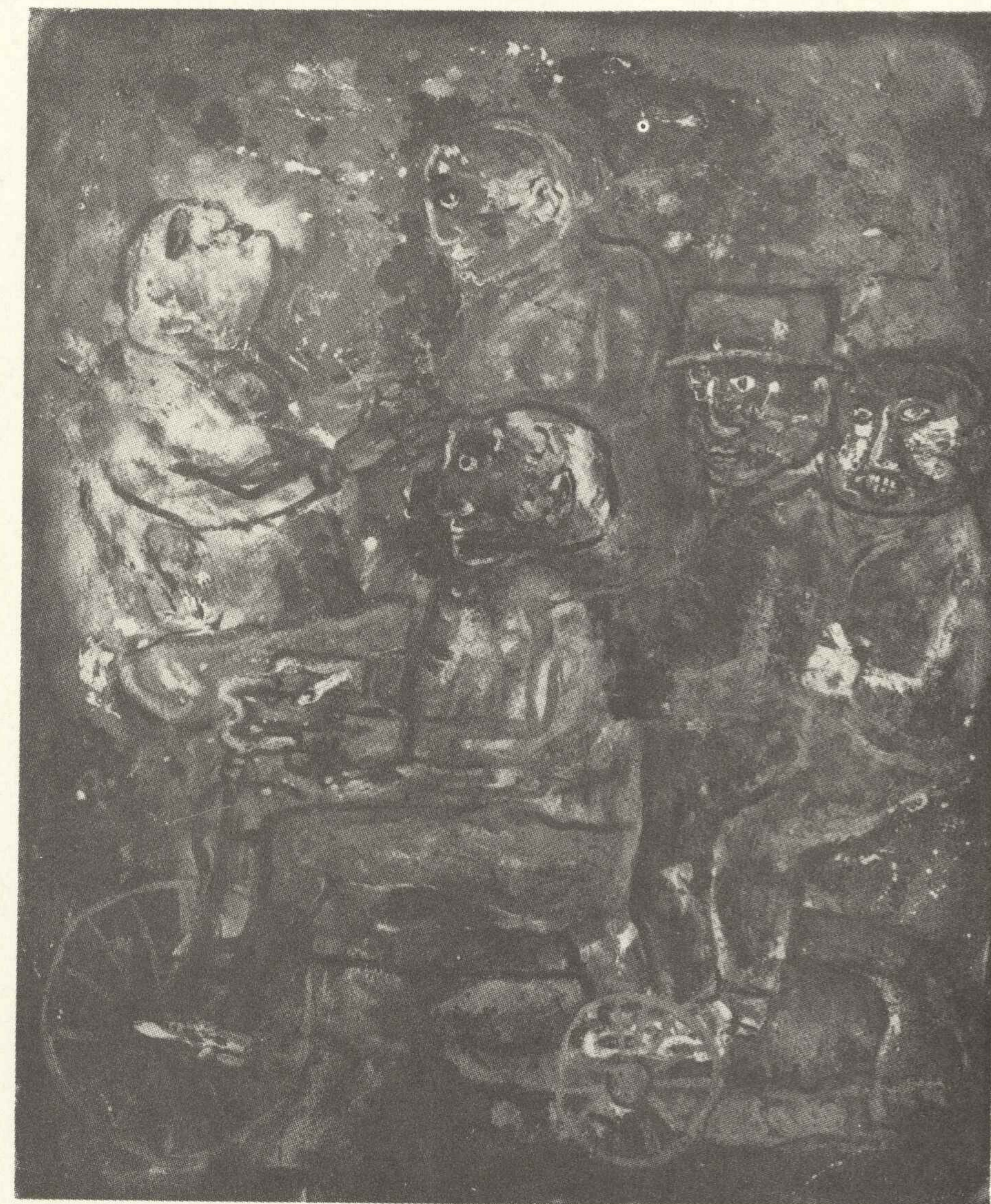

Małkowski Eugeniusz Geno
Układanka z cyklu: Nasi współcześni. Studium głowy,
płótno, akryl 46×33

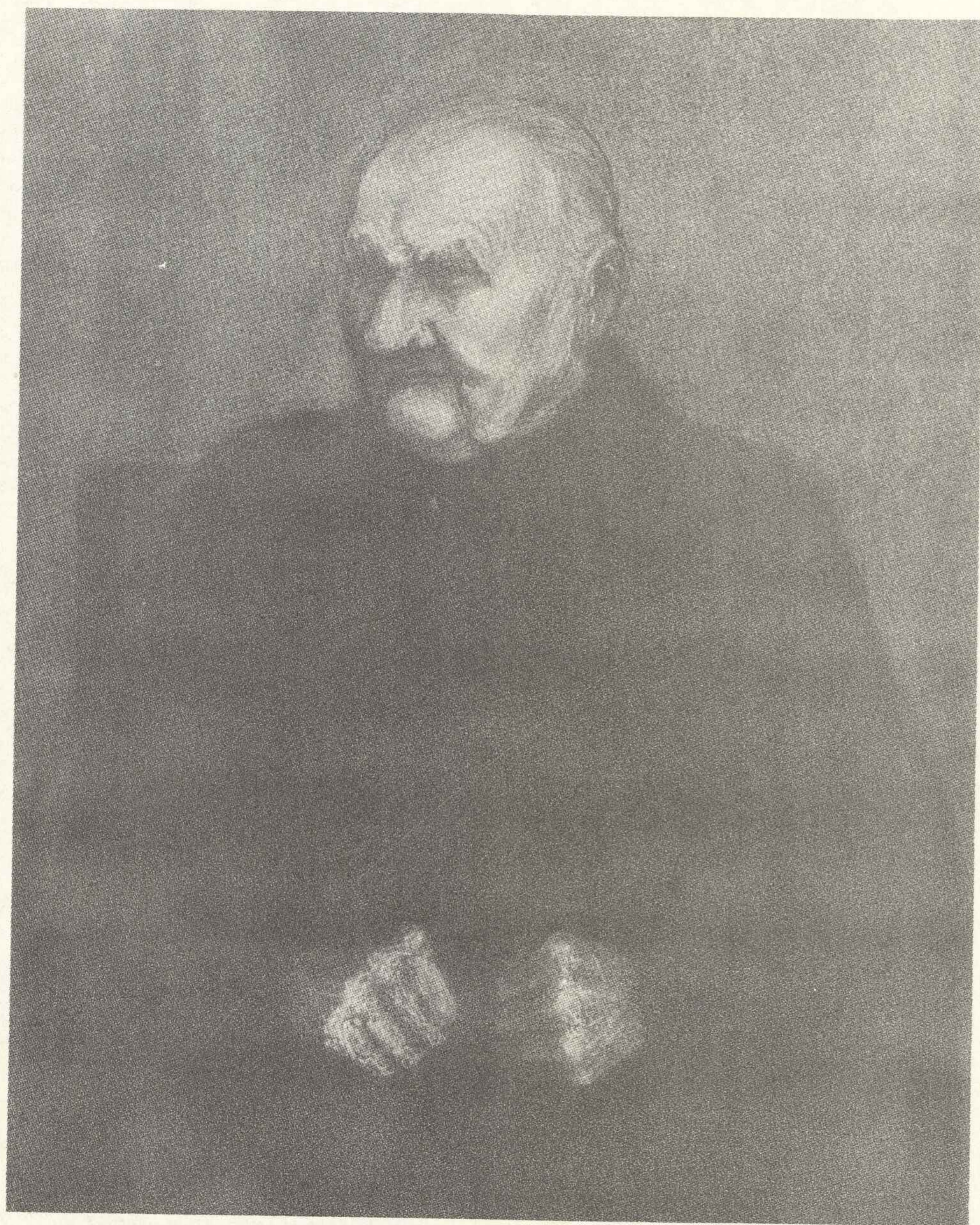
154

Markowski Eugeniusz
Na rowerze, płótno, olej, 100×81

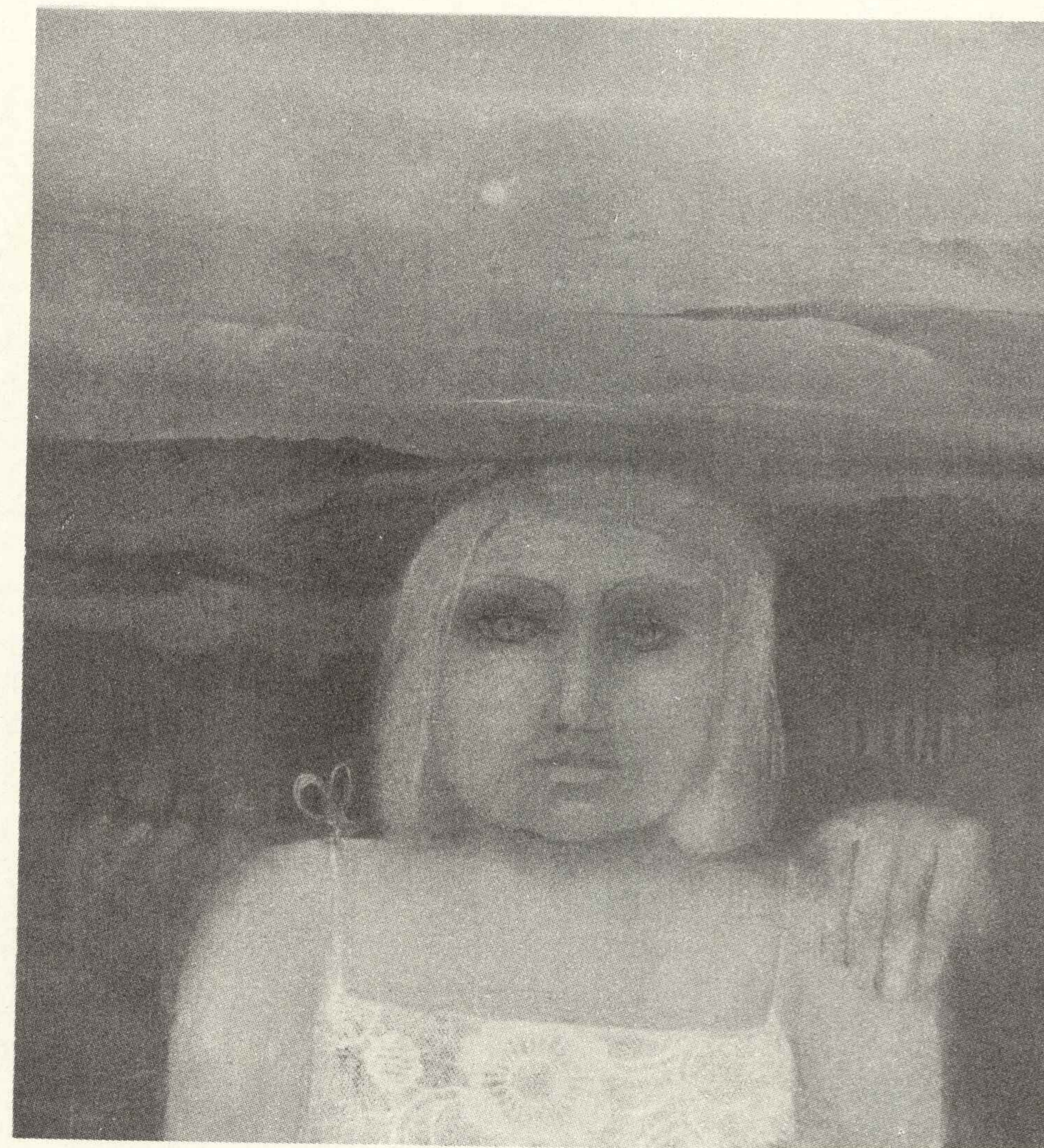

155

Mateńko Barbara
Długie życie w biedzie czyli ciotka Maryna, pastel, 64×48

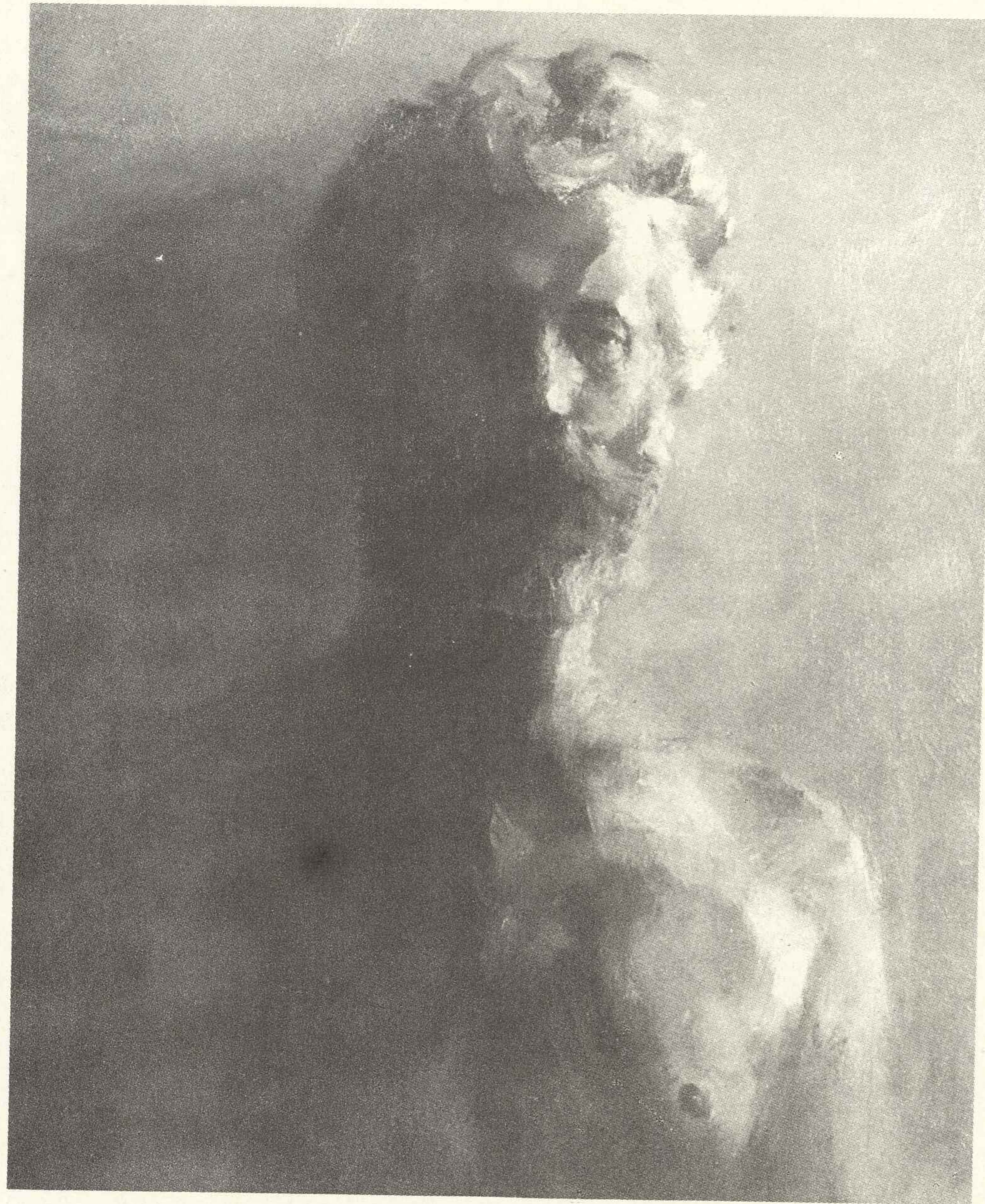

Janeczek-Matuszewska Cecylia
Panna do wzięcia, płótno, olej, 60×55

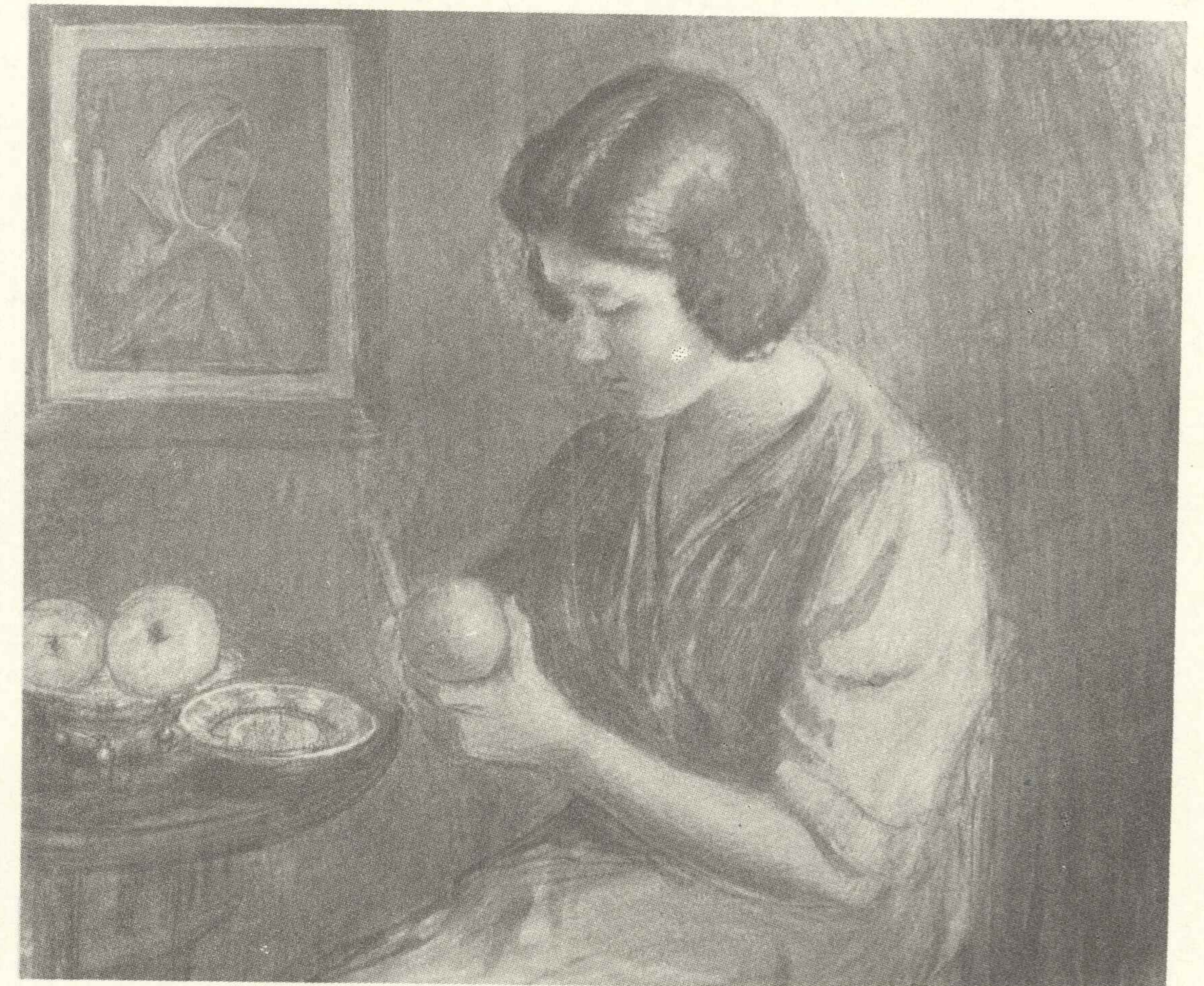

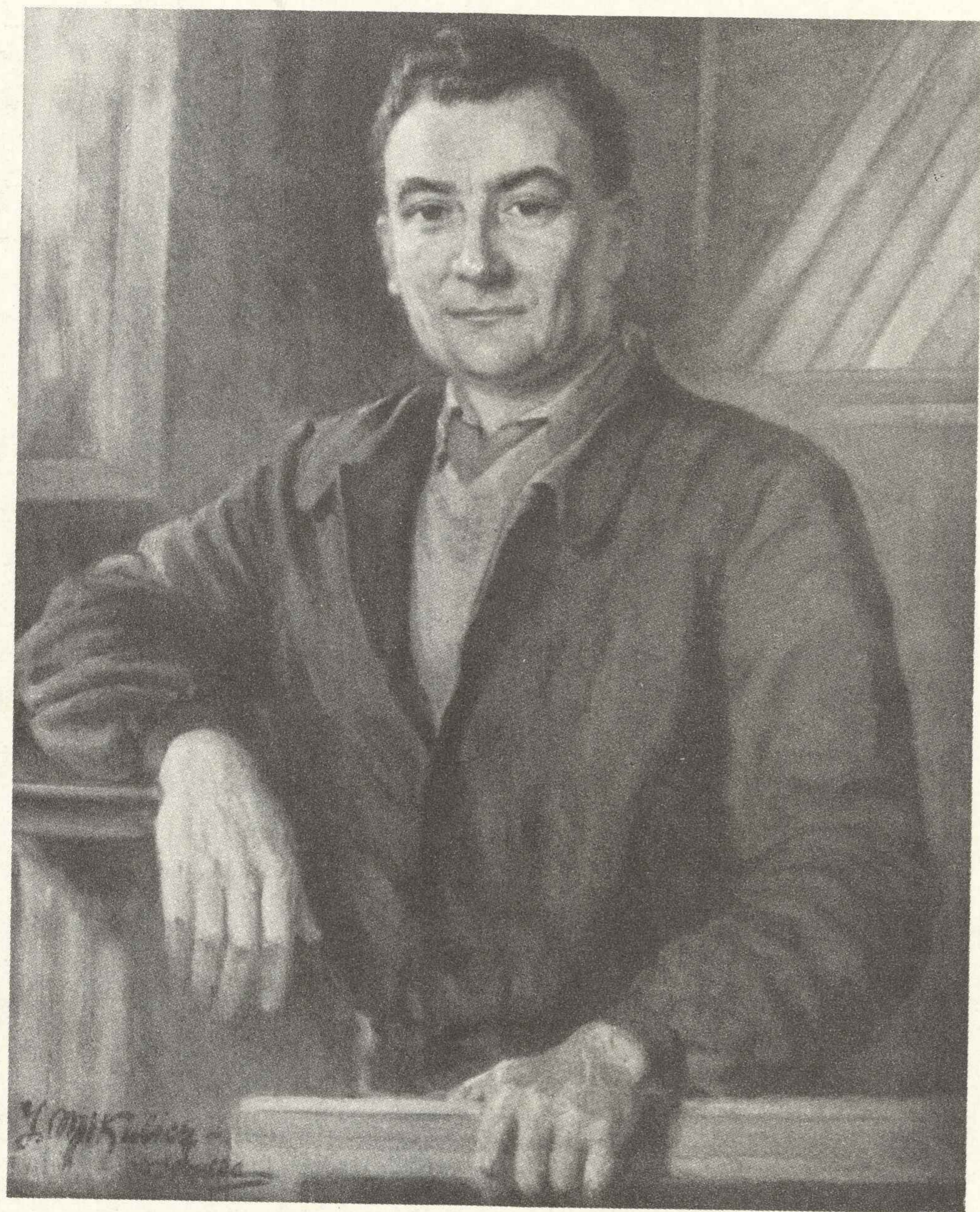
Mazuś Stanisław
Autoportret, płótno, olej, 69×55

Mikos Władysław
Czerwone jabłuszko, pastel, 67,7×78,5

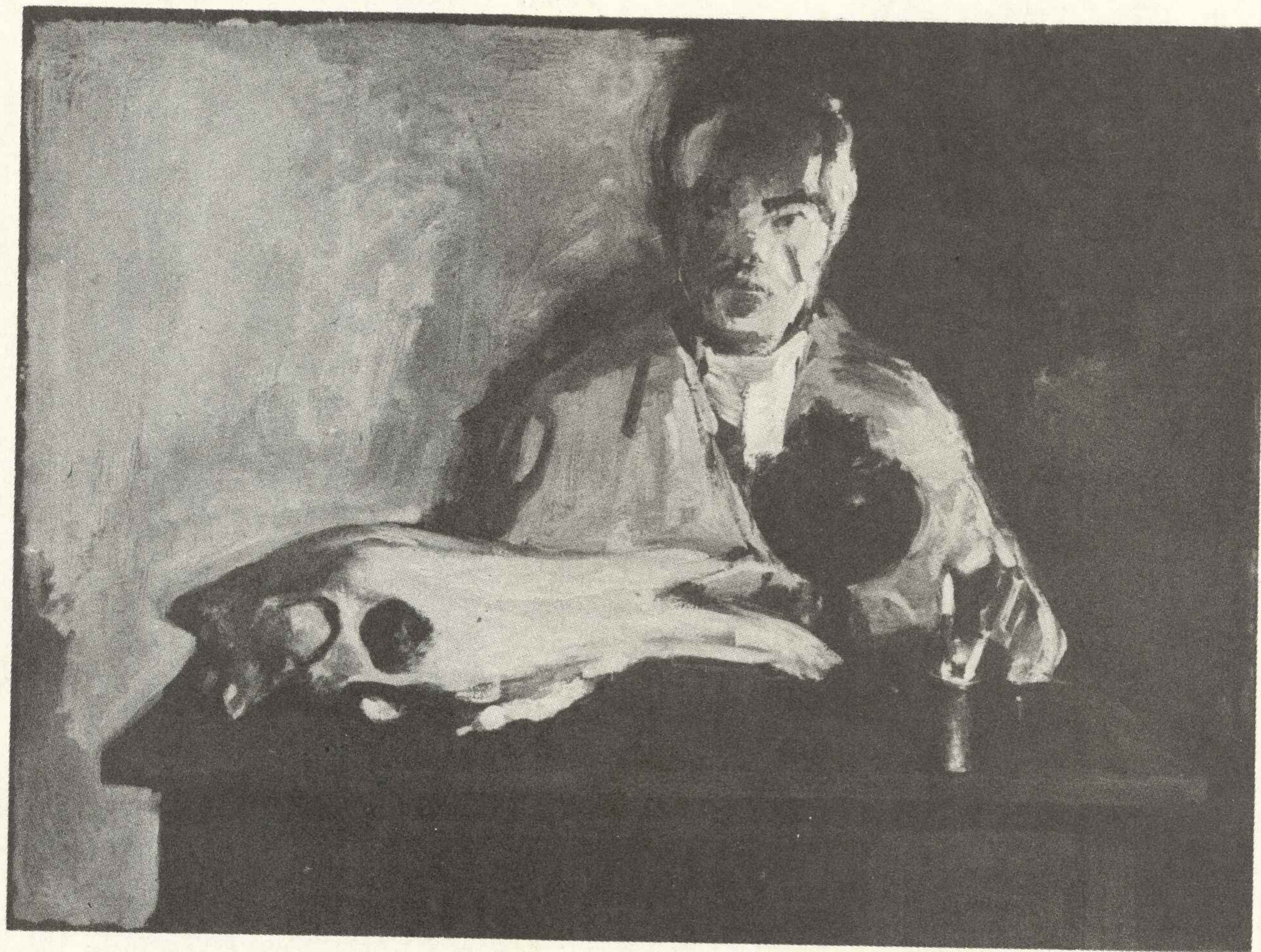
Mikulicz Ludwika
Przodownik pracy, płótno, olej, 86×65

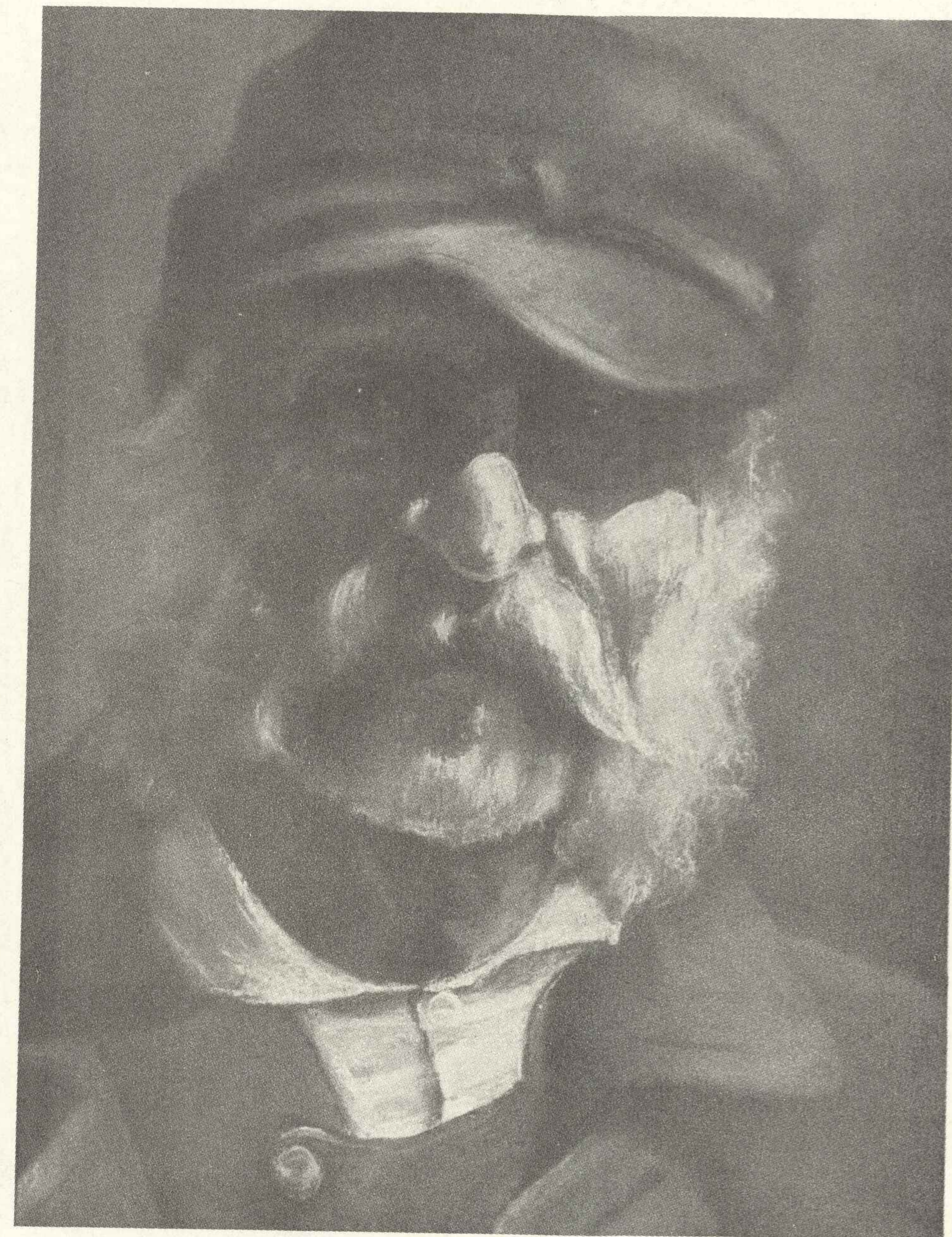
Modrzejewska Ewa
Józef Kepler – działacz rewolucyjny, sklejką, olej, 73×60

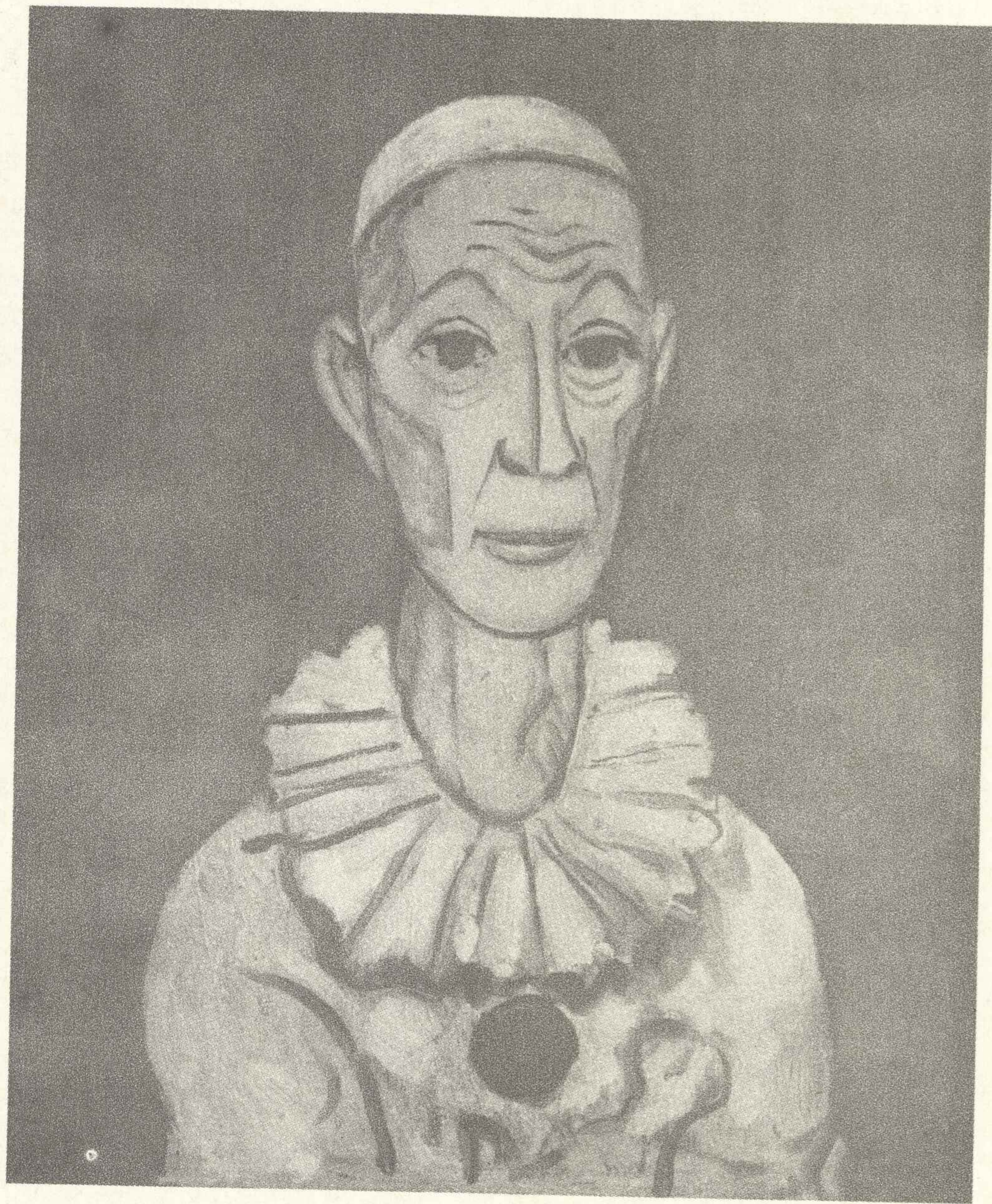
Moryciński Grzegorz
Portret z rekwizytami, płótno, olej, 73×100

Mrozowski Ryszard
Studium starego człowieka, pastel, 46×36

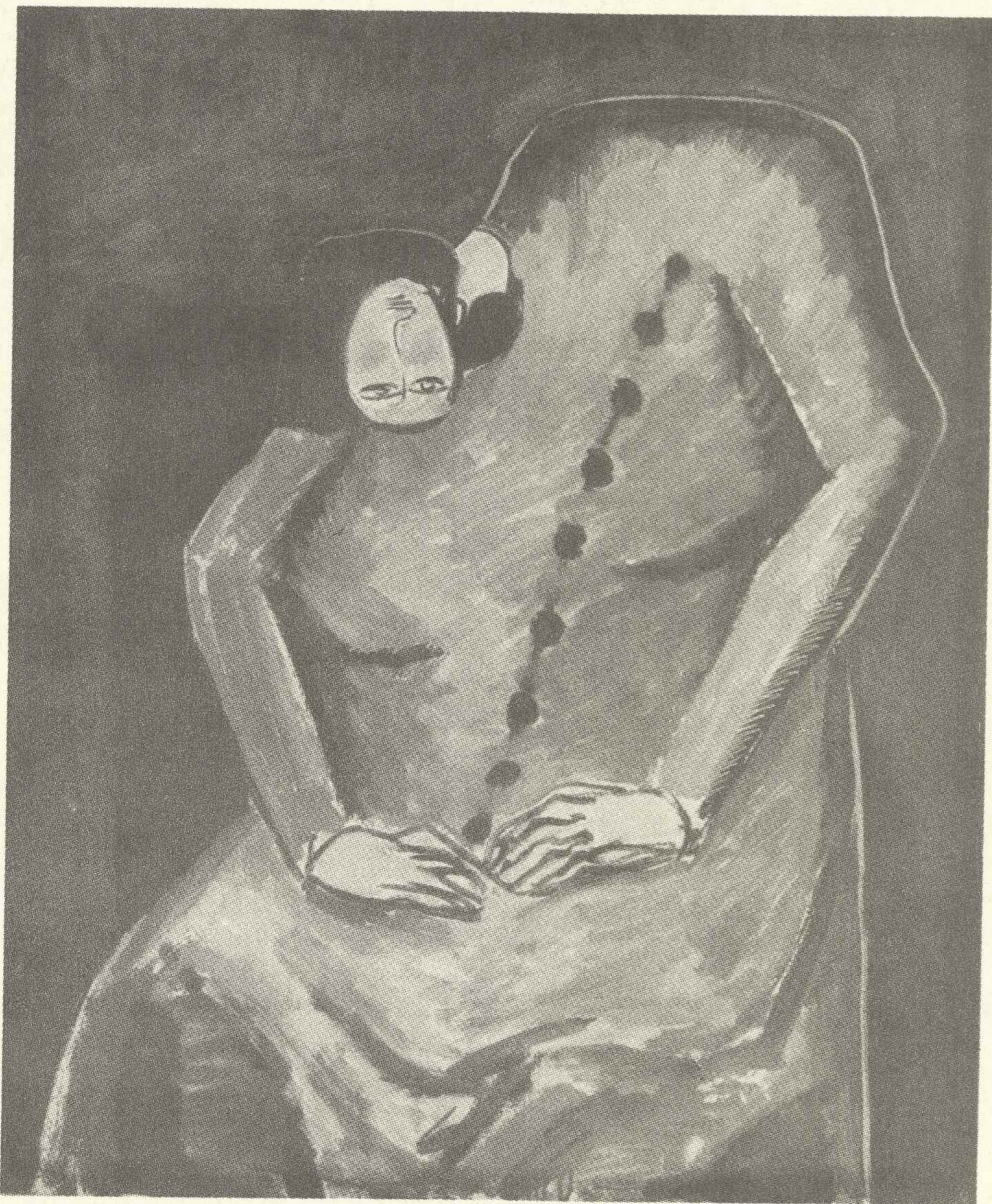
Niesiołowski Tymon
Arlekin, płótno, olej, 62 × 50

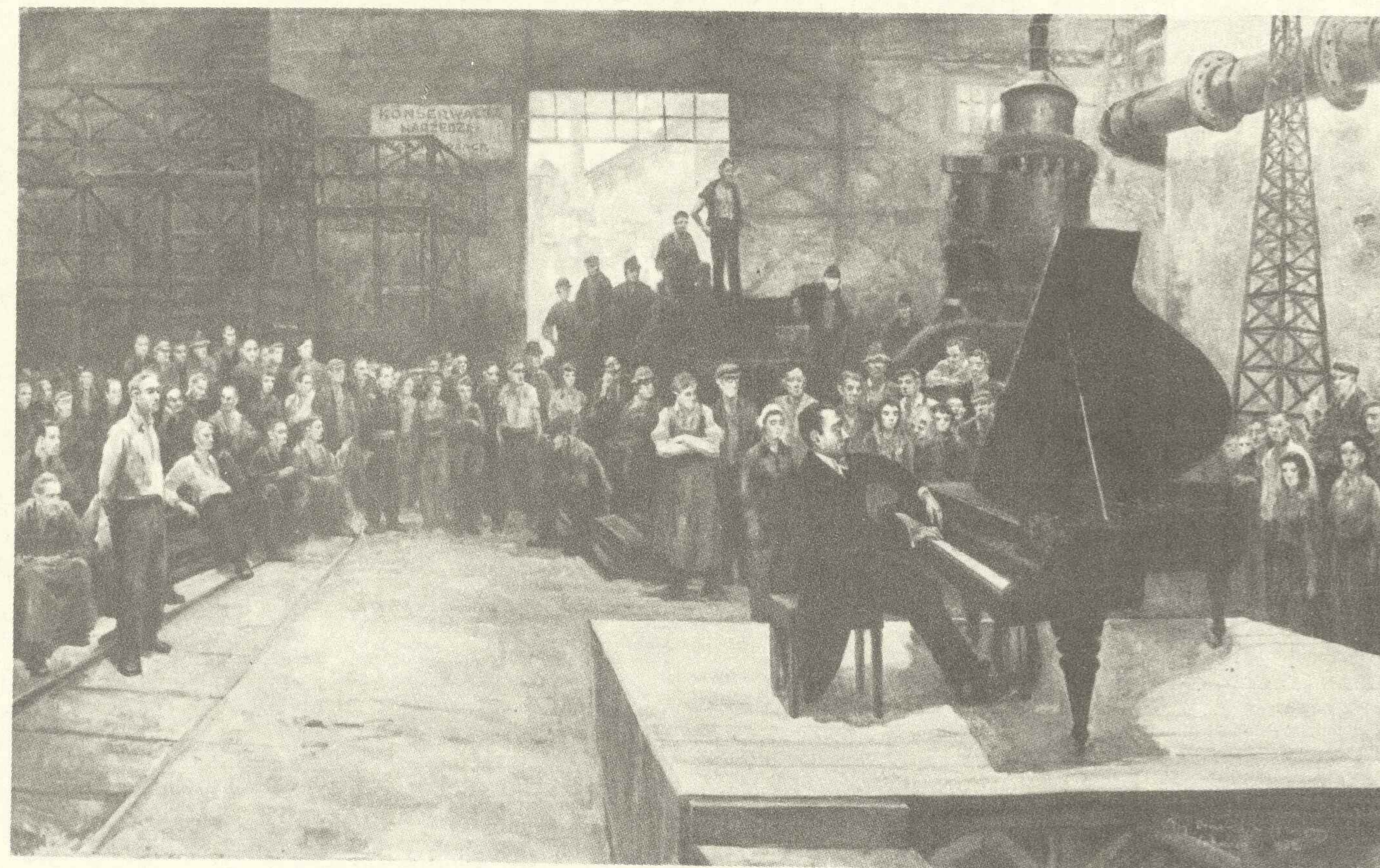
Nowosielski Jerzy
Portret pływaczki, płótno, olej, 78,5 × 30,5

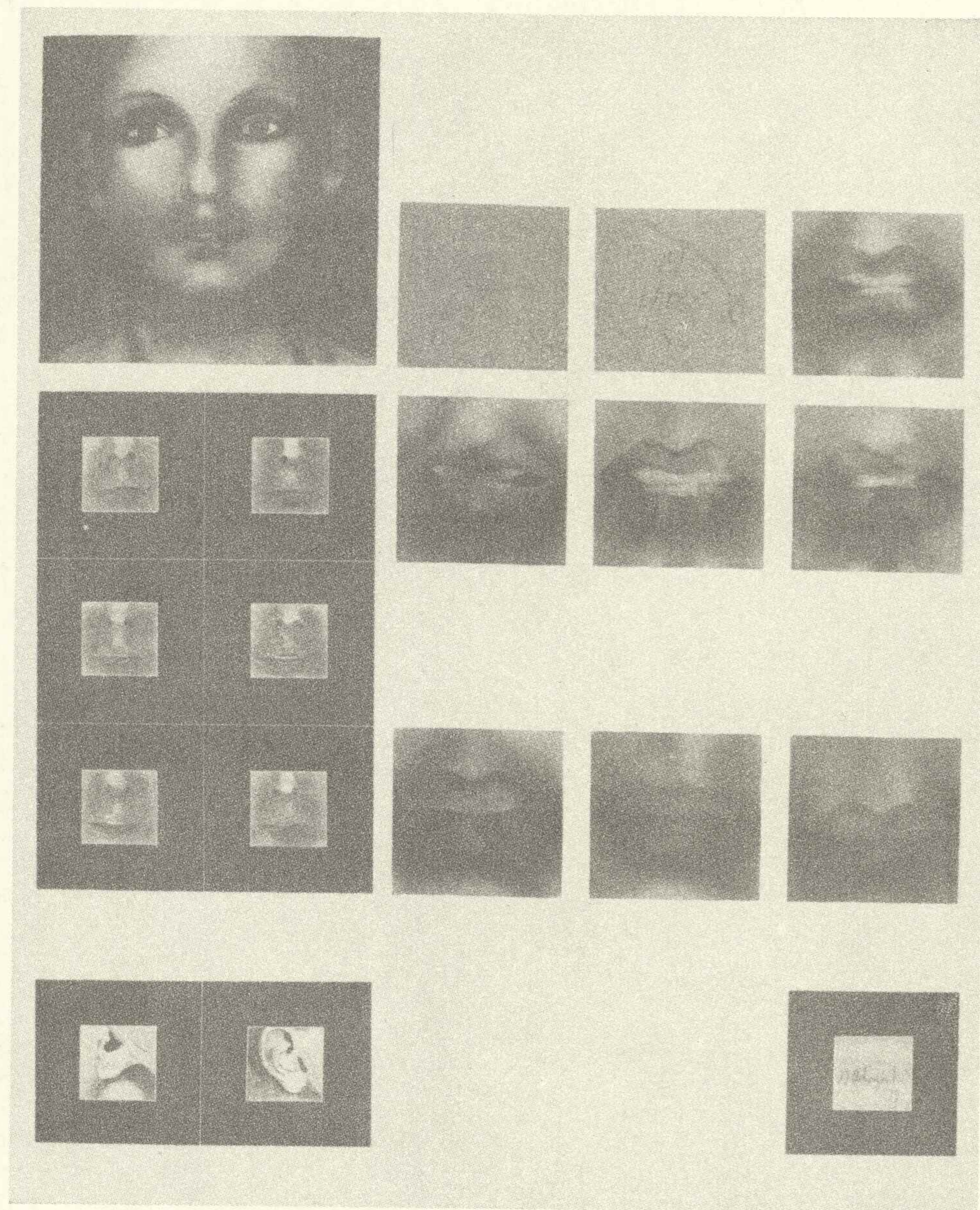
Oberländer Marek
Portret garbatej, płótno, olej, 100×80

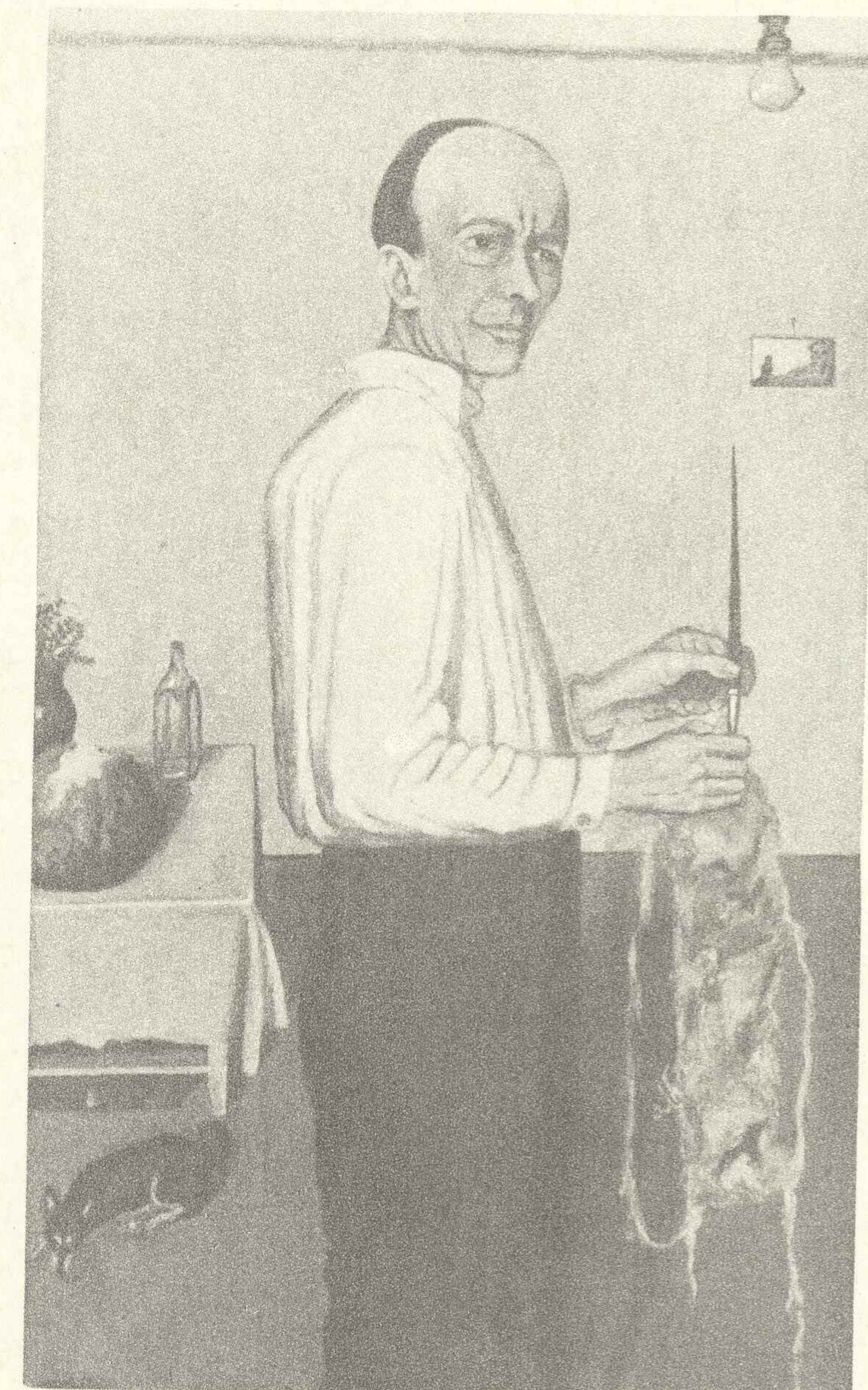
Serwin-Oracki Mieczysław
Polonez As-dur Chopina w Hucie im. Lenina, płótno, olej, 120×197

Ostrogórski Jerzy
Obraz nr 4, płótno, akryl, 81 × 65

Panas Włodzimierz
Autoportret, płótno, olej, 117 × 69

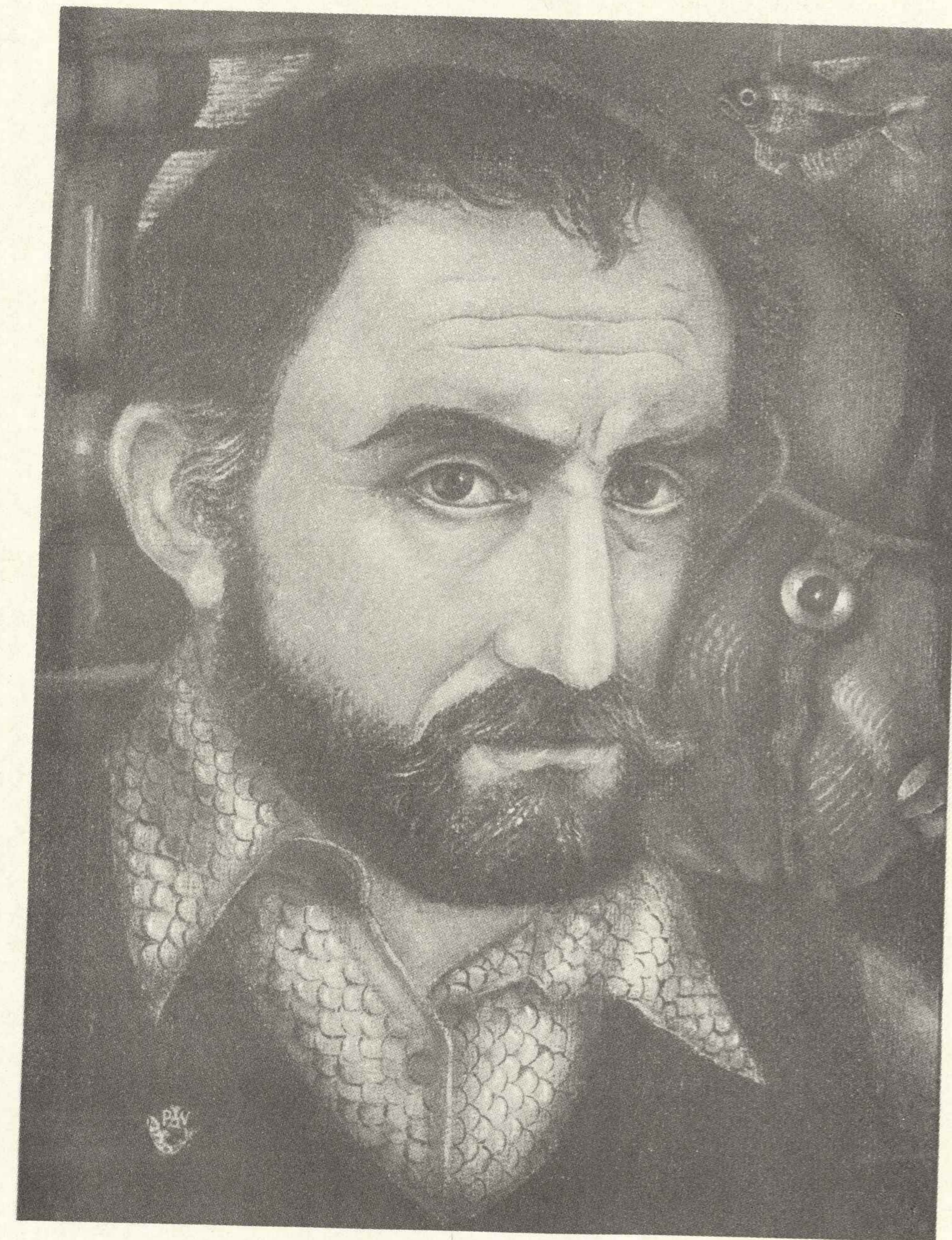

Kosicka-Piech Bożena
Rodzina, płyta, pilśn., olej, 70×50

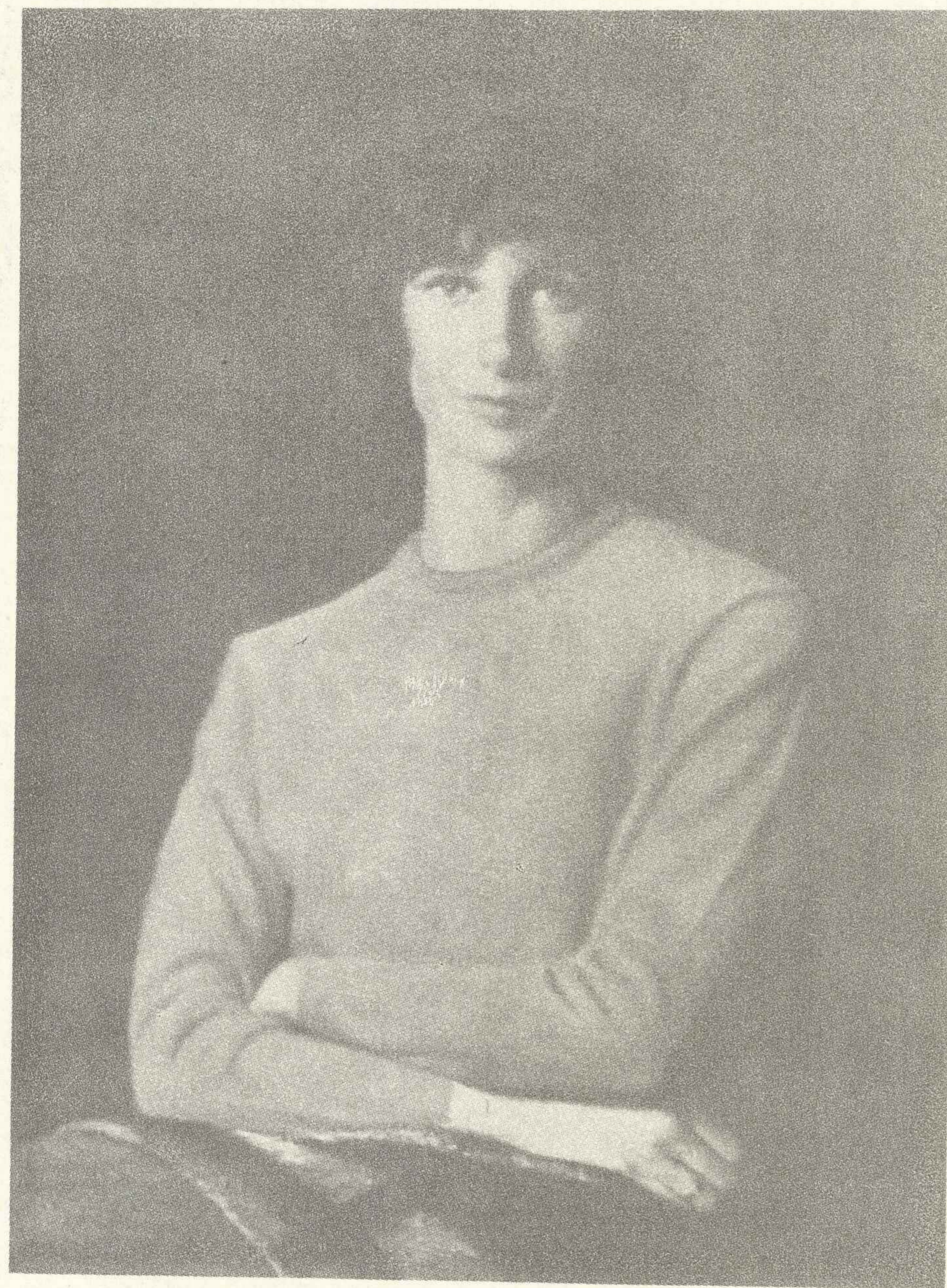
170

Pilitsides Telemach
Autoportret, płótno, olej, 45×32

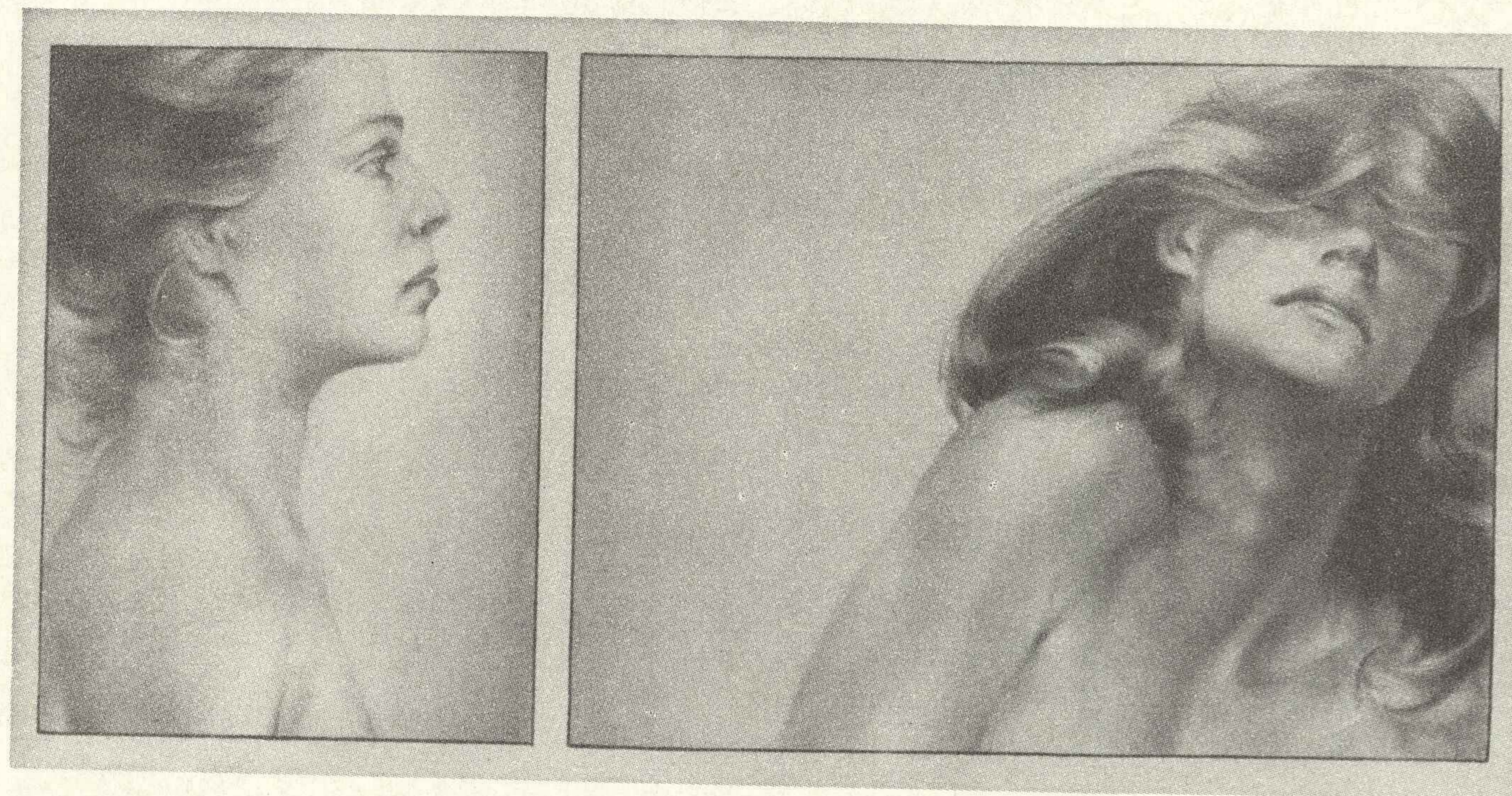

171

Poczmański Kazimierz
Portret Ireny Szewińskiej, płótno, olej, 100×75

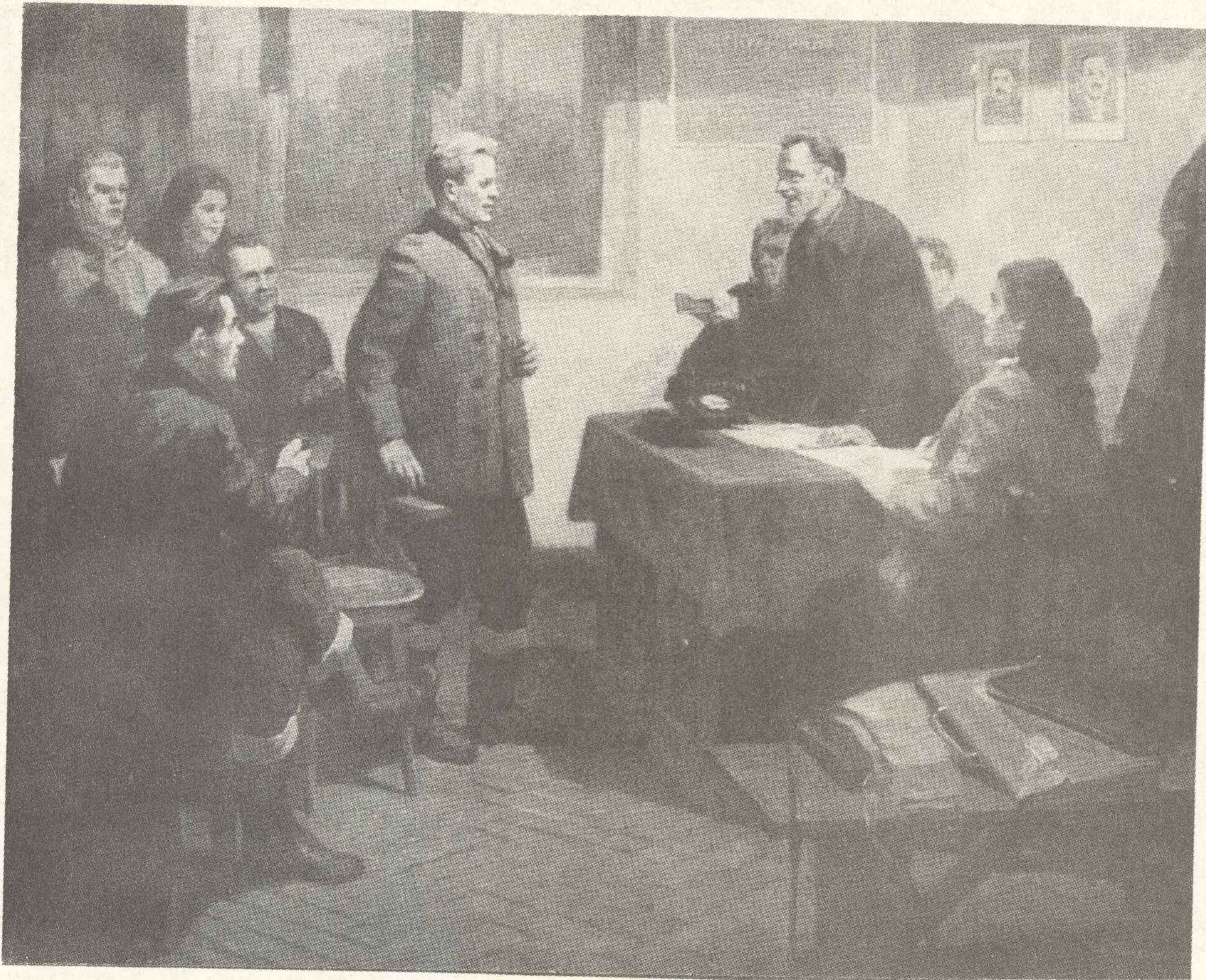

Pohl Jerzy
Bez tytułu, płótno, akryl, 40×80

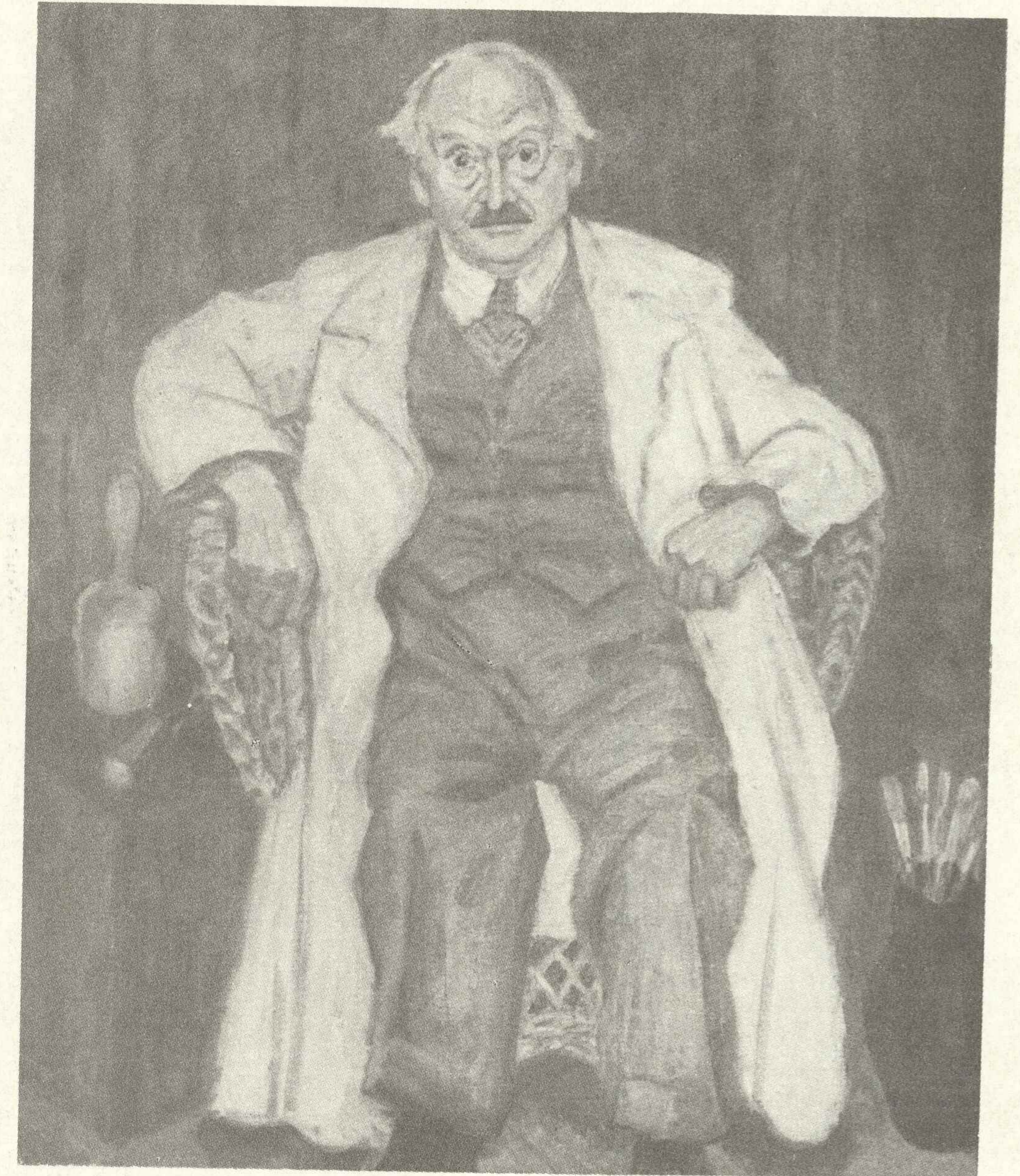

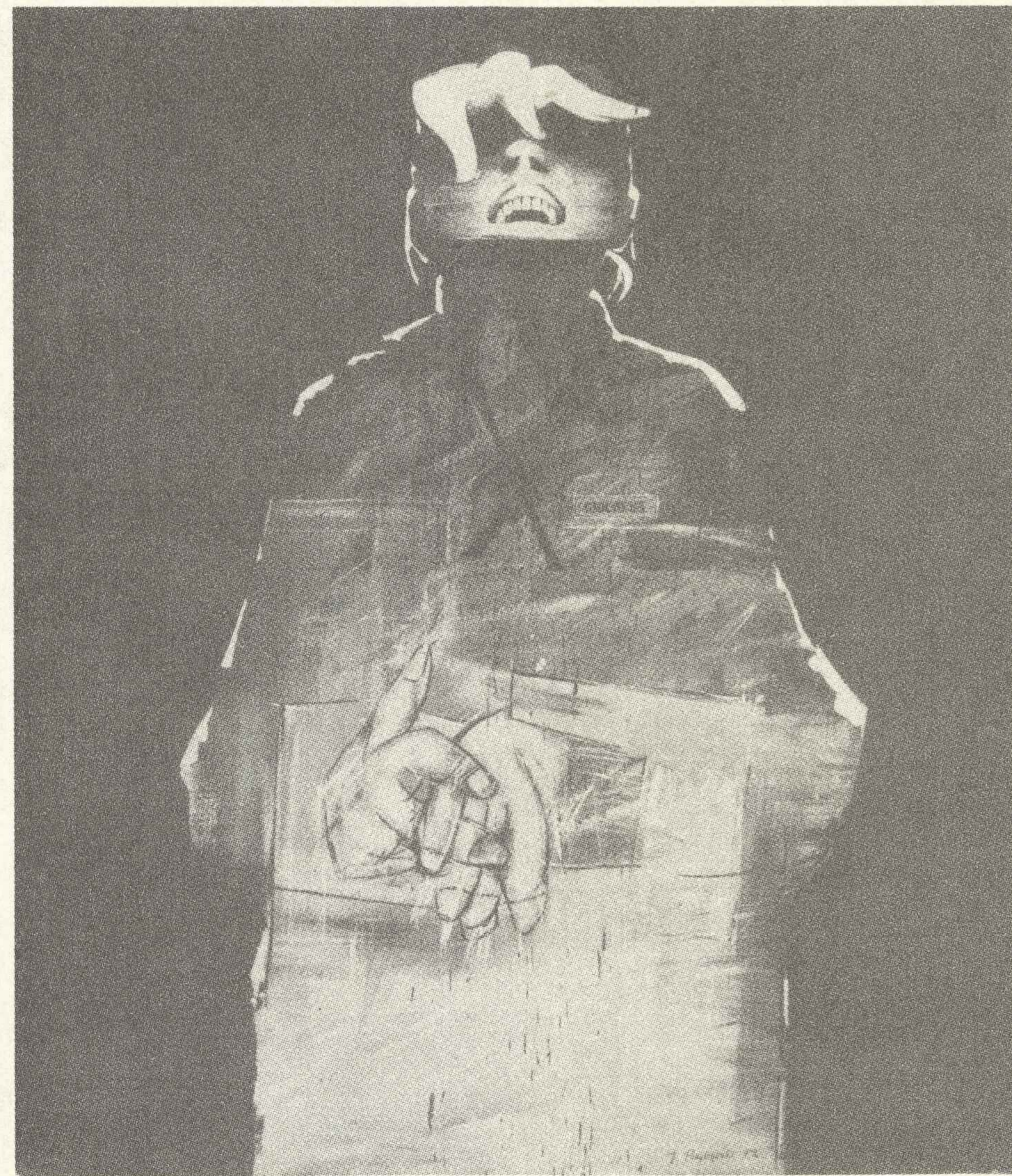
Potrzebowski Jerzy
Przyjęcie do partii w Nowej Hucie, płótno, olej, 155×200

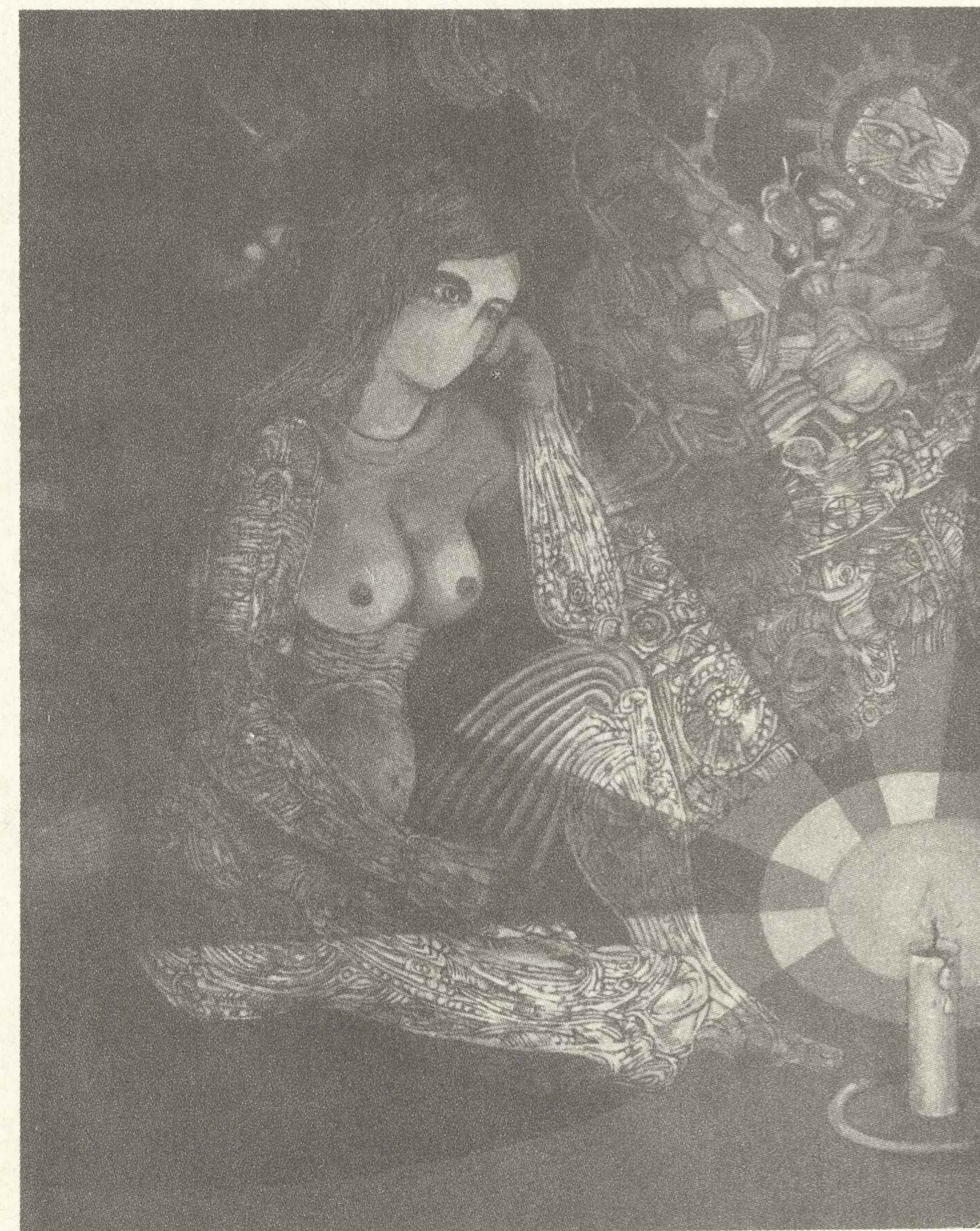
Pronaszko Zbigniew
Portret Xawerego Dunikowskiego, płótno, olej, 120×100

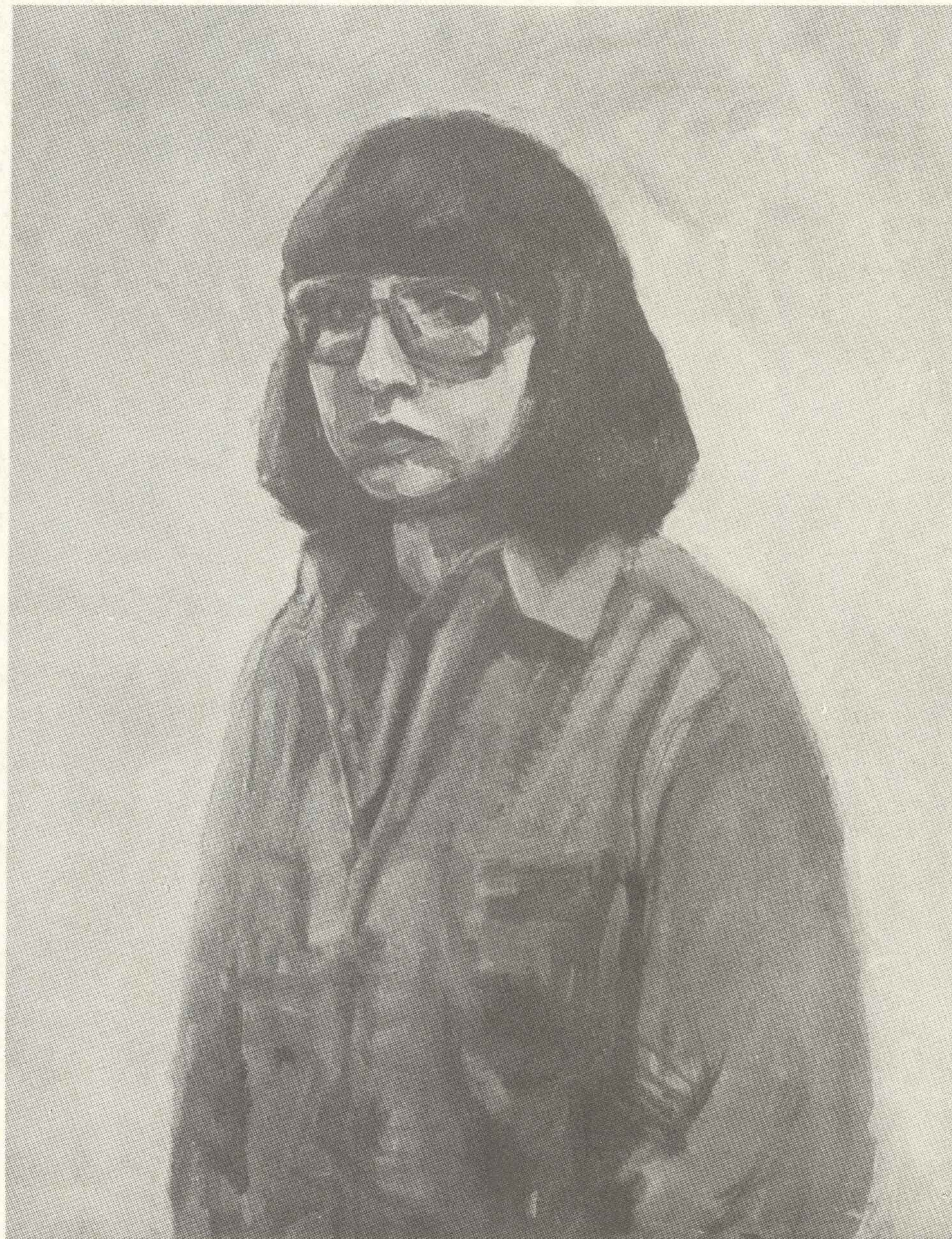
Przybylski Janusz
Moja Gioconda, płótno, techn. mieszana, 130×110

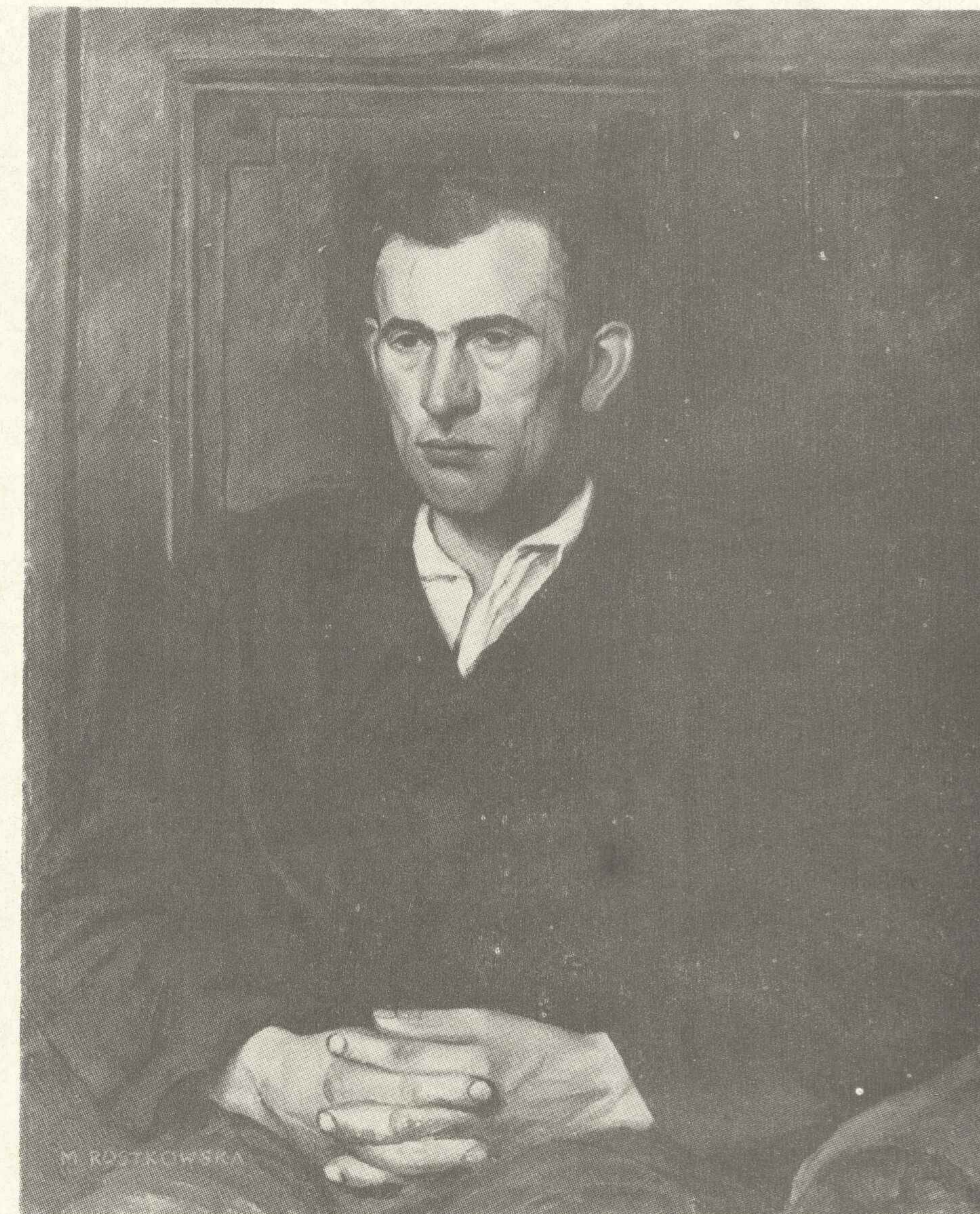
Przybył Jerzy
Oczekująca, płótno, akryl, 82×72

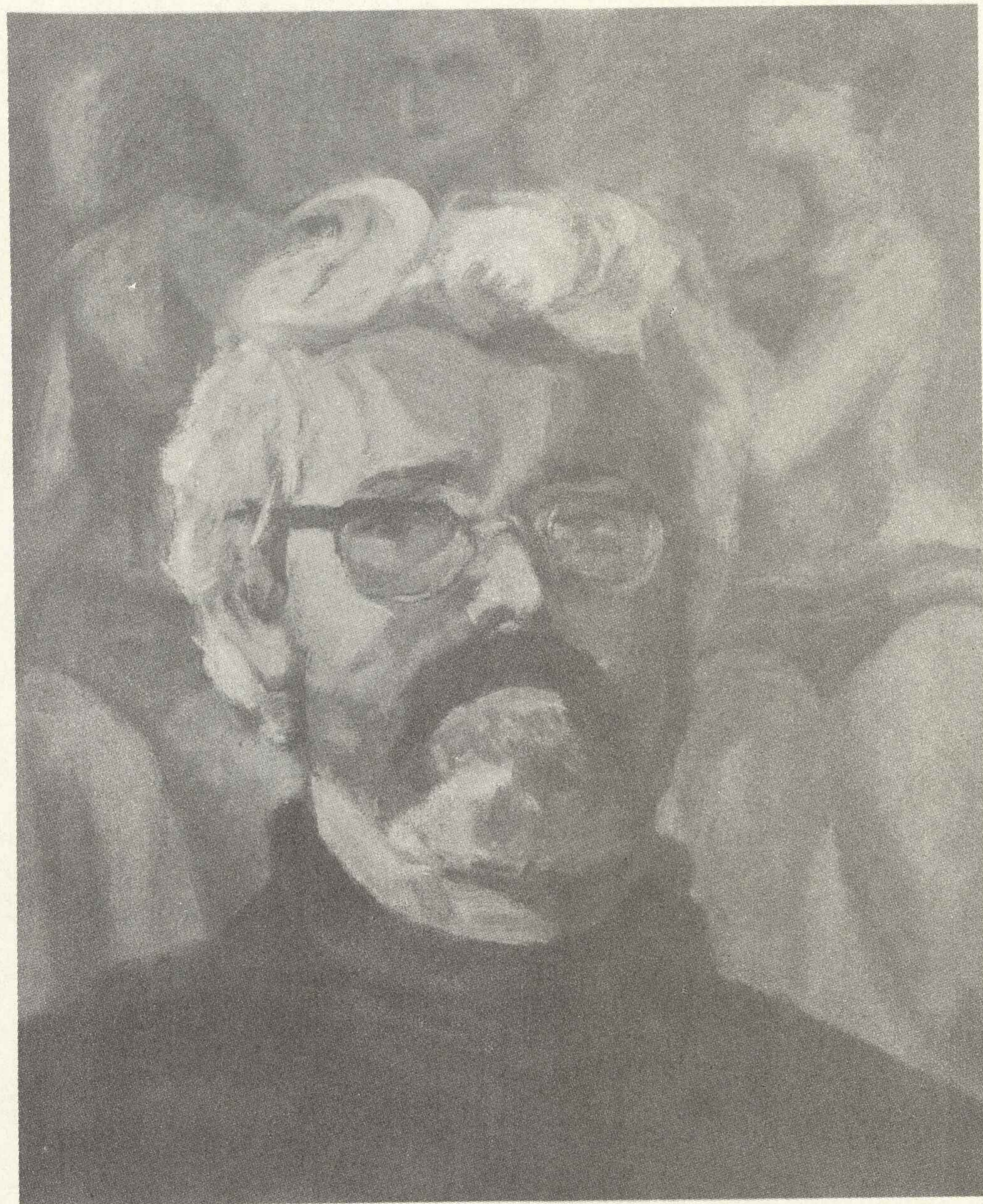
Pytkowska Tatiana
Autoportret, płótno, olej, 82×61

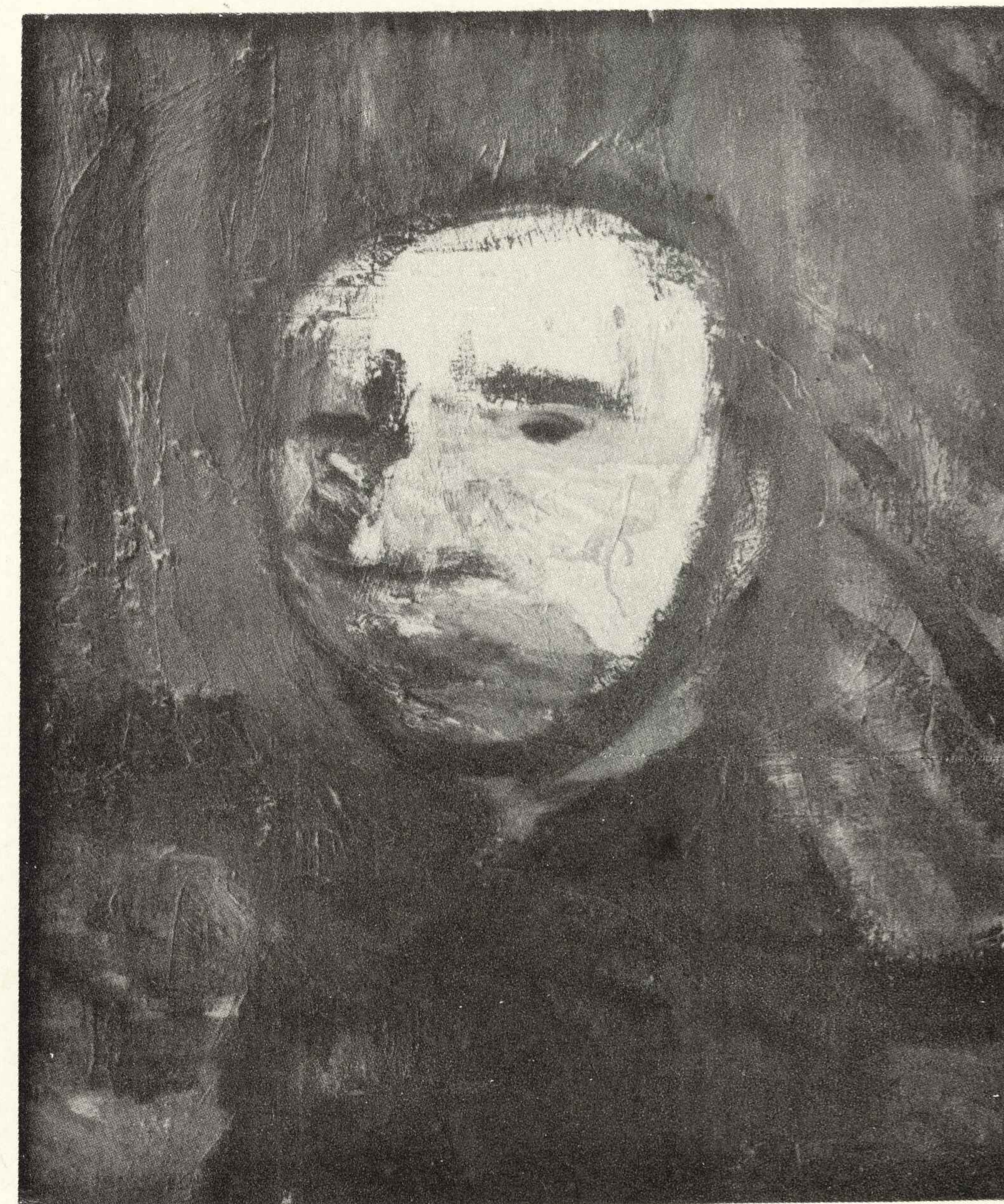
Rostkowska Maria
Portret przodownika Aleksandra Gronostajskiego, płótno, olej, 103×84

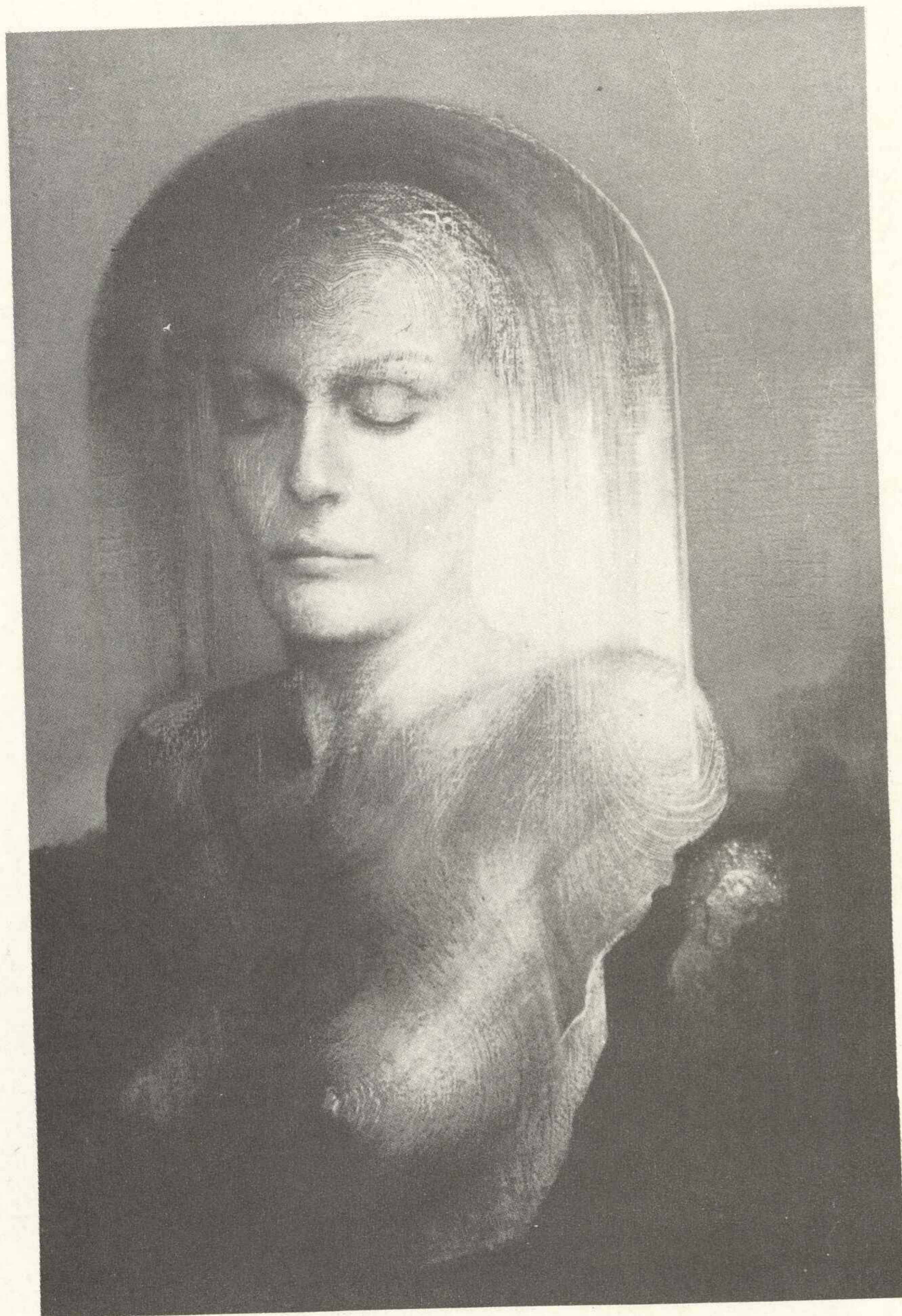
Rózański Hieronim
Autoportret, płótno, olej, 59×50

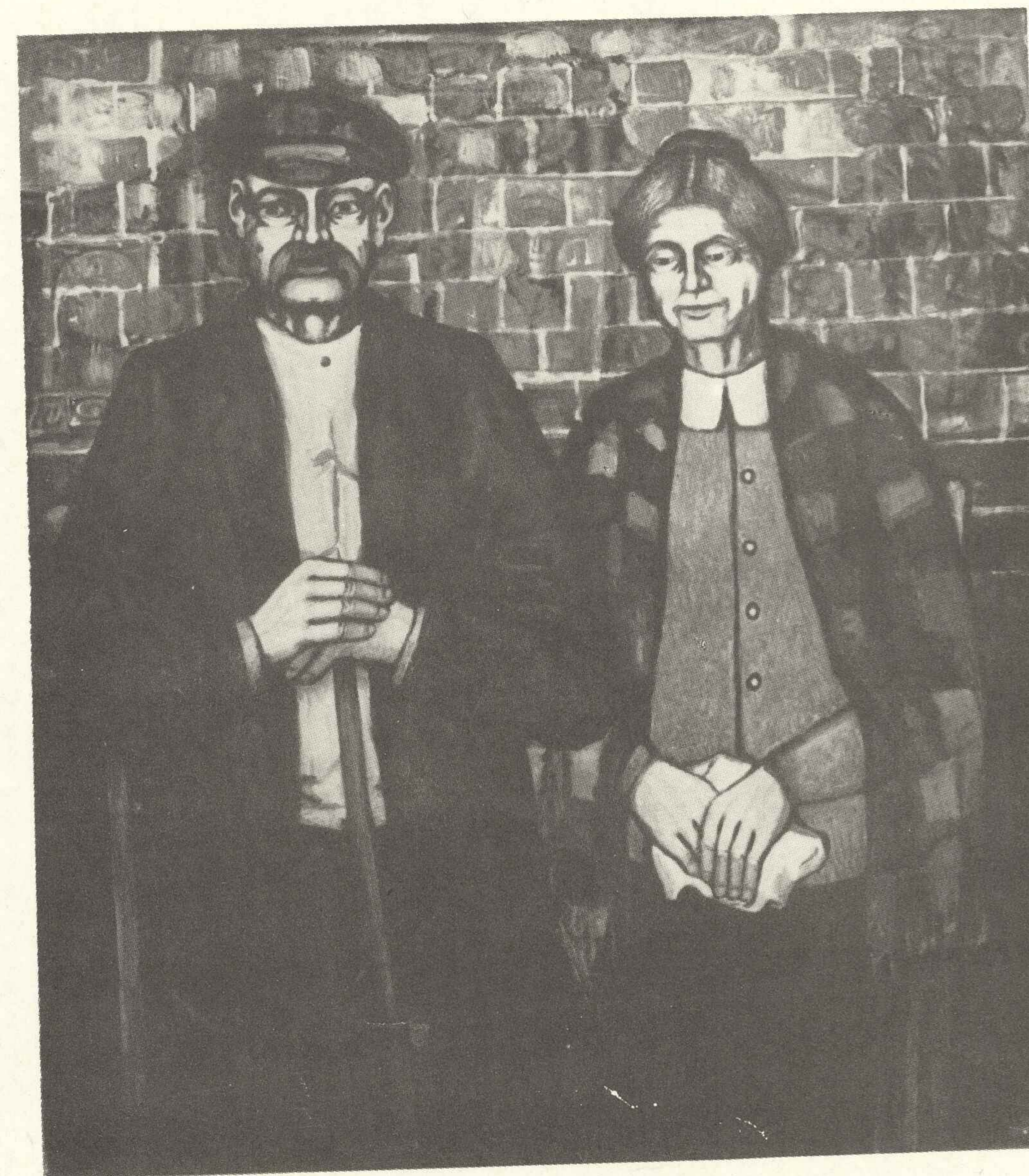
Nacht-Samborski Artur
Głowa mężczyzny, płótno, olej, 60×49

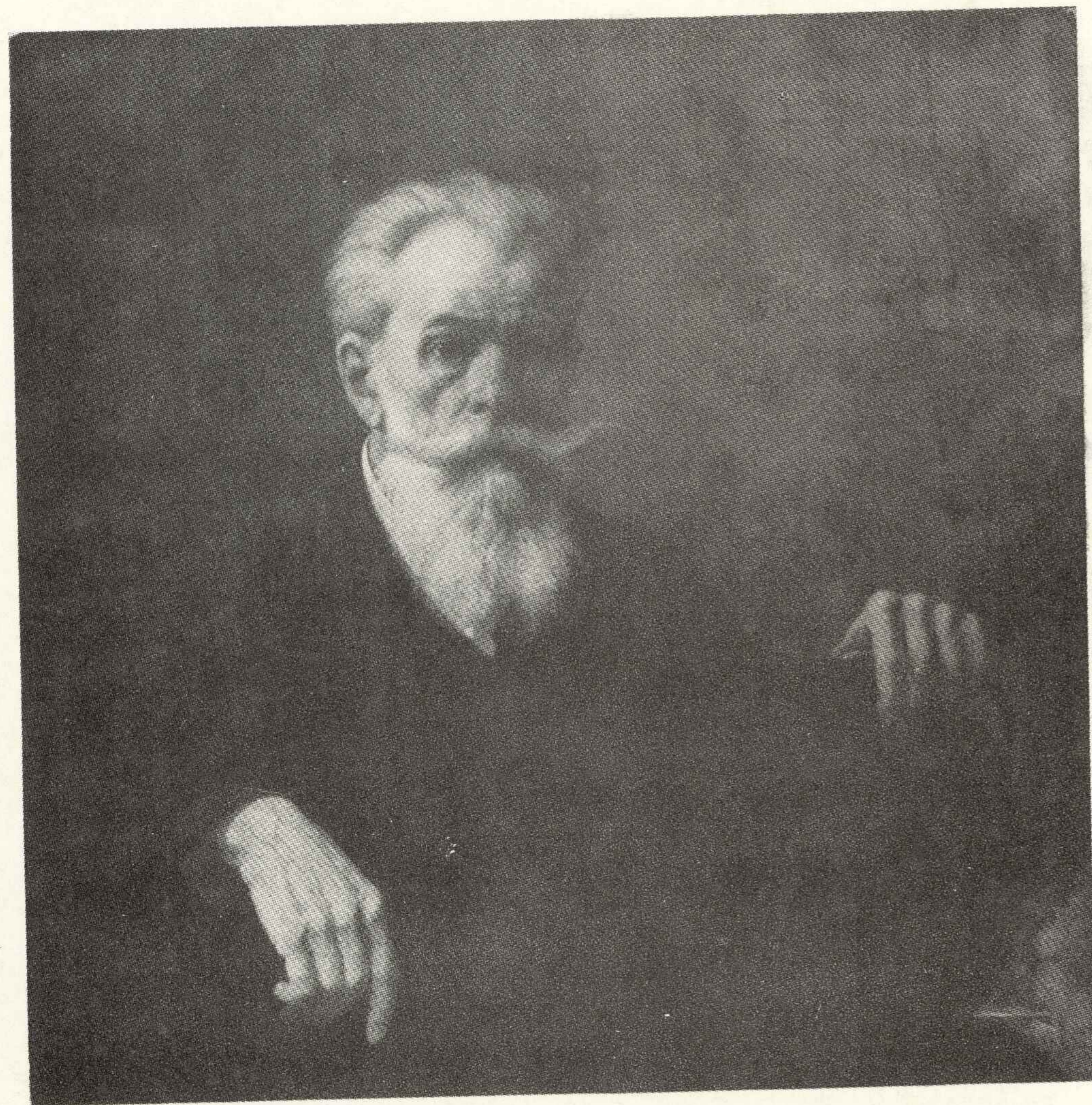
Siara Mirosław
She, płótno, olej, 66×46

Skrobiński Józef
Majster z żoną przed Famułą, płótno, olej, 130×114

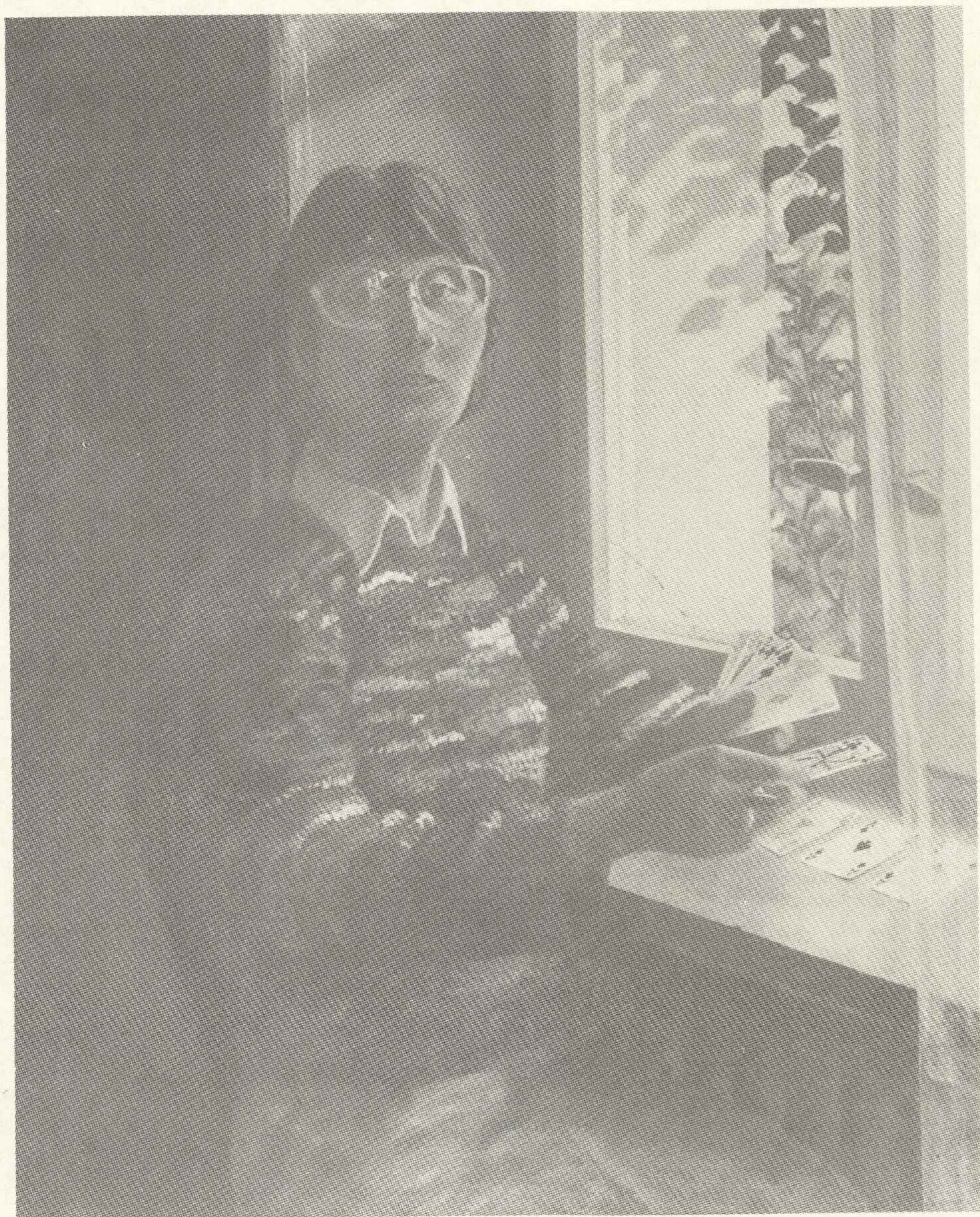
Socharski Stefan
Autoportret, płótno, olej, 116×89

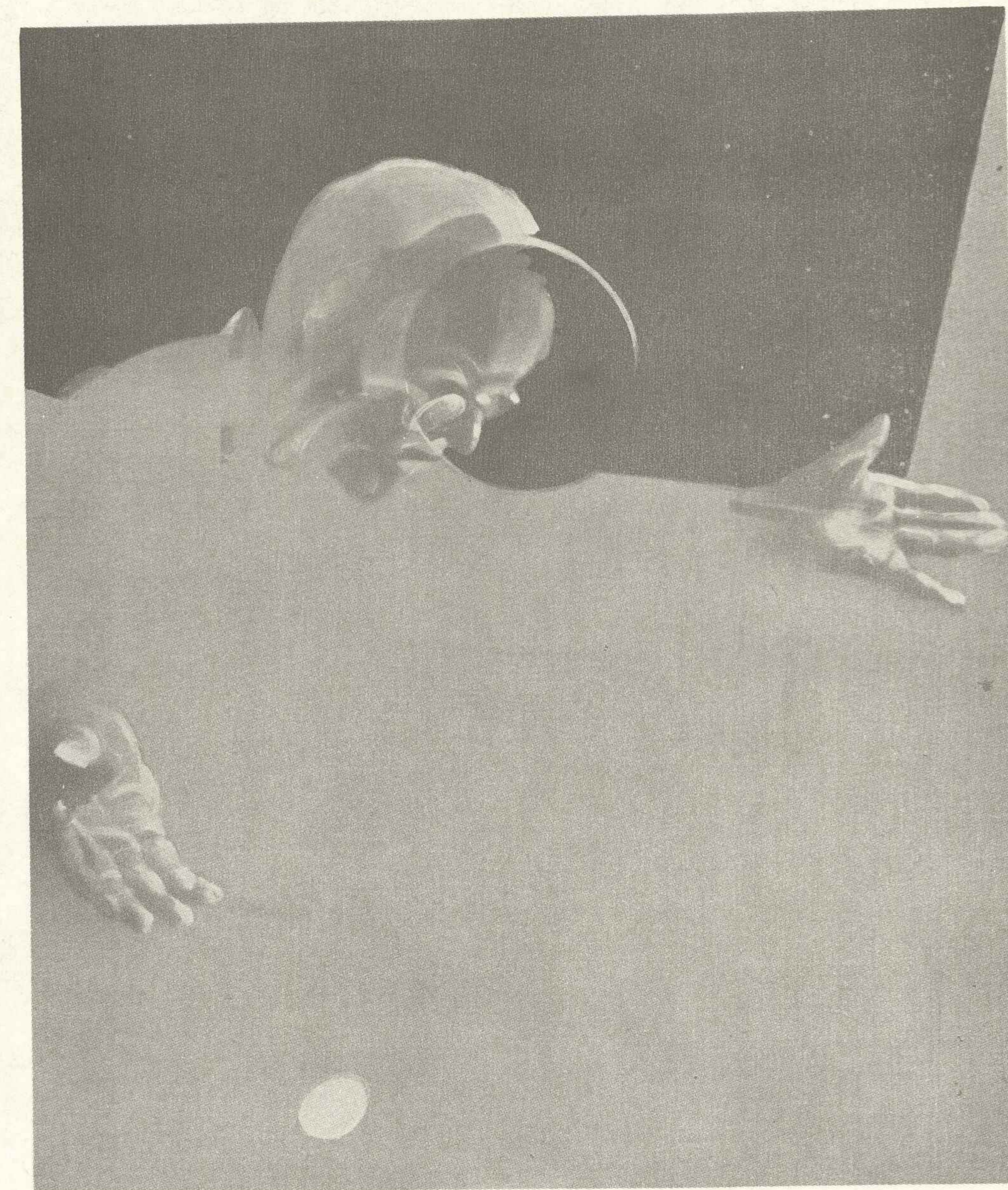
Szednicki Konrad
Kompozytor, płótno, olej, 60×75

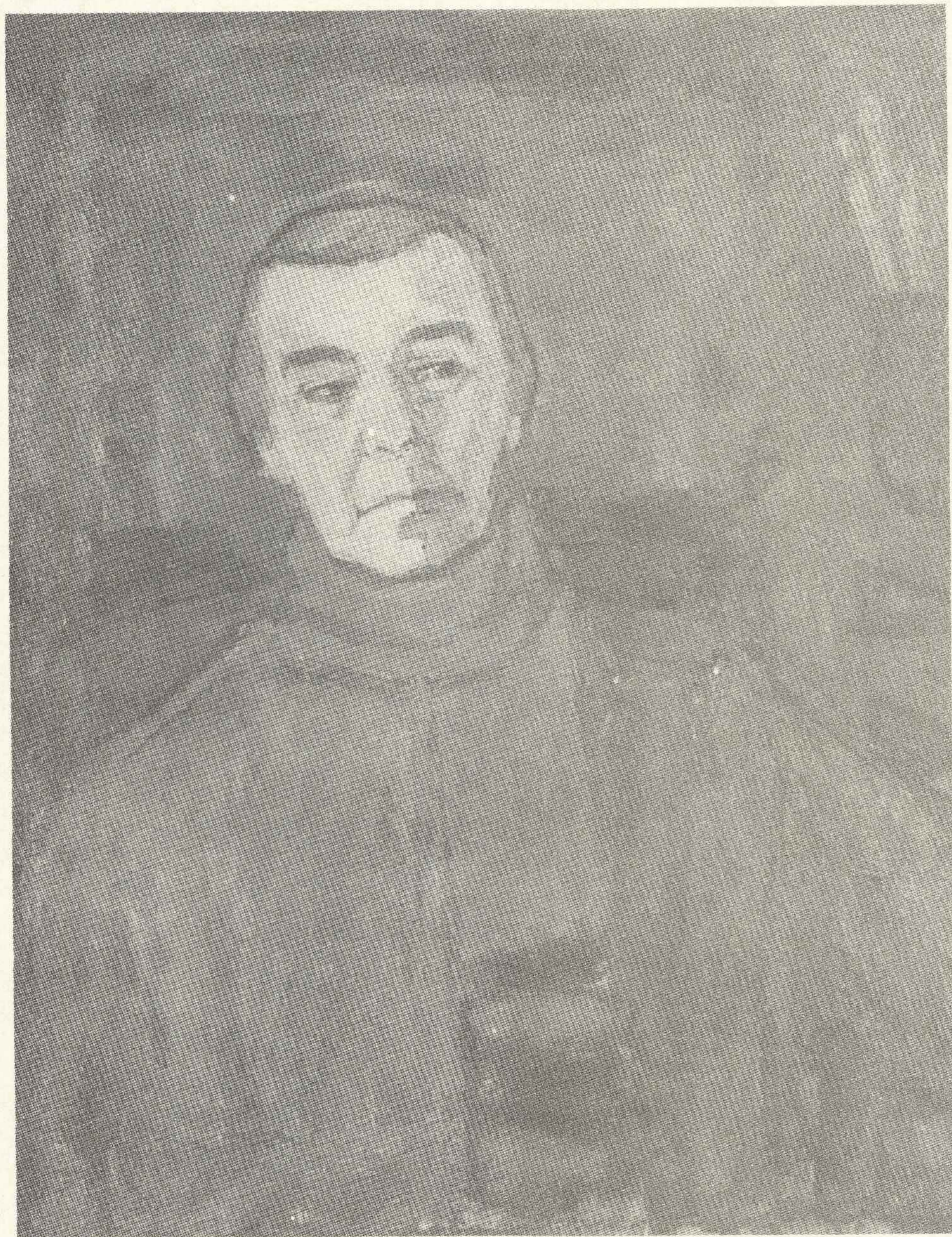
Stachura Zygmunt
Portret Heleny Z., płótno, olej, 100×81

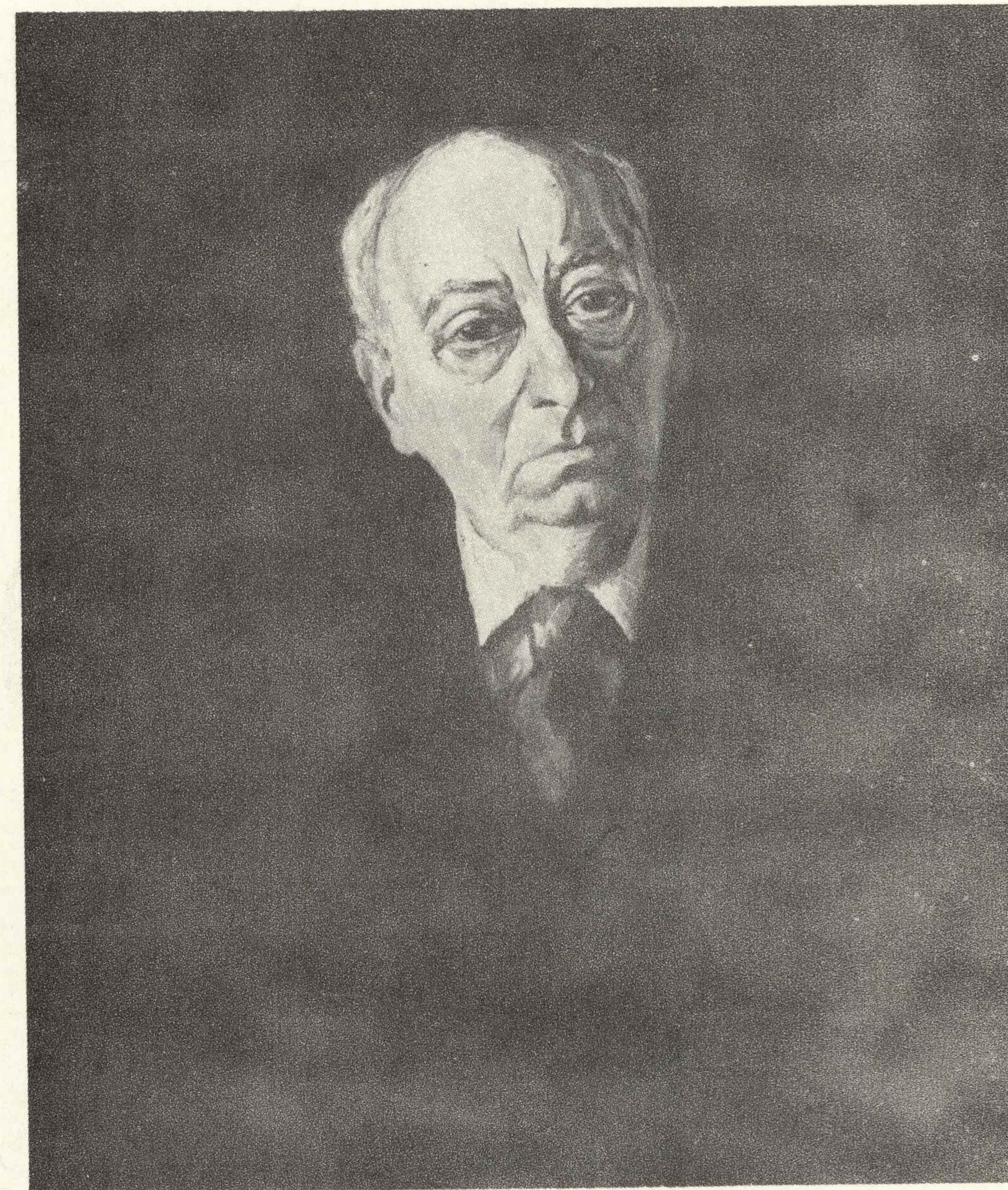
Starikiewicz Henryk
Adekwatny, płótno, akryl+olej, 120×100

Stratanowski Maksymilian
Portret przyjaciela, płótno, olej, 45 × 35

Szczyrkowska Krystyna
Portret prof. B. Halicza, płótno, olej, 64 × 53

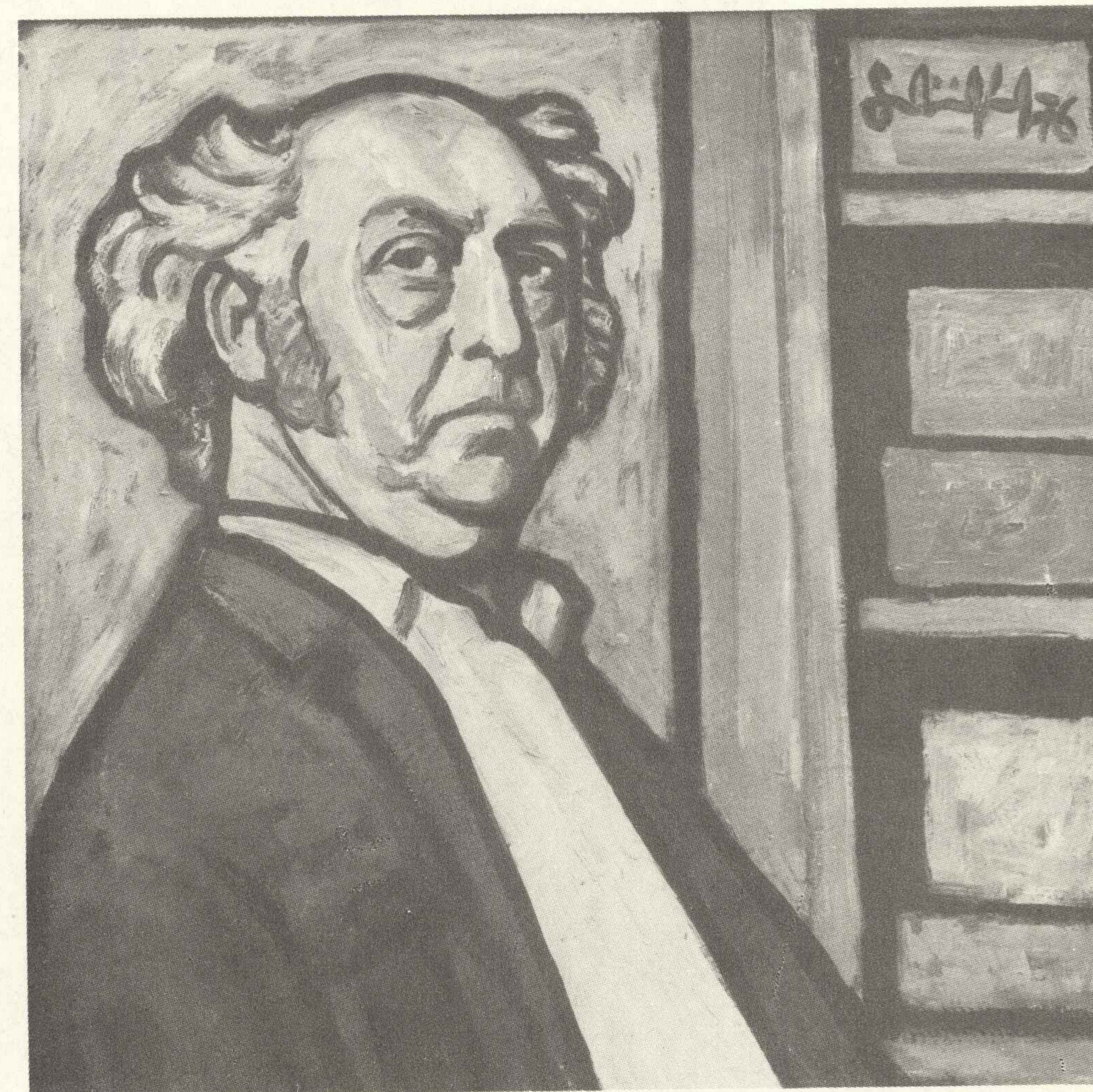

Szmitke Piotr
Autoportret czyli przekleństwo bliźniąt, płótno, olej, trójkąt: p-85, h-105

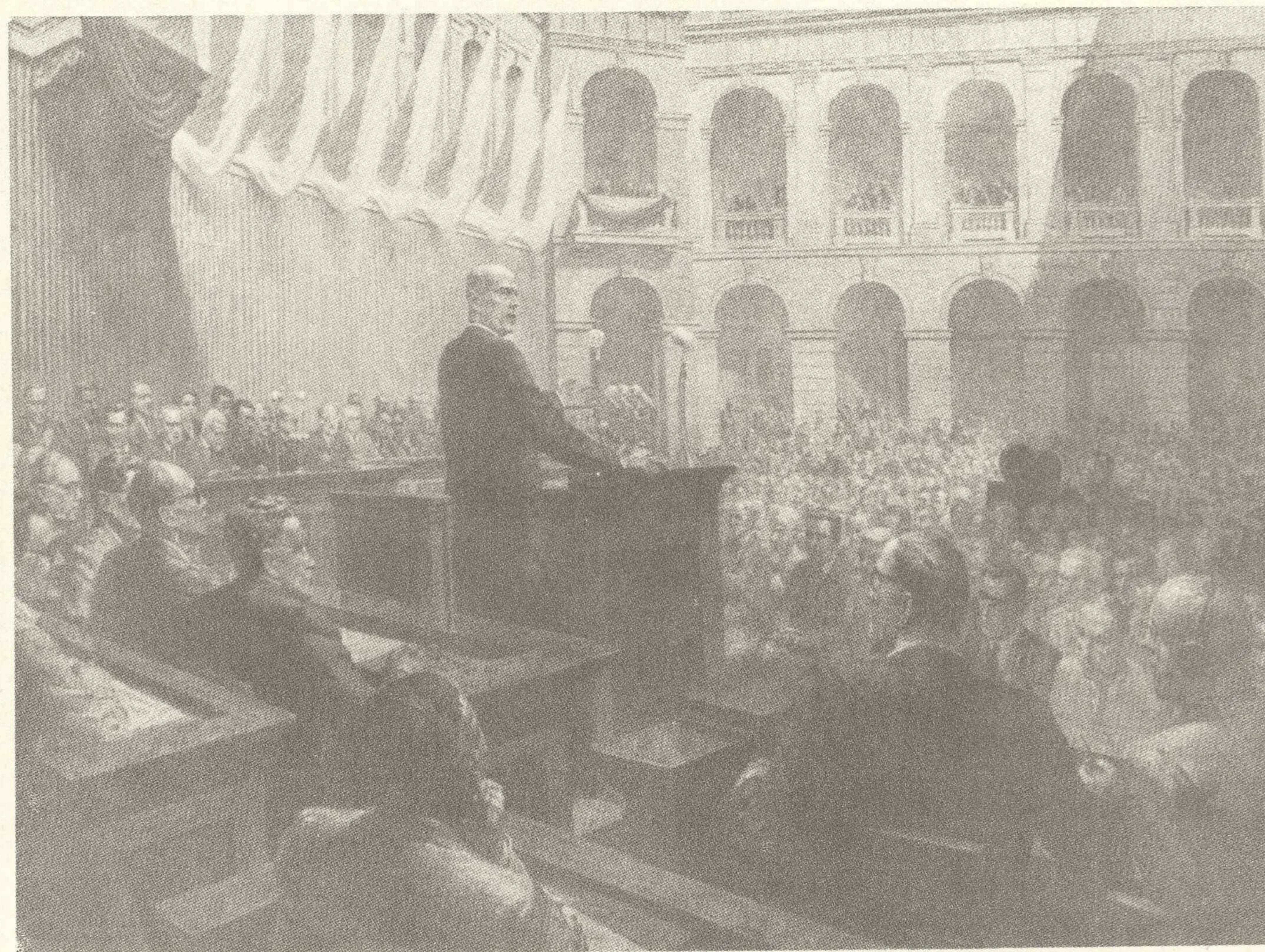
Szuszkiewicz Józef
Autoportret à la muzyk, tektura, olej, 59×59

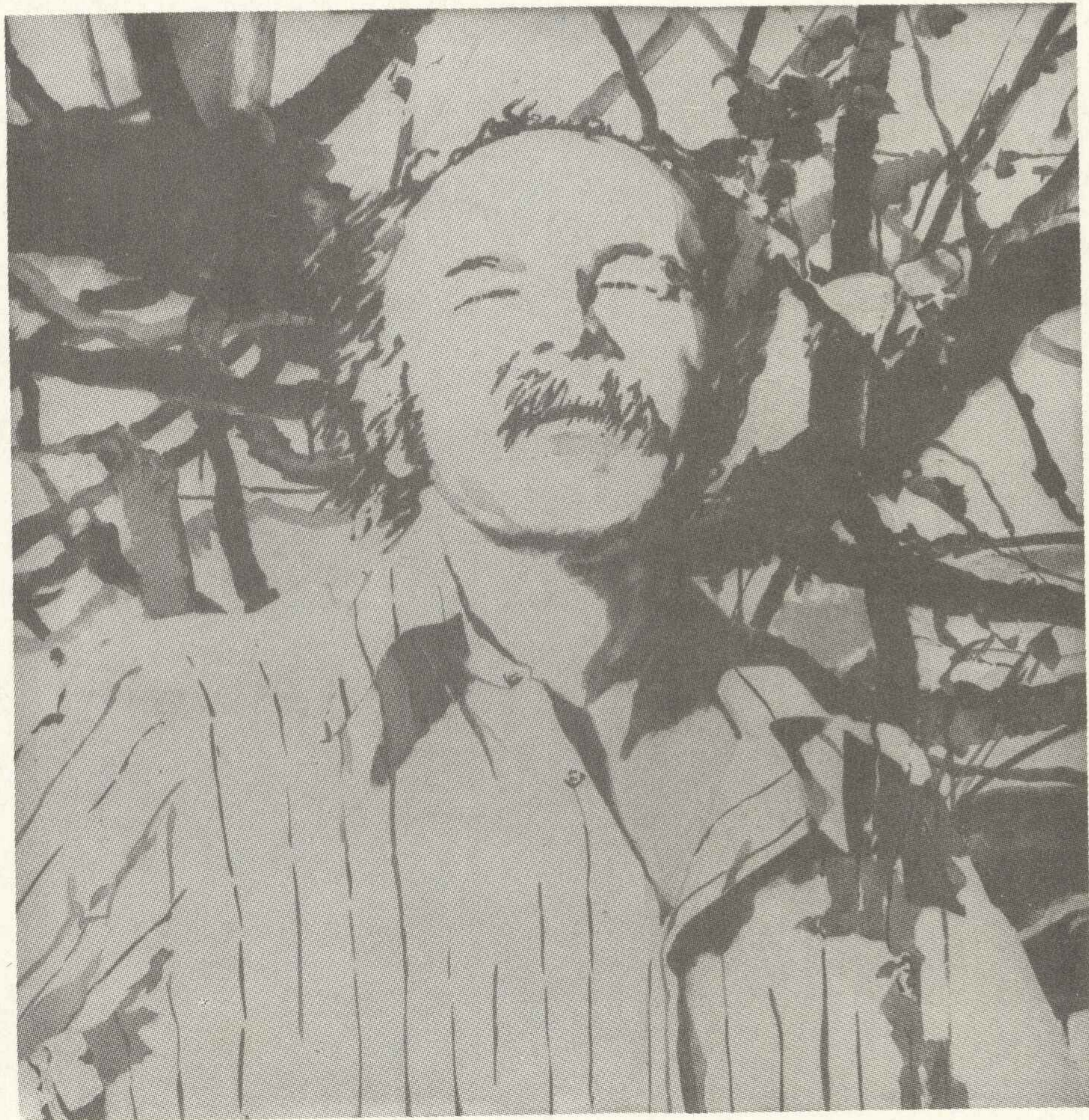
Szwacz Bogusław
Przysięga Prezydenta Bolesława Bieruta, płótno, olej, 155×200

Ślodziński Ludomir
Kongres Nauki Polskiej, płótno, olej, 138×189

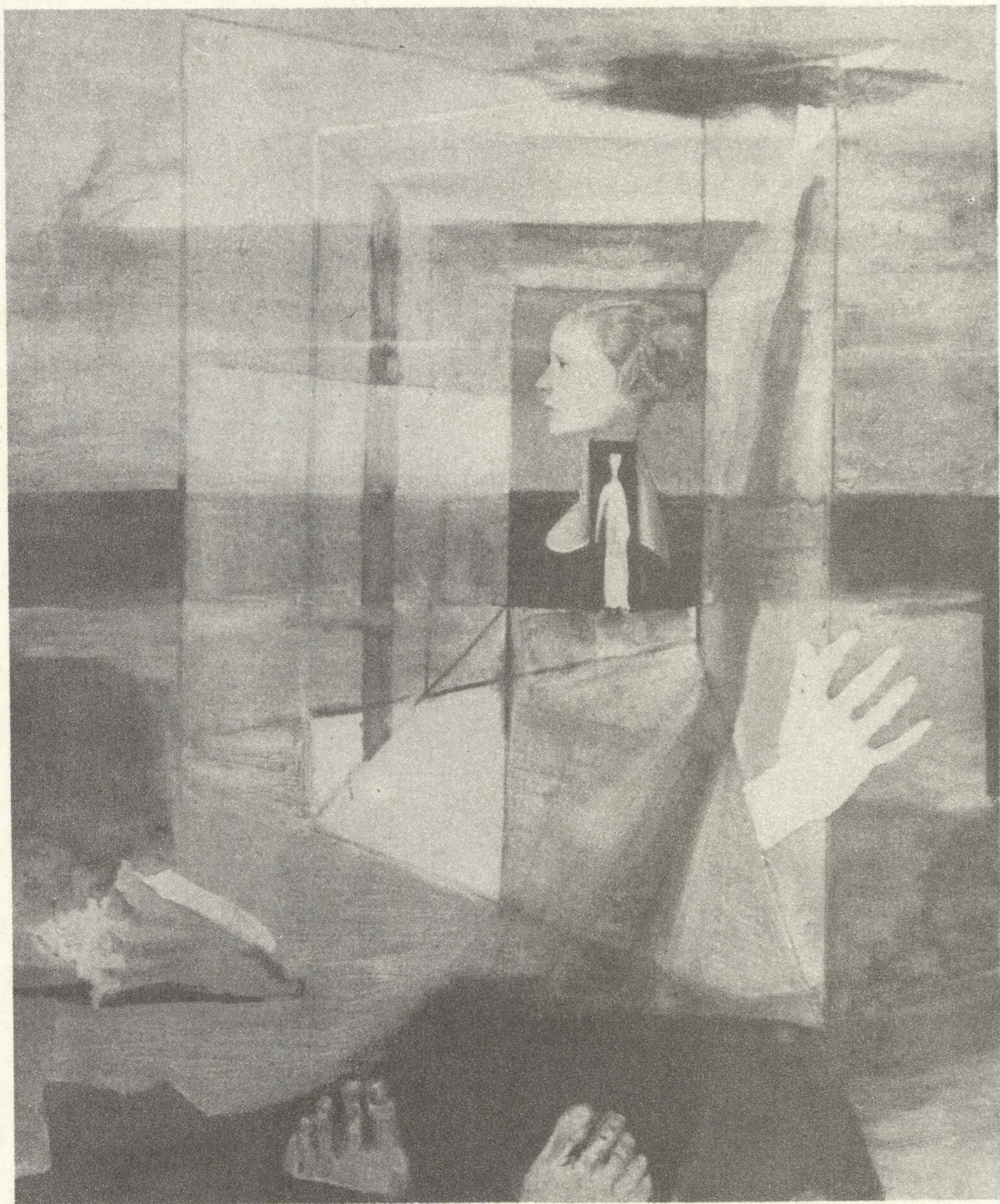
Jurczak-Świtka Dobrochna
Jacek, płótno, akryl, 97×93

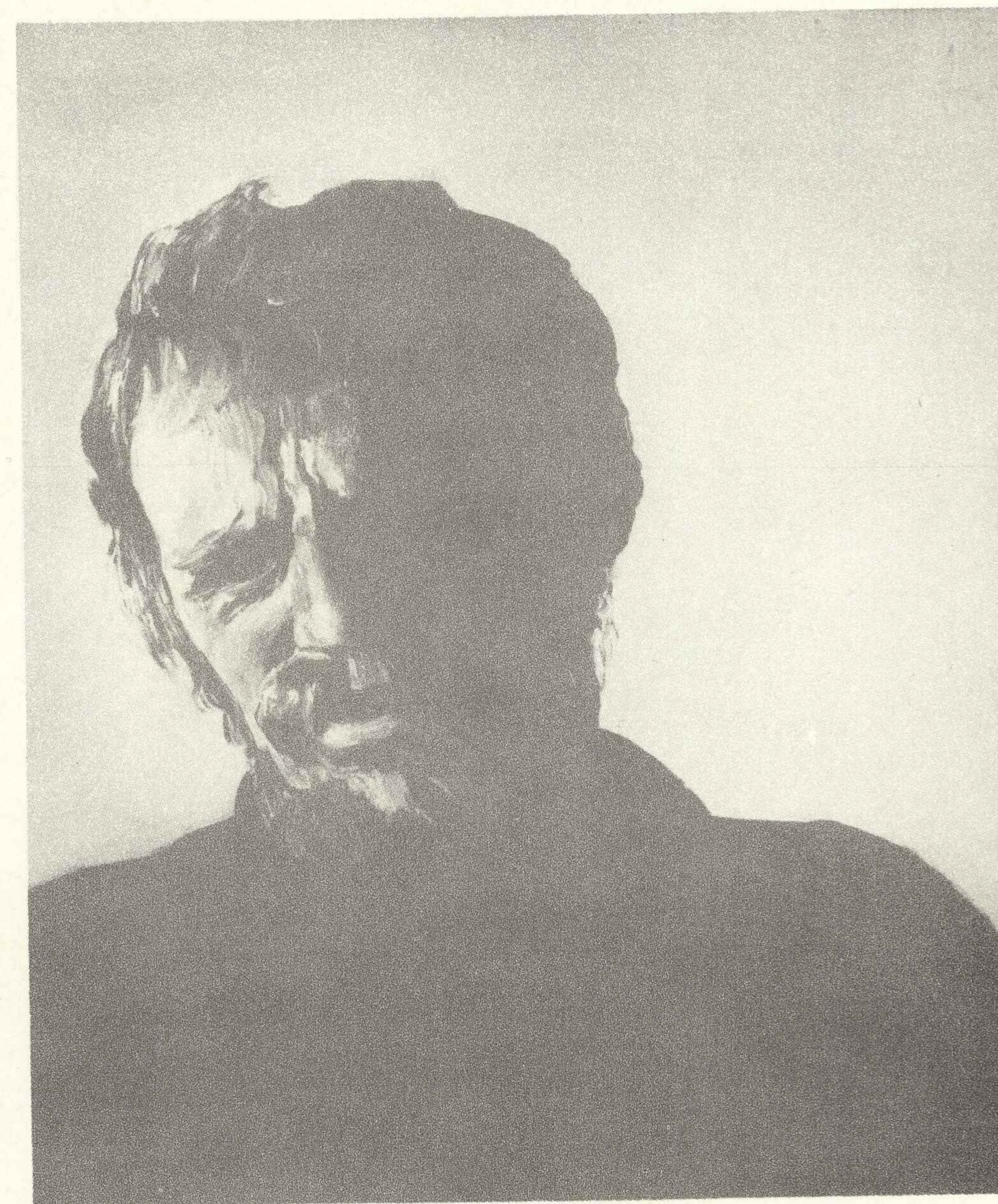
Tacakiewicz Jolanta
Portret własny, płótno, olej, 80×100

Teisseyre Stanisław
Spotkanie, płótno, olej, 100×81

Tryzno Maria
Portret Andrzeja Tryzno, płótno, olej, 61×50

Trzcińska Izabella
Echa lat 50-tych, płótno, olej, 60×81

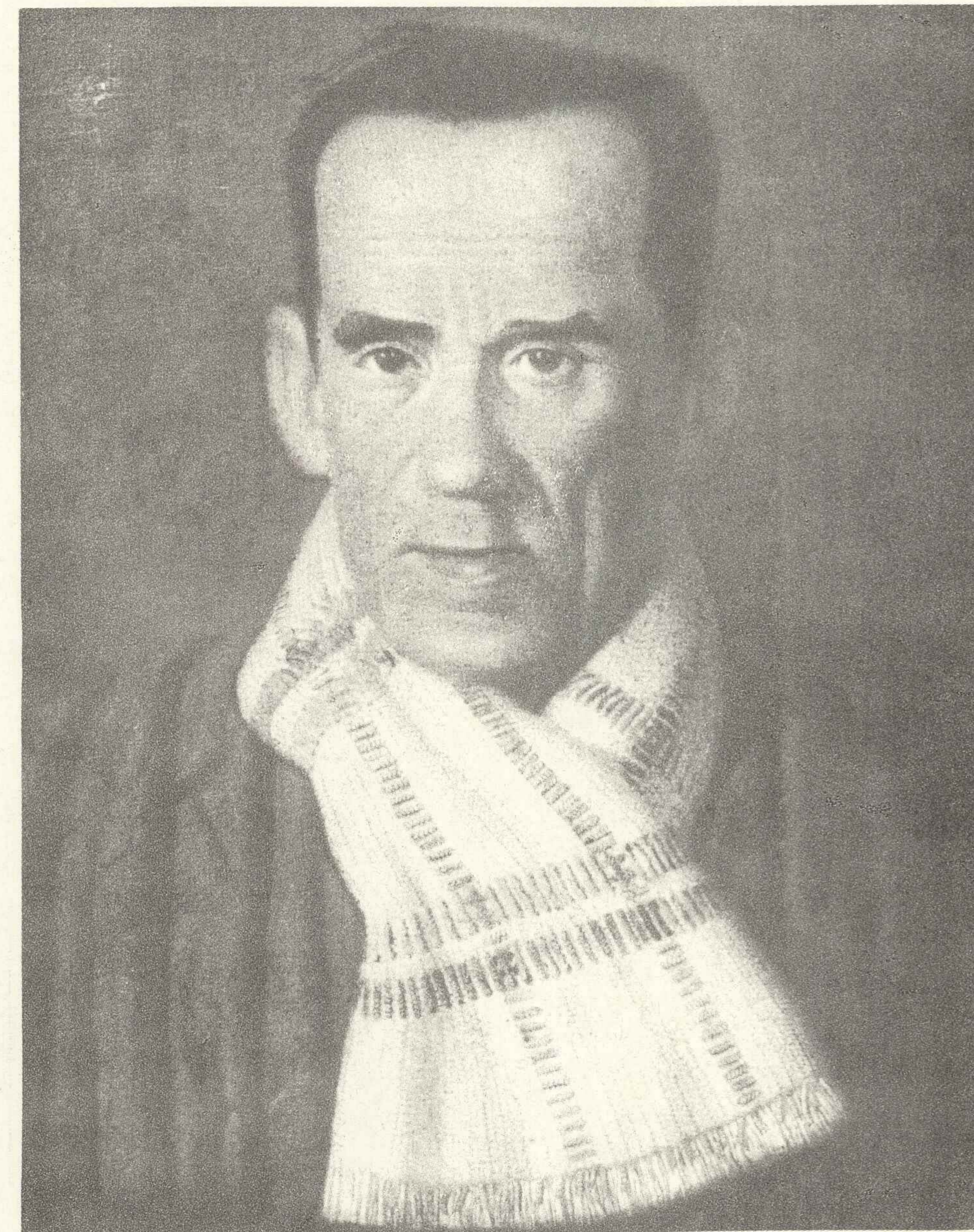
Bransch-Walczak Józefina
Przeobrażenie, płótno, olej, 65×49

Wąsik Stanisław
Poprawki do Konstytucji, płótno, olej, 80×110

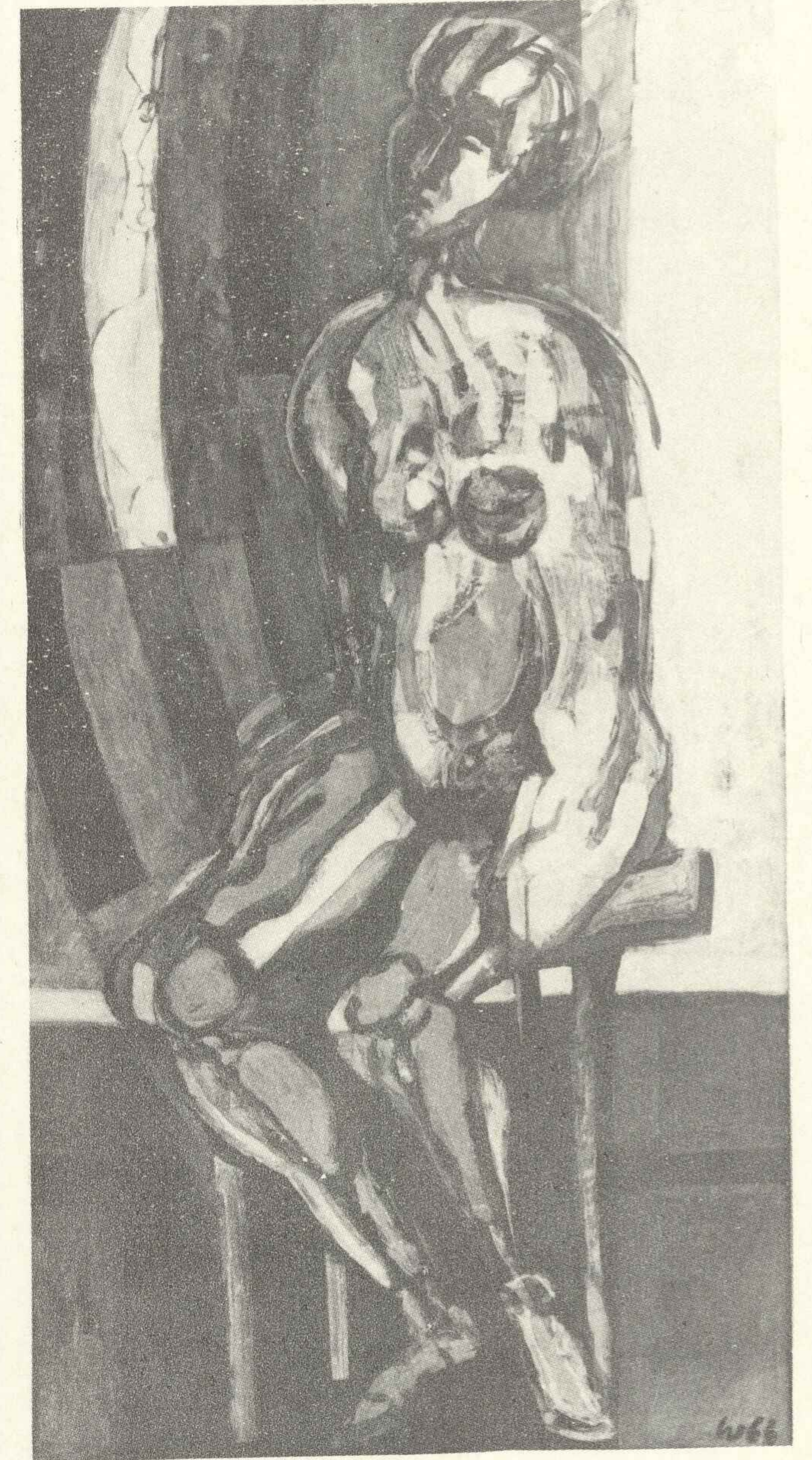
Wdowiszewski Czesław
Portret stolarza, sklejk, olej, 60×48

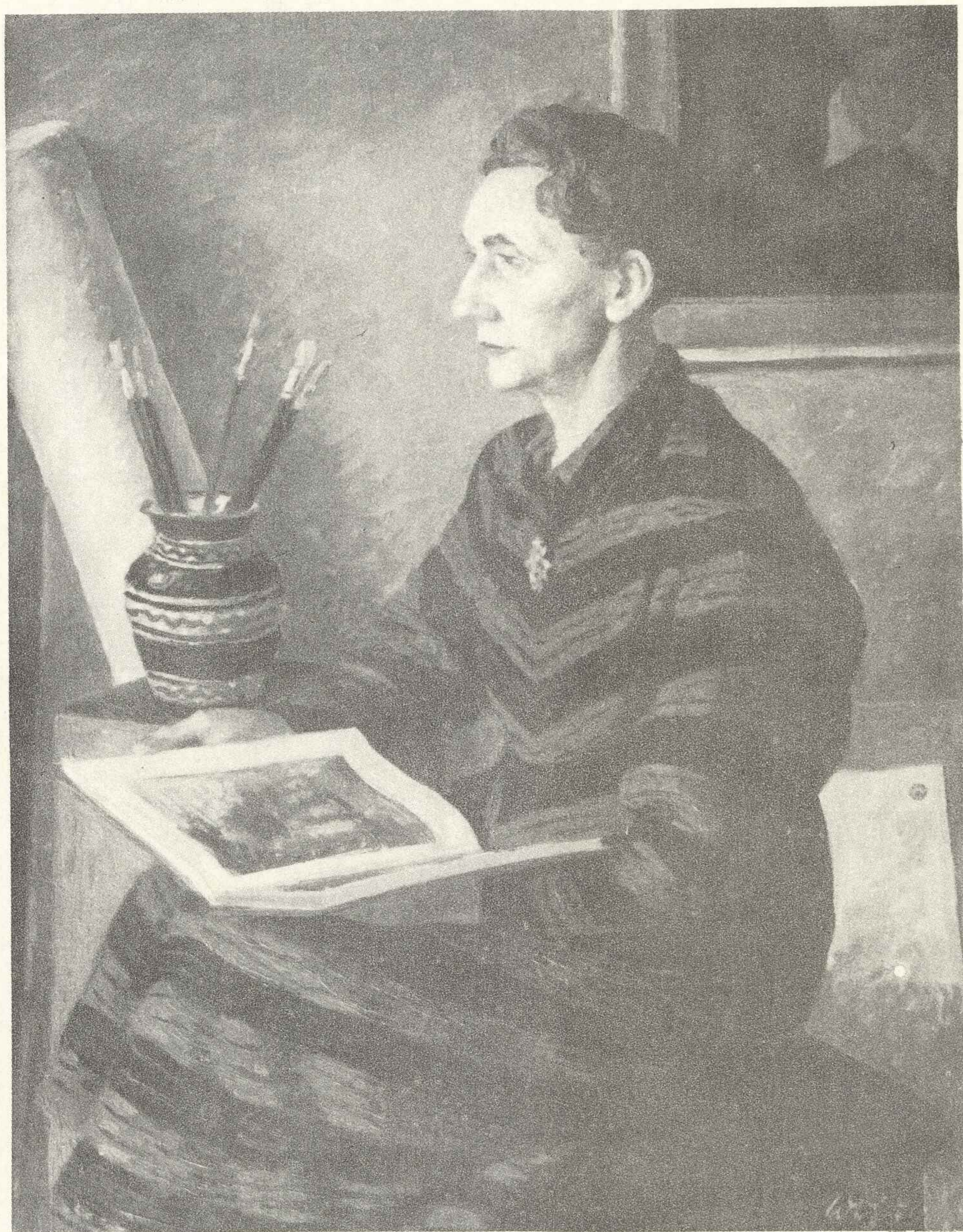
Wereszczyńska Wanda
Po pracy, tektura, olej, 62×46

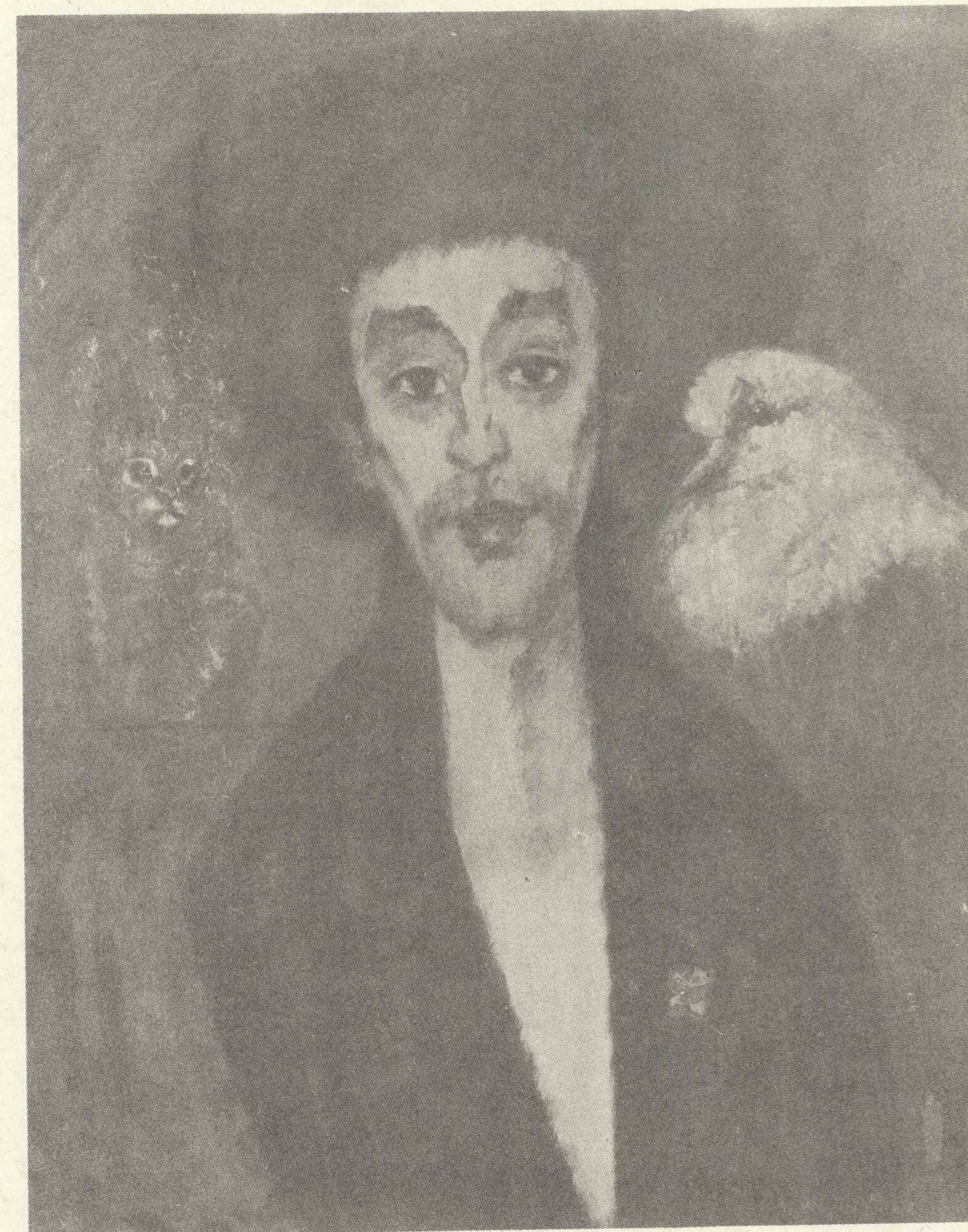
Witz Ignacy
Akt z podłużnym lustrem, płótno, olej, 122×62

Wojciechowski Stefan
W pracowni, płótno, olej, 100×74

Wójtowicz Stanisław
Portret syna Mariana : Pepusiem, płótno, olej, 92×73

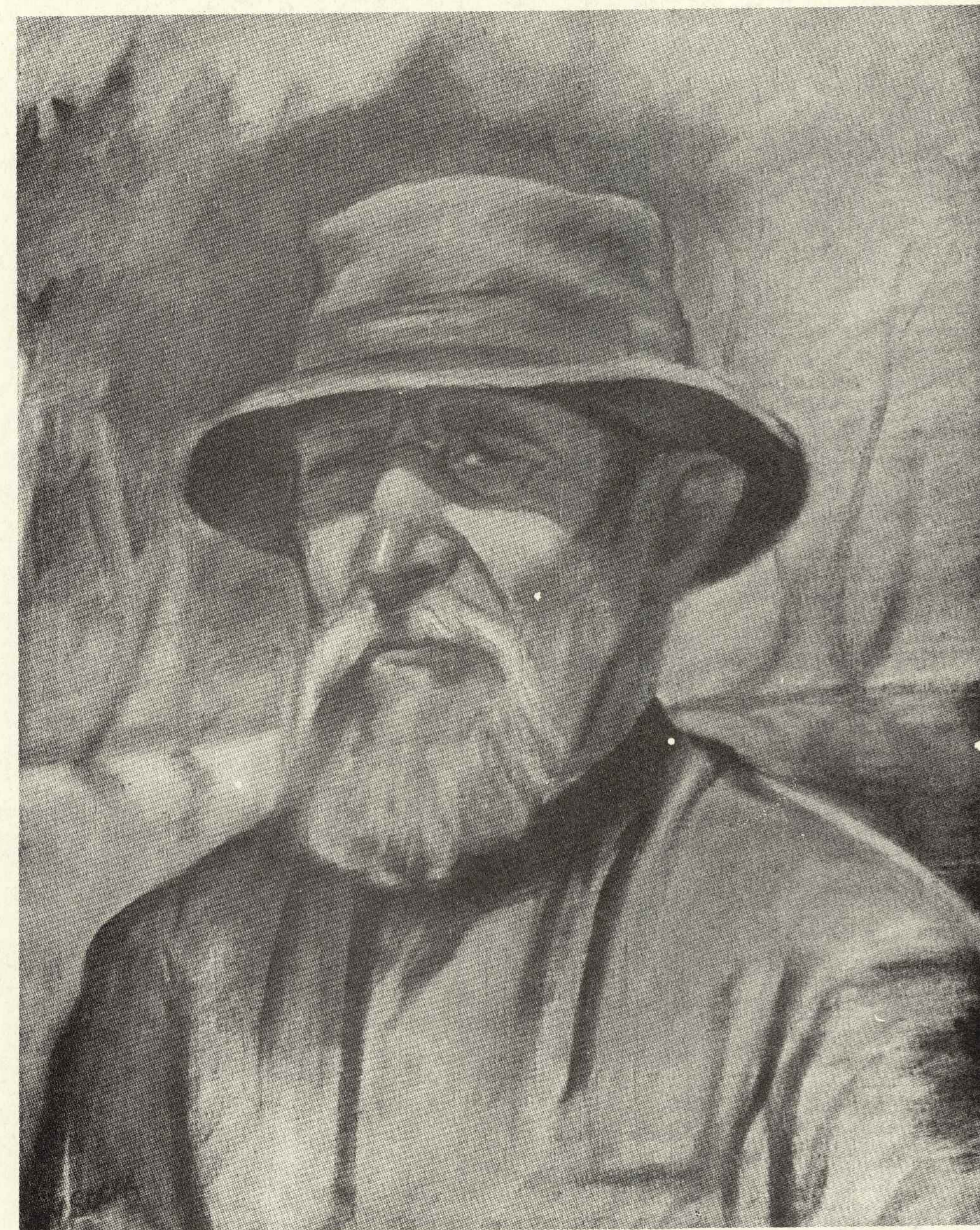

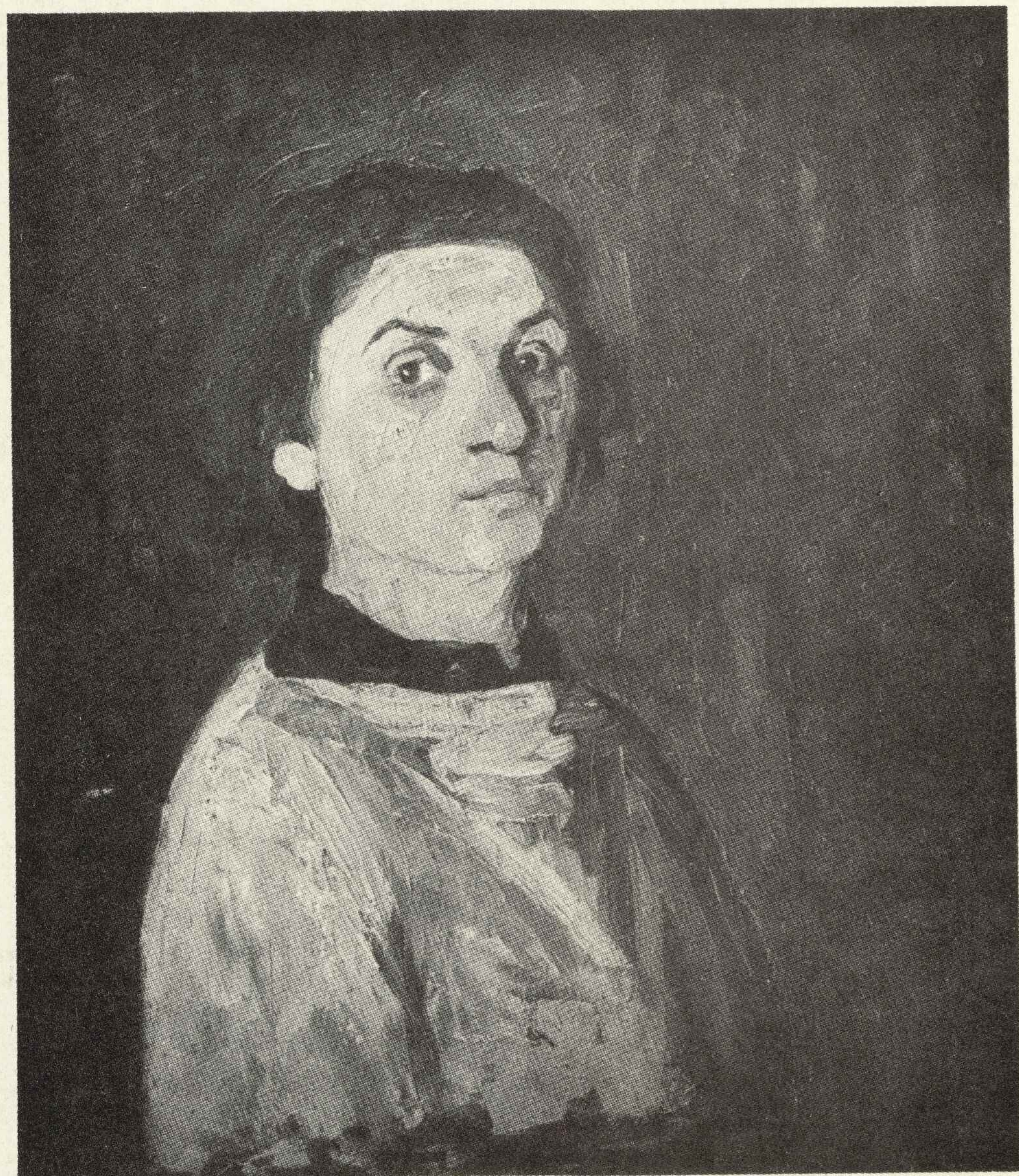
Wyrożemski Marian
Generał Zygmunt Berling, płótno, olej, 100×81

Wysocka Helena
Portret Grzeli, płótno, olej, 48×37

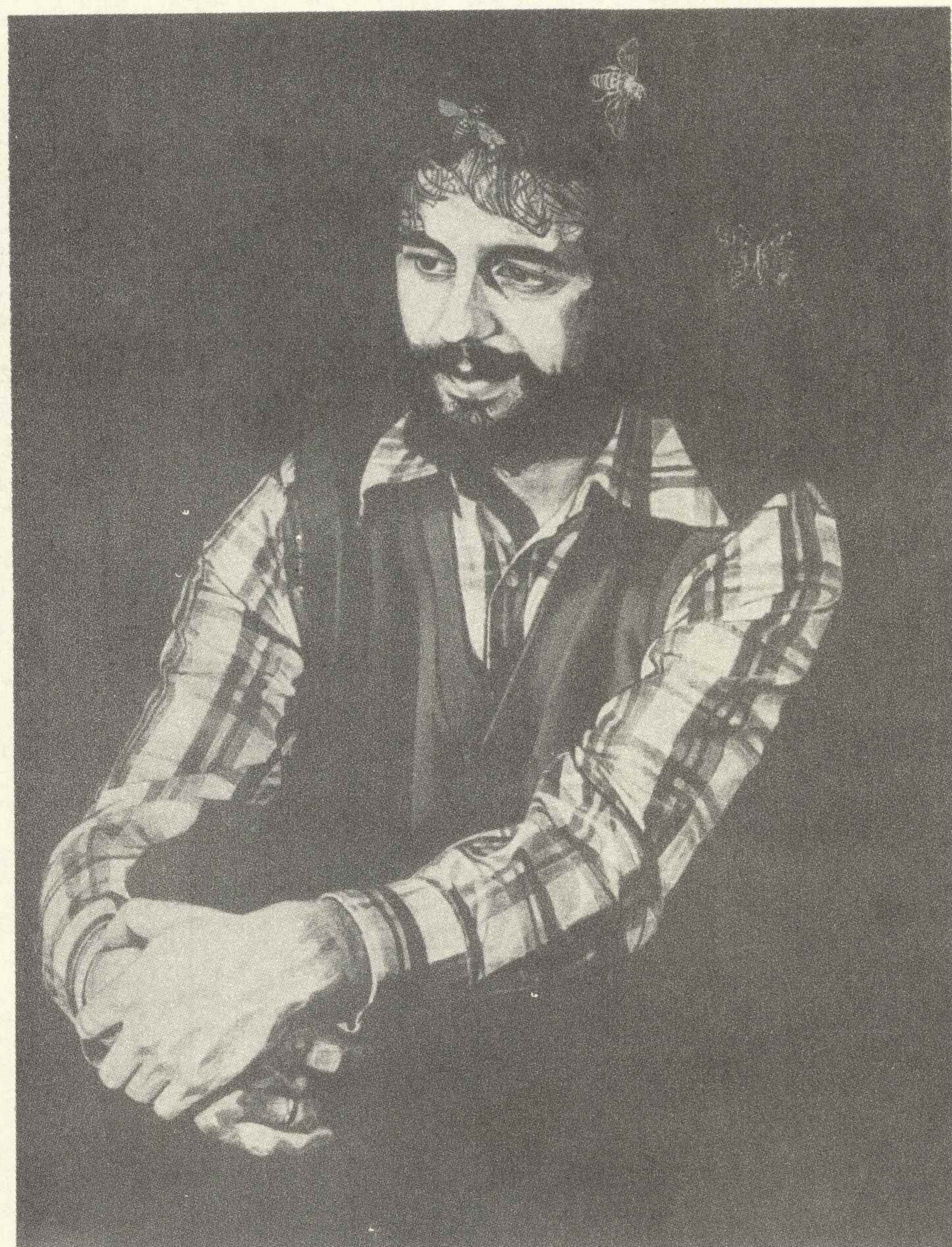
Zacharska Alojza
Autoportret, płótno, olej, 60×50

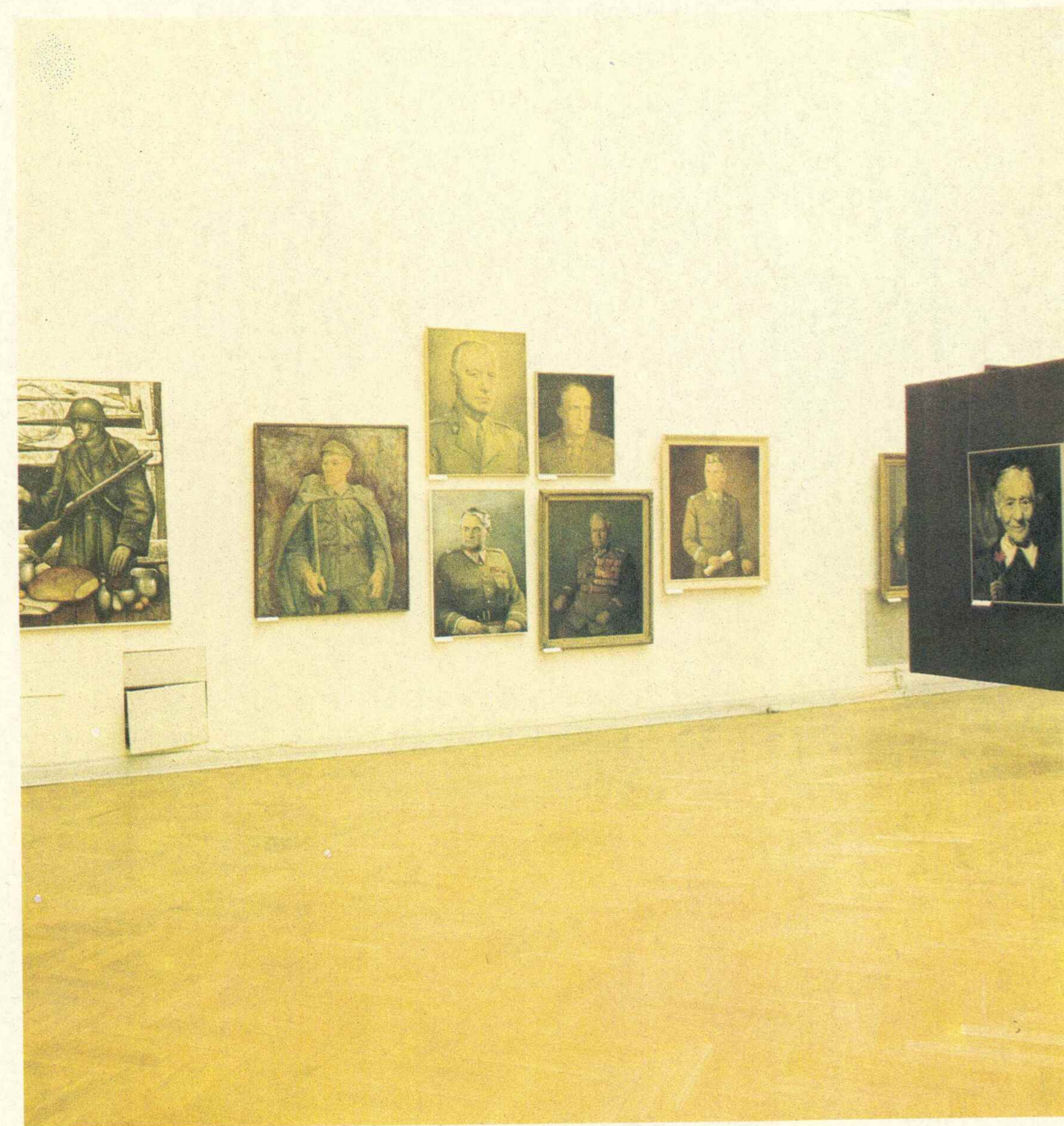
Żelechower Mira
Wschód-Zachód, płótno, olej, 110×121

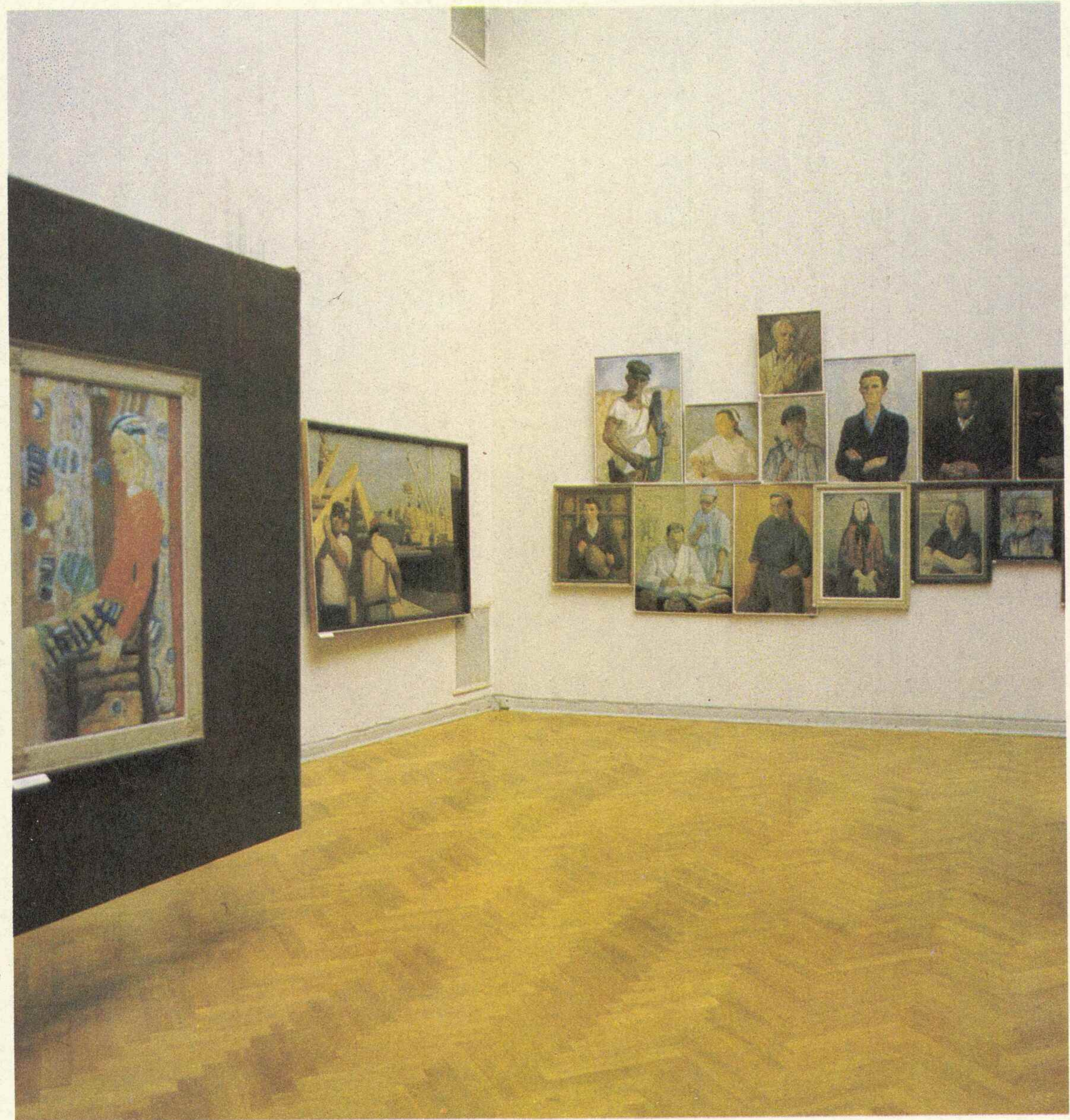

Żukowski Stanisław
Autoportret II, płótno, akryl, 100×80

Wystawa „Polskie malarstwo portretowe 1944-1984” (fragmenty ekspozycji)

Wpisy w KSIĘDZE PAMIĄTKOWEJ

dokonane przez zwiedzających w czasie trwania wystawy (wybór)

- Wiele pomysłów, różnorodnych technik i stylów – „to jest to”. Jestem wdzięczna organizatorom i artystom za możliwość obejrzenia takiej wystawy.
- Piękne pastele J. Salamona.
- Wystawa interesująca i warta zobaczenia, chociaż potrzeba byłoby dwa razy tyle przestrzeni, aby ukazać dorobek w dziedzinie polskiego portretu 1944-84. Szkoda, że na wystawie znalazło się trochę knotów.
- Self-portraits can tell us so much about an artist – this is the finest collection I have seen. Thank you. Autoportrety mogą tyle powiedzieć o artyście – to najwspanialsza kolekcja jaką widziałem. Dziękuję.
- Wielu artystów chciałbym wystawić we Włoszech. Wystawa szalenie ciekawa.
- Nareszcie coś, na co można patrzeć.
- Wystawa ciekawa. Mówi o społeczeństwie 40-lecia. Są to portrety smutne - smutne twarze i zadumane. Mało miejsca, zbyt stłoczone są obrazy.
- There are a number of very fine modern pictures here. My wife and I enjoyed this exhibition a great deal. Polish artists are to be congratulated for their many innovations. Oleksiak is especially superb, but all of these are gifted and exciting artists in my opinion.
Harold Lazarns, USA
- Jest tu sporo świetnych współczesnych obrazów. Żonie i mnie podobała się ta ekspozycja ogromnie. Polskim artystom należy pogratulować za wiele innowacji. Zwłaszcza Oleksiak jest cudowny, ale uważam, że wszyscy ci artyści są ekscytujący i utalentowani.
- Czy współcześni artyści nie potrafią zostawić cząstki serca w swoich obrazach, tak aby oglądającemu obrazy również drgnęło serce?
- Portret aktora Rudzkiego – doskonały – również przyjemny w wyrazie portret Ireny Szewińskiej – dziękujemy malarzom.
- Za dużo tego, jak na jeden raz. Przyjdziemy jeszcze raz.
- „A true vision” – in a dusty, gloomy, grey city.
„Prawdziwe objawienie” – w zakurzonej, ponurym, szarym mieście.
- Zachwycająca muzyka na „Koncercie” Anny Güntner i wokół „Kompozytora” Konrada Szrednickiego. Chciałbym, żeby te obrazy były zawsze w „Zachęcie”
- Najbardziej podobał mi się portret Bolesława Bieruta („Przysięga”) Bogusława Szwacza.
- Szkoda, że pomieszczeń jest tak niewiele. Wiele z tych dzieł zasługuje na zwrócenie szczególnej uwagi.

– Wystawa dobrze zrobiona. Chwała Radomiakom. Konieczne jednak wydanie katalogu. Wystawa bez katalogu przemija bez echa. Wielka to krzywda dla autorów. Podziwiam wspaniałe portrety p. S. Baja.

– Very pleased to see many artists exhibit their works. Too bad they do not have English titles. Enjoyed many of the paintings.

John and Betty Markoff
Los Angeles, California.

Jesteśmy szczęśliwi, że obejrzelśmy prace tylu artystów. Szkoda, że nie mają angielskich tytułów. Wiele obrazów podobało nam się.

– Lubię oglądać malarstwo portretowe. Dzięki organizatorom za tę przyjemność. Moją uwagę zwróciły portrety (3 szt.) i autoportret E. Kalwaryjskiego, „Okulary mistrza” – J. Macieja Maciucha, J. Dziurawca 2 obrazy oraz „Zachód słońca” – Benona Liberskiego.

– Autorzy wystawy wywiązali się dobrze z zadania przedstawienia 40-lecia polskiego malarstwa portretowego w jego pełnym przekroju. Tym bardziej chwalebne jest to, że tyle udało się zgromadzić dzieł prawdziwie doskonałych.

– Tacy byliśmy, tacy jesteśmy, a jacy będziemy?

– A wonderful museum and a truly intriguing exhibition. I loved the range of work. Thank you.
Gregory J. Obrynt Evanston, Illinois

Wspaniałe muzeum i naprawdę intrygująca wystawa. Podobał mi się zakres prac.

– Sam pomysł bardzo trafny, interesujące „Portrety”. Poziom prac bardzo zróżnicowany. Wiele jest współczesnych, ale nie wiadomo co to jest? ! To kicz współczesne.

– Największe wrażenie zrobiły na mnie dwie prace – „Autoportret” i „Chrzest” Jerzego Oleksiaka. Może to jest właśnie malarstwo, o które nam chodzi?...

– Jeśli tylko tyle osiągnęliśmy w dziedzinie portretu – to wieszuję wszystkim i sobie. Okropne !!!

– Great, no other word can be used.

Vera v. Leeuwen, Voorhous, Holland

Wspaniałe, to jedyne właściwe słowo.

– Drodzy – i artyści i organizatorzy !

I ja tu siebie znalazłem. Znalazłem i Was – Waszą wielkoduszność, talenty, chęć zrobienia czegoś interesującego. Dobrego. I to Dobro jest obecne i w twarzach, i w gestach, i w przedmiotach jakie otaczają postacie. Nawałnica talentów tylko w muzyce – alez skąd! Dlaczego o wielkim polskim malarstwie tak głucho? Dlaczego, dopiero taka wystawa uprzytomni, ile dobrych rzeczy mogą polscy malarze pokazać. Słyszałem i widziałem wielu ludzi na wystawie w „Zachęcie”, którzy zaczęli się uczyć na portretach chłopów, generałów, robotników – obywateli Polski Ludowej. Ale dlaczego to wszystko bez katalogu.

Kocham Was za wszystko to, co na tej wystawie pokazano.

Krakowianie muszą kochać warszawski, stołeczny rozmach.

„Krakowiaczek ci je”.

